BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

# APVLEIVS II
# APOLOGIA

APULEI OPERA QUAE SUPERSUNT

VOL. II FASC. I

# APULEI PLATONICI MADAURENSIS

## PRO SE DE MAGIA LIBER (APOLOGIA)

RECENSUIT

RUDOLFUS HELM

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI LIPSIAE MCMV

Mediceus bibl. Laurentianae 68, 2 F
*(lectiones codicis nota non addita afferuntur)*

[Mediceus bibl. Laurentianae 29, 2 ex illo descriptus φ]
*(huius codicis memoriam non omnibus locis attulimus; ubi lectio affertur, codicis nota anteponitur; nota* (φ) *postposita indicat codicem* φ *testem esse lectionis codicis* F, *sed tantum eius quae antecedit)*

*Vulgata quae invenitur in codicibus deterioribus et in libris impressis* *v*

*Quae invito librario cod.* F *deleta sunt, uncis* [ ] *includuntur, quae addita, hamis* ⟨ ⟩; *quae mutata, litteris inclinatis significantur praeter vocales* e *et* ae *inter se mutatas et praeter* nihil *et* mihi, *quae omnibus fere locis per* ch *scribi solent.*

*Commentatio editoris quae identidem commemoratur legitur in Philologi suppl. IX p. 513—588.*

*LIPSIAE:* TYPIS B. G. TEUBNERI

# Index virorum doctorum,

quorum coniecturae in Apologiae apparatu critico commemorantur.

*(Quorum commenta Oudendorpius sive Bosscha conges asterisco significantur.)*

**1** *3* Certus equidem eram proque uero obtinebam, Maxime Cl(audi) quique in consilio estis, Sicinium Aemilianum, senem notissimae temeritatis, accusationem mei prius apud te coeptam quam apud se cogitatam penuria criminum solis conuiciis impleturum; quippe insimulari quiuis innocens potest, reuinci nisi nocens non potest. quo ego uno praecipue confisus gratulor medius fidius, quod mihi copia et facultas te iudice optigit purgandae apud imperitos philosophiae et probandi mei; quanquam istae calumniae ut prima specie graues, ita ad difficultatem defensionis repentinae fuere. nam, ut meministi, dies abhinc quintus an sextus est, cum me causam pro uxore mea Pudentilla aduersus Granios agere aggressum de composito necopinantem patroni eius incessere maledictis et 14
insimulare magicorum maleficiorum ac denique necis Pon- 4
tiani priuigni mei coepere. quae ego cum intellegerem non tam crimina iudicio quam obiectamenta iurgio prolata, ultro eos ad accusandum crebris flagitationibus prouocaui. ibi uero Aemilianus cum te quoque acrius motum et ex uerbis rem factam uideret, quaerere *o*ccepit ex diffidentia latibulum aliquod temeritati. igitur Pontianum fratris sui **2**

F 104ᵇ. φ 1ᵃ. *Inscriptio deest* φ: MADAVREÑ · APVLEI · PLATONICI · DE · MAGIA · LIBER · PRIM⁹ 2 CL · (φ) Claudi *v cf. M. Antonin.* εἰς ἑαυτόν *I 15 Iul. Capitolin. v. Anton. phil. 3*
13 aggreſſū (with agere written above) (*ead. m. superscr.*) φ: agere ^ag^greſſū (*ead. m. ut vid. postea em.*) 14 patroni (φ) tro *delet., sed tota vox supra lineam ab al. m. repetit.* eorum *Casaub*, *sed* cf. 4,1 *29,24 44,2* 15 maleficio4 (φ) al. m. eff. maleficico4
*16 pui*gni (eras. vid.* n) (i written above) 20 accepit (φ ut vid., sed em. ead. m.)

*Oud.* *Kr.*

filium, quem paulo prius occisum a me clamitarat, post-
379 quam ad subscribendum compellitur, ilico oblitus est; de
morte | cognati adolescentis subito tacer*e*. tanti criminis
descriptione ⟨*ne*⟩ tamen omnino desistere uideretur, ca-
lumnia*m* magiae, quae facilius infamatur quam probatur,
eam solum sibi delegit ad accusandum. ac ne id quidem
de professo audet, uerum postera die dat libellum no-
380 mine priuigni mei Sicini ‖ Pudentis admodum pueri et
adscribit se ei assistere, nouo more per alium lacessendi,
scilicet ut optentu eius aetatulae ipse insimulationis falsae
non plecteretur. quod tu cum sollertissime animaduertisses
et iccirco eum denuo iussisses proprio nomine accusa-
tionem delatam sustinere, pollicitus ita facturum ne sic
quidem quitus est ut comminus ageret percelli, set iam et
aduersum te contumaciter eminus calumniis uelitatur. ita
totiens ab accusandi periculo profugus in assistendi uenia
381 perseuerauit. igitur et priusquam causa ageretur, facile
intellectu cuiuis fuit, qualisnam accusatio futura esset,
cuius qui fuerat professor et machinator idem fieri auctor

F 104ᵇ. φ 1ᵃ. 1 qui *Bosscha* quum *Casaub* a me (occiſũ above a me, *ead. m. add.*) 2 ſuſcribendũ (b above, *ead. m. add. ut vid.*) de morte c. adol. *del. Kr* de morte—descript. *del. Novák; ante* de *graviter distinx. vdVl, verba* igitur—descriptionem *uno tenore leguntur v* 3 ⟨sin⟩ subito taceret *Kr* ⟨sed cum⟩ s. taceret *Sauppe* (*recte* descriptione *ad* desistere *relato*) tacerẽ (φ) tacens—descriptionem *v* adolescentis. subito tacere ne . . descriptionem (subscriptionem?) tamen nec omnino *Pric* tacere *infinitivum descriptivum puto* subiit tacere ⟨in⟩ t. c. descriptione: tamen ne *Petschenig* 4 ⟨ne⟩ *add. He; aliter de hoc loco intricatissimo iudicaveram Phil. suppl. IX 552* tam̄∗om̄ino (*pro priore* o *vid. fuisse* d) φ: tam̄ om̄ino (ne above) calũnia (φ) *em. v* . tamen ne (ne tam. *Nov.*) omn. des. uid. calumnia, magiam *Rohde Novák* 6 solam *? Rohde* 8 ſicini∗∗| 14 q̄tuſ (n above, *m. recentissima add.*) φ: quint⁹ p̄cellıſ etiã & (φ, *sed* p̄pellıſ) *cf. 14,9* 15 contumax *tacite vdVl* 16 uenia] umbra *Stewech* uice *Scip Gent* 19 auctor et professor *locum inter se mutare iussit Pric; sed professus erat Aemil. (cf. 2,1), veretur autem caput fieri accusationis; cf. Haeberlin [Neue Jbb. f. Phil. (1892) 145 p. 136]* actor H Mueller

timeret, ac praesertim Sicinius Aemilianus, qui si quippiam ueri in me explorasset, nunquam profecto tam cunctanter hominem extraneum tot tantorumque criminum postulasset, qui auunculi sui testamentum quod uerum sciebat pro falso infamar*it*, tanta quidem pertinacia, ut, cum Lollius Vrbicus V. C. uerum uideri et ratum esse debere
382 de consilio consularium uirorum pronuntiasset, contra clarissimam uocem iurauerit uecordissimus iste, tamen illud testamentum fictum esse, adeo ut aegre Lollius Vrbicus ab eius pernicie temperarit. quam quidem uocem et tua **3**
aequitate et mea in|nocentia fretus spero in hoc quoque iudicio erupturam, quippe qui sciens innocentem criminatur eo sane facilius, quod iam, ut dixi, mentiens apud
383 praefectum urbi in amplissima causa conuictus est. namque peccatum semel ut bonus quisque postea sollicitius cauet, ita qui ingenio malo est confidentius integrat ac iam de cetero quo saepius, eo apertius delinquit. pudor enim ueluti uestis quanto obsol*e*tior est, tanto incuriosius habetur. et ideo necessarium arbitror pro integritate pudoris mei, priusquam ad rem aggrediar, male||dicta omnia refutare. sustineo enim non modo meam, uerum etiam philosophiae defensionem, cuia magnitudo uel minimam reprehensionem pro ⟨*ma*⟩ximo crimine aspernatur, propter

F 104ᵇ 105ᵃ. φ 1ᵃᵇ. 1 qui *del. Dilthey* 5 infamar& (φ) infamarit *v cf. 5,21* infamarat *ed. Bas. pr.* peruicacia *Besscha cum ed. Rom.* 6 U. C. (φ) *aliquis eradere conat. est* 7 consiliarium *Lips* clarissimorum *Salm* consultorum *Hirschfeld* 8 clarissima uoce *Casaub, refut. Oud; est certe vox clarissimi iudicis quam Ap. etiam in hac causa erupturam sperat v. 10 (Phil. l. l. p. 554) post* tamen *distinguunt v, ante* tamen *Dilthey* 11 ęqtate* (*eras. vid.* ˜) 12 *de* quippe qui *cf. Phil. l. l. p. 544 Holtze Synt. priscor. script. I 382* sciens—criminatur *i. e. arguitur scire* 16 cauet (t *al. m., sed vid. fuisse* &) 17 ſepiu (s *superscr.*) 18 obſolentior (φ) *rectene? sed v. Flor. XIX (185, 12 Vl)* 22 cūlā (*utramque lineam al. m. add.*) φ: cuia (*eras.* ¯) *cf.* cuiauis *c. 82* cuius *v* 23 p**xi mo (*eras. duae litt., quarum secunda fuit* a) φ: pximo (*in mg. m. recentissima*

*Oud.* *Kr.*

quod paulo prius patroni Aemiliani multa in me proprie
conficta et alia communiter in philosophos sueta ab im-
*384* peritis mercennaria loquacitate effutierunt. quae etsi *6*
possunt ab his utiliter blaterata ob mercedem et aucto-
ramento impudentiae depensa haberi, iam concesso quodam
more *r*abulis id genus, quo ferme solent linguae suae
*385* uirus alieno dolori locare, tamen uel mea causa paucis
refellenda sunt, ne is, qui sedulo laboro ut ne quid ma-
culae aut inhonestamenti in me admittam, uidear cuipiam,
si quid ex fri*u*olis praeteriero, id agnouisse potius quam
contempsisse. est enim pudentis animi et uerecundi, ut
mea opinio fert, uel falsas uitu⟨*pe*⟩rationes grauari, cum
etiam hi, qui sibi delicti alicuius conscii sunt, tamen, cum
male audiunt, impendio commoueantur et obirascantur,
quamquam, exinde ut male facere | coeperunt, consueuerint
male audire, quod, si a ceteris silentium est, tamen ipsi
sibimet conscii sunt posse se merito increpari; enimuero
bonus et innoxius quisque rudis et imperitas auris ad
male audiendum habens et laudis assuetudine contumeliae
insolens multo tanta ex animo laborat ea sibi immerito
*386* dici, quae ipse possit aliis uere obiectare. quod si forte
inepta uidebor et oppido friuola uelle defendere, illis

c (e superscr.) p maximo) proximo *interpret. Meurs* '*obvio*' *aut* '*manifesto*' *coll. 10,9; sed v. Phil. l. l. p. 539* proximam crimini *v*

F 105ᵃ. φ 1ᵇ. 2 ſueta (φ) *sc. confingi (Phil. l. l. p. 568)* iacta *Crus* dicta *Ulitius* inuenta *Iahn* consuta *Kr* ⟨fingi⟩ suet. *Haupt* ⟨dici⟩ s. *Novák coll. 33, 1 sq.* 4 futiliter *Colv sed* util. *est* '*cum emolumento*' *cf.* de *dogm. Plat. I 12 (74,16 G) Ov. her. I 67 fast. III 464 Cic. de nat. deor. II 57, 143 (Phil. l. l. p. 524)* 5 depēnſa (*lineolam al. m. add.*) φ: depēnſa quodam ⟨modo⟩ *vd Vl* 6 fabuliſ (φ) *em. Colv cf. met. VI 14 (105, 23 E)* ferinae *v* uiperinae *Cornelissen* 10 friboliſ (φ) (v superscr.) *ex* b *eff. al. m.* 11 contẽpſiſſe (φ) *post extrem.* e *eras.* ˜ 12 falſa* uitu(pe)ratione* (pe *al. m. add., eras.* ˜ *aut* s) φ: falſaſ (*al. m. superscr.* p) uitu(pe)rationeſ (pe *ead. m. add.*) *cf. 63,11 Phil. l. l. p. 555* 16 *post audire graviter disting. v, sed cf. Phil. l. l. p. 555* 18 imparatas *Meurs* 20 tanta (φ) *cf. Havet [Arch. f. l.* Lex. XI 579]

*Oud.* *Kr.*

debet ea res uitio uorti, quibus turpe est etiam haec obiectasse, non mihi culpae dari, cui honestum erit etiam haec diluisse.

Audisti ergo paulo prius in principio accusationis ita 4 dici: 'accusamus apud te philosophum formonsum et tam Graece quam Latine' — pro nefas — 'disertissimum'. nisi fallor || enim, his ipsis uerbis accusationem mei ingressus est Tannonius Pudens, homo uere ille quidem non disertissimus. quod utinam tam grauia formae et facundiae crimina uere mihi opprobrasset; non difficile ei respondissem quod *H*omericus Alexander Hectori:

*οὔ τοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα,* 7
*ὅσσα κεν αὐτοὶ δῶσιν, ἑκὼν δ' οὐκ ἄν τις ἕλοιτο,*

munera deum gloriosissima nequaquam aspern*a*nda; quae tamen ab ipsis tribui sueta multis uolentibus non obtingunt. haec ego de forma respondissem. praeterea: licere 387 etiam philosophis esse uoltu liberali; P*y*thagoram, qui primum se esse philosophum nuncuparit, eum sui saeculi excellentissima forma fuisse; item Zenonem illum antiquum Velia oriundum, qui primus omnium sollertissimo artificio ⟨*argumenta*⟩ ambifariam dissoluerit, eum quoque Zenonem

F 105[a]. φ 1[b]. 1 uorti (φ) *m. rec.* e *ex* o *eff.* 5 formo*ſũ (*eras.*[n], *quam pr. m. addiderat*) 6 di*ſertiſſimũ (*eras.* ſ) 8 uere *delend. censet Kroll propter v. 10, sed augetur eo vis irrisionis* 11 quod *evan. et totum redintegr.* omericuſ (φ) 12 ουτοιαποβλητες · τιθεω | νεrικydeadωνα (ω *ead. m. add.*) οccακεnaγτοιdωcιn | εκωndoyκantιcελογτο (*ultima* y *nescio an in* i *mutata sit*) *Hom. Il. Γ 65 sq.* 14 munera—obtingunt *pro additamento habuit primus Scriver* aſpnunda (*litt. redintegr., sed fuerunt*) φ: aſpnunda (*al. m.* na *add.*) 17 pithagorã (φ) *v. Diog. Laert. I prooem. 8* (*12*) *Cic. Tusc. V 3,8 (Zeller Phil. d. Gr. I*[5] *458 n. 3)* primus *Kr cf. C F W Mueller ad Cic. de off. [Lips. 1882] III 3,11* 18 esse *ut ab usu Apul. alien. del. Novák; an* se[es]se? 20 omnium] omnia *Bosscha* orationem *Salm* omnimoda *Hild* omnium ⟨dictionem⟩ *v* ⟨omnia⟩ *Hand* 21 ⟨argumentum⟩ amb. *vdVl coll. flor. XVIII 182,3 Vl* ⟨argumenta⟩ *He* diſſolueret (φ) al. m. eff. et, fuit &c. dissoluerit *v cf. 3,5* disseruerit Goldb (nulla voce add.) *Zenonem del. Kr; cf. Phil. l. l.* p. 518.

Oud. Kr.

'88 longe decorissimum fuisse, ut Plato autumat; itemque | multos philosophos ab ore honestissimos memoriae prodi, 8
qui gratiam corporis morum honestamentis ornauerint. sed haec defensio, ut dixi, aliquam multum a me remota est, cui praeter formae mediocritatem continuatio etiam litterati laboris omnem gratiam corpore deterget, habitudinem tenuat, sucum exsorbet, colorem obliterat, uigorem debilitat. capillus ipse, quem isti aperto mendacio ad lenocinium decoris promissum dixere, uides quam sit amoenus ac delicatus, horrore implexus atque impeditus,
'89 stuppeo tomento adsimilis et inaequaliter hirtus et globosus et congestus, prorsum inenodabilis diutina incuria non modo comendi, sed saltem expediendi et discriminandi: satis ut puto crinium crimen, quod illi quasi capitale intenderunt, refutatur.

'90 De eloquentia uero, si qua mihi fuisset, neque mirum 5
neque inuidiosum deberet uideri, si ab ineunte aeuo || unis studiis litterarum ex summis uiribus deditus omnibus aliis spretis uoluptatibus ad hoc aeui haud sciam anne super omnis homines impenso labore diuque noctuque cum despectu et dispendio bonae valetudinis eam quaesissem. sed nihil ab eloquentia metuant, quam ego, si quid omnino promoui, potius spero quam praesto. sane quidem, 9
si uerum est quod Statium Caecilium in suis poematibus scripsisse dicun*t*, innocentiam eloquentiam esse, ego uero profiteor ista ratione ac praefero me nemini omnium de

F 105[ab]. φ 2[a]. 1 *Plat. Parmenid. 127 B* 3 ornauerint (*m. recentissima superscr.* [erunt]) 5 c̄tin[a]utio ([a] *add. ead. m.*) 9 quam non *v; sed eludit adversarios* 11 to∗mento (*eras.* r) φ: to∗m̄to [h]irtuſ ([h] *ead. m. add.*) (φ) 14 intender̃ φ: intender̃ 15 refutatum *v* 17 si] qui *Oud* si quidem *? vd Vl* 20 diuq; (φ) *eras vid.* ˜, *antea lineola induct.* 24 *fr. 248 Sc. R. P. F. Ribbeck*[3] *II p. 86* 25 dic̆unt∗ (*eras.* o, u *al. m. mut. in* a, *sed in mg. pr. m. add.* c̆an) φ: dicanto *dictant H Mueller* dicunt animi *Sauppe* innocentiā (ā *ex* e *eff. pr. m.*) φ: *innocentiā*

Oud. Kr.

eloquentia concessurum. quis enim me hoc quidem pacto eloquentior uiuat, quippe qui nihil unquam cogitaui quod eloqui non auderem? eundem me aio facundissimum esse, nam omne peccatum semper nefas habui; eundem disertissimum, quod nullum meum factum uel dictum extet, de quo disserere publice non possim ita, ut iam de uorsibus dissertabo quos a me factos quasi pudendos pro-
391 tulerunt, cum quidem me animaduertisti cum risu illis suscensentem, quod eos absone et indocte pronuntiarent. 9

6 Primo igitur legerunt e ludicris meis epistolium de dentifricio uersibus scriptum ad quendam Calpurnianum, qui cum aduersum me eas litteras promeret, non uidit profecto cupiditate laedendi, si quid mihi ex illis fieret criminosum, id mihi secum esse commune. nam petisse eum a me aliquid tersui dentibus uersus testantur:

'Calpurniane, salue properis uersibus.
misi, ut petisti, ⟨*tibi*⟩ munditias dentium,
392 nitelas oris ex Arabicis frugibus, *10*
tenuem, candificum, nobilem puluisculum,
complanatorem tumidulae ‖ gingiuulae,
conuerritorem pridianae reliquiae,
ne qua uisatur tetra labes sordium,
restrictis forte si labellis riseris.'

F 105[b]. φ 2[a]. 6 di[s]ſerere ([s] *al. m. add.*) φ: deſerere (*supra* eſ *add. ead. m.* iſſ) ut∗jā (*eras.* et) φ: ut iā u[e]orſib; ([e] *add. m. rec.*) (φ) 7 di[s]ſertabo (*al. m. add.* [s]) φ: diſſertabo (*sed altera* ſ *postea add. vid.*) 11 dentifri[c]gio (*al. m. em.*) φ: dentifrigio quondam ad C. *Iahn, sed contemptionis causa pronomen additum cf. 65,2* 12 eaſ (φ) meas *vd Vl fort. recte cf. Kretschmann de latin. L. Apul. Mad. diss. Regim. 1865 p. 88* 15 dentium *v* 16 ꝓpe[ſ]riſ (*al. m. add.* [ſ]) φ: ꝓperiſ 17 *verba* misi — nolit uideri (*v. 8,2*) *post* gingiuam (*v. 8,6*) *leguntur in mg. addito* K (φ) (*cf. Phil. l. l. p. 529*); *ordinem restituit Pric; aberraverat librarius a* misi *ad* nisi tibi *add.* Dousa mundicinas *Lips* mundiciolas Haeberlin 22 tabes Baehrens *F. P. R. 376 sq.*

quaeso, quid habent isti uersus re aut uerbo pudendum,
quid omnino quod philosophus suum nolit uideri? nisi
forte in eo reprehendendus sum, quod Calpurniano pul-
uisculum ex Arabicis frugibus miserim, quem multo ae-
393 quius erat spurcissimo ritu Hiberorum, ut ait Catullus,
sua sibi urina 'dentem atque russam pumicare gingiuam'.
uidi ego dudum uix risum quosdam tenentis, cum mun- 7
ditias oris uidelicet orator ille aspere accusaret et denti-
fricium tanta indignatione pronuntiaret, quanta nemo quis-
quam uenenum. quidni? crimen haud contemnendum
philosopho, nihil in se sordidum sinere, nihil uspiam cor-
poris aperti *im*mundum pati ac fetulentum, praesertim |
394 os, cuius in propatulo et conspicuo usus homini creberri-
mus, siue ille cuipiam osculum ferat seu cum qu*i*quam
sermocinetur siue in auditorio dissertet siue in templo
preces alleget: omnem quippe hominis actum sermo praeit,
qui, ut ait poeta praecipuus, dentium muro proficiscitur.
dares nunc aliquem similiter grandiloquum: diceret suo 11
more cum primis cui ulla fandi cura sit impensius cetero
corpore os colendum, quod esset animi uestibulum et
orationis ianua et cogitationum comitium. ego certe pro
meo captu dixerim nihil minus quam oris illuuiem libero
et liberali uiro competere. est enim ea pars hominis
loco celsa, uisu prompta, usu facunda; nam quidem feris
et pecudibus os humile et deorsum ad pedes deiectum,
uestigio et pabulo proximum, nunquam ferme nisi mortuis

F $105^b$. φ $2^{ab}$. 2 nollit (φ) *post* uideri *sequitur* uidi (*v.* 7) *v. adn. ad. 7,17* 4/5 *ęquſ (*eras. vid.* m) 5 *Catull. c. 39,19* 11 philosopho *supra* nihil *add. ead. m.*, *legitur in* φ 12 apertũ mundũ (φ, *sed in mg. m. recentissima* c̊ īmūdū), *in mg. al. m. add.* ī *archetypi* um *recte distinxit He* apertum ⟨opertum⟩ *vdVl* aspectu *Rohde cf. met. II 8 (22,21 E)* 14 qcquã (φ) quiquam *ed. Rom* quoquam *Pric* 17 *Hom. Od. α 64* 18 tuo *Rohde inepte* suo iure *Lips* 22 illubiẽ (ˇ *ex* b *eff. ut vid. ead. m.*) φ:illuuiẽ 24 fecunda *v; sed differt homo a pecudibus eo, quod loquitur* 25 humile est (est *eras., fort. antea induct.; deest in* φ)

aut ad morsum exasperatis conspicitur: hominis uero
nihil prius tacentis, nihil saepius loquentis contemplere.
uelim igitur censor meus Aemilianus respondeat, unquamne 8
ipse soleat pedes lauare; uel, si id non negat, contendat
maiorem curam munditiarum pedibus quam dentibus in-
395 pertiendam. plane quidem, si quis ita ut tu, Aemiliane,
nunquam ferme os suum nisi maledictis et calumniis
aperiat, censeo ne ulla || cura os percolat neque ille exo-
tico puluere dentis emaculet, quos iustius carbone de rogo
obteruerit, neque saltem communi aqua perluat: quin ei
nocens lingua mendaciorum et amaritudinum praeministra
semper in fetutinis et olenticetis suis iaceat. nam quae
malum ratio est linguam mundam et laetam, | uocem
contra spurcam et tetram possidere, uiperae ritu niueo
denticulo atrum uenenum inspirare? ceterum qui sese
sciat *o*rationem prompturum neque inutilem neque in-
iucundam, eius merito os, ut bono potui poculum, prae-
396 la*u*itur. et quid ego de homine nato diutius? belua im-
manis, crocodillus ille qui in Nilo gignitur, ea quoque,
ut comperior, purgandos sibi dentis innoxio hiatu praebet.
nam quod est ore amplo, set elingui et plerumque in aqua 12
recluso, multae *hirudines* dentibus implectuntur; eas illi,
397 cum egressus in praeripia fluminis hiauit, una ex auibus

F 105$^b$ 106$^a$. φ 2$^b$. 4 contendatne *Iahn* 8 ille] ullo *Lat Latin* 9 dentiſ (*vid. ex* i *effect. esse* e, *quae tamen rursus deleta est*) φ: dentiſ ($^e$ *add. m. recentiss.*) 10 obteruerit (φ) ri *ead. m. inter scribend. vid. effec. ex* ra *cf. met. VIII 23 (149,5 E) XI 28 (223,15 E) Charis. III 1 (248,4 K)* 13 malum *interiectio cf. Plaut. Amph. 403, 604 Aul. 429 (Pseud. 236 Lorenz)* 16 rationem *def. Casaub coll. de dogm. Plat. I 14 (76,22 G)* rectae rationis et suavissimae orationis (*cf. flor. XIII 163,1 Vl:* philosophi ratio et oratio) orationem *Stewech, quod praefero propter* iniucundam 17/18 plabit̃ (φ) *em. Fruter* praelauetur *Stewech* praelauabitur *Lat Latin* 19 *cf. Solin. 32,25 Herodot. II 68 Aristot. hist. an. I 6 p. 612 a 20 Aelian. nat. an. III 11* 22 arundineſ (φ) a *al. m.* redintegr. em. Casaub 23 praerupta *vel* praerupia *Pric* auibus del. Brant

*Oud.* *Kr.*

fluuialibus amica auis iniecto rostro sine noxae periculo exculpit.

398 Mitto haec. uenio ad ceteros uorsus ut illi uocant 9 amatorios, quos tamen tam dure et rustice legere, ut odium mouerent. sed quid ad magica maleficia, quod ego pueros Scriboni Laeti, amici mei, carmine laudaui? an ideo magus, quia poeta? quis unquam fando audiuit tam ⟨*ueri*⟩similem suspicionem, tam aptam coniecturam, tam proxumum argumentum? 'fecit uorsus Apuleius'. si malos, crimen est, nec id tamen philosophi, sed poetae; sin bonos, quid accusas? 'at enim ludicros et amatorios fecit'. num ergo haec sunt crimina mea et nomine erratis, qui me magiae detulistis? fecere tamen et alii talia, etsi uos 399 ignoratis: apud Graecos Teius quidam et Lacedaemonius 13 et Ci*u*s cum aliis innumeris, etiam mulier Lesbia, lasciue 400 illa ‖ quidem tantaque gratia, ut nobis insolentiam linguae suae dulcedine carminum commendet, apud nos uero Aedituus et Porcius et Catulus, isti quoque | cum aliis innumeris. 'at philosophi non fuere.' num igitur etiam Solonem fuisse serium u*i*rum et philosophum negabis, cuius ille lasciuissimus uersus est: *μηρῶν ἱμείρων καὶ γλυκεροῦ στόματος*? et quid tam petulans habent omnes 14 uersus mei, si cum isto uno contendantur? ut taceam scripta D*i*ogenis C*y*nici et Zenonis Stoicae sectae condi-

F 106ᵃ. φ 2ᵇ. 1 auis *del. H Mueller; cf. flor. XII in. (Phil. l. l. p. 520)* 3 uorſuſ (*al. m. ex* o *eff.* e) φ:uerſuſ 8 ⟨ueri⟩ similem *Kr cf. 66,8 sq.* subtilem *? He vulgat. def. Plasberg coll.* εἰκώς aptā *al. m. redintegr., sed fuit* φ:aptā (*lineolam* – *al. m. add.*) 9 uorſuſ (φ) o *mut. al. m. in* e 11/12 non ergo *Fulv* 12 errastis *Wower* 15 ciuiſ (φ) Ceus *Colv* Cous *Brant* Cius *sc.* Κεῖος *Bosscha* Ceius *He coll.* Teius *v. 14* 17 dulce$^{di}$ne (*ead. m. em.*) *cf. Gell. XIX 9,10* 18 portiuſ (φ) 20 uerū (φ) uirum *v* seuerum *Hild post alios* serium ⟨et se⟩uerum *Bosscha cf. Plaut. Poen. 1170* 21/22 μηρων ειμειρων και γλυκερου cτοματοc *fr. 25 Poet. lyr. Bergk⁴ p. 50* 22 ecquid *Sauppe ratus legi* ex *in cod., non* & 24 dyogeniſ cinici (φ) *v. Diog. Laert. VI 2,12 (80) VII 1,29 (34)*

toris, id genus plurima. recitem denuo, ut sciant me eorum non pigere:

401 'et Critias mea deli*ci*a est et salua, Charine,
402 pars in amore meo, uita, tibi remanet;
ne metuas; nam me ignis et ignis torreat ut uult,
hasce duas flammas, dum potiar, patiar.
hoc modo sim uobis, unus sibi quisque quod ipse est:
hoc mihi uos eritis, quod duo sunt oculi.'

recitem nunc et alios, quos illi quasi intemperantissimos postremum legere:

'florea serta, meum mel, et haec tibi carmina dono.
carmina dono tibi, serta tuo genio, *15*
403 carmina, uti, Critia, lux haec optata canatur,
quae bis septeno uere tibi remeat,
serta autem, ut laeto tibi tempore tempora uernent,
aetatis florem floribus ut decores.
tu mihi d*e*s contra pro uerno flore tuum uer,
ut nostra exuperes munera muneribus;
pro implexis sertis complexum corpore redde,
proque rosis oris sauia purpurei.
404 quod si anim*am* inspires dona*ci*, *i*am carmina nostra
405 cedent uicta tuo dulciloquo calamo.'

Habes crimen meum, Maxime, quasi improbi comisatoris **10** de sertis et canticis compositum. hic illud etiam reprehendi animad|uertisti, quod, cum aliis nominibus pueri uocentur, ego eos Charinum || et Critian appellitarim. eadem igitur opera accusent C. Catul*l*um, quod Lesbiam pro Clodia nominarit, et Ticidam similiter, quod quae Metella erat Perillam
406 scripserit, et Properti*u*m, qui Cunthiam dicat, Hostiam

F 106$^{ab}$. φ 3$^{a}$. 1 me *supra* eorum *add. ead. m.* 3 deliteſcet & (*fuit* -tia eſt &, & *delere conatus est aliquis*, teſcet *al. m. in ras. eff.*) φ: delicie ſtet *v. Phil. l. l. p. 558* 13 exoptata *Brant* 17 daſ (φ) da *v* des *Kr* 20 ſauia (φ) u *mut. in* b *m. fort. ead.* 21 animū (φ) animam *Colv* aulum (*servato* dona) *Salm* dona & (φ) donaci *Haupt* nam (φ, *sed* n *ras. mut. in* i) 25 pu^e^ri (*em. ead. m.*) 27 catulū (φ) 29 ꝓpertiā (*a redintegr., sed vid. fuisse*) *em.* φ Cynthiam *v*

*Oud.* *Kr.*
dissimulet, et Tibullum, quod ei sit Plania in animo, Delia
in uersu. et quidem C. Lu*cil*i*um, quanquam sit iambicus,
tamen improbarim, quod Gentium et Macedonem pueros 16
407 directis nominibus carmine suo prostituerit. quanto mode-
stius tandem Mantuanus poeta, qui itidem ut ego puerum
amici sui Pollionis bucolico ludicro laudans et abstinens
nominum sese quidem Cor*y*donem, puerum uero Alexin
uocat. sed Aemilianus, uir ultra Virgilianos opiliones et
busequas rusticanus, agrestis quidem semper et barbarus,
uerum longe austerior ut putat Serranis et Curiis et
Fabriciis, negat id genus uersus Platonico philosopho com-
petere. etiamne, Aemiliane, si Platonis ipsius exemplo
doceo factos? cuius nulla carmina extant nisi amoris elegia;
nam cetera omnia, credo quod tam lepida non erant, igni
deussit. disce igitur uersus Platonis philosophi in puerum
Astera, si tamen tantus natu potes litteras discere:

*ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν Ἑῷος·*
*νῦν δὲ θανὼν λάμπεις Ἕσπερος ἐν φθιμένοις.*

408 item eiusdem Platonis in Alexin Phaedrumque pueros 17
coniuncto carmine:

*νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλός,*
*ὦπται καὶ πάντῃ πᾶσι περιβλέπεται.*

F 106^b. φ 3^a. 2 lucullũ (φ) *em. Lips Lucil. rec. Marx 272—5 Baehrens F.P.R. p. 168* 5 puerũ (φ) *litteris male refictis in* pueriũ *mut.* amici ſui pollio| (*sequitur* |nis) *evan. et ab al. m. redintegr.* 7 coridonẽ (φ) *Verg. ecl. II* 9 buſequaſ (with s above) (s *puto al. m. addidisse*) φ: buſeqſ (with a above) *cf. de deo Socr. V (9, 23 G) flor. III (147, 21 vd Vl) met. VIII 1 (134, 11 E)* 10/11 & curiiſ & fabriciiſ negat id gen; ũſuſ plato| *evan., sed cognosci possunt* 14 n̄ erant (φ) *sed al. m. refingend. effec.* ı̄erant *etiam supra vocem addito* ineraut 15 dſ ſit (φ) *sed in mg. pr. m. add.* /· deuſſit, *al. m. in textu eras. litt. superscr.* deuſſit platonis philoſo- *prorsus evan. et ab al. m. redintegr.* 17—18 ΑϹΤΗΡΠΡΙΜΕΝΕϹ (*supra* ι *vid. fuisse* ˜) ΕΝΙ ΖΩ | ΟΙϹΙΝΕΩΟϹΝΥΝΔΕΘΥΝΩΝΛΑΜΦΕΙϹΠΕΡΟϹΕΝ | ΦΘΕΙΜΕΝΟΙϹ *fr. 15 Bergk[4] II p. 304 Anthol. Gr. ed. Stadtmueller II p. 462* 19 eqdẽ *litt. refict., fuit* eȷdẽ alexı̄ (φ) *redintegr. al. m., fuit alexin* 21—13, 2 ΝΥΝΟΤΜΕΙΔΕ | ΝΥΛΕΞΕΙϹΟϹΟΝΜΟΝΕΠΟΤΙ ΚΑΛΛΟϹ ΩΠΑΙ / ΚΑΠΤΑΝΤΗΠΑϹΙΠΕΡΙΒΛΕΠΕΤΑΙΘΥΜΕΜΙ | ΝΥΕΙϹΚΥϹΙΝΟϹΤΕΟΝΕΠΑΝΙΗϹΕΙ

θυμέ, ⟨τί⟩ μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ' ἀνιήσει
ὕστερον. οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν; |

409 ne pluris commemorem, nouissimum uersum eius de Dione Syracusano si dixero, finem faciam: ὦ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν
410 ἔρωτι Δίων. Sed sumne ego ineptus, qui haec etiam in 11
iudicio? an uos potius calumniosi, qui etiam haec in accusatione, quasi ullum specimen morum sit ‖ uersibus ludere? Catullum ita respondentem maliuolis non legistis:

'nam castum esse decet pium poetam
ipsum, uersiculos nihil necesse est'?

Diuus Adrianus cum Voconi amici sui poetae tumulum uorsibus muneraretur, ita scripsit: 'lasciuus uersu, mente *18*
pudicus eras', quod nunquam ita dixisset, si forent lepidiora carmina argumentum impudicitiae habenda. ipsius etiam diui Adriani multa id genus legere me memini. aude sis, Aemiliane, dicere male id fieri, quod imperator et censor diuus Adrianus fecit et factum memoriae reli-
411 quit. ceterum Maximum quicquam putas culpaturum, quod sciat Platonis exemplo a me factum? cuius uersus quos nunc percensui tanto sanctiores sunt, quanto apertiores, tanto pudicius compositi, quanto simplicius professi; namque haec et id genus omnia dissimulare et occultare peccantis, profiteri et promulgare ludentis est; quippe natura uox innocentiae, silentium maleficio distributa.
mitto enim dicere alta illa et diuina Platonic*a*, rarissimo 12
cuique piorum ignara, ceterum omnibus profanis incognita:

υϲερονουκ | χουτοφαιδρονaπωλεϲαμεν *πᾶς τις ἐπιστρέφεται Diog. Laert. III 23 (31) fr. 8 Bergk⁴ II p. 302 Anthol. Gr. ed. Stadtmueller II p. 69*

F 106$^{b}$. φ 3$^{b}$. 3 notissimum *Wower cf. 17, 26. 56, 24. 76, 1* 4 ſiracuſano (φ) 4/5 ωτεμονεκμηναϲ ¦ θυμονερωτιδιον *fr. 7 Bergk⁴ II p. 301 Anth. Gr. ed. St. II p. 68* 8 *Catull. 16, 5 sq.* 10 nekeſſe 12/13 *F. P. R. ed. Baehrens p. 373* 15 *cf. Spart. v. Hadr. 14* 16 aude ſiſ (*in mg. al. m.* at igit̃) 17 d. Adr. *del. Kr, sed v. Phil. l. l. p. 517* 24 maleficio∗ (io *redintegr., sed fuit; quid in ras. fuerit, non dispicitur*) φ: maleficio 25 platonice (φ) *em. v Plat. conv.* 180 D 26 philosophorum *Iahn* gnara *v cf. Phil. l. l.* p. 558

*Oud.* *Kr.*

geminam esse Venerem deam, proprio quamque amore et 412 diuersis amatoribus pollentis; earum alteram uulgariam, quae sit percita populari amore, non modo humanis animis, uerum etiam | pecuinis et ferinis ad libidinem imperitare *ui* immodica trucique perculsorum animalium serua corpora complexu uincientem: alteram uero caelitem Venerem, praedit*a* quae sit optimati amore, solis homi- 413 nibus et eorum paucis curare, nullis ad turpitudinem 19 stimulis uel illecebris sectatores suos percellentem; quippe 414 amorem eius non amoenum et lasciuum, sed contra inco*m*tum et serium pulchritudine honestatis uirtutes amatoribus suis conciliare, et si quando || decora corpora co*m*mendet, a contumelia eorum procul absterrere; neque enim quicquam aliud in corporum forma diligendum quam quod 415 ammoneant diuinos animos eius pulchritudinis, quam prius ueram et sinceram inter deos uidere. quapropter, *ut* semper, eleganter Afranius hoc scriptum relinquat: 'amabit

F $106^b 107^a$. φ $3^b$. 2 pollentem *Novák* 3 praedita p. amori *Acidal* 5 ut (φ) *em. Rohde* 7 Venerem *del. vd Vl; cf. Phil. l.l. p. 520* p̄ditā (φ) praedita *Pric interpret.* '*praefecta*' *coll. de deo Socr. XV (19,1 G) XVI (19,15 G); sed offendit verborum collocatio inusitata; quare malim* praedi⟨ca⟩tam optimati amore (φ) ti a *in ras. redintegr.; vid. fuisse* optimatia more praeditam [quae sit] *Bosscha* amori *Pric; sed Veneri attribuitur amor quem ipsa excitat, ut supra v. 3* 9 pellicientem *Iahn; sed cf. v. 5 p. 2,14* 10 e⁊[9] ([9] *add. al. m., in mg. m. recentiss.* eiuſ//) 10/11 incomitū (φ) incomptum *v* 11 uirtutis ⟨amorem⟩ *Casaub* p. honestatis (*i. e. ornatis*) uirtutis *Meurs* honestatis ⟨et⟩ uirtutis *Brant* honestatos uirtutis a. s. *Gronov* honestatos uirtutis amatores suos *Salm* pulchritudinem honestatis [uirtutis] *Bosscha; sed pulchritudine honestatis, i. e. summae virtutum (cf. Cic. de fin. II 15, 48), Venus caelestis virtutes amatoribus conciliat, i. e. commendat (cf. Ov. trist. III 11, 42)* 12/13 com̄d& (φ) 13 abstinere *vel* abhorrere *Pric* 15 cōmoneant (*sed* co *litt. redintegr. effect., fuit* a) φ: āmoneant (*ex* ˜ *al. m. eff.*[d]) *cf. 18,12* 16/17 & ſēp elegant̄ (φ) *litt. redintegr. ut in toto folio* et semp. *ex dittogr. ortum* (*cf.* et sinceram) *putat Novák* ut semper *v* etsi (*Iahn*) pereleganter *Kr* 17 *relinquat (φ, sed* n *puncto del.*) reliquit *v fr. 221 Sc. R. P. F. ed. Ribbeck³ II p. 228*

sapiens, cupient ceteri', tamen si uerum uelis, Aemiliane, uel si haec intellegere unquam potes, non tam amat sapiens quam recordatur. da igitur ueniam Platoni philo- **13**
sopho uersuum eius de amore, ne ego necesse habeam contra sententiam Neoptolemi Enniani pluribus philosophari; uel si tu id non facis, ego me facile patiar in huiuscemodi uersibus culpari cum Platone. tibi autem, Maxime, habeo gratiam propensam, cum has quoque appendices defensionis meae iccirco necessarias, quia accusationi rependuntur, tam attente audis. et ideo hoc etiam peto, *20*
quod mihi ante ipsa crimina superest audias, ut adhuc 11
fecisti, libenter et diligenter.

Sequitur enim de speculo longa illa et censoria oratio, de quo pro rei atrocitate paene diruptus est Pudens cla-
*416* mitans: 'habet speculum phi|losophus, possidet speculum philosophus'. ut igitur habere concedam — ne aliquid obiecisse te credas, si negaro —, non tamen ex eo accipi me necesse est exornari quoque ad speculum solere. quid enim? si choragium th*y*melicum possiderem, num ex eo argumentarere etiam uti me consuesse trag*oedi* s*y*rmate, histrionis crocota, †orgia, mimi centunculo? non opinor.
*417* nam et contra plurimis rebus possessu careo, usu fruor. quod si neque habere utendi argumentum est neque non utendi non habere et speculi non tam possessio culpatur
*418* quam inspectio, illud etiam doceas necesse est, quando

F 107ᵃ. φ 3ᵇ4ᵃ. 1 *cf. Phil. l. l. p. 568* 5 *fr. 340 Sc. R. P. F. ed. Ribb.*³ *I p. 73 Enn. poes. rel. rec. Vahlen*² *p. 191* 10 audiſ (φ) *de modo cf. 31, 27 Luebbert, Gramm. Stud. II 102, 107* audieris *H Mueller fort. recte propter v. 11* 19 thimelicū φ: themelicū (*prior* e *corr. ut vid. ex* i) 20 c̄ſueſſe∗ (*posterior* e *eff. ex* &) (φ) tragidii (φ, *sed prima* i *mut. in* e, *extrema eras.*) ſirmate (φ) 21 ⟨uel ad trieterica⟩ orgia *v* orgia *del. Kr* choragi amiculo *Sauppe* archi(mimi) *Haupt* or⟨chestae ser⟩ica *He coll. Luc. περὶ ὀρχ. 63: ἐσθῆτι Σηρικῇ; an ortum ex scholio* coragia? centulo (φ) (ncu superscr.) *ead. m. em., quae in mg. ut vid. etiam add.* "centun gulo 22 poſſeſſu* (*eras.* ˜) 25 docear (φ) *al. m. mut.* r *in* ſ docear *def. Phil. l. l.* p. 559 cf. tamen 24, 20 46, 4

et quibus praesentibus in speculum inspexerim, quoniam, ut res est, magis piaculum || decernis speculum philosopho quam Cereris mundum profano uidere.

Cedo nunc, si et inspexisse me fateor, quod tandem 14
crimen est imaginem suam nosse eamque non uno loco conditam, sed quoquo uelis paruo speculo promptam gestare? an tu ignoras nihil esse aspectabilius homini nato quam formam suam? equidem scio et filiorum cariores esse qui similes uidentur et publicitus simulacrum suum cuique, quod uideat, pro meritis praemio tribui. aut quid sibi statuae et imagines uariis artibus effigiatae uolunt? nisi forte quod artificio elaboratum laudabile
419 habetur, hoc natura oblatum culpabile iudicandum est, cum sit in ea uel magis miranda et facilitas et similitudo. quippe in omnibus manu faciundis imaginibus opera diutino sumitur, neque tamen similitudo aeque ut in speculis 21
comparet; deest enim et luto uigor et saxo color et picturae rigor et motus omnibus, | qui praecipua fide similitudinem repraesentat, cum in eo uisi⟨*te*⟩tur imago mire relata, ut similis, ita mobilis et ad omnem nutum hominis sui morigera; eadem semper contemplantibus aequaeua est ab ineunte pueritia ad obeuntem senectam, tot aetatis uices induit, tam uarias habitudines corporis participat, tot
420 uultus eiusdem laetantis uel dolentis imitatur. enimuero quod luto fictum uel aere infusum uel lapide incussum

F 107ᵃ. φ 4ᵃ. 2 magiſ (φ) maius *v* 3 mun|dũ (*al. m. eff.* mundum | *in sequenti v. deleto* dũ) 4 fateor (φ) o *ex* a *eff. erasa parte litterae* 5 ymaginẽ (φ) *ut semper, quod iam non adnotabo* 6 conditam ⟨seruare⟩ *Kronenb* 10 premia (a *refict., nescio an fuerit* o *rasura ex* a *effect.*) φ:p̄mio 15/16 diutino∗ (o *fort. ex* a *eff.*) φ:diutino (*al. m. mut.* o *in* a) diutina *Scal an* diutine? *cf. 54,26 met. II 15. 24* 18 qui] atqui *Iahn* speculum *Sauppe* atqui ⟨speculum⟩ *vd Vl* usque *H Mueller v. 19 Iahnium secutus* 19 cum] speculum *Iahn v. Phil. l. l. p. 559* in eo *sc. in speculo* uisi⟨te⟩tur *He* 20 domini *Fulv* 21 equa eſt (*al. m. litt. redintegr. eff., sed evidenter legitur a pr. m. script.* equeua eſt) φ:eq̄ua eſt 25 incisum *Ald* incusum *ed. Bas. I cf. Verg.* georg. I 275 ed. Ribbeck

uel cera inustum uel pigmento illitum uel alio quopiam humano artificio adsimulatum est, non multa intercapedine temporis dissimile redditur et ritu cadaueris unum uultum et immobilem possidet. tantum praestat *i*maginis artibus ad similitudinem referund*am* leuitas illa speculi fabra et splendor opifex.

421 Aut igitur unius Hagesilai Lacedaemonii sententia nobis 15
sequenda est, qui se neque pingi neque fingi unquam diffidens formae suae passus est, aut si mos omnium ceterorum hominum ‖ retinendus uidetur in statuis et *i*maginibus non repudiandis, cur existimes *i*maginem suam cuique uisendam potius in lapide quam in argento, magis in tabula quam in speculo? an turpe arbitraris formam suam spectaculo assiduo explorare? an non Socrates philosophus
ultro etiam suasisse fertur discipulis suis, crebro ut semet 22
in speculo contemplarentur, ut qui eorum foret pulchri- 16
tudine sibi complacitus impendio procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret, qui uero minus se commendabilem forma putaret sedulo operam daret, ut uirtutis laude turpitudinem | tegeret? adeo uir omnium sapientissimus speculo etiam ad disciplinam morum utebatur. Demost*h*enen uero, primarium dicendi artificem, quis est qui non sciat semper ante speculum quasi ante magistrum causas meditatum? ita ille summus orator cum a Platone philosopho facundiam *h*ausisset, ab Eubulide dialectico argumentationes edidicisset, nouissimam pronuntiandi congruentiam ab speculo petiuit. utrum igitur putas maiorem curam decoris in adseueranda oratione suscipiendam rhetori iurganti an philosopho obiurganti, apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti an apud

F 107^ab. φ 4^ab. 4 ymaginiſ (φ) *transpos. post* artibus *Meurs, post* ad *Pric* imagineis *Colv* 5 fabra (*prior* a *vid. eff. ex* u *a pr. m., ead. in mg. add.* fa) referundũ (φ) *em. Pric cf. Phil. l. l. p. 561* 14 an] at *Kr* *cf. Diog. Laert. II 5,16 (33)* 19 comendabilẽ (*sed fort. fuit* cõ) 20 ⟨corporis⟩ teg.? *Plasberg* 22 Demoſtenen (φ) *cf. [Plut.] X orat. vit.* 844 E 24 offendit *numerus clausulae* 25 auſiſſet cf. Suid. s. v. Δημοσθ. I 1256, 5 *Bernh.*

*Oud.* *K.*

omnis homines semper disserenti, de finibus agrorum liti-
ganti an de finibus bonorum et malorum docenti? quid,
quod nec ob haec debet tantummodo philosophus speculum
inuisere; nam saepe oportet non modo similitudinem suam,
uerum etiam ipsius similitudinis rationem considerare:
422 num, ut ait Epicurus, profectae a nobis *i*magines uelut
quaedam exu*ui*ae iugi fluore a corporibus manantes, cum 2
leue aliquid et solidum offenderunt, illisae reflectantur et
retro expressae contrauersim respondeant an, ut alii philo-
sophi disputant, radii || nostri seu mediis oculis proliquati
423 et lumini extra*r*io mixti atque ita uniti, ut Plato arbi-
tratur, seu tantum oculis profecti sine ullo foris ammini-
424 culo, ut Arch*y*tas putat, seu intentu *a*ëris [f]acti, ut Stoici
rentur, cum alicui corpori inciderunt spisso et splendido et
leui, paribus angulis quibus inciderant resultent ad faciem |
suam reduces atque ita, quod extra tangant ac uisant, id
425 intra speculum *i*maginentur. uideturne uobis debere philo- 1
sophia haec omnia uestigare et inquirere et cuncta specula,
uel uda uel suda soli, uidere? quibus praeter ist*a* quae
dixi etiam illa ratiocinatio necessaria est, cur in planis
quidem speculis ferme pares optutus et *i*magines uideantur,
⟨*in*⟩ tumidis uero et globosis omnia defectiora, at contra
in cauis auctiora; ubi et cur laeua cum dexteris permu-
tentur; quando se *i*mago eodem speculo tum recondat

F 107b. φ 4b. 6 *v. Diog. Laert. X 24,46 sqq. Usener Epicur. fr. 320* 7 exubię (φ, *sed* b *mut. in* u) 8 illiſę (ll *ex* n *inter scribend. eff. m. pr.*) 9 contrauersum *Pric* 11 extralio (φ, *sed* l *mut. in* r) atque inuniti *Colv cf. v. 16. 33, 21. 50, 9. c. 85 (94 ex. Kr) Plat. Tim. 46 A* 12 ãminiculo (φ) *sed al. m. ex* ˜ *eff.*d *cf. 14,15* 13 architaſ (φ) ueriſ (φ) *em. Pithoeus cf. Arnim. Stoic. vet. fr. II 233 sq.* facti (φ) fracti *Pithoeus* tacti *Bosscha* farti *H Schoene* acti *vel* peracti *He; sed v. Phil. l. l. p. 562* 14 incider̃ φ : incendert̃ (ci *supra*) (*em. ead. m.*) 17 uidenturne — philosophi *v cf. Phil. l. l. p. 564* 19 uel⟨ut⟩ uda*? He* ⟨ac⟩ uel uda *Diels* soli ⟨non⟩ *vd Vl accepta vulg. de verbo videndi cf. 16,2 sq.* preteriſ tu (φ) *em. v* 21 uident̃ (a *supra*) (*em. ead. m.*) 22 ⟨*in*⟩ *v*

penitus, tum foras exerat; cur caua specula, si exaduersum soli retineantur, appositum fomitem accend*a*nt; qui fiat ut arcus in nubibus uarie, duo[s] soles aemula similitudine
426 uisantur, alia praeterea eiusdem modi plurima, quae tractat uolumine ingenti Archimedes S*y*racusanus, uir in omni quidem geometria multum ante alios admirabilis subtilitate, sed haud sciam an propter hoc uel maxime memorandus, quod inspexerat speculum saepe ac diligenter. quem tu librum, Aemiliane, si nosses ac non modo campo et glebis, uerum etiam abaco et puluisculo te dedisses, mihi istud crede, quanquam teterrimum os tuum minimum a Th*y*esta tragico demutet, tamen profecto discendi cupi-
427 dine speculum inuiseres et aliquando relicto aratro mirarere tot in facie tua sulcos rugarum.

At ego non mirer, si boni consulis me de isto distortissimo uultu tuo dicere, de moribus tuis multo trucu- ||| lentioribus reticere. ea res est: praeter quod non sum iurgiosus, etiam libenter te nuper usque albus an ater esses ignoraui et adhuc *h*ercle non satis noui. id adeo factum, quod et tu rusticando obscurus es et ego discendo
428 occupatus. ita et tibi umbra ignobilitatis a probatore obstitit, et ego numquam studui male facta cuiusquam cognoscere, sed semper potius duxi mea peccata tegere quam aliena indagare. igitur hoc mihi aduersum te usu uenit, quod qui forte constitit in loco lumine conlustrato atque eum alter e tenebris prospectat. nam ad eundem

F $107^b 108^a$. φ $4^b 5^a$. 1 ca*ua (*ante* u *eras.* i) 2 oppositum *Casaub* accendunt (φ) accendant *Bosscha coll. tamen met. I 25 (16, 23 E) II 22 (32, 5 E)* 3 uariet *Rohde fort. recte* duoſ (φ) *em. v* 4 praetereo *vd Vl* eı*dẽ (*addit. erat* 9, *quod rurs. eras. est*) 5 ſiracuſan; (φ) *cf. Tzetz. chil. XII 973 sq.* 10 gleƀ *i. e.* glebis *ut saepe* 12 thieſta (φ) 17 *cf. 17, 24* ea] ita *Fulv* 18 curiosus *Colv* *cf. Otto Sprichwörter der Römer p. 11 Catull. 93, 2* 19 ercle (φ) id ideo *Kr, quamquam reppulerat Bosscha cf. 20, 4. 56, 18 Kretschmann* de latin. *L. Apul. M. p. 99 sq.* 22 nũquã (litt. redintegr., ¯ al. m. eff., *vid. fuisse* ¯) 25 ⟨ei⟩ qui Novák

modum tu quidem, quid ego in propatulo et celebri agam, facile e tenebris tuis arbitraris, cum ipse humilitate abdita et lucifuga non sis mihi mutuo conspicuus.

17 Ego adeo seruosne *tu* habeas ad agrum colendum an ipse mutuarias operas cum uicinis tuis cambies, neque scio neque laboro. at tu me scis eadem die tris Oeae manu misisse, idque mihi patronus tuus inter cetera a te sibi edita obiecit, quanquam modico prius dixerat me uno seruo comite Oeam uenisse. quod quidem uelim mihi respondeas, qui potuerim ex uno tris manu mittere, nisi si et hoc magicum est. tantamne esse mentiendi caecitatem dicam an consuetudinem? ʻuenit Apuleius Oeam cum uno seruo'; dein pauculis uerbis intergarritis: ʻApuleius Oeae una die tris manu misit'. ne illud quidem credibile fuisset, cum tribus uenisse, omnes liberasse; quod tamen si ita fecissem, cur potius tris seruos inopiae signum putares quam tris libertos opulentiae? ne|scis profecto, nescis, Aemiliane, philoso*ph*um accusare, qui famuli*t*ii paucitatem obprobraris, quam ego gloriae causa ementiri debuissem, quippe qui scirem non modo philosophos, quorum me sectatorem fero, uerum etiam imperatores populi Romani paucitate seruorum gloriatos. ‖ itane tandem ne haec quidem legere patroni tui: M. Antonium consularem

F 108ª. φ 5ª. 2/3 abditus *Casaub* 4 ſerior (rior *litt. redintegr. eff., fuit* ruor, *quare al. m. superscr.* uor) *em.* φ ne an φ: ne an (an *praeterea lineola induct.*) *def. Bosscha pro* anne tu an *aut* ne tu *v* an *del. Kr post* seruosne *oratorem a recta dicendi via aberrasse conieci Phil. l. l. p. 567; nunc praefero* tu *quod simillimum est litteris* an *(cf. 26, 12), ut vitetur elocutio poetica* an — an habeaſ (φ), *sed* h *evan.* 8 obiecit (φ) *litt. redintegr. al. m. eff.* ab 10 potuerī* (*vid. eras.* m) manū mittere (˜ *delet.*) (φ) 11 tantāne (*al. m. supra addito* tantāne *compend.* ˜ *obtexit*) 12 uenit (φ) *al. m. falso litteris obductis eff.* dicit 15 õeſ φ: oiſ 18 philoſofū (*em. ead. m.*) *famulicii* (φ) 23 patroni tui (roni *evan., al. m. supra utramque vocem repetivit*)

solos octo seruos domi habuisse, Carbonem uero illum,
431 qui rebus potitus est, uno minus, at enim Manio Curio
tot adoreis longe incluto, quippe qui ter triumphum una
porta egerit, ei igitur Manio Curio duos solos in castris
calones fuisse? ita ille uir de Sa*b*inis deque Samnitibus
deque Pyrro triumphator paucioris seruos habuit quam
triumphos. M. autem Cato nihil oppertus, ut alii de se
praedicarent, ipse in o[pe]ratione sua scriptum reliquit,
cum in Hispania*m* consul proficisceretur, tris seruos solos 26
ex urbe duxisse; quoniam ad uillam publicam uenerat,
432 parum uisum qui uteretur, iussisse duos pueros in foro
de mensa emi, eos quinque in Hispaniam duxisse. haec
Pudens si legisset, ut mea opinio est, aut omnino huic maledicto
supersedisset aut in tribus seruis multitudinem comitum
philosophi quam paucitatem reprehendere maluisset.

Idem mihi etiam paupertatem obprobrauit, acceptum **18**
philosopho crimen et ultro profitendum. enim paupertas
olim philosophiae uernacula est, frugi, sobria, paruo potens,
aemula laudis, aduersum diuitias possessa, habitu
433 secura, cultu simplex, consilio benesuada, neminem umquam
superbia | inflauit, neminem inpotentia deprauauit,
neminem tyrannide efferauit, delicias uentris et inguinum

F 108ᵃ. φ 5ᵃᵇ. 3/4 una porta] imperator *Bosscha* 5 colonoſ (*litt. redintegr. eff., fuit* cal-) φ:caloneſ (l *ex* i *eff. ead. m.*) 5 uir *del. Iahn cf. Enn. ann. 338* ter *Becker* ſauiniſ (φ, *sed* u *mut. in* b) ſānitib; (φ) *al. m. litt. male redintegravit et superscr.* ſannitibuſ 8 operatione (φ, *sed in mg. m. recentiss.* c with e above oratione) *Caton. fr. rec. Iordan p. 38* 9 hiſpania (*non vid. addit. fuisse compend.* ¯) φ:hiſpaniā 10 Qm̃ (φ) *def. ut Plautin. Bosscha, ex Caton. oratione sumptum putat Hild* quom iam *Stewech* q̄n (*i. e.* quando) *He* 15 pacitatē with u above (φ) *pr. m. em., ut vid., sed litt. redintegr.* 18/19 paruo contenta, aemula uirtutis, aduersa uitiis, possessu secura *Maehly* aduersum diuitiis professa *Casaub* aduersum uitia posita *Sauppe* possessu *Lips* possessu ⟨et⟩ *H Mueller; sed paupertas, si cum divitiis comparatur* (*i. e.* adu. diuitias), *vere possidetur*, diuitiae fluxae et *fragiles sunt; vel, ut interpret.* Novák, paupertas possidetur contra *divitias quae nocent*

*ud.* *Kr.*

neque uult ullas neque potest. quippe haec et alia flagitia diuitiarum alumni solent; maxima quaeque scelera si ex omni memoria hominum percenseas, nullum in illis pauperem reperies, ut contra ha*ut* temere inter inlustris uiros
*34* diuites comparent, sed quemcunque in aliqua laude mira-
6 mur, eum paupertas ab incunabulis nutricata est. paupertas, inquam, prisca aput saecula omnium ciuitatium conditrix, || omnium artium repertrix, omnium peccatorum inops, omnis gloriae munifica, cunctis laudibus apud omnis nationes perfuncta. eadem est enim paupertas apud Graecos in Aristide iusta, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero diserta. *27*
eadem paupertas etiam populo Romano imperium a primordio fundauit, proque eo in *h*odiernum diis immortalibus si*m*pulo et catino fictili sacrificat. quod si modo iudices
*35* de causa ista sederent C. Fabricius, Gn. Scipio, Manius Curius, quorum filiae ob paupertatem de publico dotibus donatae ad maritos ierunt portantes gloriam domesticam, pecuniam publicam, si Publicola regum exactor et Agrippa populi reconciliator, quorum funus ob tenuis opes a populo Romano collatis *s*extantibus adornatum est, si Atilius Regulus, cuius agellus ob similem penuriam publica pecunia cultus est, si denique omnes illae ueteres prosapiae consulares et censoriae et triumphales breui usura lucis ad iudicium istud re|missae audirent, auderesne paupertatem philosopho exprobrare apud tot consules pauperes? an tibi 19
Claudius Maximus idoneus auditor uidetur ad irridendam paupertatem, quod ipse uberem et prolixam rem familiarem

F 108ᵃᵇ. φ 5ᵇ. 1 potest] putat *Stewech cf. 24,14. c. 98 (109 Kr)* 2 ⟨esse⟩ solent *vdVl inepte; cf. Phil. l. l. p. 568* alumna sunt *Casaub* 4 repperieſ φ: repieſ. hanc (φ) *em. Casaub* 14 odiernū 15 ſinpulo (*in mg. al. m.* al ſimpuuio) φ: ſīpuuio *corr. ex* ſinpulo (*in mg.* ē ſympulo) 20 ᵖᵒto (*em. ead. m.*) 21 extantib; (φ, *sed em. al. m.*) ē *litt. redintegr. eff.; fuit* &, *sed vid. a pr. m. emendat. fuisse; in mg.* ẽ φ: ē 23 ″ille ″ōſ *omſ ille* 26 consules *del. Kr*

sortitus est? erras, Aemiliane, et longe huius animi frustra es, si eum ex fortunae indulgentia, non ex philosophiae censura metiris, si uirum tam austerae sectae tamque diutinae militiae non putas amiciorem esse cohercitae me- *28*
diocritati quam delicatae opulentiae, fortunam uelut tunicam magis concinnam quam longam probare; quippe etiam ea si non gestetur et trahatur, nihil minus quam lacinia praependens impedit et praecipitat. etenim ⟨*in*⟩ omnibus ad uitae munia utendis quicquid aptam moderationem supergreditur, *o*neri potius quam usui exuberat. igitur et
*436* inmodicae diuitiae uelut ‖ ingentia et enormia gubernacula facilius mergunt quam regunt, quod habent irritam copiam, noxiam nimietatem. quin ex ipsis opulentioribus eos potissimum uideo laudari, qui nullo strepitu, modico cultu, dissimulatis facultatibus agunt et diuitias magnas administrant sine ostentatione, sine superbia, specie mediocritatis pauperum similes. quod si etiam ditibus ad argumentum modestiae quaeritur *i*mago quaepiam et color paupertatis, cur eius pudeat tenuioris, qui eam non simulata*m*, sed uere fungimur?

**20** Possum equidem tibi et ipsius nominis controuersiam facere, neminem nostrum pauperem esse qui superuacanea nolit, pos*s*it necessaria, quae natura oppido pauca sunt. namque is plurimum habebit, qui minimum desiderabit;

F 108b. φ 5b. 1 hui⁹; (⁹ *al. m. add.*) φ:longe hui; animi longe eſ fruſtra 4 φ:nō putaſ — cohercite — opulētie *om., sed ab ead. m. in mg. inferior. add.* 7 ea ſi (φ) etsi ea *Salm* ea etsi *vdVl* gestetur sed *Elmenh; sed* trah. *per se ipsum satis oppos. verbis* non gest. nihilo *v* *cf. c. 69:* quantum minor *met. III 10 (45,1E)* 8 ⟨in⟩ *Casaub* 10 honeri (φ, *sed* h *puncto del.*) 11/12 gurbernacula (*prior* r *delet.*) 19 eȝ⁹ (⁹ *al. m. add.*) tenui — oriſ φ:tenuioriſ *cf. 21,6. 25,4* 19/20 ſimulata (φ) simulate *dett* simulato *Acidal* simulatam *cod. Pith.* 23 poſc**it (cit *redintegr.; quid eras. sit, non liquet*) φ:poſcit *def. Hild graviter antea distinct. sententia* possideat *Elmenh* possit *Casaub coll. 22,1. 24,14sq.* 24 nanq; *al. m. eff. litt. redintegr., fuit* nānq; nec apparet utrum ‾ an u delet. fuerit φ:nāq; deſiderabit (b ex u corr. ead. m.)

*Oud.* *Kr.*

437 habebit enim quantum uolet qui uolet minimum. et idcir|co diuitiae non melius in fundis et in fenore quam in ipso hominis animo aestimantur, qui si est auaritia egenus et ad omne lucrum inexplebilis, nec montibus auri satiabitur, sed semper aliquid, ante parta ut augeat, mendicabit. quae quidem uera confessio est paupertatis; omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiae uenit, nec refert, quam magnum sit quod tibi minus est. non habuit tantam rem familiarem Philus quantam Laelius, nec Laelius quantam Scipio, nec Scipio quantam Crassus Diues, at enim nec Crassus Diues quantam uolebat; ita cum 29 omnis superaret, a suamet auaritia superatus est omnibusque potius diues uisus est quam sibi. at contra hi philosophi quos commemoraui non ultra uolentes quam poterant, sed congruentibus desideriis et facultatibus iure meritoque dites et beati fuerunt. pauper enim *f*is appetendi egestate, diues non egendi satietate, quippe qui inopia desiderio, opulentia fastidio cernuntur. igitur, Aemiliane, si pauperem me haberi uis, prius auarum esse 438 doceas necesse est. quod ‖ si nihil in animo deest, de 21 rebus extrariis quantum desit non laboro, quarum neque laus in copia neque culpa in penuria consistit. sed finge **21** haec aliter esse ac me ideo pauperem, quia mihi fortuna diuitias inuidit easque, ut ferme euenit, aut tutor imminuit aut inimicus eripuit aut pater non reliquit: hocine homini opprobrari, pauperiem, quod nulli ex animalibus uitio datur, non aquilae, non tauro, non leoni? equus si

F $108^b 109^a$. φ $5^b 6^a$. 3 estimāt̄ (n supra) (*em. ead. m.*) auaritia (ri *inter scribend. ex* ti *eff.*) 9 le∗liuſ (*eras.* l *antea delet.*) 10 *et* 11 diues *del. Iahn* Diues (*ut sit cognomen*) *vd Vl coll. C. I. L. I p. 524 Fast. cons. 549 cf. Val. Max. VI 9, 12* 14 philosophi *del. Salm coll. 22, 11 sq., def. Florid. latiore sensu interpretat. cf. Phil. l. l. p. 522* 16 ſciſ (φ, *sed puncto del.* c) fis *v* sies *Hild* eris *Rohde* sis *Novák an* scis *in parenthesi?* 17 quippe quia *Casaub* quippini *Acidal cf. 3, 12* 26 pauperiē (φ) *del. ut additament. Acidal. cf. Phil. l. l. p. 521 Plat. rep. II 363 A:* οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες *V 472 C:* ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι *X 612 B*

Oud. Kr.

uirtutibus suis polleat, ut sit aequabilis uector et cursor pernix, nemo ei penuriam pabuli exprobrat: tu mihi uitio dabis non facti uel dicti alicuius prauitatem, sed quod uiuo gracili lare, quod paucioris habeo, parcius pasco,
439 leuius uestio, minus obsono? atqui ego contra, quantulacumque tibi haec uidentur, multa etiam et nimia arbitror et cupio ad pauciora me coercere, tanto beatior futurus quanto collectior. na*m*que animi ita ut corporis sanitas expedita, imbecillitas laciniosa est, certumque signum est infirmitatis pluribus indigere. prorsus ad uiuendum uelut ad natandum is melior, qui onere liberior; sunt enim similiter etiam in ista uita*e* humanae tempestate[s] leuia
440 sustentui, grauia demersui. equidem didici ea re prae- *30*
cedere maxime deos hominibus, quod nulla re ad usum sui indigeant, igitur ex nobis cui quam minimis opus sit, eum esse deo similiorem.

**22** Proinde gratum hab*ui*, *c*um ad contumeliam diceretis rem familiarem mihi peram et baculum fuisse. quod utinam tantus animi forem, ut praeter eam supellectilem nihil quicquam requirerem, sed eundem ornatum digne gestarem, quem [so]Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit.
441 [so]Crates, inquam, si quid credis, Aemiliane, uir domi inter Thebanos proceres diues et nobilis amore huius habitus, quem mihi obiectas, rem familiarem largam et uberem populo donauit, multis seruis a sese remotis solitatem delegit, arbores plurimas et frugiferas prae uno baculo

F 109ᵃ. φ 6ᵃ. 4 paucioriſ (φ) *sc. servos cf. 21,6. 23,19* paucos seruos *Stewech* pauciores res *vel* pauciora *Casaub* habito *Fulv; eam vim inesse in* habeo *def. Pric Salm* 7 co∗ercere (*eras.* h) φ: coercē 8 nanq; 10 uiuendũ∗ (*eras.* m?) 11 ∗onere (*eras.* h) 12 uita — tẽpeſtateſ (φ) *em. Lips et Colv* 13 sustentatui *v* 17 habitũ (φ) habui cum *Casaub Fulv* habitum ⟨obiecistis, cum⟩ *Beyte* 19 ſupelectilẽ (l *supra*) (*em. ead. m.*) 21 ſocrateſ (φ) *supra* c *add.* em. *v* *cf. Diog. Laert. VI 6, 4 (95)* 22 ſocrateſ (φ) em. v 26 p̄ φ: baculo (*b corr. ex* u *ead. m.*)

'ud. Kr.

spreuit, uillas ornatis||simas una perula mutauit, quam postea comperta utilitate etiam carmine laudauit flexis ad hoc Home|ricis uersibus, quibus ille Cretam insulam nobilitat. principium dicam, ne me haec ad defensionem putes confinxisse:

[κρήτη] ⟨πήρη⟩ τις πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ [πόντῳ],

iam cetera tam mirifica, quae si tu legisses, magis mihi peram quam nuptias Pudentillae inuidisses. peram et 31
42 baculum tu philosophis, exprobrares igitur et equitibus faleras et peditibus clipeos et signiferis uexilla *ac* denique triumphantibus quadrigas albas et togam palmatam? non sunt quidem ista Platonicae sectae gestamina, sed C*y*nicae familiae insignia. uerum tamen hoc Diogeni et Antist*h*eni pera et baculum, quod regibus diadema, quod imperatoribus paludamentum, quod pontificibus galerum, quod lituus auguribus. Diogenes quidem C*y*nicus cum Alexandro magno de ueritate regni certabundus baculo uice sceptri gloriabatur. ipse denique Hercules inuictus — quoniam haec tibi ut quaedam mendicabula [a]nimis
43 sordent —, ipse inquam Hercules lustrator orbis, purgator ferarum, gentium domitor, is tamen deus, cum terras peragraret, paulo prius quam in caelum ob uirtutes as[s]citus est, neque una pelli uestitior fuit neque uno baculo comitatior.

F 109[a]. φ 6[ab]. 1 *ornatiſſimaſ (*eras.* h *antea induct.*) 6/7 Κρhτhτιcπολιc · ετ πμελω | ενιοινοπιτy · φωτcοντω *in extremis litt. verbum* omitto *latere coni. Iahn, sed vid. potius* πόντῳ *cf. Phil. l. l. p. 551 Hom. Od.* τ *172 Wachsmuth Sillogr. p. 196 Diels Poet. phil. fr. p. 218* 8 iam ⟨mittam⟩ *Wachsmuth* ⟨et⟩iam cetera [tam] *Diels cf. 32,13* 10 exp̧brareſ. (φ) exprobras *Fulv* exprobrare *v* exprobras *ante* exprobrares *interpos. Kr, quod subaudiendum potius puto* 11 te (φ) *litt. redint., sed fuit del. Novák* et *v* ac *He propter litterarum similitudinem (cf. 20,4) cf. 1,15. c. 93 (104 Kr)* 13 cinicę (φ) 14 ueruntam̄ *litt. redint., sed fuit* antiſteni (φ) 17 ciniċuſ (φ) 20 animiſ (φ) *em. Colv* animi *def. Bosscha* 23 ⟨uel⟩ *paulo Kr* 24 aſſcituſ (φ, *sed puncto del. priore* ſ)

*Oud.* *Kr.*

Quod si haec exempla nihili putas ac me non ad causam agundam, uerum ad censum disserundum uocasti, ne 23 quid tu rerum mearum nescias, si tamen nescis, profiteor mihi ac fratri meo relictum a patre *H*S XX paulo secus, idque a me longa peregrinatione et diutinis studiis
444 et crebris liberalitatibus modice imminutum. nam et amicorum plerisque opem tuli et magistris plurimis gratiam retuli, quorundam etiam filias dote auxi; neque enim dubi|tassem equidem uel uniuersum patrimonium impendere, ut acquirerem mihi quod ‖ maius est contemptu patrimonii. tu uero, Aemiliane, et id genus homines uti 32 tu es inculti et agrestes, tanti re uera estis quantum habetis, ut arbor infecunda et infelix, quae nullum fructum ex sese gignit, tanti est in pretio, quanti lignum eius in trunco. at tamen parce postea, Aemiliane, paupertatem cuipiam obiectare, qui nuper usque agellum Zarathensem, quem tibi unicum pater tuus reliquerat, solus uno asello ad tempestiuum imbrem triduo exarabas. neque enim diu est, cum te crebrae mortes propinquorum immeritis hereditatibus fulserunt, unde tibi potius quam ob istam teterrimam faciem Charon nomen est.

445 De patria mea uero, quod eam sitam Numidiae et 24 Gaetuliae in ipso confinio meis scriptis ostendistis, quibus memet professus sum, cum Lolliano Auito *c. u.* praesente publice dissererem, Seminumidam et Semigaetulum, non uideo quid mihi sit in ea re pudendum, haud minus

F 109$^{ab}$. φ 6$^{b}$. 2 diſerundū (φ, *sed em. al. m.*) deferundum *Stewech* 4 patre ff XX (φ) 6 ⟨haud⟩ modice *Vulc* ⟨non⟩ m. *post Casaub Kronenb; sed* modice *significat* '*aliquantum*' *neque vult confiteri A. se pauperem esse* 10 c̄tēptu (φ) contemptum *Lips cf. Phil. l. l. p. 525* 13 quae — gignit *pro additamento habet Wower* 14 ligni *em. ead. m.* i *mutata in* ū *et supra addita* ᵛ quantum *Kronenb fort. recte* 21 num̄ (φ) *em. v* 23 mei (φ) meis *v* oſtendi ſciſ (φ) *ante* o *eras.* h ostendisti *Casaub* ostendi dicis *Kr* ostendistis *Rohde cf. 29,11. 50,22 v. Phil. l. l. p. 531* 24 cū (φ) C. V. *v* 25 ſemigetulā *em.* φ 26 n̄ ui . Ideo φ: n̄ uideo (deo ead. m., sed postea vid. *scripsisse eraso* Id̄o) minus] magis vdVl

*Oud.* *Kr.*
quam Cyro maiori, quod genere mixto fuit Semimedus ac
Semipersa. non enim ubi prognatus, sed ut moratus quis-
que sit spectandum, nec qua regione, sed qua ratione
uitam uiuere inierit, considerandum est. holitori et cau-
poni merito est concessum holus et uinum ex nobilitate
soli commendare, uinum Thasium, holus Phliasium; quippe
illa terrae alumna multum ad meliorem saporem iuuerit
et regio fecunda et caelum pluuium et uentus clemens et
446 sol apricus et solum sucidum. enimuero animo hominis
extrinsecus in hospitium corporis immigranti quid ex istis
addi uel minui ad uirtutem uel malitiam potest? quando
non in omnibus | gentibus uaria ingenia prouenere, quan-
quam uideantur quaedam stultitia uel sollertia insigniores? 33
apud socordissimos Scythas Anacharsis sapiens natus est,
447 apud Athenienses catos Meletides fatuus. nec hoc eo dixi,
quo me patriae meae paeniteret, etsi adhuc Syfacis op-
pidum || essemus. quo tamen uicto ad Masinissam regem
munere populi *R.* concessimus ac deinceps ueteranorum
militum nouo conditu[s] splendidissima colonia sumus, in
qua colonia patrem habui loco principis II uiralem cunc-
tis honoribus perfunctum; cuius ego locum in illa re p.,
exinde ut participare curiam coepi, nequaquam degener
448 pari, spero, honore et existimatione tueor. cur ergo illa
protuli? ut mihi tu, Aemiliane, minus posthac suscenseas,
potiusque ut ueniam inpertias, si per neglegentiam forte
non elegi illud tuum Atticum Zarat, ut in eo nascerer.

F 109^b^. φ 6^b^ 7^a^. 1 quam *del. Sauppe* ⟨in⟩quam *H Mueller; sed interpretandum: mihi haud minus ignotum quid mihi pudendum sit quam Cyro cf. tamen Gertz stud. crit. in Sen. p. 62 sq.*

ciro (φ) 3 φ: ſpectandū ē 11 $\overset{\text{li}}{\text{ma}}$tiam (*ead. m. em.*) 14 ſcythaſ (a *ex* i *pr. m. inter scribend. corr.*) 15 *cf. Tzetz. Chil. IV 838 sqq.* 16 peniter& (φ) ſifaciſ (φ) 16/17 oppidani *Gruter*

18 poptiſ (*om.* R.) φ: P·R *in ras. ead. m.* 19 c̄dit; (φ) *em. ed. Ven.* 20 $\overset{\text{duū}}{\text{II}}$ uiralē *al. m. add.* $^{\text{duū}}$ (φ) colonia *del. Kr inepte* 22 *cepi∗ (eras. t)* φ: cepi 23 φ: patri 25 ut *suspect. habet Novák* 26 *zarat* (φ) *cf. 27, 16* ea (*sed* a *vid. corr. in* o) φ: eo

*Oud.* *Kr.*

Nonne uos puditum est haec crimina tali uiro audiente 25 tam adseuerate obiectare, fri*u*ola et inter se repugnantia simul promere et utraque tamen reprehendere? at non contraria accusastis? peram et baculum ob auctoritatem, carmina et speculum ob hilaritatem, unum seruum ut
449 parci, tris libertos ut profusi, praeterea eloquentiam Graecam, patriam barbaram? quin igitur tandem expergiscimini ac uos cogitatis apud Claudium Maximum dicere, apud uirum seuerum et totius prouinciae negotiis occupatum? quin, inquam, uana haec conuicia aufertis? quin ostenditis quod insimulauistis, scelera imm*a*nia et inconcessa maleficia et artis nefandas? cur uestra oratio rebus flaccet, strepitu uiget?

450 Aggredior enim iam | ad ipsum crimen magiae, quod *34* ingenti tumultu ad inuidiam mei accensum frustrata expectatione omnium per nescio quas anilis fabulas defraglauit. ecquandone uidisti, Maxime, flammam stipula exortam claro crepitu, largo fulgore, cito incremento, sed enim materia leui, caduco incendio, nullis reliquiis? em tibi illa accusatio iurgiis inita, uerbis aucta, argumentis defecta, nullis post sententiam tuam reliquiis calumniae permansura. quae quidem omnis || Aemiliano fuit in isto uno destinata, me magum esse, et ideo mihi libet quaerere ab eruditissimis eius aduocatis, quid sit magus.

Nam si, quod *e*go apud plurimos lego, Persarum lingua

F 109[b] 110[a]. φ 7[a]. 2 fribola (φ) b *corr. in* v *m. rec.* 3 at (φ) *ex* Ad *corr. ead. m.* an *Colv* 4 austeritatem *Fulv fort. recte* 7/8 exꝑgiſcimini (φ) gi *corr. ex* ge *ead. m.* 11 ostenditiſ (*vid. librarius scribere voluisse* host—, *sed ipse emendasse*) immunia (φ) *em. Colv.* 14 [a]dipſū ([a] *vid. ead. m. addidisse*) 16/17 defraglauit φ: deflagrauit *cf. Arch. f. l. Lex. IV 8 VI 4* 17 Ecquandone (φ) *al. m. eff.* Et— 19 nulloſ (o *corr. in* ȷ *ead. m.*) 20 ẽ* (*eras.* n *antea induct.*) φ: em 22 permansuris *Wower; sed accusatio ipsa evanescet ut flamma; reliquiae autem genetivo explicativo accuratius significantur* 25 qd (vo superscr.) (*vid. ead. m. em.*) φ: qd (o superscr.) (lineola eras.) ago (*φ, in mg. al. m.*¨ l' c (e superscr.) ego)

Oud. Kr.

magus est qui nostra sacerdos, quod ta*nde*m est crimen,
sacerdotem esse et rite nosse atque scire atque callere
leges cerimoniarum, fas sacrorum, ius religionum, si quidem
magia id est quod Plato interpretatur, cum commemorat,
quibusnam disciplinis puerum regno adulescentem Persae
imbuant — uerba ipsa diuini uiri memini, quae tu mecum,
Maxime, recognosce: *δὶς ἑπτὰ δὲ γενόμενον ἐτῶν τὸν παῖδα*
*παραλαμβάνουσιν οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνο-* 35
451 *μάζουσιν· εἰσὶν δὲ ἐξειλεγμένοι Περσῶν οἱ ἄριστοι δόξαντες*
*ἐν ἡλικίᾳ τέτταρες, ὅ τε σοφώτατος καὶ ὁ δικαιότατος καὶ ὁ*
*σωφρονέστατος καὶ ὁ ἀνδρειότατος. ὧν ὁ μὲν μαγείαν τε*
*διδάσκει τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὡρομάζου· ἔστι δὲ τοῦτο*
*θεῶν θεραπεία· διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά.* | auditisne 26
magiam, qui eam temere accusatis, artem esse dis immor-
talibus acceptam, colendi eos ac uenerandi pergnaram,
piam scilicet et diuini scientem, iam inde a Zoroastre et
Oromaze auctoribus suis nobilem, caelitum antistitam,
quippe qui inter prima regalia docetur nec ulli temere
inter Persas concessum est magum esse, haud magis quam
452 regnare. idem Plato in alia sermocinatione de Zalmoxi
quodam Thraci generis, sed eiusdem artis uiro ita scri-

F 110ª. φ 7ªᵇ. 1 tam̄ (φ) *def. Phil. l. l. p. 554, 582 sed. cf. 16, 4* tandem *v* 2 no^s^ſce (c *lineolis deleta et* ^s^ *quae paene evanuit add. ab al. m.*) φ: noſſe (ſe *in ras. ead. m.*) 7—13 recognoſce dicentia de re nomenon & antonitę | data λυμβανογcιν ογ εκεινοι βαcιλε | ιογc παιdαταγουc ονομαζογcπc (*fuit* α, *sed ead. m. corr. in* c, *quam litt. etiam superscr.*) ινειcιν | deεξειλε^h^γμενοι τερcαυμνοι αριcτοιdο | ξαντεcενκ (*sic!*) λικιατε παρεcοτεcοφ^ω^οπε | τοc και odικαιοτατοc και οcωcαφρω | (*extrema* ω *ex* ο) νιcτατοc και ο ανdριοτατοc υπομεν μα | γειων τε dιdαcκει την ζωιροαcτρογτο | γωρομαζγεcπ (*sic!*)—dετοιτοθεωνθεραπια | dιdαcκει dε και τα Βοιλικα *Plat. Alcib. I p. 121 E* *γενομένων codd. Clark. et Marc.* *γενόμενον Buttmann* 11 *σωφρονίστατος? cf. ἀλαζονίστατον Plat. Phil. 65 C* 14 qui eam] quam *Iahn* 16 Zoroastro *vdVl coll. 31, 3. 36, 15* 17 oromazo *v* 18 quippe quia *Hild* q. quae *Kr cf. 3, 12* 20 zalmoxi (φ) *pro* x *librarius vid. aliam litt. scribere voluisse* *Plat. Charmid. 157 A* 21 thraci (*primo scribere voluit* tr—, h *scil. ex* r *eff.*)

*Oud.* *Kr.*

ptum reliquit: τὰς δὲ ἐπῳδὰς εἶναι τοὺς λόγους τοὺς καλούς. quod si ita est, cur mihi nosse non liceat uel Zalmoxi bona uerba uel Zoroastri sacerdotia? sin uero more uulgari eum isti proprie magum existimant, qui communione loquendi cum deis immortalibus ad omnia quae uelit incredibilia quadam ui cantaminum polleat, oppido miror, *36* cur accusare non timuerint quem posse tantum fatentur. neque enim tam occulta et diuina potentia caueri potest itidem ut cetera. sicarium qui in iudicium uocat, comitatus uenit; qui uenenarium accusat, scrupulosius cibatur; qui furem arguit, sua custodit. enimuero qui magum qualem isti dicunt in discrimen capitis deducit, quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus custodibus perniciem caecam et ineuitabilem prohibeat? nullis scilicet; et ideo
*453* id genus crimen non est eius accusare, qui credit. uerum 27
haec ferme communi quodam errore imperitorum philosophis obiectantur, ut partim eorum qui corporum causas meras et simplicis rimantur irreligiosos putent eoque aiant deos abnuere, ut Ana|xagoram et Leucippum et Democritum et Epicurum ceterosque rerum naturae patronos, partim autem, qui prouidentiam mundi curiosius uestigant et impensius deos celebrant, eos uero uulgo magos nominent, quasi facere etiam sciant quae sciant fieri, ut olim fuere Epimenides et Orpheus et Pythagoras et Ostanes, ac dein similiter suspectata Empedocli catharmoe, Socrati
*454* daemonion, Platonis τὸ ἀγαθόν. gratulor igitur mihi, cum et ego tot ac tantis uiris adnumeror.

F 110ᵃ. φ 7ᵇ. 1 τας deε (*dubium sitne* ϵ *an* τ) πodac ειηyποιcλογογc τογc καλοιc 2 zalmoxi (φ) 3 zoroaſtri (φ, *add.* ˢ *ab al. m.*) 5/6 incredibili *Casaub fort. recte; sed mira pollet magus* 16 *errore (*vid. eras.* e) 17 φ: eo♃ (*in mg. m. recentiss.* c̊ eos) 18 eosque *Kr* 22 uero uulgo] more uulgi *Iahn; sed particula exaggeratur vis cf. 55,27* 22/23 nominent (φ) e *corr. ex* a *ead. m.* 25 ē . pedocli cathormoe (φ *omisso puncto*) 25 φ: ſocratiˢ (ˢ *vid. ead. m. add.*) 26 dęmonion (φ) *mi*hi (eras. c)* 27 adnumerer Kr cf. 15,8 sqq.

Ceterum ea quae ab illis ad ostendendum crimen obiecta sunt uana et inepta simplic*iter* uereor, ne ideo tantum crimina putes, quod obiecta sunt. ‘cur’ inquit ‘piscium quaedam genera quaesisti?’ quasi id cognitionis gratia philosopho facere non liceat, quod luxurioso gulae causa liceret. ‘cur mulier libera tibi nupsit post annos XIII uiduitatis?’ quasi non magis mirandum sit quod tot annis non nubserit. ‘cur prius, quam tibi nuberet, scripsit 37
nescio quid in epistula quod sibi uidebatur?’ quasi quisquam debeat causas alienae sententiae reddere. ‘at enim ‖
455 maior natu non est iuuenem aspernata.’ igitur hoc ipsum argumentum est nihil opus magia fuisse, ut nubere uellet mulier uiro, uidua caelibi, maior iuniori. iam et illa similia: ‘habet quiddam Apuleius domi quod sancte colit’: quasi non id potius crimen sit, quod colas non habere. ‘cecidit praesente Apuleio puer.’ quid enim, si iuuenis, quid, si etiam senex adsistente me corruisset uel morbo corporis impeditus uel lubrico soli prolapsus? hiscine argumentis magian probatis, casu puer*uli* | et matrimonio mulieris et obsonio piscium?

Possem equidem bono periculo uel his dictis contentus 28
perorare: quoniam mihi pro accusationis longitudine largiter aquae superest, cedo, si uidetur, singula consideremus. atque ego omnia obiecta, seu uera seu falsa sunt, non negabo, sed perinde atque si facta sint fatebor, ut omnis
456 ista multitudo, quae plurima undique ad audiendum con-

F 110ᵃᵇ. φ 7ᵇ 8ᵃ. 2 ſĩplicia (φ) *del. Novák* ⟨et⟩ s. *v* ⟨ac⟩ s. *Hild* simulacra *Kr* ⟨et⟩ similia *Sciopp* simpliciter *He Phil. l. l. p. 570 cf. Sen. ep. 106, 11 (p. 496, 3 H)* ⟨haud⟩ uereor *Iahn; sed mente audias: ‘si crimina putes’ et interpreteris: ‘haud facile crimina putabis nisi quod obiecta sunt’; de verbo verendi cf. vel Cic. Tusc. I 31, 76* simpliciter oro *Diels* 7 XIII͞I (φ) 8 nub**|ſerit (*eras.* ſe) 9 sibi] sic *Colv* 13 uiro (r *ex* d *corr. ead. m.*) 18 implicitus *vdVl* impetitus *Acidal* 19 puerili (φ) *em. Salm* casu — piscium *del. Nakius cf. Phil. l. l. p. 522* 22 quoniam tamen *v; sed cf. 78, 25* 23 *a*ͭ*quę (al. m.* ͭ *falso add.)* φ: atquę

uenit, aperte intellegat nihil in philosophos non modo uere dici, sed ne falso quidem posse confingi, quod non ex innocentiae fiducia, quamuis liceat negare, tamen potius habeant defendere. primum igitur argumenta eorum conuincam ac refutabo nihil ea ad magian pertinere; dein etsi maxime magus forem, tamen ostendam neque causam ullam neque occasionem fuisse, ut me in aliquo maleficio experirentur. ibi etiam de fals*a* inuidia deque epistulis mulieris perperam lectis et nequius interpretatis deque matrimonio meo ac Pudentillae disputabo, idque a me
457 susceptum officii gratia quam lucri causa docebo. quod quidem matrimonium nostrum Aemiliano huic immane quanto angori quantaeque diuidiae fuit; inde omnis huiusce 38
accusationis obeundae ira et rabies et denique insania exorta est. quae si omnia palam et dilucide ostendero, tunc denique te, Claudi Maxime, et omnis qui adsunt contestabor || puerum illum Sicinium Pudentem priuignum meum, cuius obtentu et uoluntate a patruo eius accusor, nuperrime curae meae er*e*ptum, postquam frater eius | Pontianus et natu maior et moribus melior diem suum obiit, *a*tque ita in me ac matrem suam nefarie efferatum, non mea culpa, desertis liberalibus studiis ac repudiata omni disciplina, scelestis accusationis huius rudimentis patruo Aemiliano potius quam fratri Pontiano similem futurum.

Nunc, ut institui, proficiscar ad omnia Aemiliani 29
huiusce deliramenta orsus ab eo, quod ad suspicionem magiae quasi ualidissimum in principio dici animaduertisti, nonnulla me piscium genera per quosdam piscatores pretio quaesisse. utrum igitur horum ad suspectandam magian

F 110$^{b}$. φ 8$^{a}$. 4/5 refutabo ac conuincam *vd Vl* 6 cauſã (uſ *in ras. pr. m. scrips.*) 8 falso (φ o *ex* a *corr.*) falsa *Casaub cf.* 74,13 ꝑptiſ (φ) 11 ⟨potius⟩ quam *Ald cf. Phil. l. l. p.* 580 cauſa* (*eras.* ˜) 19 eruptũ (φ) 21 atq; (φ) *corr. ex* utq; *al. ut vid. m.* ˜ *ead. m. eff. ut vid.*) 30 magia$^{n}$ ($^{n}$ ex

*Oud.* *Kr.*

ualet? quodne piscatores mihi piscem quaesierunt? (scilicet ergo phrygionibus aut fabris negotium istud dandum fuisse atque ita opera cuiusque artis permutanda, si uellem calumniis uestris uitare, ut faber mihi piscem euerreret, ut piscator mutuo lignum dedolaret.) an ex eo intellexistis maleficio quaeri pisciculos, quod pretio quaerebantur? (credo, si conuiuio uellem, gratis quaesissem.) quin igitur etiam ex aliis plerisque me arguitis? nam saepe numero et uinum et holus et pomum et panem pretio mutaui.
*458* eo pacto cuppedinariis omnibus famem decernis; quis enim ab illis obsonare audebit, si quidem statuitur omnia edulia quae depenso para*n*tur non cenae, sed magiae desiderari? quod si nihil remanet suspicionis, neque in piscatoribus mercede inuitatis ad quod solent, ad piscem capiundum, *39*
(quos tamen nullos ad testimonium produxere, quippe qui nulli fuerunt), neque in ipso pretio rei uenalis (cuius tamen quantitatem null*a*m taxauere, ne, si mediocre pretium dixissent, contemneretur, si plurimum, non crederetur) — si in his, ut dico, nulla suspicio est: respondeat mihi Aemilianus, | quo || proximo signo ad accusationem magiae sit inductus.

'Pisces' inquit 'quaeris'. nolo negare. sed, oro te, **30**
qui pisces quaerit, magus est? equidem non magis arbitror quam si lepores quaererem uel apros uel altilia. an soli pisces habent aliquit occultum aliis, sed magis cognitum? hoc si scis quid sit, magus es profecto; sin nescis, confitearis necesse est id te accusare quod nescis. tam rudis uos esse omnium litterarum, omnium denique uulgi fabu-

F 110ᵇ 111ᵃ. φ 8ᵃᵇ. 1 scilicet *i. e. 'scire licet' cf. 37, 1. 65, 9* 2 phrigionib; φ: frigionib⁹ fuisset *Groslot* 4 *cf. Plaut. Cas. 208 Curc. 298 Poen. 25* 5 mutảo (*em. ead. m.*) φ: mutuo 9 ʰoluſ pomᵛ* (*vid. a eras; em. ead. m.*) 12 de penſo (φ) parāṫ (*lineol.* ¯ *add. m. recentior*) φ: parant̃ destinari *Fulv* 14 *id quod* solet *Colv* [ad] quod solent *Wower* ad pisc. cap. *del. Scriver cf. Phil. l. l. p. 521* 16 fueř (φ) 17 nullum φ: *nullā* (*a ex u corr. al. ut vid. m.*)

Oud. Kr.

larum, ut ne fingere quidem possitis ista uerisimiliter? (39) quid enim competit ad amoris ardorem accendendum piscis 459 brutus et frigidus aut omnino res pelago quaesita? nisi forte hoc uos ad mendacium induxit, quod Venus dicitur pelago exorta. audi sis, Tannoni Pudens, quam multa nescieris, qui de piscibus argumentum magiae recepisti. at si Virgilium legisses, profecto scisses alia quaeri ad hanc rem solere; ille enim quantum scio enumerat uittas mollis et uerbenas pinguis et tura mascula et licia discolora, praeterea laurum fragilem, limum durabilem, ceram liquabilem, nec minus quae iam in opere serio scripsit:

> falcibus et messae ad lunam quaeruntur aenis
> pubentes herbae nigri cum lacte ueneni.
> quaeritur et nascentis equi de fronte reuulsus
> et matri praereptus amor.

at tu piscium insimulator longe diuersa instrumenta magis (40) attribuis, non frontibus teneris detergenda, sed dorsis 460 squalentibus excidenda, nec fundo reuellenda, sed profundo extrahenda, nec falcibus metenda, sed hamis inuncanda. postremo in maleficio ille uenenum nominat, tu pulmentum, ille herbas et surculos, tu squamas et ossa, ille pratum | decerpit, tu fluctum scrutaris. memorassem tibi etiam Theocriti paria et alia Homeri et Orphei plurima, et ex comoediis et tragoediis Graecis et ex || historiis multa repetissem, ni te dudum animaduertissem Graecam Puden-

F 111ª. φ 8ᵇ. 1 uerisimilit̄ (*evidenter*) φ:uerisimilia 6 recepisti (φ) *et recepit advocatus fabulas quas Aemil. et Sicin. praebuerant cf. 20,7 sq.* repetisti *Rohde coll. v. 25* 7 si ⟨uel⟩ *Iahn* uergiliū (e *vid. lineola del.*, i *supra* u *add. ead. m.*) φ:uirgilium *cf. 12,8 Verg. ecl. VIII 64 sqq.* 11 Iā (φ) idem *Kr; sed* iam *ad enumerandas res additur cf. 26,8. 32,13 Phil. l. l. p. 551 Verg. Aen. IV 513 sqq.* 14 nascentis (i *ex* e *ead. m.*) reuulsū (φ, *sed* sū *corr.* in su[s]) 17 detegenda *Colv* 18 exscindenda *Kr* 23 paria[7] & alia[7] ([7] *utrobique al. m. add.*) φ:pa∗ria* (*eras.* t *et* ¯) *cf. 37,12 sqq. Theocr. II 18 sqq. Orph. rec. Abel fr. 172 sqq. Arg. 955 sqq. Lith. 172 sqq.* 24 comediis (*ead. m. add.* o)

*Oud.* *Kr.*

tillae epistulam legere nequiuisse. igitur unum etiam poetam Latinum attingam, uersus ipsos, quos agnoscent qui Lae*u*ium* legere:

461 philtra omnia undique eruunt:
antipat*h*es illud quaeritur,
462 trochiscili, ung*u*es, taeniae,
radiculae, herbae, surculi,
463 saurae, inlices bicodulae,
464 hinnient*i*um dulcedines.

haec et alia quaesisse me potius quam pisces longe uerisimilius confinxisses (his etenim fortasse per famam peruulgatam fides fuisset), si tibi ulla eruditio adfuisset; enimuero piscis ad quam rem facit captus nisi ad epulas coctus? ceterum ad magian nihil qu*i*cquam uidetur mihi 31
465 adiutare. dicam unde id coniectem. Pythagoram plerique 41
Zoroastri sectatorem similiterque magiae peritum arbitrati tamen memoriae prodiderunt, cum animaduertisset proxime Metapontum in litore Italiae suae, quam subsiciuam Graeciam fecerat, a quibusd*am* piscatoribus euerriculum trahi, fortunam iactus eius emisse et pretio dato iussisse ilico piscis eos, qui capti tenebantur, solui retibus et reddi

F 111ᵃ. φ 8ᵇ. 2 ⟨en⟩ uersus *Pric fort. recte* ⟨dicam⟩ uersus *Rohde coll. 44,19* ipsos] posui *Colv* quos *del. Salm* 3 leliũ (φ) Laeuium *Lips F. P. R. ed. Baehrens p. 292* 4 irruunt *Salm* adruunt *Baehrens* 5 antiphateſ (φ) *em. Pius cf. Plin. n. h. XXXVII 10,54 (145) vers. 4 ante 3 transpos. Salm* quaerito *Salm* 6 trochiſcili (φ) trochus pili *Salm* trochi scyphi *Baehrens* ungeſ (*em.* φ) *cf. Plin. n. h. XXVIII 1,2 (5)* iynges *Scal* 7/8 ſurculiſ aurę inliceſ (φ, *sed* i^l liceſ) *em. Salm* 9 hinnientũ (φ) *em. Casaub* 14 magiam *litt. redintegr. al. m. eff., fuit* magian quanquã *litt. refict., sed fuit* φ: quã^a q̃ quicquam *Salm* quemquam *Beyte; sed cf. 38,5* quaquam? *Plasberg coll.* ne(haud)quaquam *et 38,9 sq.* 16 zoroastri (φ, *sed* ˢ *add. al. ut vid. m.*) 18 ſubſiciuã (φ) *litt. male redintegr.* 18/19 greciam *litt. redintegr., fuit* greciã 19 qb; dũ (*litt. redint., sed fuit*) *em.* φ 20 emiſſæ^em (*vid. pr. m.* a *mutavisse in* e, *al. m. litt. redintegr. et ultimam induxit supra addito* em) φ: *emiſſe*

profundo; quos scilicet eum de manibus amissurum non (41) fuisse[t], si quid[em] in his utile ad magian comperisset. sed enim uir egregie doctus et ueterum aemulator meminerat Homerum, | poetam multiscium uel potius cunctarum rerum adprime peritum, uim omnem medicaminum non mari, sed terrae *a*scripsisse[t], cum de quadam saga ad hunc modum memorauit: *ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη, ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών* itemque alibi carminum similiter:

466 *τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα*
*φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά,*

cum tamen numquam apud eum marino aliquo et piscolento medicauit nec Pro*t*eus faciem nec Vlixes scrobem 467 nec || Aeolus follem nec Helena creterram nec Circe poculum nec Venus cingulum. at uos soli reperti estis ex omni memoria, qui uim *h*erbarum et radicum et surcu- 42 lorum et lapillorum quasi quadam colluuione naturae de summis montibus in mare transferatis et penitus piscium uentribus insuatis. igitur ut solebat ad magorum cerimonias aduocari Mercurius carminum uector et illex animi Venus et Luna noctium conscia et manium potens Triuia, uobis auctoribus posthac Neptunus cum Salacia et Portuno

F 111^ab. φ 8^b 9^a. 1 φ: emiſſu℔ (e *ex* a *corr.*) scilicet *cf. 34,1* 2 fuiſſ& *litt. redint., sed fuit* φ: fuiſſe* (e *ex* & *corr.*) ſiqdē *litt. redint., sed fuit* φ: ſiqd* (*eras.* ē) si qdēē (*i. e.* esse) *Plasberg cf. 46,14* 3/4 meminerit *in mg. addito* rat, *al. m. litt. redintegr. eff.* meminerat, *idem tertia superscr.* φ: meminerat 5 omnium *Kr* 6 maris—scripsisse *Groslot coll. Hor. ep. I 9,13* 6 | ſcripſiſſ& *litt. refict., sed fuit* φ: ſcripſiſſe *cf. Fulgent. mith. I 12 (23,11 H)* ascripsisse *Casaub* 7/8 hτocaφapμaκa hdει ocaτpε|φει εγpειaχθων *Hom. Il. Λ 741* 9 — 10 τh πλειcτa φειpει ζειdωpoc apoγpa φapмaкa πoλλaμεɴεcθλaμεμι (ι *in ras.*)| μaɴa πoλλa dε λγγpa *Hom. Od. δ 229* 11 mari** (no no *al. m. erasis duab. litteris, quia falso inter redintegrand. pro* n *scripserat* t) φ: marino 12 ꝓtheuſ (φ) *Hom. Od. δ 455 sqq. λ 25 sqq.* 13 *Od. κ 19 sqq. κ 234 sqq. de Helena cf. Hom. Od. δ 220 sqq. Diodor. I 97,7* 15 erba℔ 19 carminū uector (φ) *interpr. Simcox κομπὸς ἐπῳδῶν* manium u. *Sciopp* animarum u. *Scal* an. euocator *Acidal* carm. auctor *Groslot* carm. inuentor *Stewech* c. fictor *Ellis*

*Oud.* *Kr.*

468 et omni choro Nerei ab aestibus fretorum ad aestus amo- (42)
rum transferentur.

Dixi, cur non arbitrer quicquam negotii esse magis et **32**
piscibus. nunc, si uidetur, credamus Aemiliano solere
pisces etiam ad magicas potestates adiutare. num ergo
propterea quicumque quaerit et ipse magus est? eo quidem pacto et qui myoparonem quaesierit pirata erit et
qui uectem perfossor et qui gladium sicarius. nihil in
rebus omnibus tam innoxium dices, quin id possit aliquid
aliqua obesse, | nec tam laetum, quin possit ad tristitudinem intellegi. nec tamen omnia idcirco ad nequiorem
suspicionem trahuntur, ut si tus et casiam et myrram
ceterosque id genus odores funeri tantum emptos arbitreris,
469 cum et medicamento parentur et sacrificio. ceterum eodem
piscium argumento etiam Menelai socios putabis magos
fuisse, quos ait poeta praecipuus flexis hamulis apud Pharum
insulam famem propulsasse; etiam mergos et delfinos et
scillam tu eodém referes, etiam gulones omnes, qui inpendio
a piscatoribus mercantur, etiam ipsos piscatores, qui om-
470 nium generum piscis arte adquirunt. ‘cur ergo tu quaeris?’ 43
nolo equidem || nec necessarium habeo tibi dicere, sed per te,
si potes, ad hoc quaesisse me argue; ut si elleborum uel
cicutam uel sucum papaueris emissem, item alia eiusdem
modi quorum moderatus usus salutaris, sed commixtio uel
471 quantitas noxia est, quis aequo animo pateretur, si me per
haec ueneficii arcesseres, quod ex illis potest homo occidi?

F 111$^b$. φ 9$^a$. 1 nerei$^{dū}$ ($^{dū}$ *m. recentissima add.*) 3 negotij (tij *corr. ut vid. pr. m. ex* ti) φ: negotii (*extrema* i *postea add.*) 6 quaerit ⟨piscem⟩ *v; sed ex v. antecedenti* pisces *subauditur* 7 pyrata (φ) 9/10 aliquid aliqua *cf. Lucil. rec. Marx 632 (F. P. R. Baehr. p. 206)* 11 sequiorem *Brant cf. 33,9* 13 tantū$^{emptoſ}$ (*ead. m. add.*) 14 parẽt (n *ead. m. em.*) 16 *Hom. Od.* δ *368* 18 squillas *Vulc* gluttones *Colv* oēſ (e *ex* i *ead. ut vid. m. eff.*) φ: omīſ 19 merguñt (φ) mercantur *v* 20 piſcíſ ($^e$ *al. m. add.*) φ: piſciſ cū (φ) cur *v* 22 si] scire *Rossbach post* ut *lac. stat. Kr; v. Phil. l. l. p. 555* 23 *emiſſē *eras.* ſ (φ) 26 *per hoc Kr*

Oud. Kr.

**33** (43) Videamus tamen, quae fuerint piscium genera tam necessaria ad habendum tamque rara ad repperiendum, ut merito statuto praemio quaererentur. tria omnino nominauer*u*nt, unum falsi, duo mentiti; falsi, quod leporem marinum fuisse ʼdixerunt qui alius omnino piscis fuit, quem mihi Themis*o*n seruus noster medicinae non ignarus, ut ex ipso audisti, ultro attulit ad inspiciundum; nam quidem leporem nondum etiam inuenit. sed profiteor me quaerere et cetera, non piscatoribus modo, uerum etiam amicis meis negotio dato, quicumque minus cogniti | generis piscis inciderit, ut eius mihi aut formam commemorent aut ipsum uiuum, si id nequierint, uel mortuum ostendant. quam ob rem id faciam, mox docebo. mentiti autem sunt callidissimi accusatores mei, ut sibi uidentur, cum me ad finem calumniae confinxerunt duas res marinas impudicis uocabulis quaesisse, quas Tannonius ille cum utriusque sexus genitalia intellegi uellet, sed eloqui propter
472 infantiam causidicus summus nequiret, multum ac diu haesitato tandem uirile marinum nescio qua circumlocutione male ac sordide nominauit, sed enim feminal nullo pacto repperiens munditer dicere ad mea scripta confugit et quodam libro meo legit: ʻinterfeminium tegat et femoris obiectu et palmae uelamento.ʼ

**34** 44 Hic etiam pro sua grauitate uitio mihi uortebat, quod me nec sordidiora dicere honeste pigeret. at ego illi contra iustius exprobrarim, quod qui || eloquentiae patrocinium uulgo profiteatur etiam honesta dictu sordide blateret ac saepe in rebus nequaquam difficilibus fringultiat uel omnino

F 111b 112a. φ 9ab. 3 ſtatu* (to *add. al. m., sed aliquid a pr. m. script. nunc eras.*) φ : ſtatuto stato *Rossbach* 3/4 nominauerant (φ) *em. Casaub* 5 quia *H Mueller* 6 themiſ c̄ſeruuſ (φ) *em. Lips* 7 *offendit numerus clausulae* 8 inueni *Groslot* 9 piſcatorib; (φ) *prior* i *similis est litt.* e 12 uel *transpos. ante* si *Vulc inepte; ineptiora quae vd Vl effecit; interpretand. est: ʻsi quirent uiuum, si id nequirent, uel mortuumʼ cf. Sall. Iug. 46, 4* 14 callidissime *Casaub* 15 fidem *Fulv* 22 et <e> quodam *edd. vett. sed una interfeminii voce quam in Apuleianis invenerat usus erat Tann.* cf. 40, 2 sq.

*Oud.* *Kr.*

473 ommutescat. cedo enim, si ego de Veneris statua nihil (44)
dixissem neque interfemin*ium* nominassem, quibus tandem uerbis accusasses crimen illud tam stultitiae quam linguae tuae congruens? an quicquam stultius quam ex nominum propinquitate uim similem rerum coniectam? et fortasse an peracute repperisse uobis uidebamini, *ut* quaesisse me fingeretis ad illecebras magicas duo haec marina, ueretillam et uirginal; disce enim nomina rerum Latina, quae propterea uarie nominaui, | ut denuo instructus accuses. memento tamen tam ridiculum argumentum fore desiderata ad res uenerias marina obscena, quam si dicas marinum pectinem comendo capillo quaesitum uel aucupandis uolantibus piscem accipitrem aut uenandis apris piscem apriculum aut eliciendis mortuis marina caluaria. respondeo igitur ad hunc uestrum locum non minus insulse quam
474 absurde commentum, me hasce nugas marinas et quiscil*i*as litoralis neque pretio neque gratis quaesisse.

Illud etiam praeterea respondeo, nescisse uos, quid a 35
me quaesitum fingeretis. haec enim fri*u*ola quae nominastis pleraque in litoribus omnibus congestim et aceruatim iacent et sine ullius opera quamlibet leuiter motis flucticulis ultro foras euoluuntur. quin ergo dicitis me
eadem opera pretio impenso per plurim[is]os piscatoris 45
quaesisse de litore conch*u*lam striatam testam habentem, calculum teretem, praeterea cancrorum furcas, echin⟨*or*⟩um

F 112ª. φ 9ᵇ. 2 intfeminã (i *al. m. add.*) φ:intfeminā interfeminia *Hild* 5 coniectari *edd. vett.* et] set *Iahn* 6 at queſiſſe φ:acqſiſſe (a *add. al. m. et eras.* –) ut *e cod. Salm cf. 47,6 48,14 Phil. l. l. p. 562 n.* 7/8 ueretillã (φ *ex* uerentillā) 9 instructius *Lips* 12 capillo (φ) o *ex* ũ *eff. ead. m.* 16 qſcillaſ (φ) quisquilias *Groslot cf.* quercerum *41,10* 19 fribola (φ) ᵛ *ex* b *eff. al. m.* 21 leniter *Iahn* 23 plurimisos (φ) *em. v* 24 c̄chalã (φ) habentem] patentem *Gronov* tabentem *Gronov fil.* hebetem *codd dett.* albentem *Brant* hiantem *Stewech* hietantem *Ellis, ut vox* testam *cum adiectivo coniuncta ceteris membris aequaliter opposita sit; cf. tamen 29,20 sqq. 60,28 sq.* 25 echinũ (φ) *em. v*

475 caliculos, lolliginum ligulas, postremo assulas, festucas, (45) resticulas et ostrea Pergami uermiculata, denique muscum et algam, cetera maris eiectamenta, quae ubique litorum uentis expelluntur, salo expuuntur, tempestate reciprocantur, tranquillo deseruntur? || neque enim minus istis quae commemoraui accommodari possunt similiter ex uocabulo suspiciones. posse dicitis ad res uenerias sumpta de mari spuria et fascina propter nominum similitudinem: qui minus possit ex eodem litore calcul*us* ad uesicam, testa 476 ad testamentum, cancer ad ulcera, alga ad quercerum? ne tu, | Claudi Maxime, nimis patiens uir es et oppido proxima humanitate, qui hasce eorum argumentationes diu hercle perpessus sis; equidem, cum haec ab illis quasi grauia et uincibilia dicerentur, illorum stultitiam ridebam, tuam patientiam mirabar.

Ceterum quam ob rem plurimos iam piscis cognouerim, 36 477 quorundam adhuc nescius esse nolim, discat Aemilianus, quoniam usque adeo rebus meis curat; quanquam est iam praecipiti aeuo et occidua senectute, tamen, si uidetur, accipiat doctrinam seram plane et postumam; legat ueterum philosophorum monumenta, tandem ut intellegat non me primum haec requisisse, sed iam pridem maiores meos, Aristotelen dico et Theop*h*rastum et [t]Eudemum et L*y*conem ceterosque Platonis minores, qui plurimos libros de 46 genitu animalium deque uictu deque particulis deque omni differentia reliquerunt. bene quod apud te, Maxime, causa agitur, qui pro tua eruditione legisti profecto Aristotelis

F 112ᵃ. φ 9ᵇ10ᵃ. 1 festuculas *Kr* 2 ostreorum terga uerm. *Brant coll. Plaut. Poen. 398* ostrea in tergo (*vel* peregrina) uerm. *Triller* Pergami *del. Lennep* resticulas, ne ostrea pergam *? He cf. 43,16 sq.* 3 litorũ (φ) *al. m. eff.* locorũ 5 deferuntur *Kroll, sed relinquuntur illa mari tranquillo facto* 9 calculoſ (φ) *em. v* 10 querqueram *Colv* 12 prolixa *Stewech* prima *Lips* plurima *Colv v. Phil. l. l. p. 539 Arch. f. l. Lex. XII 421* $^{q}$haſce ($^{q}$ *add. ead. m.*) 18 curat ⟨et⟩ *Kroll* 19 occidua (a *ex* u *eff. ead. m.*) 23 theopraſtũ & teudemũ (φ) 23/24 liconẽ

Oud. Kr.

περὶ ζῴων γενέσεως, περὶ ζῴων ἀνατομῆς, περὶ ζῴων ἱστορίας (46)
multiiuga uolumina, praeterea problemata innumera eius-
478 dem, tum ex eadem secta ceterorum, in quibus id genus
uaria tractantur. quae tanta cura conquisita si honestum
et gloriosum illis fuit scribere, cur turpe sit nobis ex-
periri, praesertim cum ordinatius et cohibilius eadem
Graece et Latine adnit*a*r conscribere et in omnibus aut
omissa adquirere aut defecta supplere? permittite, si
operaest, quaedam legi de magicis meis, ut sciat me
Aemilianus plura qu*a*m putat quaerere et sedulo explorare.
prome tu librum e Graecis | meis, || quos forte hic amici
habuere sedulique, naturalium quaestionum, atque eum
maxime, in quo plura de piscium genere tractata sunt.
479 interea, dum hic quaerit, ego exemplum rei competens
dixero.

Sophocles poeta Euripidi aemulus et superstes, uixit 37
enim ad extremam senectam, cum igitur accusaretur a
filio suomet dementiae, quasi iam per aetatem desiperet,
protulisse dicitur Coloneum suam, peregregi*a*m tragoedia-
rum, quam forte tum in eo tempore conscribebat, eam
iudicibus legisse nec quicquam amplius pro defensione
sua addidisse, nisi ut audacter dementiae condemnarent,
si carmina senis displicerent. ibi ego comperior *o*mnis

F 112ab. φ 10a. 1 ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΓΕΝΕ | ϹΕΙΩ (*sic*) ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΑΝΑΤΟΜΟΙϹ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙϹΤΟΡΙΑϹ *Arist. fr. coll. Rose p. 215* 2/3 | eịdē *ante* e *nihil fuit* (φ) ⟨cum⟩eiusdem *Kr* 3 recta (φ, *sed in mg.* c̃ ſecta) 7 adnit̃ φ: adnititur *em. v* 8 anquirere *Colv, sed* adquirere *est 'quaestione addere'* 9 opera est (φ) operae est *Scriver cf. 44,9* operaest *He* 10 quẽ φ: quạ̃ (ẽ *add. ead. m.*) *em. v* 11 ⟨si⟩ quos *Lips* huc — attulere *? Kr, sed* hic *interpretand. 'in hac urbe'* 12 sed utique *Lips* sedulique *cum gen.* nat. quaest. *coniunct. putat Acidal* sedulique ⟨aliis porrexere⟩ *Becker* 16 eủripidi (*eras.* ˜) aemuluſ (a *vid. ex* u *eff. ead. m.*) 19 ꝑegregiũ (φ) *em. v* suum, peregregiam *? Plasberg* 20 tum in eo] ultimo *Maehly, sed v. 48,9. 65,8. 70,25* eamque *Colv* 23 cõperio romaniſ (φ, *sed* — no^s [*in ras.*]) *em. v*

Oud. Kr.

iudices tanto poetae adsurrexisse, miris laudibus eum tulisse ob argumenti sollertiam et coturnum facundiae, nec ita multum omnis afuisse quin accusatorem potius 47 dementiae condemnarent.

Inuenisti tu librum? beasti. cedo enim experiamur, an et mihi possint in iudicio litterae meae prodesse. lege pauca de principio, dein quaedam de piscibus. at tu interea, dum legit, [t]aquam[quam] sustine. —

480 Audisti, Maxime, quorum pleraque scilicet legeras 38 apud antiquos philosophorum. et memento de solis piscibus haec uolumina a me conscripta, qui eorum coitu pro-
481 gignantur, qui ex limo coalescant, quotiens et quid anni cuiusque eorum generis feminae subent[ant], mares suriant, quibus membris et causis discrerit natura uiuiparos eorum et ouiparos — ita enim Latine appello quae Graeci *ζῳοτόκα* et *ᾠοτόκα* — et, ne *o*perose animalium genit*um* pergam, deinde de differentia et ¦ uictu et membris et aetatibus ceterisque plurimis scitu quidem necessariis, sed in iudicio alienis. pauca etiam de Latinis scribtis meis ad eandem peritiam pertinentibus legi iubebo, in quibus animaduertes cum me ⟨*collegisse res*⟩ cognitu raras, tum nomina etiam Romanis inusitata et in hodiernum quod sciam infecta, ea tamen nomina labore meo et studio ita de Graecis

F 112ᵇ. φ 10ᵃᵇ. 2 cothurni facundiam *Fulv* *vulgat. defend. Crusius* 7 piſcib; (c *em. ex* ſ *ead. m.*) 8 legit | ta quā quā (*in mg.* ·d·) φ: legiᵗ tāquā (ᵗ *add. ead. m.?*) *em. ed. Iunt. post.* 10 philoſophorū (r *ex* ſ *ead. m. inter scribend.*) 13 ſubentant (φ) *ead. m. inter scribend. ex* ſubent 16 ΖΩΤΟΚΑΕΙΩϹΤΟΚΑ et *Vahlen* *καὶ v* peroſe animaliū genita (φ) per omnia a. g. *Colv* per omnes a. genitus (genituras *Iahn*) *Casaub* operose *ed. Iunt. post. cf. met. I 7 (4,25 E)* perose *def. Hild interpretat.* '*moleste, odiose*' anim.] aquatilium *Iahn* genitū (*i. e.* -tum) *Bosscha cf. 41,24* genera *Ellis* 17 pergam *per ellipsin cf. Hofmann-Sternkopf ad Cic. ad Att. III 15,5:* sed pergo praeterita peragam *Ellis* ne op. pergam, ⟨de⟩ an. genitu *Novák* 20 ad eandē (ea *quia nimis coartata nec satis liquida sunt, ead. m. in mg. add.* ad eandē) 21 cū me (φ) cum in eis cognitu rara *edd. vett.* cum res *Bosscha* ⟨collegisse res⟩ (vel conscripsisse *cf. 46,6 sq.*) *He* . 23 ea [tamen] Kr

Oud. Kr

proue||nire, ut tamen Latina moneta percussa sint. uel dicant nobis, Aemiliane, patroni tui, ubi legerint Latine haec
482 pronuntiata uocabula. de solis aquatilibus dicam nec cetera 48
animalia nisi in communibus differentiis attingam. ausculta igitur quae dicam. iam me clamabis magica nomina Aegyptio uel Babylonico ritu percensere: σελάχεια, μαλάκεια, μαλακόστρακα, χονδράκανθα, ὀστρακόδερμα, καρχαρόδοντα, ἀμφίβια, λεπιδωτά, φολιδωτά, δερμόπτερα, στεγανόποδα, μονήρη, συναγελαστικά — possum etiam pergere; sed non est operae in istis diem terere, ut sit mihi tempus adgredi ad cetera. haec interim quae dixi pauca recita Latine a me enuntiata.

Vtrum igitur putas philosopho non secundum Cynicam 39
483 temeritatem rudi et indocto, sed qui se Platonicae scolae meminerit, utrum ei putas turpe scire ista an nescire, neglegere an curare, nosse quanta sit etiam in istis prouidentiae ratio an ⟨de⟩ diis immortalibus matri et patri
484 credere? Q. Ennius hedyphagetica [a] uersibus scribsit; innumerabilia genera piscium enumerat, quae scilicet curiose cognorat. paucos uersus memini, eos dicam:

Omnibus ut Clipea praestat mustela marina,
485 mures sunt Aeni, asp[e]ra ostrea plurima Abydi[mus].

F 112b. φ 10b. 1 ut tanquam *Pric* ut iam *Iahn sed interpretand.* tamen '*quamquam de Graecis proveniunt*' *cf. 3,8 Phil. l. l. p. 582* 4 differentes (φ) -tiis *Casaub* -tia *Novák* -tis *He v. Phil. l. l. p. 570* ceteras animalis (*servato* differentes) *Bosscha* 5/6 ęgiptio uł babilonico (φ) 6—9 σαλυχεσα μαλακεια μαλακοστρακα | χονδρακανθα οστρακοδερμα καρχαρο | δοντα αμφιβια >επιδωτα *(sic)* φολιαωτα | δερμοπτερα πεσανοποδα μονhph. συνα|γελαστικα *Arist. fr. coll. Rose p. 216 sqq.* 6 *μαλάκια Rose cf. Opp. Hal. I 638* 8 *στεγανόποδα Rose πεζά, νέποδα Gronov* 12 uerū (φ) *em. v* cinicā 16 diiſ (φ) de diis *v* 17 hedͥ̄phagitica a ūſib; (φ) hedyphagetica *Elmenh* hedyphageticis *Scriver cf. met. I 12 (8,6 E) II 21 (31,11 E) II 32 (38,25 E) III 19 (50,6 E)* a] *del. Scriver* quae *v* qui *Bosscha* CC *Rossbach fort. recte* ⟨ibi⟩ innum. *Iahn* 19 cognouerat *(vid. ead. m. punctis delesse)* φ: cognorat 20 *sqq. v. Vahlen Ennian. poes. rel.*[2] *p. 218 cf. Athen. III 92 d* ut] at *Turneb (rectene?)* Clypeae *Turneb ablativum def. Casaub coll. Plaut. Merc. 940 Asin. 499* ad Clupeam Vahlen[1] 21 sunt]

Oud. Kr.

486 M*y*tilenae est pecten C*h*aradrumqu*e* apud *A*mbraciae fi*t*. 49
487 Brundisii sargus bonus est; hunc, magnus si erit, sume.
apriculum piscem scito primum esse Tarenti;
488 Surrenti *t*⟨*u*⟩ elopem fac emas, glaucumque aput Cumas.
quid scarum praeterii ce*r*ebrum Iouis paene su*p*remi
489 (Nestoris ad patriam hic capitur magnusque bonusque)
melanurum, turdum, merulamque umbra*m*que marinam.

sic *Luc. Mueller* aen$^{i}$aſpera φ: aeniaſpa Aeni super *Baehrens* A. sparsa *L. Mueller* A. asperaque *Bergk* A., ast aspra *Turneb* *hiatum in caesura puto Ennio concedi posse; de forma* aspra *cf. Verg. Aen. II 379* abidi|m; (φ) mus *del. v*

F 112$^{b}$. φ 10$^{b}$. 1 mitilenę ē pecten caradrumquę apud ũbracię finiſ (φ, *sed al. m. supra* umb- *add.*[a]) mitylus et pecten *Scal* .........mus; Mitilenae | est pecten crebrum finisque apud Ambraciai *Baehrens* aperque apud Ambraciae amnem *Columna* caprosque apud Ambraciensis *Casaub* carabusque *Colv* caradrumque *piscem putat Vahlen*[2] charadrumque (= *fossam*) apud Ambraciai [finis] *Salm* Ambraciotas *Heins* Ambraci' fines *nescio quis doctus* et apud Charadram Ambraciamque *Vahlen*[1] et Arattum (*vel* Aratumque) apud Ambraciae finis (flos?) *Bergk* apud Ambracien flos *Sauppe* charadrusque apud Ambraciai | finis; Brundisio sargust; *L. Mueller* Charadrumque apud Ambraciai [finis] *vdVl* Charadramque *? He sed cf. Polyb. XXI 26,7* fit *He* ἀμφ' Ἀμβρακίηφιν *? Vahlen*[2] 2/3 magnus erit si, | sume; ast apriclum scito (*deleto* piscem) *Columna* | sume; apriclum piscem scito *Pithoeus* 3 targenti φ: tarrgenti 4 ſurrentia elopē (φ, *sed* i|a) Surrenti fac emas glaucum et Cumas apud. at quid *Turn* Surrenti fac emas elopem glaucumque apud Cumas (*vel* ἀπὸ Κύμης) *Bergk* Surrenti ⟨tu⟩ elopem fac emas, glaucum face Cumis *Baehrens* ⟨Sed⟩ Surrenti *Leo Plaut. Forsch. p. 227* glaucum ad Cumas. Quid *Bosscha* glaucum prope Cumas *L. Mueller* γλαῦκόν τ' ἀπὸ Κύμης *vd Vl* tu *probavi propter similitudinem litterarum* a *et* t *cf. 20,4. 26,11 cf. Athen. VII 300 e* 5 scarus *Bergk cf. tamen Leo Plaut. Forsch. p. 305* celebrũ (φ, *sed. al. m.* l *mut. in* r) ſuppmi φ: ſupmi 7 ũbra Inque (φ, *sed* In *punctis deleto et lineola supra* a *addita*) *m. recentiss. supra* In *add.*[m] quid merulam turdum melanurum *Bergk* tum turdum merulam melanurum *Schrader* alburnum turdum merulamque (*vel* melanurum) *Ritschl* *post marinam aliquot versus intercidisse putat Kr*

*Oud.* *Kr.*

490 pol*y*pus Corc*y*rae, caluaria pinguia *a*carnae, 50
purpur*a*, m*u*riculi, mures, dulces quoque echini.

alios etiam multis uersibus decorauit, et ubi gentium quisque eorum, 491 qualiter assus aut iu*r*ulentus optime sapiat, nec tamen ab eruditis reprehenditur, ne ego reprehendar, qui res pau||cissimis cognitas Graece et Latine propriis et elegantibus uocabulis conscribo.

**40** Cum hoc satis dixi, tum aliud accipe. quid enim tandem, si medicinae neque instudiosus neque imperitus quaepiam remedia ex piscibus quaero? ut sane sunt plurima cum in aliis omnibus rebus eodem naturae munere intersperse atque interseminata, tum etiam nonnulla in piscibus. an remedia nosse et ea conquirere magi potius es*se* quam medici, quam denique philosophi putas, qui † illis non ad quaestum, sed ad ~~suppetias~~ usura est? ueteres quidem medici etiam carmina remedia uulnerum norant, ut omnis uetustatis certissimus auctor Homerus docet, qui facit Vlixi de uulnere sanguinem profluentem sisti cantamine. nihil enim, quod salutis | ferendae gratia fit, criminosum est. 'at enim' inqui*t* 'piscem cui rei nisi malae proscidisti, quem tibi Themis*o*n seruus attulit?' 492 quasi uero non paulo prius dixerim me de particulis omnium animalium, de situ earum de[ni]que numero 51

F 112ᵇ 113ᵃ. φ 10ᵇ 11ᵃ. 1 polipuſ corcirę (φ) *cf. Athen. VII 318f* Corcyraest *Bergk* carne (φ) Atarnae *Turn* acarnae *Salm Vahlen coll. Lucil. rec. Marx 50* 2 purpurā marriculi (φ) purpura matriculi *edd Bas* muriculi *Turn* mures] murex *Casaub* 3 multos *Pric* 4 iuſulent; (φ) *em. Traube cf. met. II 7 (21,26 E) IV 22 (70,7 E)* (r *et* s *confusae 42,3 47,2.24 48,13); dissentit Kuebler Arch. f. lat. Lex. VIII p. 137 adn.* ſapiat (φ) *posterior* a *in ras. ab al. m. eff., sed vid. iam prior m. emendatione effec. rectum* 5 eruditiſ (t *inter scribend. ead. m. ex* ſ *eff.*) 8 dixi tum] dixerim *Rohde* 11 natura e (φ, *sed emendat.*) 13/14 potiuſ ē (φ) esse *v* *an* putas *in parenthesi collocandum?* 14 q (φ) cui *Hild* 15 ⟨quippe⟩ qui illis *vel* quibus *? He Phil. l. l. p. 542* usurus *v* *an* phil. putas ⟨doctrinae, quippe⟩ qui—usura est? *cf. 3,12. 58,17* 18 *Hom. τ 457* *20 inqd* 21 themiſ c̄ſeruuſ (φ) 23 deniq; (φ)

de[ni]que causa conscribere ac libros ἀνατομῶν Aristoteli *(51)* et explorare studio et augere. atque adeo summe miror quod unum a me pisciculum inspectum sciatis, cum iam plurimos, ubicumque loc*o*rum oblati sunt, aeque inspexerim, praesertim quod nihil ego clanculo, sed omnia in propatulo ago, *u*t quiuis uel extrarius arbiter adsistat, more hoc et instituto magistrorum meorum, qui aiunt hominem liberum et magnificum debere, si qu⟨*o*⟩ eat, in primori fronte animum gestare. hunc adeo pisciculum, quem uos leporem marinum nominatis, plurimis qui aderant ostendi; necdum etiam decerno quid uocent, nisi quaeram sane accuratius, quod nec apud ueteres philosophos proprietatem eius piscis reperio, quanquam sit omnium rarissima et hercule memoranda; quippe solus ille, quantum sciam, cum sit cetera exossis, duodecim numero ossa ad similitudinem talorum suillorum in uentre eius conexa et catenata sunt. quod Aristoteles si ⟨*scisset*, *n*⟩umquam profecto omisis|set scribto prodere, qui aselli piscis solius omnium in medio aluo
*493* corculum situm pro maximo memorauit. 'piscem' inquit **41**
'proscidisti'. hoc quis ferat philosopho crimen esse, quod lanio uel coquo non fuisset? 'piscem proscidisti'. quod crudum, id accusas? si cocto uentrem ruspare*r*, hep*a*tia suffoderem, ita ut apud te puerulus ille Sicinius Pudens | suomet obson*i*o discit, eam rem non putares accu*s*andam; atqui maius crimen est philosopho comesse piscis quam inspicere. an hariolis licet iocine*r*a rimari, philosopho

F 113ᵃ. φ 11ᵃ. 1 deniq; (φ) *em. v* lib∗roſ (*eras. vid.* e) φ:libroſ ἀνατομῶν (' *et* ˜ *al. m. add.*) 2 adeo℈ me (φ, *sed* ℈ *punctis del.*) *em. Salm* 3 dicatis *Koch* 4 locarū (φ) *cf. 49,20* 6 at (φ) ut *v* *cf. 40,6* 8 decere *Kr* queat (φ) *em. He* *cf. 71,6* si qua eat *vdVl* 11 uocem *Colv* *sed interpretandum: 'nondum sat scio cui pisci id nomen indatur'* 17 ſi ūquā (φ) numquam (*omisso* si) *Goldbacher* *cf. c. 92* capenſ si ⟨scisset n⟩umquam *v* 19 *cf. 39,7* 21 ꝓſcidiſti (ſ *ex* c *ead. m. inter scribend.*) 22 ruſpar& hepetia (φ) *em. v* 24 obſono (φ, *sed supra add.* i *al. m.*) accurandā (φ, sed in mg. m. recentiss. l' c̊ accuſandā) 26 iocinena (φ) prior n a librario ipso eff. ex u

contemplari non licebit, qui se sciat omnium animalium
haruspicem, omnium deum sacerdotem? hoc in me accusas,
494 quod ego et Maximus in Aristotele miramur? cuius nisi 52
libros bibliothecis exegeris et studiosorum manibus ex-
torseris, accusare me non potes. sed de hoc paene plura
quam debui.

Nu*nc* praeterea uide, quam ipsi sese reuincant; aiunt
mulierem magicis artibus, marinis illecebris a me petitam
eo in tempore, quo me non negabunt in Gaetuliae medi-
terran*e*is montibus fuisse, ubi pisces per Deucalionis di-
luuia re[p]perientur. quod ego gratulor nescire istos legisse
me Theophrasti quoque *περὶ δακέτων καὶ βλητ⟨ικ⟩ῶν* et
Nicandri *θηριακά*; ceterum me etiam *u*eneficii *r*eum postu-
larent; *at* quidem hoc negotium ex lectione et aemulatione
495 Aristoteli nactus sum, nonnihil et Platone meo adhortante,
qui ait eum, qui ista uestiget, *ἀμεταμέλητον παιδιὰν ἐν βίῳ
παίζειν.*

Nunc quoniam pisces horum satis patuerunt, accipe 42
aliud pari quidem stultitia, sed multo tanta uanius et
nequius excogitatum. scierunt et ipsi argumentum pisca-
rium futile et nihil futurum, praeterea nouitatem eius
ridicul*am*, (quis enim fando audiuit ad magica maleficia

F 113ª. φ 11ª. 7 nũ (φ) *em. v* ipſı̃ (p *ex* ſ *ead. m.*) 9 negabǎnt (*ead. m. add.* ˇ) 9/10 meditr̄anıſ (φ) *fort. recte* —eis *v* *cf. Arch. f. l. Lex. I 179 Corp. Gloss. Lat. II 368,29* 11 repperient̃ (φ, *sed altera* p *omissa*) reperiantur *v* reperiebantur *vir doctus* reperientur *He propter clausulam cf. 22,4. 87,17* post Deuc. d. ⟨non⟩ repperiantur *vd Vl insulse, quod ironiam non perspexit; v. Phil. l. l. p. 571* ceterum *(ex v. 13)* ⟨si scirent⟩ quod *vd Vl* 12 ⲡⲉⲣⲓ ⲇⲁⲕⲉⲧⲱⲛ ⲕⲁⲓ ⲃⲁⲏⲧⲱⲛ *Theophr. fr. 178 W de forma βλητῶν v. Ael. n. a. III 32 Schol. in Nic. Ther. 760. 764* *βλητικῶν v* 13 ⲑⲏⲣⲓⲁⲕⲁ beneficiiſ eũ (φ) *in* b *vid. ras.* ueneficii *Fulv* reum *nescio quis in mg. Iunt. post.* 14 ut qdē (φ) ut qui *v* et quidem *Beyte* at quidem *He cf. 47,6 Phil. l. l. p. 572* 15 ſũ (φ) sim *v* Nnihil (*in mg.* d.) φ:N · nichil 16/17 ⲁⲙⲉ|ⲧⲁⲙⲏⲇⲏⲧⲟⲛ ⲡⲁⲓⲇⲓⲁⲛⲉⲛⲃⲓⲱⲡⲉⲍⲉⲓⲛ *v. Plat. Tim. 59 D (Leg. III 685 A Parmenid. 137 B)* 19 multo tanta *cf. 4,20* 21 *nihili v v. Phil. l. l. p. 571* 22 ridiculũ (φ) *ridiculam v*

Oud. Kr

disquamari et exdorsari piscis solere?), potius aliquid de rebus peruulgatioribus et iam creditis fingendum esse. igitur ad praescriptum opinio|nis et famae confinxere 53
496 puerum quempiam carmine cantatum || remotis arbitris, secreto loco, arula et lucerna et paucis consciis testibus, ubi incantatus sit, corruisse, postea nescientem sui excitatum, nec ultra isti quidem progredi mendacio ausi; enim fabula ut impleretur, addendum etiam illud fuit, puerum eundem multa praesagio praedixisse. quippe hoc emolumentum canticis accipimus, praesagium et diuinationem, nec modo uulgi opinione, uerum etiam doctorum uirorum auctoritate hoc miraculum de pueris confirmatur.
497 memini me apud Varronem philosophum, uirum accuratissime doctum atque eruditum, cum alia eiusdem modi, tum hoc etiam legere: Trallibus de euentu Mithridatici belli magica percontatione consultantibus puerum in aqua simulacrum Mercuri contemplantem quae futura erant CLX uersibus cecinisse. itemque Fabium, cum quingentos denarium perdidisset, ad Nigidium consultum uenisse; ab eo pueros carmine instinctos indicauisse, ubi locorum defossa esset crumina cum parti eorum, ceteri ut forent distributi; unum etiam denarium ex eo numero habere M. Catonem philosophum; quem se a pedisequo in stipe Apollinis accepisse Cato confessus est.

Haec et alia apud plerosque de magiis et pueris lego 43

F 113$^{ab}$. φ 11$^{ab}$. 1 desquamari *Casaub* exdorsuari *Casaub* 2 esset *v* 4 incantatum *Kr Novák coll. v. 6. 53, 11. 17. 55, 16. 19. 56, 2* 5 arcula *Pric* 6 neſciente *em.* φ 6/7 excantatum *Burmann* 8 ⟨at⟩ enim *Pric* ⟨sed⟩enim *Bosscha* ⟨et⟩etenim *v* *cf. Phil. l. l. p. 572* 10 praes. et diu. *del. Pric* *sed cf. Phil. l. l. p. 521* 15 leger& rallib; (*in mg.* d) *em. in* φ 17 OLX φ:CLX (C *ex* O *ras. eff.*) 18 fauiū (φ) 20 locarū defoſſo (φ, *sed* a *eras. vid. et extr.* o *em. in* a) *cf. 47, 4* 21 parti φ:parte (te *in ras.*) *cf. Neue Formenlehre I*[3] *p. 364* partim *Brant coll. Gell. X 13* *cf. 31, 17 63, 23* 22 habere M.] habere* (*eras.* M, *in mg.* d) φ:habere (*eras.*⁻) 23 ſtipem *Casaub* 25 magiiſ (φ) i. e. artibus magicis magicis *Ald Colv* (*deleto* et) magis *v*

Oud. K

equidem, sed dubius sententiae sum, dicamne fieri posse
498 an negem, quamquam Platoni credam inter deos atque
homines natura et loco medias quasdam diuorum potestates
intersitas, easque diuinationes cunctas et magorum mira-
cula gubernare; quin et illud mecum reputo posse animum
humanum, | praesertim puerilem et simplicem, seu carmi-
num auocamento siue odorum delenimento soporari et ad
obliuionem praesentium externari et paulisper remota cor- 54
poris memoria redigi ac redire ad naturam suam, quae
est immortalis scilicet et diuina, atque ita uelut quodam
sopore futura rerum praesagare. uerum enimuero, ut
ista sese habent, si qua fides hisce rebus impertienda est,
debet ille nescio qui puer prouidus, || quantum ego audio,
et corpore decorus atque integer deligi et animo sollers
et ore facundus, ut in eo aut diuina potestas quasi bonis
aedibus digne diuersetur, si tamen ea pueri corpore in-
499 cluditur, an ipse animus expergitus cito ad diuinationem
suam redigatur, quae ei prompte insita et nulla obliuione
saucia et hebes facile resumatur. non enim ex omni
ligno, ut Pythagoras dicebat, debet Mercurius exculpi.
quod si ita est, nominate, quis ille fuerit puer sanus,
incolumis, ingeniosus, decorus, quem ego carmine dignatus
sim initiare. ceterum Thallus, quem nominastis, medico
potius quam mago indiget; est enim miser morbo comi-
tiali ita confectus, ut ter an quater die saepe numero
sine ullis cantaminibus corruat omniaque membra con-
500 flictationibus debilitet, facie ulcerosus, fronte et occipitio
conquassatus, oculis hebes, naribus hiulcus, pedibus cadu-

F 113b. φ 11b. 2 *Plat. conv. 202 E cf. de deo Socr. VI (p. 10, 27 sqq. G)* 4 intſituſ (φ) *em. v* 9/10 quē Immortaliſ (*ē add. ead. m.*) 10 uelud (φ, *sed* d *mut. in* t) 11 utut *Colv sed interpretandum 'proinde, ut' vel 'pro rerum natura' cf. 16,2 de deo Socr. XX (p. 22, 13 G)* 13 probus *Stewech* 17 an] aut *v fort. recte; aut Ap. deflexit quasi supra 'dubium' inseruisset; aliter 1,12. 50,25* diuinam naturam suam *Casaub* 20 pythagoraſ (*y ex i inter scribend. eff.*) *cf. Iambl. vit. Pyth. c. 34, 245* 23 *ceterum]* certe enim *Iahn*

cus. maximus omnium magus est, quo praesente Thallus diu steterit: ita plerumque morbo ceu somno uergens inclinatur. eum tamen uos carminibus meis subuersum 44 dixistis, quod forte me coram semel decidit. conserui eius plerique adsunt, quos ex*h*iberi denuntiastis. possunt dicere omnes, quid in Thallo despuant, cur nemo | audeat cum eo ex eodem catino cenare, eodem poculo bibere. et quid ego de seruis? uos ipsi uidetis; negate Thallum multo prius, quam ego Oeam uenirem, corruere eo morbo solitum, medicis saepe numero ostensum, neg*e*nt hoc conserui eius qui sunt in ministerio uestro; omnium rerum conuictum me fatebor, nisi rus a ⟨*se*⟩de omnium diu ablegatus est *55* in longinquos *a*gros, ne familiam contaminaret: quod ita factum nec ab illis negari potest. eo nec potuit hodie a nobis exhiberi. nam ut omnis ista accusatio temeraria et repentina fuit, nudius tertius nobis Aemilianus denuntiauit, ut seruos numero quindecim apud te exhiberemus. adsunt
*501* XIIII, || qui in oppido erant. Thallus solus, ut dixi, quod ferme ad centesimum lapidem longe ex*u*l *est*, is Thallus solus abest, sed misimus qui eum curriculo aduehat. interroga, Maxime, XIIII seruos quos exhibemus, Thallus puer ubi sit et quam salue agat, interroga seruos accu*sa*torum meorum. non negabunt turpissimum puerum, corpore putri et morbido, caducum, barbarum, rusticanum.

F 113b 114a. φ 11b 12a. 2 seu *Casaub* 5 exiberi (φ, *sed add.* h) 8 uidetiſ (φ) *sc. quomodo res se habeat; def. Goldbacher cf. 55,6. 107,24 Cic. ac. I 2,5:* uides autem eadem ipse si audetis *Salm* 10 negant (φ) negent *Salm* 12 niſi rufa de oīū diu (φ) *em. He* (omnium *sc. conservorum v. 10 et 13*) *cf. Phil. l. l. p. 527 Cic. parad. 25:* qui in sede ac domo collocauit nisi rus de omnium consensu diu *Iunt. post.* [nisi] rus ab ore omnium d. *Zink* ni rus a tuore omnium diu *Hild* nisi rus adeo (adeo] ab *Becker*) omnium uisu *Kr* nisi rus adeo iam diu *Goldbacher* [nisi] rus adeo ab ore o. d. *vd Vl* nisi rus a domino diu *Kroll* nisi rus ideo omnium odio *Ellis* nisi rus adeo [omnium] *Novák* 13 ꝺgroſ (ꝺ *vid. al. m. add.*) 17 numero] n̄ φ: n̄o 18 quod] et quidem *aut omitt. v* 19 exoleſiſ (φ) *em. Hild* *ex oculis v* exsulans *Bosscha* 22/23 accuratorū (φ) *em. v*

bellum uero puerum èlegistis, quem quis sacrificio adhibeat, (55) cuius caput contingat, quem puro pallio amiciat, a quo responsum speret. uelle*m* hercle adesset: tibi eum, Aemiliane, permisissem, et tenerem, si tu interrogares; iam in media quaestione hic ibidem pro tribunali oculos trucis in te inuertisset, faciem tuam spumabundus conspuisset, manus contraxisset, caput succussisset, postremo in sinu tuo corruisset.

XIIII seruos quos postulasti exhibeo. cur illis ad quae- 45
stionem nihil uteris? unum puerum atque eum caducum requiris, quem | olim abesse pariter mecum scis. quae alia est euidentior calumnia? XIIII serui petitu tuo adsunt, eos dissimulas; unus puerulus abest, eum insimulas. postremo quid uis? puta Thallum adesse: uis probare eum praesente me concidisse? ultro confiteor. carmine id factum dicis? hoc puer nescit, ego non factum reuinco; n*a*m caducum esse puerum nec tu audebis negare. cur ergo carmini potius quam morbo attribuatur eius ruina? an euenire non potuit, ut forte praesente me idem pate-
502 retur, quod saepe alias multis praesentibus? quod si 56
magnum putarem caducum deicere, quid opus carmine fuit, cum incensus gagates lapis, ut apud ph*y*sicos lego, pulchre et facile hunc morbum exploret, cuius odore etiam in uenaliciis uulgo sanitatem aut morbum uenalium experiantur? etiam orbis a figulo circumactus non difficile eiusdem ualetudinis hominem ‖ uertigine sui corripit, ita spectaculum rotationis eius animum saucium debilitat; ac multo plus ad caducos consternendos figulus ualet quam

F 114ᵃ. φ 12ᵃ. 2 capůt (u *vid. libr. ipse effecisse ex* t *et quia parum perspicua erat* ˇ *add.*) 3 uelle (φ, *sed al. m. post* e *add. lineolam* ¯) belle *Rossbach* 4 tenerem *sc. causam* ut teneres ipse ut *v* ut teneres, si tu *Kr* 14 *cf. 88,20 sq.* 15 c̄fiteor (ɔ *in ras. ab ead. m. fact. ut vid.*) 17 num (φ) nunc *Groslot* nam *Bosscha* 22 phiſicoſ *cf. Plin. n. hist. XXXVI 19,34 (142) Orph. Lith. 478 sqq. Abel* 23 odoreſ (ſ *indux. ead. m.*) φ: odore *24 offendit numerus clausulae* 28 caduco ſe c̄ſternendoſ (*φ, sed erasa abundans* e)

*Oud.* *Kr.*

magus. tu frustra postulasti, ut seruos exhiberem: ego (56) non de nihilo postulo ut nomines, quinam testes huic piaculari sacro adfuerint, cum ego ruentem Thallum impellerem. unum omnino nominas puerulum illum Sicinium Pudentem, cuius me nomine accusas; is enim adfuisse se dicit; cuius pueritia etsi nihil ad re⟨*li*⟩gionem refragaretur, tamen accusatio fidem deroget. facilius fuit, Aemiliane, ac multo grauius, tete ut ipsum dice-
503 res interfuisse et ex eo sacro coepisse dementire potius quam totum negotium quasi ludicrum pueris donares. puer cecidit, puer uidit: num etiam puer | aliqui incantauit?

Hic satis ueteratorie Tannonius Pudens, cum hoc quo- 46
que mendacium frigere ac prope iam omnium uultu et m*u*rmure explosum uideret, ut uel suspiciones quorundam spe moraretur, ait pueros alios producturum, qui sint aeque a me incantati, atque ita ad aliam speciem argumenti transgressus est. quod quamquam dissimulare potui, tamen ut omnia, ita hoc quoque ultro prouoco. cupio enim produci eos pueros, quos spe libertatis audio con- 57
firmatos ad mentiendum. sed nihil amplius dico: ut producant. postulo igitur et flagito, Tannoni Pudens, ut expleas quod pollicitus. cedo pueros istos, quibus confiditis: produc, nomina qui sint. mea aqua licet ad hoc utare. dic, inquam, Tannoni. quid taces, quid cunctaris, quid respect*as*? quod si hic nescit quid ⟨*di*⟩dicerit aut nomina oblitus est, at tu, Aemiliane, cede huc,

F 114ᵃ. φ 12ᵃᵇ. 3 thallũ (u *ex* o *ead. m*) 6 regionē (*m. recentiss. add.* li) *em.* φ 7 refragaret̃ (ref *vid. eff. ex* ſef *a pr. m.;* ra *ead. m. ex* re *eff. et in mg. add.* fragaret̃) φ: ſuffragaret̃ accusationi *Kr sed cf. 96,2 sq.* 15 marmure (u *m. recentiss. add.*) *em.* φ 21 ut] tantum *Salm* tantum ut *Bosscha* quam ut *v* 23 pollicit; φ: eſ pollicit⁹ pollicitus *i. e.* pollicitus es *He* 24 nomina] recte cft. Novák 50,21. 53,2 26 reſpectuſ *em.* φ 26/27 dicerit φ: dixit em. vdVl

dic quid aduocato tuo mandaueris, exhibe pueros. quid expalluisti? quid taces? hocine accusare est, hocine tantum crimen deferre an Claudium Maximum, tantum uirum, ludibrio habere, me calumnia insectari? quod si forte patronus tuus || uerbo prolapsus est et nullos pueros habes quos producas, saltem XIIII seruis quos ex*h*ibui ad
*504* aliquid utere. aut cur sisti postulabas tant*a*m familiam? 47
magiae accusans de XV seruis denuntiasti: quid, si de ui accusares, quo*t* tandem seruos postulares? sciunt ergo aliquid XV serui et occultum est. an occultum non est et magicum est? alterum horum fatearis necesse est, aut inlicitum non fuisse in quo tot conscios non timuerim, aut si inlicitum | fuit, scire tot conscios non debuisse. magia ista, quantum ego audio, res est legibus delegata, iam inde antiquitus XII tabulis propter incredundas frugum inlecebras interdicta, igitur et occulta non minus quam tetra et horribilis, plerumque noctibus uigilata et tenebris abstrusa et arbitris solitaria et carminibus murmurata, cui non modo seruorum, uerum etiam liberorum pauci adhibentur. et tu quindecim seruos uis interfuisse? nub- *58*
tiaene illae fuerunt an aliud celebratum officium an conuiuium tempestiuum? XV serui sacrum magicum participant quasi XV uiri sacris faciundis creati? cui tamen rei tot numero adhibuissem, si conscientiae nimis multi sunt? XV liberi homines populus est, totidem serui familia, totidem uincti ergastulum. an adiutorio multitudo eorum necessaria fuit, qui diutine hostias lustralis

F 114[ab]. φ 12[b]. 2 *bis* hoccine (φ) *sed priore* c *induct.* 6 exibui (φ, *sed* h *add. al. m.*) 7 tantū (φ) *em. v* 9 quoď (φ, *sed in mg. m. recentiss.* ċ quot) 14 denegata *Fulv* relegata *Jungermann* 16 igitur est occ. *Kr leviter ante* igitur *distinx. He* 17 t∗—etra (*eras. vid.* a) φ:tetra 20 adhibeantur *? He cf. 52, 24* tu* (*eras.* ˜) φ:tu 24 conscientia unius *vel* ⟨unius⟩ nimis *Casaub* conscientiae ⟨unus⟩ *nimis Novák* conscii duo terue nimis *vd Vl sed interpretand.* ‘*quod ad conscientiam pertinet*’

*Oud.* *Kr.*

505 tenerent? a*t* nullas hostias nisi gallinas nominastis. an *u*t grana turis numerarent, an ut Thallum prosternerent?

Mulierem etiam liberam perductam ad me domum 48 dixistis eiusdem Thalli ualetudinis, quam ego pollicitus sim curaturum, eam quoque a me incantatam corruisse. ut uideo, uos palaestritam, non magum accusatum uenistis: ita omnis qui me accesser*e* dicitis cecidisse. negauit tamen quaerente te, Maxime, Themison medicus, a quo mulier ad inspiciendum perducta est, quicquam || ultra passam nisi quaesisse me, ecquid illi aures obtinnirent et utra earum magis; ubi responderit dexteram sibi aurem
506 nimis inquietam, | confestim discessisse. hic ego, Maxime, quanquam sedulo inpraesentiarum a laudibus tuis tempero, necubi tibi ob causam istam uidear blanditus, tamen sollertiam tuam in percontando nequeo quin laudem. dudum enim, cum haec agitarentur et illi incantatam mulierem dicerent, medicus qui adfuerat abnueret, quaesisti tu nimis quam prudenter, quod mihi em*o*lumentum fuerit incantandi. responderunt: 'ut mulier rueret'. 'quid deinde? mortua est?' inquis. negarunt. 'quid ergo dicitis? quod Apulei commodum, si ruisset?' ita enim pulchre ac perseueranter tertio quaesisti, ut qui scires omnium factorum *59*
rationes diligentius examinandas ac saepius causas quaeri, facta concedi, eoque etiam patronos litigatorum causidicos nominari, quod cur quaeque facta sint expediant. ceterum negare factum facilis res est et nullo patrono indiget: recte factum uel perperam docere, id uero multo arduum et difficile est. frustra igitur an factum sit anquiritur, quod nullam malam causam habuit ut fieret. ita facti reus apud bonum iudicem scrupulo quaestionis liberatur,

F 114[b]. φ 12[b] 13[a]. 1 ad (φ, *sed* t *eff. ex* d) *scil.* '*at*' *cf. Phil. l. l. p. 583* nominaſti ſancit φ: noiaſti[s] ([s] *al. m.*) *an ut (u *al. m. ex* ci) 2 mundarent *Pric* 4 Thallo *Casaub* 7 acceſſero *em.* φ *cf. 52,24* 10 illiſ (ſ *induct.*) φ: illi* (*eras.* ſ) obtinnirent (b *ex* p) (φ) 18 emulumtũ *em.* φ 19 incantandi (c *ex* t *ead. m.*) 22 t̃tio (φ) o *ex* a ead. m. eff. ut qſ ei reſ (φ, *sed in ras. eff.* al. m. ut q ſcireſ)

Oud. Kr.

si nulla fuit ei ratio peccandi. nunc quoniam neque (59)
incantatam neque prostratam mulierem probauerunt et
ego non nego petitu medici a me inspectam, dicam tibi,
Maxime, cur illud de aurium tinnitu quaesierim, non tam
purgandi mei gratia in ea re, quam tu iam praeiudicasti
neque culpae neque crimini confinem, quam ut ne quid
dignum auribus tuis et doctrinae tuae congruens reti-
507 cuerim. dicam igitur quam breuissime potuero; | etenim
admonendus es mihi, non docendus.

Plato philosophus in illo praeclarissimo Timaeo cae- 49
lesti quadam facundia uniuersum mundum molitu*r*. igitur
postquam de nostri quoque animi trinis potestatibus sol-
lertissime || disseruit et, cur quaeque membra nobis diuina
prouidentia fabricata sint, aptissime docuit, causam mor-
borum omnium trifariam percenset. primam causam pri-
mordiis corporis adtribuit, si ipsae elementorum qualitates,
uuida et frigida, et h*is* duae aduorsae non congruant; id
adeo euenit, cum quaepiam earum modo excessit aut loco
demigrauit. sequens causa morborum inest in eorum uitio,
quae iam concreta ex simplicibus elementis una tamen
specie coaluerunt, ut est sanguinis species et uisceris et
ossi et medullae, porro illa quae ex hisce singularibus
mixta sunt. tertio in corpore concrementa uarii fellis et 60
turbidi spiritus et pinguis humoris nouissima aegritudinum
incitamenta sunt. quorum e numero praecipuas*t* materia 50
508 morbi comitialis, de quo dicere exorsus sum, cum caro in
humorem crassum et spumidum inimico igni conliquescit
et spirit*u* indidem parto ex candore compressi aeris albida

F $114^b$ $115^a$. φ $13^a$. 8 φ:potero *cf. Cic. de legg. II 18,45*
10 *Tim. 82 A sqq.* 11 molituſ. (φ) molitus (*omisso* igitur) *v* molitus, ⟨is⟩ *Ellis cf. Phil. l. l. p. 518 sq.* *an* igitur *mediae sententiae interpositum est ut* enim *flor. c. XIX (185,19 V)?*
13 diſſeruit (t *emendando eff. ead. m.*) 17 uuida φ:humida (*sed* m *in ras.*) hiiſ (φ) 18 modum *Wower* 22 ossis *v*
23 concreta *Latin* amari *Wower* 24 nouiss. *cf. 13,3. 76,1*
25 ſi φ:ſi[t] ([t] *al. m. add.*) praecipuast *He cf. 57,21* 28 ſpm (φ) *spiritu Colv* spiritum ind. parit et *Latin* calore *Pric*

*Oud.* *Kr.*

et tumida tabes fluit. ea namque tabes si foras corporis (60)
prospirauit, maiore dedecore quam noxa diffunditur; pe-
ctoris enim primorem cutim uitiligine in|signit et omni-
modis maculationibus conuariat. sed cui hoc usu uenerit,
numquam postea comitiali morbo adtemptatur; ita aegri-
tudinem animi grauissimam leui turpitudine corporis com-
509 pensat. enimuero si perniciosa illa dulcedo intus cohibita
et bili atrae sociata uenis omnibus furens peruasit, dein
ad summum caput uiam molita dirum fluxum cerebro im-
miscuit, ilico regalem partem animi debilitat, quae ratione
pollens uerticem hominis uelu*t* arcem et regiam insedit.
eius quippe diuinas uias et sapientis meatus obruit et
obturbat; quod facit minore pernicie per soporem, cum
potu et cibo plenos comitialis morbi praenuntia strangula-
tione modice angit. sed si usque adeo aucta est, ut
etiam uigilantium capiti offundatur, tum uero repentino
mentis nubilo obtorpescunt || et moribundo corpore, ces-
sante animo cadunt. eum nostri non modo maiorem et
comitialem, uerum etiam diuinum morbum, ita ut Graeci
*ἱερὰν νόσον*, uere nuncuparunt, uidelicet quod animi par-
tem rationalem, quae longe sanctissimast, eam uiolet.

Agnoscis, Maxime, rationem Platonis quantum potui **51**
pro tempore perspicue explicatam; cui ego fidem arbitratus
510 causam diuini morbi esse, cum illa pestis in caput redu*n*-
dauit, haudquaquam uideor de nihilo percontatus, an esset 61
mulieri illi caput graue, ceruix torpens, tempora pulsata,
aures sonorae. [et] ceterum, | quod dexterae auris cre-

F 115ᵃ. φ 13ᵃᵇ. 2/3 corporis *Casaub* 7 albedo *Colv* (*τὸ λευκὸν φλέγμα Plato*) muccedo *Vulcan melius esset* putredo *sed v. Haupt Op. III 314* 11 uelud (φ, *sed* t *ex* d *al. m. eff.*) arcē & regiā (φ) *mutavit man. vetustiss. aut eadem aut alia in* arcē egregiā, *in mg. addito* d 12/13 obstruit et obturat *Fulv* 14/15 ſtranguilatione (*ead. m. delev.* i) 20 hιεραn νό|con (*spir. et acc. al. m. add.*) 21 ſcīſſimaſ teā (*eras.* ſ t *m. recentiss.* ē *supra voc. add.*) φ: ſciſſīma ē (ē *in ras.*) 24/25 redudauit *em. m. rec. et* φ 26 caput. Graue (*em. al. m.*) pulsantia W.ower 27 et *del. Salm*

briores tinnitus fatebatur, signum erat morbi penitus adacti; nam dextera corporis ualidiora sunt eoque minus spei ad sanitatem relinquunt, cum et ipsa aegritudini *su*ccumbunt. Aristoteles adeo in problematis scriptum reliqui*t*, quibus*cum*que caducis a dextero morbus occipiat, eorum esse difficiliorem medelam. longum est, si uelim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere; 511 est enim etiam eius egregius liber de caducis. quibus tamen in alio libro, quem de inuidentibus animalibus conscribsit, remedio esse ait exu*u*ias stelionum, quas uelut senium more ceterorum serpentium temporibus statutis exuant; sed nisi confestim eripias, malignone praesagio an naturali adpetentia ilico conuertuntur et deuorant. haec idcirco commemoraui, nobilium philosophorum disputata simul et libros sedulo nominaui nec ullum ex medicis aut poetis uolui attingere, ut isti desinant mirari, si philosophi suapte doctrina causas morborum et remedia nouerunt. igitur cum ad inspiciendum mulier aegra curationis 512 gratia ad me perducta sit atque hoc et medici confessione qui adduxit ad ⟨*me et*⟩ mea ratiocinatione recte factum esse conueniat, aut constituant magi et malefici hominis esse morbis mederi, aut si hoc dicere non audent, fateantur se in puero || et muliere caducis uanas e*t* prorsus caducas calumnias intendisse.

Immo enim si uerum uelis, Aemiliane, tu potius 52 62

F $115^{ab}$. φ $13^{b}$. 2 adaucti *Groslot* 3/4 ęgritudiniſ accũbunt (φ) *em. v* 4 *Arist. fr. coll. Rose p. 181* 5 reliqd (φ, *sed* d *mut. in* t) qb; ęq; (φ:eq̄) quibuscumque *Scip. Gent* aeque reliquit quibus *Jungermann* 7/9 *cf. Theophr. fr. 175 W. Diog. Laert. V 2, 13 (43) Plin. n. h. XXX 10, 88 sq.* 10 exubiaſ (φ, *sed* b *mut. in* u) 12 p̄ſagio* (o *ex* ũ *ead. ut vid. m.*) φ:p̄ſagio 19 *post* perducta sit *intercidisse nonnulla putat vd Vl, qualia:* et eam quaedam interrogauerim, *propter* hoc factum; *sed cf. Phil. l. l. p. 527 et 82, 11:* hoc perficere 20 φ:meā *sed inducta virgula* ad meam ratiocinationem *v* ac (et *vd Vl*) mea ratiocinatione *Fulv* ⟨me et⟩ *add. He* 23 uanaſ|ed (*al. m. distinx.*) *em.* φ 25 enim *del. Salm*

*Oud.* *Kr.*

caducus qui iam tot calumniis cecidisti. neque enim grauius est corpore quam corde cȯllabi, pede potius quam mente cor|ruere, in cubiculo despui quam in isto splendidissimo coetu detestari. at tu fortasse te putas sanum, quod non domi contineris, sed insaniam tuam, quoquo te duxerit, sequeris. atqui contende, *s*i uis, furorem tuum cum Thalli furore: inuenies non permultum interesse, nisi quod Thallus sibi, tu etiam aliis furis. ceterum Thallus oculos torquet, tu ueritatem, Thallus manus contrahit, tu patronos, Thallus pauimentis inliditur, tu tribunalibus; postremo ille quidquid agit in aegritudine facit, ignorans peccat: at tu, miser, prudens et sciens delinquis, tanta uis morbi te instigat; falsum pro uero insimulas, infectum pro facto criminaris, quem innocentem liquido scis, tamen accusas ut nocentem.

Quin etiam — quod praeterii — sunt quae fatearis **53**
nescire, et eadem rursus, quasi scias, crimina*ris*. ais enim me habuisse quaedam sudariolo inuoluta apud lares Pontiani. ea inuoluta quae et cuius modi fuerint, nescisse te confiteris, neque praeterea quemquam esse qui uiderit; tamen illa contendis instrumenta magiae fuisse. nemo tibi blandiatur, Aemiliane: non est in accusando uersutia ac ne impudentia quidem, ne tu arbitreris. quid igitur? furor infelix acerbi animi et misera insania crudae senec-
*513* tutis. his enim paene uerbis cum tam graui et perspicaci iudice egisti: ʻhabuit Apuleius quaepiam linteolo inuoluta apud lares Pontiani. haec quoniam ignoro quae fuerint, iccirco magica fuisse contendo. crede igitur mihi quod dico, quia id dico | quod nescio.' o pulchra argumenta et aperte crimen reuincentia. ʻhoc fuit, quoniam quid

F $115^{b}$. φ $13^{b}$ $14^{a}$. 1 *de numero clausulae cf. 55, 7* 6 c̄tenderi uiſ (φ, *sed* ri *mut. in* re) *em. Beyte coll. 62, 16* si contenderis *Iunt. post.* si contendere uis *v* contendere si uis *vdVl* 8 ceterum] etenim *vel* iterum *Latin* 12 delinqui ſ (*in lac. alqd. eras. vid.*) φ: delinqſ 16 quod ⟨paene⟩ praeterii *vdVl* 17 criminari (*in mg.* d, *m. recentiss. eff.* criminariſ·;) φ: criminariſ 22 non ⟨tibi⟩ *vdVl* 29 pulchā (r vid. ead. m. add.)

Oud. Kr.

fuerit ignoro.' solus repertus es, Aemiliane, qui scias etiam illa || quae nescis; tantum super omnis stultiti*a* euectus es, quippe qui sollertissimi et acerrimi philosophorum ne is quidem confidendum esse aiunt quae uidemus, at tu 63 de illis quoque adfirmas, quae neque conspexisti umquam neque audisti. Pontianus si uiueret atque eum interrogare*s*, quae fuerint in illo inuolucro, nescire se responderet. libertus eccille, qui clauis eius loci in hodiernum habet et a uobis stat, numquam se ait inspexisse, quanquam ipse aperiret utpote promus librorum, qui illic erant conditi, paene cotidie et clauderet, saepe nobiscum, multo saepius sol*us* intraret, linteum in mensa positum cerneret sine ullo sigillo, sine uinculo. quidni enim? magicae 514 res in eo occultabantur: eo neglegentius adseruabam, sed *enim* libere scrutandum et inspiciendum, si liberet, etiam auferendum temere exponebam, alienae custodiae commendabam, alieno arbitrio permittebam. quid igitur inpraesentiarum uis tibi credi? quodne Pontianus nescierit, qui indiuiduo contubernio mecum uixit, id te scire, quem numquam uiderim nisi pro tribunali? an quod libertus adsiduus, cui omnis facultas inspiciendi fuit, quod is libertus non uiderit, te qui numquam eo accesseris uidisse? denique ut, quod non uidisti, id tale fuerit, quale dicis: atqui, stulte, si hodie illud sudariolum tu intercepisses, quicquid ex eo promeres, ego magicum negarem.

Tibi adeo permitto, finge quiduis, *e*miniscere, excogita, 54 quod possit magicum uideri: tamen de eo tecum decertarem. | aut ego subiectum dicerem aut remedio acceptum

F 115b. φ 14ab. 2 ſtultitie uectuſ (φ) *em. Stewech* 3 quippini *Colv* qui *del. Iahn cf. 3, 12* 6/7 interrogar& (φ, *sed in mg. m. recentiss.* l' cͤ. res) *em. v* interrogaretis *? Kr* 8 etiam ille *v* clauiſ (φ) e *supra* i *add. m. recent.* 12 ſolăſ (*em. m. recentiss.*) φ: ſoluſ (u *ex* a *eff. al. m.*) 15 ſed eui φ: ſed enī scilicet. enim *Bosscha cf. Phil. l. l. p. 575* 16 exponebā (b *ex* n *librar. inter scribend.*) 26 reminiſcere (φ) *def. Pric falso collato 113, 12* comminiscere *Colv* eminiscere (*sec. Pric*) *He idem mendum ap.* Corn. Nep. v. Alcib. 2, 1

aut sacro traditum aut somnio imperatum; mille alia
sunt quibus possem more communi et uulgatissima ob-
seruationum consuetudine uere refutare. nunc id postulas,
ut, quod reprehensum et detentum tamen nihil me apud
bonum iudicem laederet, id inani suspicione incertum et
incognitum || condemnet. haud sciam an rursus, ut soles, *64*
dicas: 'quid ergo illud fuit, quod linteo tectum apud lares
*515* potissimum deposuisti?' itane est, Aemiliane? sic accusas,
ut omnia a reo percont*e*re, nihil ipse adferas cognitum.
'quam ob rem piscis quaeris?' 'cur aegram mulierem in-
spexisti?' 'quid in sudario habuisti?' ut*r*um tu accusatum
an interrogatum uenisti? si accusatum, tute argue quae
dicis, si interrogatum, noli praeiudicare, quid fuerit, quod
ideo te necesse est interrogare, quia nescis. ceterum hoc
quidem pacto omn*e*s homines ⸢rei constituentur, si ei, qui
nomen cuiuspiam detulerit, nulla necessitas sit probandi,
omnis contra facultas percontandi. quippe omnibus sic,
ut forte negotium magiae facessitur, quicquid omnino
egerint obicietur. uotum in alicuius statuae femore sig-
nasti: igitur magus es; aut cur signasti? tacitas preces
*516* in templo deis allegasti: igitur magus es; aut quid opta-
sti? contra: nihil in templo precatus es: igitur magus
es; aut cur deos non rogasti? similiter si posueris donum
aliquod, si sacrificaueris, si uerbenam sumpseris. dies
me deficiet, si omnia uelim persequi, quorum rationem
similiter calumniator flagitabit. | praesertim quod condi-
tum cumque, quod obsignatum, quod inclusum domi ad-

F 115ᵇ116ᵃ. φ 14ᵇ. 2/3 obsecrationum *Kr* 4 rep̄hensũ (φ) *def. vd Vl coll. flor. XIX (185,15 V) Cic. pro Font. 2, 3 pro Cluent. 36, 98 Quint. inst. or. I 5,33* deprehensum *v* *quod propter simile verborum initium* (*cf.* incert.—incogn.) *commendat Novák* re prehensum *Hild* detectum *Fulv* 8 *cf. 52,24* 9 ꝑcontare (φ) *em. v* percontans *Kr* 11 ut ſũtu (φ) *em. Salm* accuſatã̌ *em. ead. m.* φ: accuſatū 15 oīſ φ: om̄ſ omnes *v* 17 ſicut (φ) sicui *Melissus* sic (*i. e.* eo pacto *cf. v. 14 sq.*), ut *He cf. Phil. l. l. p. 576 Sen. ep. 94,39 (p. 414,6 H)* 18 facessetur *Casaub* 19 ſtatu ęfemore (φ, *postea recte distinct.*) 22 magus (u *librarius ipse ex* ȷ *eff.*) 27 cuique Jungermann

Oud. K

seruatur, id omne eodem argumento magicum dicetur aut e cella promptaria in forum atque in iudicium proferetur.

Haec quanta sint et cuiusce modi, Maxime, quantus- 5
que campus calumniis hoc Aemiliani tramite aperiatur, quantique sudores innocentibus hoc uno sudariolo adferantur, possum equidem pluribus disputare, sed faciam quod institui: etiam quod non necesse est confitebor et interrogatus ab Aemiliano respondebo. interrogas, Aemiliane, quid in sudario habuerim. at ego quanquam omnino positum ullum sudarium meum in bybliotheca Pontiani
possim negare ac, ⟨*si*⟩ maxime fuisse concedam, tamen 6
habeam dicere nihil in eo inuolutum fuisse, || — quae si dicam, neque testimonio aliquo neque argumento reuincar, nemo est enim qui attigerit, unus libertus, ut ais, qui uiderit — tamen, inquam, per me licet fuerit re*f*ertissimum. sic enim, si uis, arbitrare, ut olim Vlixi socii thesaurum repperisse arbitrati sunt, cum utrem uentosissimum manti-
517 cularentur. uin dicam, cuius modi illas res in sudario obuolutas laribus Pontiani commendarim? mos tibi geretur.

Sacrorum pleraque initia in Graecia participaui. eorum quaedam signa et monumenta tradita mihi a sacerdotibus sedulo conseruo. nihil insolitum, nihil incognitum dico. uel unius Liberi patris m*y*stae qui adestis scitis, quid domi conditum celetis et absque omnibus pro*f*anis tacite ueneremini. at ego, ut dixi, multiiuga sacra et plurimos ritus et ua*r*ias cerimonias studio ueri et officio erga |

F 116[a]. φ 14[b]. 1 aut] et *vdVl* 2 promptuaria *v* *Plaut. Amph. 156 cft. vdVl* 3 cuiuſcemodi (φ) cuiusmodi *Kr* *certe ceteris locis* cuiuscemodi *significat 'cuiuscumque modi' cf. Neue Formenl. II³ p. 453 Arch. f. lat. Lex. X 386* 11 possem *Casaub* ac (φ) at *Salm* attamen *Iunt. post.* ac ⟨ut⟩ *vdVl* ac ⟨si⟩ *Koch Goldbacher* ac ⟨etsi⟩ *Kronenberg coll. 99, 13 nescio an particula recte absit in enuntiato concessivo praesertim addito* maxime Maxime *edd. vett.* concedo *Kr* (*probato* at) tamen] cum *v* tamen ⟨cum⟩ *Kr* 15 reptiſſimū (φ) *em. Wyttenbach* 16 *Hom. Od. κ 28 sqq.* 19 *in mg.* d *cf. 57, 11. 63, 22* 23 *miſte (φ)* symmystae *v* 24 ꝓphaniſ *em.* φ 25 *atqui Florid* 26 uanaſ (φ, *sed al. m.* em.) cf. 77, 8

Oud. Kr.

deos didici. nec hoc ad tempus compono, sed abhinc ferme triennium est, cum primis diebus quibus Oeam ueneram p[l]ublice disserens de Aesculapii maiestate eadem ista prae me tuli et quo*t* sacra nossem percensui. ea disputatio celebratissima est, uulgo legitur, in omnibus manibus uersatur, non tam facundia mea quam mentione Aesculapii religiosis Oeensibus commendata. dicite aliquis, si qui forte meminit, huius loci principium. — audisne, Maxime, multos suggerentis? immo, ecce etiam liber offer-
518 tur. recitari ipsa haec iubebo, quoniam ostendis humanissimo uultu auditionem te istam non grauari. —

**56** *66*
Etiamne cuiquam mirum uideri potest, cui sit ulla memoria religionis, hominem tot mysteriis deum conscium quaedam sacrorum crepundia domi adseruare atque e*a* lineo texto inuoluere, quod purissimum est rebus diuinis uelamentum? quippe lana, segnissimi corporis excrementum, pecori detracta iam inde ‖ Orphei et Pythagorae scitis profanus uestitus est; sed enim mundissima lini seges inter optumas fruges terra exorta non modo indutui et amictui sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed opertui quoque rebus sacris usurpatur. atque ego scio nonnullos et cum primis Aemilianum istum facetiae sibi habere res diuinas deridere. nam, ut audio partim Oe*e*nsium qui istum nouere, nulli deo ad hoc aeui supplicauit,
519 nullum templum frequentauit, si fanum aliquod praetereat,

F 116[ab]. φ 15[a]. 3 plublice φ:publice (b *ex* p *eff.*) 4 prꝫme *em.* φ qđ (φ) *em. Casaub* noſ ſẽp cenſui (φ) 8 si quis *Kr* 11 auditione* (*cras. vid.* ˜) φ:auditione iſta* (*eras.* ˜) φ:iſta *cf. 4,12 Phil. l. l. p. 555* 14 eo (φ) *em. v* 17 inde ⟨ab⟩ *Novák cf. 30,16. 83,14; sed* iam inde *quasi unum esse adverb. monet Plasberg cf. 54,15* 18 ꝓphan; (*in mg. ead. m.* fa) *em.* φ *cf. Zeller Phil. d. Gr. I*[5] *318 n. 5* 22 *in mg.* d *cf. 22,21. 49,15.22. 62,19* 23 audio ⟨e⟩ *Gronov cf. 49,21 rectene? an subaudiendum 'dicentes'?* 23/24 oenſiũ (φ)
24 ad∗ hoc (*eras.* u) φ: adıȷ hoc 24 ſupplicauit (φ) *alqs. vid. eradere conat. esse* 25 p̄teat (ultima t ex d eff.) φ:p̄tereat (ereat *in ras. ead. m.*) ad

Oud. Kr

nefas habet adorandi gratia[m] manum labris admouere. iste uero nec dis rurationis, qui eum pascunt ac uestiunt, segetis ullas aut uitis aut gregis primitias impertit; nullum in uilla eius delubrum situm, nullus locus aut lucus consecratus. ecquid ego de luco et delubro loquor? negant uidisse se qui fuere unum saltem in finibus eius aut lapidem unctum aut ramum coronatum. igitur adgnomenta ei duo indita: Charon, ut iam dixi, ob oris et animi diritatem, sed alterum, quod libentius audit, ob 67
deorum contemptum, Mezentius. quapropter facile intellego hasce ei tot initiorum enumerationes nugas uideri, et fors anne ob hanc diuini contumaciam non inducat animum uerum esse quod dixi, me sanctissime tot sacrorum signa
520 et memoracula custodire. sed ego, quid de me Mezentius sentiat, manum non uorterim, ceteris autem clarissima uoce profiteor: si qui forte adest eorundem sollemnium mihi particeps, signum dato, et audias licet quae ego adseruem. nam equidem nullo umquam periculo compellar, quae reticenda accepi, haec ad profanos enuntiare.

Vt puto, Maxime, satis uideor cuiuis uel iniquissimo 57
521 animum explesse et, quod ad sudarium pertineat, omnem

F 116b. φ 15a. 1 grām (φ, *sed al. m. punctis del.* m) admouere nec (*pr. m. add.*) φ: ifti 8 *em. v* 4 locus aut *del. Iahn sed cf. flor. I (145,2 V)* lucus aut locus *Vahlen fort. recte* 5 eqcd *def. H Mueller* φ: & qd sed quid *Groslot cf. tamen 9,18. 10,22. 51,7* 6 affuere *Pric* *conicias* qui ⟨ibi⟩ f.; *sed cf. Vahlen Herm. XXXIII 253* in finibus eius *post* fuere *transposuit Kr* 7/8 adgnom—τα ¦ ει ¦ duo (τα ει *litteris paulo maiorib.*) φ: agnomenta ei (enta ei *ead. m. postea vid. addidisse litt. paulo maior.*) 8 *p. 27,21* 9 audit ob (φ) (ob *in ras. pr. m., vid. antea scripsisse* audito) 10 contēptu ᵐezētiuſ (ᵐ *ex* ˜ *et lineolam supra* e *add. pr. m.; in mg. ead. add.* mezen) *cf. Verg. Aen. VII 648* 12 inducat animū (*quia charta pertenuis est, perspicitur post* t *litt.* u *vocis* facundia *quae legitur in fol. rect. col. 2 p. 63,6*) φ: inducatu animū *v. Phil. l. l. p. 515* 17 audiaſ (φ) *def. Sauppe coll. 73,14 cf. tamen 102,16. 105,8. 107,24* audiat *v* 19 ꝓphanoſ (φ)

Oud. Kr.

criminis maculam detersisse, ac bono iam periculo ad (67) testimonium illud Crassi, quod post ista quasi grauissimum legerunt, a su||spicionibus Aemiliani transcensurus. testimonium ex libello legi audisti gumiae cuiusdam et desperati lurconis Iuni Crassi, me in eius domo nocturna sacra cum Appio Quintiano amico meo factitasse, qui ibi mercede deuersabatur. | idque se ait Crassus, quamquam in eo tempore uel Alexandreae fuerit, tamen taedae fumo et auium plumis comperisse. scilicet eum, cum Alexandreae symposia obiret — est enim Crassus iste, qui non inuitus de die in ganeas conrepat —, in illo cauponi*i*
522 nidore pinnas de penatibus suis aduectas aucupatum, fumum domus suae adgnouisse patrio culmine longe exortum. quem si oculis uidit, ultra *V*lixi uota et desideria 68
hic quidem est oculatus; Vlixes fumum terra su*a* *e*mergentem compluribus annis e litore prospectans frustra captauit: Crassus in paucis quibus afuit mensibus eundem fumum sine labore in taberna uinaria sedens conspexit. sin uero naribus nidorem domesticum praesensit, uincit idem sagacitate odorandi canes et uulturios; cui enim cani, cui uulturio Alexandrini caeli quicquam abusque Oeensium finibus oboleat? est quidem Crassus iste summus helluo et omnis fumi non imperitus, sed profecto pro studio bibendi, quo solo censetur, facilius ad
523 eum Alexandria*m* uini aura quam fumi perueniret. in- 58
tellexit hoc et ipse incredibile futurum; nam dicitur ante

F 116[b]. φ 15[ab]. 3 ſuſpicioneb; (*ex* e *eff.* ^i^b; *ead. m.*) 8 in *del. Kr v. 42,20* ut *prors. evan.* φ:t tam|tae da|e| fumo (*signa distinctionis al. m. add.*) φ:atedae *an* taedae *sit non dispicitur; in mg. al. m. add.* c atede e taedae *Salm* a taedae *Hild v. Phil. l. l. p. 577* 9 eum *falso del. Iahn cf. 34,1* 10 iste] is *Iahn* 11 cauponiſ (φ) cauponio *Scriver* cauponae *vel* cauponii *Brant* 12 aucupantem *Casaub* 14 ^u^alixi (*em. m. recentior*) *em.* φ *cf. Hom. Od.* α *58* 15 ſuę mergentẽ (φ) *em. Casaub* 23 fumi (φ) vid. fuisse fumu, *sed emendat. a pr. m.* 25 alexandria (φ) em. Casaub

hor*am* diei secundam ieiunus adhuc et abstemius testimonium istud uendidisse. igitur scripsit haec se ad hunc modum comperisse: postquam Alexandria reuenerit, domum suam recta contendisse, qua iam Quintianus migrarat; ibi in uestibulo multas auium pinnas offendisse, praeterea parietes fuligine deformatos; quaesisse causas ex seruo suo, quem Oeae reliquerit, eumque sibi de meis et Quintiani nocturnis sacris indicasse. quam uero subtiliter compositum et uerisimiliter commentum me, si quid eius facere uellem, non domi meae potius facturum fuisse, Quintianum ‖ istum, qui mihi assistit, quem ego pro amicitia quae mihi cum eo artissima est proque eius egregia eruditione et perfectissima eloquentia honoris et laudis gratia nomino, hunc igitur Quintianum, | si quas auis in cena habuisset aut, quod aiunt, magiae causa interemisset, puerum nullum habuisse, qui pinnas conuerreret et foras abiceret. praeterea fumi tantam uim fuisse, ut parietes atros redderet, eamque deformitatem, quoad habitauit, passum in cubiculo suo Quintianum. nihil dicis, Aemiliane, non est ueri 69
simile, nisi forte Crassus non in cubiculum reuersus per-
524 rexit, sed suo more recta ad focum. unde autem seruus Crassi suspicatus est noctu potissimum parietes fumigat*os*? an ex fumi colore? uidelicet fumus nocturnus nigrior est eoque diurno fumo differt. cur autem suspicax seruus ac tam diligens passus est Quintianum migrare prius quam mundam domum redderet? cur ill*ae* plumae quasi plumbea*e* ta*m* diu aduentum Crassi manserunt? non

F $116^b 117^a$. φ $15^b$. 1 horū (φ *supra voc. add. schol.* c[e] horam) Ielun; (φ) e *ex* u *ead. m.* 7 reliquerat *Elmenhorst* 12 egregiȩ[a]—ruditione (*em. ead. m.*) φ: eggia[e] eruditione 13 no*|mino (*eras.* m) 15 intere| miſſet (*lineola deleta, in lac. nihil umquam fuit*) φ: interemiſſe (*add. schol.* c[e] ſet) 18 quo adhabitauit *recte distinx.* φ 19/20 ueri*|ſimile (*eras.* ſ *in fine vers.*) 21 āū (*i. e.* autem) (φ) 22 fumigat; (*φ, add. in mg.* e[e] toſ) 26 ille (φ) 27 plūbe|ac tandiu (*φ, add. in mg.* c[e bee], *sed* tam) plumbariae *Hild* plumbeae ⟨haeserunt⟩

Oud. Kr.

insimulet Crassus seruum suum: ipse haec potius de fuligine (69)
et pinnis mentitus est, dum non potest nec in testimonio
dando discedere longius a culina.

Cur autem testimonium ex libello legistis? Crassus 59
ipse ubi gentium est? an Alexandriam taedio domus
remeauit? an parietes suos detergit? an, quod uerius est,
ex crapula helluo adtemptatur? nam equidem hic Sabratae
*e*um hesterna die animaduerti satis notabiliter in medio
525 foro tibi, Aemiliane, obructantem. quaere a nomenclato-
526 ribus tuis, Maxime, quamquam est ille cauponibus quam
nomenclatoribus notior, tamen, inquam, interroga, an hic
Iunium Crassum Oeensem uiderint; non negabunt. ex-
hibeat nobis Aemilianus iuuenem honestissimum, cuius
testimonio nititur. quid sit diei uides: dico Crassum iam
dudum ebrium stertere, aut secundo lauacro ad repotia
cenae obeunda uinulentum || sudorem in balneo desudare.
is tecum, Maxime, praesens per libellum loquitur, non
quin adeo sit alienatus omni pudore, ut etiam, sub 70
oculis tuis si foret, sine rubore ullo mentiretur, sed for-
tasse nec tantulum potuit | ebria<*mine*> sibi temperare,
ut hanc horam sobrie expectaret: aut potius Aemilianus
de consilio fecit, ne eum sub tam seueris oculis tuis con-
stitueret, ne tu b*e*luam illam uulsis maxillis foedo aspectu
de facie improbares, cum animaduertisses caput iuuenis
barba et capillo populatum, madentis oculos, cilia turgentia,

ac *vdVl* plumbeae [ac] *Kr* plumbeae *He* *cf. 67,8* *Phil. l. l.* *p. 577*

F 117ᵃ. φ 15ᵇ16ᵃ. 1 Insimul & (φ) 8 cũ (φ) eum *Salm* nauseabiliter *? Colv* 9 obructātẽ (ⁿ above) (*ead. m. em.*) aṇ φ:an 11 notior (φ) *pars litt.* n *et* o *eras.*, *sed perspicua* 17 iſte cũ (φ) *recte distinx. Acidal* 17/18 q n̄ qn (*prius* q *del. ead. m.*) φ:nō qn 20 ebria (φ) ebrius *v* a bria *Hild coll. Arnob. VII 29 (263,14 Reiff) v. Corp. Gloss. Lat. VI 152* bria *Kr* ebriacus *vdVl* ebriamine *He* ebriositate *Novák* 21 ſobrię (, *del.*) 23 baluã (φ, *sed em. ead. m.*) 25 mar- centes *Heins* cilat̃—gentia (φ)

Oud. Kr.

rictum ⟨*latum*⟩, sali*u*osa labia, uocem absonam, manuum tremorem, ructus *spiramen*. patrimonium omne iam pridem abligurriuit, nec quicquam ei de bonis paternis superest,
527 nisi una domus ad calumniam uenditandam, quam tamen numquam carius quam in hoc testimonio locauit; n*a*m temulentum istud mendacium tribus milibus nummis Aemi-
528 liano huic uendidit, idque Oeae nemini ignoratur.

Omnes hoc, antequam fieret, cognouimus, et potui de- **60**
nuntiatione impedire, nisi scirem mendacium tam stultum potius Aemiliano, qui frustra redimebat, quam mihi, qui merito contemnebam, obfuturum. uolui et Aemilianum damn*o* *a*df*i*ci et Crassum testimonii sui dedecore prostitui. ceterum nudiustertius haudquaquam occulta res acta est in Rufini cuiusdam domo, de quo mox dicam, intercessoribus et deprecatoribus ipso Rufino et Calpurniano. quod
eo libentius Rufinus perfecit, quod erat certus ad uxorem *71*
suam, cuius stupra sciens dissimulat, non minimam partem praemii eius Crassum relaturum. uidi te quoque, Maxime, coitionem aduersum me et *coni*urationem eorum pro tua sapientia suspicatum, simul libellus ille prolatus est, totam rem uultu aspernantem. denique quamquam
529 sunt ⟨*in*⟩solita audacia et importuna impudentia praediti, tamen testimonio Crassi, cuius oboluisse faecem uidebant,

F 117ª. φ 16ª. 1 rictum ⟨restrictum⟩ *Acidal* ⟨apertum⟩ *Gentil* ⟨hiantem⟩ *Wower* ⟨tetrum⟩ *vel* ⟨spurcum⟩ *Hild* ⟨diductum⟩ *Iahn* ⟨latum⟩ *He* *cf. Ov. met. II 481 III 674* ſalibosa (*al. m.* ᵛ *ex* b *eff.*) *em.* φ 2 ructuſpinã (φ) ructus spumam *Rutgers* r. popinam *Pric* *coll. Cic. in Pis. 6, 13* (*sed debebat:* ructum popinae) r. poenam *Lennep* r. fremorem *Hild* ructum spumam *Ellis* ructus spiram̃ *He* *cf. 64, 7 sq.*, ſpectam̃ *met. VII 13 (124, 30 E)*, ſpeculã *(sic) III 21 (51, 10 E)*, adcognom̃ *flor. VI (151, 12 V)* 4 uenditanda *Vulc* 5 nũ (φ) *em. v* 10 redimebat (b *ex* r *inter scribend. librar. eff.*) 12 dãna id faci& (φ) *em. v* damni id pati et *Rohde* 13 occultareſ *em.* φ occulto *Casaub* 14 *p. 83, 5 sqq. cf. 75, 18* 15 depectoribus *Kronenberg* *18* p̄mi[i] (*ead. m. add.*[i]) 19 curationẽ (φ) *em. v* 22 ſolita (φ) *insolita Iahn* soluta *edd. vett.* stolida *Ellis* 23 teſtimonio (φ) *pertinet ad* niti; *mutavit A. sententiam* testimonium Colv

*Oud.* *Kr.*

— nec ipsi ausi sunt perlegere nec quicquam eo niti. (71)
uerum || ego ista propterea commemoraui, non quod pin-
narum formidines et fuliginis maculam te praesertim iudice
timerem, sed ut ne impunitum ⟨*Crasso*⟩ foret, crassum
quod Aemiliano, homini rustico, fumum uendidit.

Un*um* etiam crimen ab illis, cum Pudentillae litteras 61
530 legerent, de cuiusdam sigilli fabricatione pro|latum est,
quod me aiunt ad magica maleficia occulta fabrica ligno
exquisitissimo comparasse et, cum sit *s*celeti forma turpe
et horribile, tamen impendio colere et Graeco uocabulo
531 βασιλέα nuncupare. nisi fallor, ordine eorum uestigia
persequ*o*r et singillatim apprehendens omnem calumniae
textum retexo.

Occulta fuisse fabricatio sigilli quod dicitis qui potest,
cuius uos adeo artificem non ignorastis, ut ei, praesto
532 adesset, denuntiaueritis? en adest Cornelius Saturninus
artifex, uir inter suos et arte laudatus et moribus com-
probatus, qui tibi, Maxime, paulo ante diligenter scisci-
tanti omnem ordinem gestae rei summa cum fide et ueri-
tate percensuit: me, cum apud eum multas geometricas
formas e *bu*xo uidissem subtiliter et adfabre factas, in-
uitatum eius artificio quaedam mechanica ut mihi elabo-
rasset petisse, simul et aliquod simulacrum cuiuscumque
uellet dei, cui ex more meo supplicassem, quacumque 72
materia, dummodo lignea, exculperet. igitur primo buxeam

F 117ᵇ. φ 16ᵃ. 2 cōmemoraui (co *ex* eu *eff. ead. m.*) 3 maculā p̄ſertī̃ (te *add. ead. m.*) φ: maculā|te (*distinx. al. m.*) 4 "for& "craſſū (*vid. ead. m. ordinem mut.*) φ: craſſū for& ⟨Crasso⟩ *add. He; omissa scil. altera voce quae supervacanea videbatur librar. ordinem archetypi restituere voluit; cf. 70,23. 71,13* 6 Unde φ: Vn̄ inde *Acidal* unum *Salm* 9 celeti (φ) *em. Casaub.* 11 ΒΑCΙΛΕΑΝ *em. v* 12 perſequar (φ) *em. v* 15 cuI; (cu *eff. ex* hi *al. m., sed prior m. in mg. add.* cu) φ: cui; ignoraſtiſ (ſt *ex* t *ead. m. inter scribend.*) (φ) 15/16 ut ei p̄ſto | ädeſſ& *in mg. ead. m.* ł üt φ: ut ei p̄ſto ade& (ut *m. recens*) 18 paulo (u *ex* l *inter scribend.* eff.) 21 euoxo (φ) em. *Colv post Erasmum* 22/23 elaboraret Acidal

temptasse[t]. interim dum ego ruri ago, Sicinium Pontia- (72)
num priuignum meum, qui mihi factum uolebat, impetratos
hebeni loculos a muliere honestissima Capitolina ad se
attulisse, ex illa potius materia rariore et durabiliore uti
faceret adhortatum: id munus cum primis mihi gratum
533 fore. secundum ea se fecisse, proinde ut loculi[s] suppe-
tebant. ita minutatim ex tabellis compacta crassitudine
Mercuriolum expediri potuisse.

Haec ut dico omnia audisti. praeterea a filio Capito- **62**
linae probissimo adulescente, ‖ qui praesens est, sciscitante
te eadem dicta sunt: Pontianum loculos petisse, Pontianum
Saturnino artifici detulisse. etiam illud non negatur,
Pontianum a Saturnino perfectum sigillum recepisse, postea
mihi dono dedisse. his omnibus palam atque aperte pro-
batis quid omnino superest, in quo suspicio aliqua magiae
delitescat? immo | quid omnino est, quod uos manifesti
mendacii non reuincat? occulte fabricatum esse dixistis
quo*d* Pontianus splendidissimus eques fieri curauit, quod
Saturninus uir grauis et probe inter suos cognitus in taberna
sua sedens propalam exculpsit, quod ornatissima matrona
munere suo adiuuit, quod et futurum et factum multi cum
seruorum tum amicorum qui ad me uentitabant scierunt.
lignum a me toto oppido et quidem oppido quaesitum non
piguit uos commentiri, quem [quem] afuisse in eo tempore
scitis, quem ius*s*isse fieri qualicumque materia probatum est.

Tertium mendacium uestrum fuit macilentam uel **63**
omnino euisceratam formam d*i*ri cadaueris fabricatam, 73

F 117ᵇ. φ 16ᵃᵇ. 1 tēptaſſ& Interim (ri over m) (m *del. et* ri *supra voc. add. m. recentiss.*) φ: téptaſſ& intī *em. v* Sed interim *Beyte* 2 ⟨gratum⟩ factum *vdVl; sed Symm. epist. I 66 cft. Novák aut interpretand. 'qui id (sc. simulacrum) mihi fieri volebat'* 3 baculos *Scal* 6 loculiſ (φ) *em. v* 7 ita* (*eras.* ˜) 16 qđ uoſ (*linea inferior induct.*) 18 quo φ: ẹọ (q over o) (*in mg.* c (e over c) *quod m. recent.*) 24 quēquē φ: q̄ q̄ (a over each q) (*sed prior* ᵃ *mut. in* ᵉ) *quem v* 25 iuſiſſe *em.* φ 27 *euiſceratā (*eras.* e, *prior* e *ex* u *eff. ead. m.*) duri (φ) *em. v*

*Oud.* *Kr.*

534 prorsus horribilem et laru*a*lem. quodsi compertum habebatis tam e[n]uidens signum magiae, cur mihi ut exhiberem non denuntiastis? an ut possetis in rem absentem libere mentiri? cuius tamen falsi facultas opportunitate quadam meae consuetudinis uobis adempta est. nam morem mihi habeo, qu*o*quo eam, simulacrum alicuius dei inter libellos conditum gestare eique diebus festis ture et mero et aliquando uictima[s] supplicare. dudum ergo cum audire*m* sceletum perquam impudenti mendacio dictitari, iussi, curriculo iret aliquis et ex hospitio meo Mercuriolum afferret, quem mihi Saturninus iste Oeae fabricatus est. cedo tu eum, uideant, teneant, considerent. em uobis, quem scele*s*tus ille sceletum nominabat. auditisne reclamationem omnium qui adsunt? auditisne mendacii uestri damnationem? non uos tot calumniarum tandem dispudet? hiccine est sceletus, haeccine est larua, ‖ hoccine est quod appellitabatis daemonium? magicumne istud an sollemne et commune simulacrum est? accipe quaeso, Maxime, et contemplare; bene tam puris et tam piis manibus tuis traditur res consecrata. em uide, quam facies eius decora et suci palaestrici plena sit, quam hilaris | dei uultus, ut
535 decenter utrimque lanugo malis deserpat, ut in capite crispatus capillus sub imo pillei umbraculo appareat, quam lepide super tempora pares pinnulae emineant, quam autem festiue circa humeros uestis substricta sit. hunc qui sceletum audet dicere, profecto ille simulacra deorum nulla (73)

F 117$^{b}$118$^{a}$. φ 16$^{b}$. 1 laruilẽ (φ, *in mg. add.* $\overset{te}{c}$ laruale3) 2 tam̄|uidenſ φ: tn̄ uidenſ *em. Lips* 6 ququo *(sic) em.* φ 8 uictimaſ (φ, *sed in mg. m. rec.* $\overset{e}{c}$ mis) *em. Hild* audire *em.* φ 12 tu] ut *Kr* *del. Salm* *cf.* 78,10 em φ: em en *v* 13 ſcelet; φ: ſceleſt⁹ scelus *?He* *cf. Plaut. Bacch.* 1094 *Ter. Andr.* 607 16 ſcelet; (ˢ *m. rec. add.*) φ: ſceleſt⁹ 21 palaē rici (c *mut. in* ſ) (φ, *supra* c *add.* ſ) 24 timpora (φ) au̅ (φ) (*i. e.* autem) *del. Riese* 26 ⟨aut⟩ nulla *Riese*

*Oud.* *Kr.*

uidet aut omnia neglegit; hunc denique qui laruam putat, 74 ipse est laruans.

At tibi, Aemiliane, pro isto mendacio duit deus iste 64 superum et inferum commeator utrorumque deorum malam gratiam semperque obuias species mortuorum, quidquid umbrarum est usquam, quidquid lemurum, quidquid manium, quidquid lar*u*arum, oc[c]ulis tuis oggerat, omnia noctium occursacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulchrorum terriculamenta, a quibus tamen aeuo et merito 536 haud longe abes[t]. ceterum Platonica familia nihil nouimus nisi festum et laetum et sollemne et superum et caeleste. quin altitudinis studio secta ista etiam caelo ipso sublimiora quaepiam uesti⟨*ga*⟩uit et in e*x*timo mundi tergo *ste*tit. scit me uera dicere Maximus, qui *τὸν ὑπερουράνιον τόπον* et *οὐρανοῦ νῶτον* legit in *Ph*aedro diligenter. idem Maximus optime intellegit, ut de nomine etiam uobis respondeam, quisnam sit ille non a me primo, sed a Platone *βασιλεύς* nuncupatus: *περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντ' ἐστὶ καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα,* quisnam sit ille basileus, totius rerum naturae causa et ratio et origo initialis,

F 118ᵃ. φ 16ᵇ. 1 uidit *Iahn fort. recte* 2 laruatus *v* 3 aut (a *in ras. al. m. eff., perspicua sunt vestigia:* dı, *ut fuerit* duit; *in mg. fuit, quod iam eras. est, script. a m. admodum antiqua* $^{\text{∂uı}}$) φ: d& $^{\text{duit}}$ (*al. m. add.*) 4 malā̃ $^{\text{*****}}$ (*eras.* $^{\text{magnā̃}}$) φ: magna $^{\text{t malā}}$ (*sic*) 6 qcqd (c *mut. ead. m. in* d) lemurū̃ 7 larbarū̃ (b *in* ᵛ *mut. al. m.*) occulis *em.* φ 10 abest (φ, *add. in mg.* c$^{\text{e}}$ abes) 13 uestiuit $^{\text{ga}}$ (*al. m. em.*) φ: uestiuit Inestimo $^{\text{x}}$ (*in mg.* d *pr. m. add.*) φ: in estimo 14 tgo|retit (φ) *al. m. distinx.* degit *v* restitit *Spengel* retexit *Kr* stetit *Vahlen* *an* tergore ⟨ste⟩tit? 14/15 ΤΟΥΤΕΡΟΥΡΑΝΙΟΝ ΤΟΠΟΝ ΕΤΟΥΡΑ|ΝΟΥΩΤΟ̃ et *οὐρανοῦ Vahlen* *ἐπὶ τῷ τοῦ οὐρανοῦ v secund. Plat. Phaedr. 247 C* 15 fędro (φ) 18 ΒΑϹΙΛΕΥϹ ΠΕΡΙ ΤΩΝΠΑΝΤΟΝ ΒΑϹΙΛΕΑ| ΠΑΝΤΕϹΤΙΚΑΙΚΕΙΝΟſeneka (k *ex* c *ead. m.*) ΠΑΝΤΑ *Plat. epist. II 312 E ut gloss. damnat Bosscha* *περὶ*—basileus *del. Spengel* *def. Vahlen cf. Phil. l. l. p. 551* 20 origo. Initialis et origo *del. Iahn sed cf. met. IV 30 (74, 28 E)*

*Oud.* *Kr.*

summus animi genitor, aeternus animantum sospitator, assi-
duus mundi sui opifex, sed enim sine opera opifex, sine 75
cura sospitator, sine propagatione genitor, neque loco ne-
que tempore neque uice || ulla comprehensus eoque paucis
537 cogitabilis, nemini effabilis. en ultro augeo magiae suspi- **65**
cionem: non respondeo tibi, Aemiliane, quem colam *βασιλέα*;
quin si ipse proconsul interroget, quid sit deus meus, taceo.|

De nomine ut inpraesentiarum satis dixi. quod superest, nec ipse sum nescius quosdam circumstantium cupere audire, cur non argento uel auro, sed potissimum ex ligno simulacrum fieri uoluerim, idque eos arbitror non tam ignoscendi quam cognoscendi causa desiderare, ut hoc etiam scrupulo liberentur, cum uideant omnem suspicionem criminis abunde confutatam. audi igitur cui cura cognoscere est, sed animo quantum potes erecto et attento, quasi uerba ipsa Platonis iam senis de nouissimo legum libro auditurus: *θεοῖσιν δὲ ἀναθήματα χρεὼν ἔμμετρα τὸν μέτριον ἄνδρα ἀνατιθέντα δωρεῖσθαι. γῆ μὲν οὖν ἑστία τε οἰκήσεως ἱερὰ πᾶσι πάντων θεῶν· μηδεὶς οὖν δευτέρως ἱερὰ καθιερούτω θεοῖς* — hoc eo prohibet, ut delubra nemo audeat priuatim constituere; censet enim satis esse ciuibus ad immolandas uictimas templa publica — deinde subnectit: *χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἰδίᾳ καὶ ἐν ἱεροῖς ἐστιν ἐπίφθονον κτῆμα, ἐλέφας
δὲ ἀπὸ λελοιπότος ψυχὴν σώματος οὐκ εὔχαρι ἀνάθημα,* 76
*σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς πολέμων ὄργανα· ξύλου δὲ μονόξυλον ὅ τι ἂν θέλῃ τις ἀνατιθέτω, καὶ λίθου ὡσαύτως.*

F 118ᵃ. φ 16ᵇ17ᵃ. 2 o ſui (o *del.*) 4 uoce *Casaub* 6 βαcιλεα 7 tacebo *v* 14 *conicias* audite; *sed cf.* 64, 16 *sq.* 17—20 οετιcινdεανα|θhματαχρωνεν μερατaινμετριαι|νανdpαανπ θεντadωρειc θαιrhμε|νος νεcπατεοι κhcεωcιερα τracιπαν|τον (o *indux. ead. m. et superscrips.* ω) θεωνμhdειc ουνdευτεροcιερακα|θιερουτωθεουιc *legg.* XII 955 E 22 immolan*daſ (*eras.* ſ) 23—27 χρυcτοcdεκαλαργr|ροcεναλλαιc πολεcινιdιακαιενιεροιc|εcτιν επιφεονονκτhμαελεφαcdεαπο|λελοιποτοc+υχhνcωματοc ουκ ευχερι ανα|θεμαcιδhροc dε και χαλκοc πολεμωνο|prανα ξυλου dε μονοξυ λονοπανθελh|τιcανατιθcτω και λιθουωcαυτωc *legg.* XII 955 E *sq.* 24 *ἰδίᾳ τε καὶ codd. Plat.* 25 εὐαγὲς codd. Plat. εὐηγερὲς v *em. He*

ut omnium assensus declarauit, Maxime quique in consilio (76) estis, competentissime uideor usus Platone ut uitae magistro, ita causae patrono, cuius legibus obedientem me uidetis. |||

536 Nunc tempus est ad epistulas Pudentillae praeuerti, uel 66 adeo totius rei ordinem paulo altius petere, ut omnibus manifestissime pateat me, quem lucri cupiditate inuasisse Pudentillae domum dictitant, si ullum lucrum cogitarem, fugere semper a domo ista debuisse, quin et in ceteris causis minime prosperum matrimonium, — nisi ipsa mulier tot incommoda uirtutibus suis repensaret, inimicum.

Neque enim ulla alia causa praeter cassam inuidiam repperiri potest, quae iudicium istud mihi et multa antea pericula uitae conflauerit. ceterum cur Aemilianus commoueretur, etsi uere magum me comperisset, qui non modo ullo facto, sed ne tantulo quidem dicto meo laesus est, ut uideretur se merito ultum ire? neque autem gloriae 77 causa me accusat, ut M. Antonius Cn. Carbonem, C. Mucius A. Albucium, P. Sulpicius Cn. Norbanum, C. Furius

F 118$^{ab}$. φ 17$^{a}$. 1 q; q (φ) *cf. 1,2. 76,8* 4 Ego . G. CRISPVS SA|LVSTIVS EMENDAVI ROME FELIX · - |APVLEI PLATONICI MADAVRNSIS|PRŌ SĒ APVT · CL · MAXĪMVM · PRŌCŌS DE | MĀGĪA LĪB · Ī · EXPLICIT · INCIP · LIB · II · | LEGE FELICITER · — 5 reuerti *? He cf. 69,6* 6 repetere *Iahn* 7 quę 10 casibus *Colv* ⟨et⟩ nisi *v* 11 inunicũ (φ) *em. v* iniquum *vir doct. in mg. ed. Iunt.* inicum *Rossbach* 14 cur (φ) *fere evan.* 16 laeſuſ ē (φ) ſ ē *paene evan., vid. al. m. ex* u *efficere voluisse* o 17 uidet̃ (*ead. m. add.* re, *quo effectum est ut compendium ˜ iam vix conspicuum sit*) φ: uid& (= uideret) *del. extrema parte compendii &, superscr. m. recentior* ĩ 18 cauſa* (*eras.* ˜) φ: causa accuſat* (*eras. est litt. antea inducta*) *cf. Cic. ad fam. IX 21,3* 18/19 mutiuſ (φ) *Cic. Brut. 26,102 de or. II 70,281; sed T. Albucius Q. Mucium accusavit* C. Iulius T. Albucium *Sauppe coll. Cic. de off. II 14,50* 19 albutiũ (φ) C. Norbanum *Kr coll. Cic. de off. II 14,49 de or. II 21,89* L. Fufius *Kr coll. Cic. Brut. 62,222 de off. II 14,50 erravit A. in nominibus*

*Oud.* *Kr.*

M'Aquilium, C. Curio Q. Metellum. quippe homines eru- (77)
539 ditissimi iuuenes laudis gratia primum hoc rudimentum forensis operae subibant, ut aliquo insigni iudicio ciuibus suis noscerentur. qui mos incipientibus adulescentulis ad illustrandum ingenii florem apud antiquos concessus diu exoleuit. quod si nunc quoque frequens esset, tamen ab hoc procul a*b*fuisset; nam neque facundiae ostentatio rudi et indocto neque gloriae cupido rustico et barbaro neque inceptio patrociniorum capulari seni congruisset; nisi forte Aemilianus pro sua seueritate exemplum dedit et ipsis maleficiis infensus accusationem istam pro morum integritate suscepit. a*t* hoc ego Aemiliano, non huic Afro, sed illi Africano et Numantino et praeterea Censorio uix credidissem: ne huic frutici credam non modo odium peccatorum sed saltem intellectum inesse.

Quid igitur est? cuiuis clari*us* di|lucet aliam rem 67
inuidia nullam esse quae hunc et Herennium Rufinum, 78
impulsorem huius, || de quo mox dicam, ceterosque inimicos meos ad nectendas magiae calumnias prouocarit. quin-
540 ⟨*que*⟩ igitur res sunt, quas me oportet disputare. nam si probe memini, quod ad Pudentillam attinet, haec obiecere: una res est, quod numquam eam uoluisse nubere post priorem maritum, sed meis carminibus coactam dixere; altera res est de epistulis eius, quam confessionem magiae putant; deinde sexagesimo anno aetatis ad lubidinem nubsisse, et quod in uilla ac non in oppido tabulae nubtiales

F 118ᵇ. φ 17ᵃᵇ. 1 M· (φ) M' *Casaub cf. Ascon. in Cornel. 63* hominesſ (φ) hi omnes *Bosscha cum Abramio* 3 indicio *Meurs* 7 am|fuiſſ& φ: af(u)fuiſſ& (u *al. m. add.*) *em. v* 12 ad (φ) *cf. 55,1* 16 claridiluc& (φ) clare dilucet *v* clari⁹ d. *He* clarius die lucet *Iahn cf. 92,14* claridie *Ellis coll. 'postridie' (i. e. 'in clear day')* aliã (˜ *evan., al. m. add.* ˜) 17 inuidia* (*eras.* ˜) φ: ĩuidia 18 de quo mox dicam *(sc. 83,5 sqq.) del. Kr coll. 68,14* 19/20 Quin (φ) quinque *v* 20 quaſ (*al. m. erasa* ſ *effec.* quo, *m. tertia superscr.* quaſ) φ: q(a)ſ 24 epitiſ (φ) 25 lubidinẽ (d *ex* u *ead. m. eff. inter scribend. punct. al. m. add. sub* u)

Oud. Kr.

sint consignatae, tertio et quarto loco obiecere; nouissima (78)
et eadem inuidiosissima criminatio de dote fuit. ibi omne uirus totis uiribus adn*i*xi effundere, ibi maxime angebantur, atque ita dixere me grandem dotem mox in principio coniunctionis nostrae mulieri amanti remotis arbitris in uilla extorsisse. quae omnia tam falsa, tam nihili, tam inania ostendam adeoque facile et sine ulla controuersia refutabo, ut medius fidius uerear, Maxime quique in consilio estis, ne demissum et subornatum a me accusatorem putetis, ut inuidiam meam reperta occasione palam restinguerem. mihi credite, quod reabse intelle⟨*ge*⟩tur: oppido quam mihi laborandum est, ne tam friuolam accusationem me potius callide excogitasse quam illos stulte suscepisse existimetis.

541 Nunc dum ordinem rei breuiter persequor et *e*fficio, 68
ut ipse Aemilianus re cognita falso se ad inuidiam meam inductum et longe a uero aberrasse necesse habeat confiteri, quaeso, uti adhuc feci*sti*s uel si quo magis etiam 79
potestis, ipsum fontem et fundamentum iudicii huiusce diligentissime cognoscatis.

Aemilia Pudentilla, quae nunc mihi uxor est, ex quodam Sicinio Amico, quicum antea nubta fuerat, Pontianum et Pudentem filios genuit eosque pupillos relictos in potestate paterni aui — nam superstite patre Amicus decesserat — | per annos ferme quattuordecim memorabili pietate sedulo aluit, non tamen libenter in ipso aetatis suae flore tam diu uidua. sed puerorum auus inuita*m*

F 118[b]. φ 17[b]. 3 adnexi (φ) *em. v* '*sc. sunt*' *Hild* effudere *v* *fort. recte* *cf. 81,9 sed v. 2,3* 5 mulieri amanti (*inter.* i *et* a *lac. 3 litt., in qua nihil script. fuit; in mg. m. pr.* d) φ *parvam lac. servavit* perdite *vel* misere *inseruit Rossbach* 9 submissum *Wower* immissum *Lips* emissum *Casaub* 11 reabſe (φ) intellet̃ (*m. recentiss. add.* gere) φ: intellegẽt 15 et *del. H Mueller* officio (φ) *em. v* 17 erraſſe (ab *superscr.*) (*em. ead. m.*) φ: aberraſſe 18 feciroſ (φ) fecistis *Pric* fecistis uos *Ellis* *si qua vd Vl* 19 mendacii *edd. vett.* inuidiae *Gruter* 27 *inuitã* (*lineolam al. m. add., ut apparet ex forma*) φ: inuita

eam conci||liare studebat ⟨*in*⟩ ceterum filio[s] suo[s] Sicinio (79) Claro eoque ceteros procos absterrebat; et praeterea minabatur, si extrario nubsisse*t*, nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturum. quam condi*c*ione*m* cum obstinate propositam uideret mulier sapiens et egregie pia, ne quid filiis suis eo nomine incommodaret, facit quidem tabulas nubtiales cum quo iubebatur, cum Sicinio Claro, uerum enimuero ua*r*iis frustrationibus nuptias eludit eo ad, dum puerorum auus fato concessit relictis filiis eius heredibus ita, ut Pontianus, qui maior natu erat, fratri
542 suo tutor esset. eo scrupulo liberata cum a principibus 69
uiris in matrimonium peteretur, decreuit sibi diutius in uiduitate non permanendum; quippe ut solitudinis taedium perpeti posset, tamen aegritudine*m* corporis ferre non poterat. mulier sancte pudica, tot annis uiduitatis sine culpa, sine fabula, assuetudine coniugis torpens et diutino situ uiscerum saucia, uitiatis intimis uteri saepe ad extremum uitae discrimen doloribus obortis exanimabatur. medici cum obstetricibus consentiebant penuria 80
matrimonii morbum quaesitum, malum in dies augeri, aegritudinem ingrauescere; dum aetatis aliquid supersit, nubtiis ualitudinem medicandum. consilium istud cum alii

F 119ᵃ. φ 17ᵇ. 1 ſtudebat. ceterū (φ) iterum *Riese* alteri *v* cetero (*i. e.* τῷ λοιπῷ υἱῷ) *Kroll* in *add. He sc.* ἐς τὸ λοιπόν *cf. Sen. ep. 78,16 (p. 280,2 H)* cet. *del. Novák ut dittogr.* (*v. 2* ceteros) filioſ ſuoſ (φ) *em. v* 2 mirabatur *em. ead. m.* 3 nubſiſſe (φ, *sed* pſ) *al. m. add.* t 4 c̄ditionē (ci supra) (ci *et lineolam supra* e *add. m. recentiss.*) *em.* φ 7 cum Sic. Cl. *del. Brant cf. Phil. l. l. p. 517* 8 uaniſ (φ) uariis *Lips cf. 62,26 si vanae fuissent, nemo eis deceptus fuisset* 8/9 eo addū (φ) coad (*i. e.* quoad) dum *vir doct. in Iunt. post.* adeo *Kr* quoad [dum] *Goldbacher* et eo id *Koziol* eoad *ex* eludit *ortum putat Novák* 14 egritudine (φ) *supra extrem.* e *al. m. add.*[m] 16 aſſuetudine (φ) *supra extrem.* e *ras. parva* desuetudine *Casaub cf. flor. XVII (177,5 V) sed torpebat quia assueta erat coniuge uti* coniugii ? *He cf. 65,11. 102,6* 18 extremū (u *ex* a) φ: extremạ (ũ supra) (*em. ead. m.*) 22 ualẹtudinē (i supra) (em. ead. m.) medicandam *Novák*

*Oud.* K

approbant, tum maxime Aemilianus iste, qui paulo prius (81 confidentissimo mendacio adseuerabat numquam de nubtiis Pudentillam cogitasse, priusquam foret magicis maleficiis a me coacta, me solum repertum, qui uiduitatis eius uelut quandam uirginitatem carminibus et uenenis uiolarem. saepe audiui non de nihilo dici mendacem memorem esse 543 oportere; at tibi, Aemiliane, non uenit in mentem, priusquam ego Oeam uenirem, te litteras etiam, uti nuberet, scribsisse ad | filium eius Pontianum, qui tum adultus Romae *ag*ebat. cedo tu epistolam uel potius da ipsi: legat, sua sibi uoce suisque uerbis sese reuincat.

Estne haec tua epistola? quid palluisti? nam erubescere tu quidem non potes. estne tua ista subscribtio? — reci‖ta quaeso clarius, ut omnes intellegant, quantum lingua eius manu discrepet, quantumque minor illi[s] sit mecum quam secum dissen*s*io. —

Scripsistine haec, Aemiliane, quae lecta sunt? ‘nubere 70 illam uelle et debere scio, sed quem eligat nescio.’ recte tu quidem: nesciebas; Pudentilla enim tibi, cuius infesta*m* malignitatem probe norat, de ipsa re tantum, ceterum de petitore nihil fatebatur. at tu dum eam putas etiamnum Claro fratri tuo denubturam, falsa spe inductus filio quoque eius Pontiano auctor adsentiendi fuisti. igitur si Claro nubsisset, homini rusticano et decrepito seni, sponte eam diceres sine ulla magia iam olim nubturisse: quoniam 81 iuuenem talem qualem dicitis elegit, coact*a*m fecisse ais, ceterum semper nubtias aspernatam. nescisti, improbe, epistulam tuam de ista re teneri, nescisti te tuomet testimonio conuictum iri. quam tamen epistolam Pudentilla

F 119ª. φ 17ᵇ18ª. 1 apꝓbant φ: apꝓbabāt approbarunt *Jungermann* 4 ⟨florem⟩ eius *Bosscha* ⟨sanctitatem⟩ eius *Hild* 5 *de numero cf. 52, 24* 10 alebat (φ, *supra voc. add. m. recent.* ${}^{e}_{c}$ age) 15 manu∗ (*eras.* d) φ: manū (*m. recentiss. add.* ${}^{e}_{c}$ nu) quantoque *Pric* *cf. 23, 7* illiſ (φ) 16 *diſſentio* (φ) *em. v* 18 uelle* (*eras. et lineola deleta* ¯) *em. al. m. et φ* 26 coactū (φ) em. v 28 eptā

testem et indicem tuae uoluntatis, ut quae te leuem et (81) mutabilem nec minus mendacem et inpudentem sciret, maluit retinere quam mittere. ceterum ipsa de ea re Pontiano suo Romam scripsit, etiam causas consilii sui plene allegauit. dixit illa omnia de ualetudine: nihil praeterea esse, cur amplius deberet obdurare, hereditatem auitam longa uiduitate cum despectu salutis suae quaesisse, eandem summa industria auxisse; iam deum uoluntate ipsum uxori, fratrem eius uirili togae idoneos esse; tandem aliquando se quoque paterentur solitudini[s] suae et aegritudini subuenire; ceterum de pietate sua et supremo iudicio nihil metuerent; qualis uidua eis fuerit, talem nuptam futuram. recitari iubebo exemplum epistolae huius ad filium missae. —

Satis puto ex istis posse cuiuis liquere | Pudentillam 71 non meis carminibus ab obstinata uiduitate compulsam, sed olim sua sponte a nubendo non alienam ⟨*uti*⟩quam
544 me fortasse prae ceteris maluisse. quae electio tam grauis feminae cur mihi crimini potius quam honori danda sit, non reperio, nisi tamen miror || quod Aemilianus et Rufinus id iudicium mulieris aegre ferant, cum hi, qui Pudentillam in matrimonium petiuerunt, aequo animo patiantur me sibi praelatum. quod quidem illa ut faceret, filio suo potius quam animo obsecuta est. ita factum nec Aemilianus poterit negare. nam Pontianus acceptis litteris matris confestim Roma[m] aduolauit metuens, ne, si quem auarum uirum nacta esset, omnia, ut saepe fit, in mariti 82

F 119[ab]. φ 18[a]. 1 uoluntạ̈|tatiſ (*ead. m. punct. add.*) 2 ſcire[t] ([t] *al. m. add.*) φ:ſcire (*m. recentiss. add.* e/c ret) 5 ualẹ̇-tudine ([i] *al. m.*) φ:ualitudine 9 ẽẽ 10 ſolitudiniſ (φ) *infra extrem.* ſ *postea punct. add.* 15 hiſtiſ *em.* φ 16 conuulsam *Gruter cf. 81,1* 17 .quã (φ) *del. Novák* eam *vir doct. in Iunt. post.* quidni *Bosscha* ⟨uti⟩ quam *He cf. Phil. l. l. p. 541* 19 honori∗ (*eras.* ſ) 21 hi] ii *v* 24 ∗ita (*eras.* &, i *al. m. refinx.*) φ:ita factũ. Nec *em. v cf. 51, 13 sq.* 25 nan *ead. m. em. in* nã 26 romã (φ) Roma Oeam Casaub Roma *Stewech* *an:* Romam (sc. acceptis) confestim ? He

*Oud.* *Kr.*

domum conferret. ea sollicitudo non mediocriter animum (82) angebat, omnes illi fratrique diuitiarum spes in faculta⟨*ti*⟩bus matris sitae erant. auus modicum reliquerat, mater sestertium quadragies possidebat, ex quo sane aliquantam pecuniam nullis tabulis, sed, ut aequum erat, mera fide acceptam filiis debebat. hunc ille timorem mussitabat; *ad*uersari propalam non audebat, ne uideretur diffidere.

545 Cum in hoc statu res esset inter pr*oc*ationem matris 72 et metum fili, fortene an fato ego aduenio pergens Alexandream. dixissem hercule 'quod utinam numquam euenisset', ni me uxoris meae respectus prohiberet. hiemps anni erat. ego ex fatigatione itineris aduectus apud Appios istos amicos meos, quos honoris et amoris gratia nomino, aliquam multis diebus decumbo. eo uenit ad me
546 Pontianus; nam fuerat mihi non ita pridem ante multos annos Athenis per quosdam communis amicos conciliatus et arto postea contubernio intime iunctus. facit omnia circa ho⟨*no*⟩rem meum obseruanter, circa salut*e*m sollicite, circa amorem callide; quippe etenim uidebatur sibi peridoneum maritum matri repperisse, cui bono periculo totam | domus fortunam concrederet. ac primo quidem uoluntatem meam uerbis inuersis periclitabundus, quoniam

F 119ᵇ. φ 18ᵃᵇ. 2 frĩ q; (q; *redintegrat., sed vid. fuisse*) φ:frĩq; facultab; (*al. m. add.* ti) 3 reliquerant (n *puncto del. m. pr., sed quia videbatur etiam* t *ligatura cum* n *coniunct. deleta esse, m. rec. supra voc. add.* t) φ:reliq̄rat 4 quadragienſ φ:quadragieſ poſidebat (ſ *al. m. add.*) 5 ęquũ (φ) *in mg. ead. m.* äecũ 6 muſitabat (φ) 7 aũſari (φ) adversari *v* 8 intp̄tationẽ (φ) *em. Casaub* 9 filij (j *al. m. add.*)

10 nũqua*m* (*fuit* nũquã me) φ:nũq̄ 12 adfectus *Wower sed nisi fatigatione adductus esset, ad oppidum non advectus esset* 12/13 appio ſitoſ (φ) *em. Kr* 15 pridem *del. Casaub* ante m. a. *del. Kr sed orator ipse* pridem *accuratius circumscribit cf. Phil. l. l. p. 524* 18 horẽ (*m. recentiss. em.*) (φ, *sed ead. m. em.*) ſalutũ (e *supra extrem.* u *add. m. rec. ut vid., in mg. pr. m. add.* ·l·) *em.* φ

Oud. Kr.

me uiae cupidum et conuersum ab uxoria re uidebat, orat, saltem paulisper manerem: uelle se mecum proficisci. hiemem alteram propter Syrtis aestus et bestias opperiendam, quod illam mihi infirmitas exemisset. multis etiam precibus meis Appiis aufert, ut ‖ ad sese in domum matris suae transferar: salubriorem mihi habitationem 83
547 futuram; praeterea prospectum maris, qui mihi gratissimus est, liberius me ex ea fruiturum.

Haec omnia adnixus impenso studio persuadet, matrem 73 suam suumque fratrem, puerum istum, mihi commendat. non nihil a me in communibus studiis adiuuantur, augetur oppido familiaritas. interibi reualesco; dissero aliquid postulantibus amicis publice; omnes qui aderant ingenti celebritate basilicam, qui locus auditorii erat, complentes inter alia pleraque congruentissima uoce 'insigniter' adclamant petentes, ut remanerem, fierem ciuis Oeensium. mox auditorio misso Pontianus eo principio me adortus consensum publicae uocis pro diuino auspicio interpretatur aperitque consilium sibi esse, si ego non nolim, matrem suam, cui plurimi inhient, mecum coniungere (mihi quoniam soli ait rerum omnium confidere sese et credere);
548 ni id onus recipiam, (quoniam non formosa pupilla, sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur) — si haec reputans formae et diuitiarum gratia me ad aliam condicionem reseruarem, neque pro amico neque pro philosopho

F 119ᵇ. φ 18ᵇ. 1 cupidũ* (*quod eras., antea induct.*) auersum *Casaub cf. 79,16* 5 meis ⟨ab⟩ *Hild post Bosscham* ⟨me⟩ meis *vd Vl sed Appiis extorsit, ut eqs. cf. Cic. Verr. II 2,59,145* 8 *cf. 52,24* 11 adiuu$\overset{n}{a}$tur (*em. ead. m.*) 13 pu$\overset{p}{b}$lice (*al. m. ut vid. mut.*) φ: puplice 14 qui—erat *del. Scriver* 18 pu$\overset{p}{b}$lice (*al. m. ut vid. mut.*) φ: puplice 19 ẽẽ 20 c̄iungere (ger *in ras. a pr. m. scr., quae ut vid.* Iun *bis scripserat*) 20/21 quoniam *del. Kr locum iniuria varie temptarunt; cf. Plaut. Asin. 459 Truc. 307* 22 nud (*m. recentiss. supra voc. add.* $^{ut}$) φ: ut *em. ed. Iunt. post. cf. 86,12. 109,21* respuam *Haupt; sed cf. Phil. l. l. p 556* 23 sin *Casaub* hec (e vid. *in ras. esse*) φ: h̄

*Oud.* *Kr.*

facturum. nimis multa oratio est, si uelim memorare, quae ego contra responderim, quam diu et quotiens inter
549 nos uerbigeratum sit, quot et qualibus precibus me adgressus haud prius omiserit quam de⟨*ni*⟩que impetrarit, non quin ego Pudentillam iam anno perpeti adsiduo con- 84
uictu probe | spectassem et uirtutium eius dotes explorassem, sed utpote peregrinationis cupiens impedimentum matrimoni aliquantisper recusaueram. mox tamen talem feminam nihilo segnius uolui quam si ultro appetissem. persuaserat idem Pontianus matri suae, ut me aliis omnibus mallet, et quam primum hoc perficere incredibili studio auebat. uix ab eo tantulam moram impetramus, dum prius ipse uxorem duceret, frater eius uirilis togae usum auspicaretur: tunc deinde ut nos coniungeremur.

Vtinam hercule possem quae deinde dicenda sunt ‖ 74
sine maximo causae dispendio transgredi, ne Pontiano, cui errorem suum deprecanti simpliciter ignoui, uidear nunc leuitatem exprobrare. confiteor enim, quod mihi obiectum est, eum, postquam uxorem duxerit, a co*m*pecti fide desciuisse ac derepente animi mutatum quod antea nimio studio festinarat pari pertinacia prohibitum isse, denique
550 ne matrimonium nostrum coalesceret, quiduis pati, quiduis facere paratum fuisse, quamquam omnis illa t*a*m foeda animi mutatio et suscepta contra matrem simultas non ipsi uitio uortenda sit, sed socero eius eccilli Herennio Rufino, qui unum neminem in terris uiliorem se aut im-

F 119ᵇ 120ᵃ. φ 18ᵇ. 4 deq; (*m. recentiss. supra voc. add.* deoq;) φ: qndoq; (o *induct.*, d *mut. in* d', *in mg. m. rec.* c q deniq;) 6 ꝓbe|ſ pectaſſẽ (a *et* ſẽ *al. m. in ras.*) φ: ꝓbeſ| ſpectaſem (ſ *ante* p *et supra* ſ *al. m. add.*) φ: uirtutū *cf. Neue Formenl.* I³ *411* 8 matrimoniali quantiſp (φ) *recte distinx. al. m. et supra* ni *add.* 16 trangredi (s *al. m. add.*) 17 herrorẽ (*φ, sed del.* h) depcanti|ſ ĩplicit (*recte distinx. ead. m.*) *19* ā *conſpecti (φ) in mg. add.* d· *em. Hild* compecta *Colv* *23* tū *(φ)* *tam vdVl (cf. 108,14)* sed cf. Kühner Lat. Gr. *II 165*

probiorem aut inquinatiorem reliqui*t*. paucis hominem, quam modestissime potero, necessario demonstrabo, n*e*, si omnino de eo reticuero, operam perdiderit, quod negotium istud mihi ex summis uiribus conflauit.

Hic est enim pueruli huius instigator, hic accusationis auctor, hic aduocatorum conductor, hic testium coemptor, hic totius calumniae fornacula, hic Aemiliani huius fax et flagellum, idque apud omnis intemp*e*rantissime gloriatur, me suo machinatu reum postulatum. et sane habet in 85
*i*stis | quod sibi plaudat. est enim omnium litium depector, omnium falsorum commentator, omnium simulationum architectus, omnium malorum seminarium, nec non
551 idem libidinum ganearumque locus, lustrum, lupanar, iam inde ab ineunte aeuo cunctis probris palam notus, olim in pueritia, priusquam isto caluitio deformaretur, emasculatoribus suis ad omnia infanda morigerus, mox in iuuentute saltandis fabulis exo*ss*is plane et eneruis, sed, ut audio, indocta et rudi mollitia; negatur enim quicquam histrionis habuisse praeter impudicitiam. in hac etiam 75
aetate qua nunc est — qui istum d*i* perduint! multus
552 honos auribus praef*a*ndus est — domus eius tota lenonia, tota familia contaminata: ipse propudiosus, uxor lupa, filii similes: prorsus diebus ac noctibus ludibrio iuuentutis||

F 120ᵃ. φ 18ᵇ19ᵃ. 1 reliqd. ᴷpaucis φ: reliqt (t *ex* d *eff.*) *cf. v. 5. 7,17. 84,7 Phil. l. l. p. 529* 2 nisi φ: ⁱn *em. Casaub* nam si *Lindenbrog* 5 ᴷhic *cf. v. 1* 8 idemque *Kr cf. Phil. l. l. p. 523* intẽpo|rantissime (ᵉ *m. recentiss. add.*) 10 histis *em.* φ *v. 52,24 cf. Hor. sat. I 1,66* 11 commentor *Oud vulgat. defend. Petschenig coll. Ennod. ep. 1,7 (16,11 H) Lucif. Cal. de n. conv. c. haer. 5 (12,15 H) de sanct. Ath. II 7 (160,18 H)* 13 locus *def. Bosscha* lutum (*fort.* lutus *cf. Non. I 316 L. M. [212,16] 313 L.*) *Kr coll. Catull. 42,13* lacus *Brant* loculus *Vulcan* 17 exoms *vel* exonis (*m. recentiss. superscr.* ᵉ exossis) φ: exoms *uel* exonis *mut. in* exossis 20 φ: in qua depduint φ: depdunt *em. Casaub* 21 pfundus (φ) *em. v* 23 filj (j *refict., aut fuit* ii *aut al. m.* ii *effic. conat.*) φ: filii similes: prorsus *v* dVl similes prorsus: *v cf. 25,10. 105,15 flor. III (147,19 V) IX (158,3. 159,25 V)*

ianua calcibus propulsata, fenestrae canticis circumstrepitae,
triclinium comisatoribus inquietum, cubiculum adulteris
peruium; neque enim ulli ad introeundum metus est, nisi
qui pretium marito non attulit. ita ei lecti sui contu-
553 melia uectigalis est. olim sollers suo, nunc coniugis cor-
pore uulgo meret; cum ipso plerique, nec mentior, cum
ipso, inquam, de uxoris noctibus paciscuntur. iam illa
inter uirum et uxorem non tam ⟨*concordia quam*⟩ conlusio:
qui amplam stipem mulieri detulerunt, nemo eos obseruat,
suo arbitratu discedunt; qui inaniores uenere, signo dato
pro adulteris deprehenduntur, et quasi ad discendum
uenerint, non prius abeunt quam aliquid scripserint. quid
enim faciat homo miser ampliuscula fortuna deuolutus, 86
554 quam tamen fraude patris ex inopinato inuenerat? pater
eius plurimis creditoribus defaeneratus maluit pecuniam
quam pudorem; nam cum undique uersum tabulis flagita-
retur et quasi insanus ab omnibus obuiis teneretur, '*pax*'
inqui*t*, negat posse dissoluere, anulos aureos et omnia
insignia di|gnitatis abicit, cum creditoribus depaciscitur.
555 pleraque tamen rei familiaris in nomen uxoris callidissima
fraude confert: ipse egens, nudus et ignominia sua tutus
reliqui*t* Rufino huic, non mentior, sestertium $\overline{XXX}$ deuo-
randum; tantum enim ad eum ex bonis matris liberum
uenit praeter quod ei uxor sua cotidianis dotibus quae-
siuit. quae tamen omnia in paucis annis ita hic degu-

F 120ª. φ 19ª. 1 circũ|ſtrepite (φ) re *corr. ex* rio *ut vid. ead. m.* 2 comiſatorib; (*al. m. eff.* e *ex* i *priore*) φ: comeſatorib; 7 [K] Iã (*in mg. al. m. recent.* [hic]) *cf. 83,1.5* φ: [h]Ic iã ([h] *al. m. add.; in mg. leg.* c[e] hinc) illa [inquam] (*add. al. m.* [inquam], *ut apparet ex forma litt.* a *et subtiliore ductu litt.*) φ: ĩq[ã] illa *cf. Phil. l. l. p. 529* 8 n̄ tã (φ) nota *v* non tam ⟨concordia quam⟩ *He* 11 & [qui] quaſi ([qui] *add. m. rec.*) φ: & q quaſi (q *induct.*) 17 flax φ: f[l]ax ([l] *postea add.*) *em. Lips* 18 inqd 21 et] at *Scal sed Bosscha* 22 reliqd (φ, *sed* d *mut. in* t) $\overline{XXX}$ (φ) *i. e. tricies* triginta *v ante Colv*

*Oud.* *Kr.*

lator studiose in uentrem condidit et omnimodis con- (86)
lurchinationibus dilapidauit, ut crederes metuere, ne quid
habere ex fraude paterna diceretur; homo iustus et morum
556 dedit operam, quod male partum erat ut male periret,
557 nec quicquam ei relictum est ex largiore fortuna praeter
ambitionem miseram et profundam gulam.

Ceterum uxor iam propemodum uetula et effeta totam 76
domum contumeliis ⟨*sustinere*⟩ abnuit. filia autem per
adulescentulos ditiores inuitamento matris suae nequicquam
circum||lata, quibusdam etiam procis ad experiundum per-
missa, nisi in facilitatem Pontiani incidisset, fortasse an
558 adhuc uidua ante quam nubta domi sedisset. Pontianus
ei multum quidem dehortantibus nobis nuptiarum titulum
falsum et *i*maginarium donauit, non nescius eam paulo
ante, quam duceret, a quodam honestissimo iuuene, cui
prius pacta fuerat, post satietatem derelict*a*m. uenit igitur 87
ad eum noua nupta secura et intrepida, pudore dispoliato,
flore exsoleto, flammeo obsoleto, uirgo rursum post recens
repudium, nomen potius adferens puellae quam integritatem. uectabatur octaphoro, uidistis profecto qui adfuistis, quam improba iuuenum circumspectatrix, quam inmodica sui ostentatrix. quis non disciplina*m* matris agnouit, cum in puella uideret i*m*medicatum os et pur-

F 120[a b]. φ 19[a]. 1/2 conlucernationibus *? Engelbrecht cf. Claud. Mam. p. 137,4* 3 et morum] scilicet m. *Acidal* ex more *Stewech* et uerus *Casaub* *post* morum *add.* integer *Colv,* haud spernendus *Scip Gent,* ueterum *Scriver,* maiorum *Gruter,* uindex *vel* proborum *vdVl* morum *interpretatur 'bonorum morum' Bosscha* 7 effecta (c *induct.*) φ: effeta totā domū (φ) *servato* abnuit *coni.*: nunc (iam *Florid*) demum *Casaub,* tota demum *Hild,* tot iam domus *vdVl cf. 84,4* 8 ⟨sustinere⟩ *add. He cf. Phil. l. l. p. 530* obvolvit *Colv* obruit *Acidal* absolvit *Brant* 16 derelictū (*al. m. punct.* u *delevit et* a *supra voc. add.*) φ: derelictā (a *ex* u *eff.*) 17 pudore dispolito (a over i) ([a] *ead. m. add., prior.* i *mut. in* e *ut vid. ead. m., in mg. ead. m.* dispoliato) φ: dispoliato pudore 22 disciplinā (φ) *lineolam al. m. add.* 23 imeditatū φ: meditatū em. v medicatum *Hild*

*Oud.* *Kr.*

559 purissatas genas et inlices oculos. dos erat a creditore (87) omnis ad ter*run*cium pridie sumpta et quidem | grandior, quam domus exhausta et plena liberis postulabat.

Sed enim iste, ut est rei modicus, spei immodicus, 77 pari auaritia et egestate totum Pudentillae quadr*a*giens praesumptione cassa deuorarat eoque me amoliendum ratus, quo facilius Pontiani facilitatem, Pudentillae solitudinem circumueniret, infit generum suum obiurgare, quod matrem suam mihi desponderat; suadet, quam primum ex tanto periculo, dum licet, pedem *r*eferat, rem matris ipse potius habeat quam homini extrario sciens transmittat; ni ita faciat, inicit scrupulum amanti adulescentulo ueterator, minatur se filiam abducturum. quid multis? iuuenem simplicem, praeterea nouae nuptae inlecebris obfrenatum suo arbitratu de uia deflectit. it ille ad matrem uerborum Rufini gerulus, sed nequicquam temptata eius grauitate ultro ipse leuitatis et inconstantiae increpitus repor||tat ad socerum haud mollia: matri suae praeter ingenium placidissimum immobil*i* iram quoque sua expostulatione accessisse, non mediocre pertinaciae a*d*iumentum; respondisse eam denique non clam se esse Rufini exoratione secum expostulari; eo uel magis sibi auxilium mariti 88 aduersum eius desperatam auaritiam comparandum.

Hisce auditis exacerbatus aquariolus iste uxoris suae 78 ita ira extumuit, ita exarsit furore, ut in feminam sanctissimam et pudicissimam praesente filio eius digna cubi-

F 120$^{b}$. φ 19$^{ab}$. 1 illitos *Pric* 2 ternuntiũ (φ) teruncium *v* terruncium *Plasberg cf. Buecheler Rh. M. XLVI (1891) 236* 5 pudentillæ* (*vid. eras.* ¯) quadr$^{a}$igienſ (*em. al. m.*) φ:$^{a}$qdragieſ (a *in ras.*) 6 deuorarat (φ) u *redintegr.*, *sed fuit* 8 circũueni*r& (r *ex* ſ, *eras.* ſ, *in mg. m. vetusta add.* r&) 10 ſe ferat (φ) *em. v* 12 faciat* (*vid. fuisse* faciant, *in mg. m. vet.* t) φ:faciat 13 minator (o *mut. in* u *ead. m.*) abducturam (φ) *sed vid. pr. m. ex* am *eff.* vm 19 immobile (φ) *em. Iahn* 20 alum̃tũ (I *vid. eff. ex* l) φ:adium̃tũ alimentum *cod. Fulv. an* alumentum *? He* 21/22 exoratione (φ) ex*hortatione codd. dett.* ex oratione *def. Hild (i. e. ex verbis) cf. 90,10* 24 *cf. Brandtii adnot. ad* Ovid. art. am. *III 96. 620*

Oud. Kr.

560 culo suo diceret, amatricem eam, me magum et ueneficum (88) clamitaret multis audientibus (quos, si uoles, nominabo): se mihi sua manu mor*te*m allaturum. uix hercule possum irae moderari, ingens indignatio animo oboritur. tune, effeminatissime, tua manu cuiquam uiro mortem minitari*s*? at qua tandem manu? Philomelae an Medeae an Clytme[n]strae? quas tamen *cum* s*a*ltas — tanta mo*l*litia animi, | tanta formido ferri est —, sine cludine saltas. sed ne longius ab ordine digrediar: Pudentilla postquam filium uidet praeter opinionem contra suam esse sententiam deprauatum, rus profecta scripsit ad eum obiurgandi gratia illas famosissimas litteras, quibus, ut isti aiebant, confessa est sese mea magia in amorem inductam demen-
561 tire; quas tamen litteras tabulario Pontiani praesente et contra scribente Aemiliano nudius tertius tuo iussu, Maxime, testato describsimus; in quibus omnia contra praedicationem istorum pro me reperiuntur. quamquam, etsi destrictius 79 magum me dixisset, posset uideri excusabund*a* se filio uim meam quam uoluntatem suam causari maluisse. an sola Phaedra falsum epistolium de amore commenta est, *a*c non omnibus mulieribus haec ars usitata est, ut, cum aliquid eius modi uelle coeperunt, malint coactae uideri? quod si etiam animo ita putauit, me magum esse, idcir- 89

F $120^b$. φ $19^b$. 3 mortē (te *redintegr. ab al. m., fort. fuit* morā) φ: mortē (tē *al. m. in ras.*) 4 tune (φ) tene—minitari *Hild* 5 minitari (φ) minitaris *v* *cf.* 52,24 6/7 clite=m̄ſtrae (t *prior in ras., in mg.* d·) φ: clite m̄ſtrae (*supra* m *eras. lineola* ᵉ *add. al. m.*) 7 c̄ſultaſ (a *ex* u *ead. m.*) φ: cōſultaſ *em. Lips* molitia (ˡ *add. m. recent.*) *em.* φ 8 *cf.* 52,24
10 contra suam *et* sententiam *del. Kr* contra *et* sententiam *del. vd Vl* *vulgat. recte def. Goldbacher* *v. Phil. l. l. p.* 525 *sc. contra quam antea senserat* 12 famoſiſſimaſ (*m. recentior superscr.* formoſiſſimaſ) φ: formoſiſſimaſ 14 tabulario (*i. e. servo ab epistulis*) ⟨e⟩ tabulario publico *Casaub* 18 excuſabunduſ e filio (φ) *em. v* 21 at] an *v* ac *Novák Plasberg* 22 coāte (ᶜ *add. ead. m.*) 23 ⟨ex⟩ animo *vd Vl* omnino *Acidal* ita] illa *vd Vl* cf. Phil. l. l. p. 523

*Oud.* *Kr.*

cone magus habear, quia hoc scripsit Pudentilla? uos tot (89) argumentis, || tot testibus, tanta oratione magum me non probatis: illa uno verbo probaret? et quanto tandem grauius habendum est quod in iudicio subscribitur quam quod in epistola scribitur. quin tu me meismet factis, non alienis uerbis reuincis? ceterum eadem uia multi rei cuiusuis maleficii postulabuntur, si ratum futurum est quod quisque in epistola sua uel amore uel odio cuiuspiam scripserit. 'magum te scripsit Pudentilla: igitur
562 magus es.' quid, si consulem me scripsisset: consul essem? quid enim, si pictorem, si medicum, quid denique, si innocentem? num aliquid horum putares idcirco, quod illa dixisset? nihil scilicet. atqui periniurium est ei fidem in peioribus ⟨*habere, cui in melioribus*⟩ non haberes, posse litteras eius ad perniciem, non posse ad salutem. 'sed' inqui*t* 'animi ⟨*furens*⟩ fuit, efflict*i*m te amabat.' concedo interim. num tamen omnes qui amantur magi sunt, si hoc forte qui amat scripserit? *c*redo nunc quod Pudentilla me in eo tempore non amabat, siquidem id foras scripsit, | quod palam erat mihi obfuturum. po- 80
stremo quid uis, sanam an insanam fuisse, dum scriberet? sanam dices? nihil ergo erat magicis artibus passa. insanam respondebis? n*e*sciit ergo quid scribserit, eoque ei fides non habenda est; immo etiam, si fuisset insana, insanam se esse nescisset. nam ut absurde facit qui tacere se dicit, quod ibidem dicendo tacere sese non tacet

F 120$^b$121$^a$. φ 19$^b$20$^a$. 2 operatione *Kr* *sed orationem accusatoris longam fuisse demonstrat defensio Apulei cf.* 32,22 3 tamen *Iahn* 5 Quintũ e meiſm& *em. al. m. in* φ 12 horum ⟨uerum⟩ *Iahn* 14 habere—melioribus *adduntur v* φ: habẽſ (*m. recentiss. in mg. inferiore add.*" cuȷ In melioribus nõ haberes) 16 inqd (φ, *sed* d *mut. in* t) inquieti *v* inquies *Hild* inquit ⟨impos⟩ *vdVl coll.* 89,5 ⟨furens⟩ fuit *He* *cf.* 32,3. 46,20. 47,19 *Phil. l. l. p.* 531 efflictũ u *mut. al. m. in* ȷ (φ) 18 cedo (φ) credo *Salm* 21 dũ (*ante* d *parva ras.*, d *emendando eff. m. pr.*) 23 nisciit ($^e$ *al. m. add.*) *em.* φ 26 idem *Scal* *cf. Madvig. ad Cic. de fin.* I 6,19

et ipsa professione quod profitetur infirmat, ita uel magis
hoc repugnat: 'ego insanio', quod uerum non est, nisi
sciens dicit; porro sanus est, qui scit quid sit insania,
quippe insania scire se non potest, non magis quam
caecitas se uidere. igitur Pudentilla compos mentis fuit,
si compotem mentis se non putabat. possum, si uelim, *90*
pluribus, sed mitto dialectica. ipsas litteras longe aliud
clamantis et quasi dedita opera ad iudicium istud prae-
*563* paratas et accommodatas recitabo. accipe tu et lege,
usque dum ego interloquar. —

Sustine paulisper quae secuntur; nam ad deuerticulum
rei uentum est. adhuc enim, Maxime, quantum equidem
animaduerti, nusquam mulier || magiam nominauit, sed
ordinem repetiuit eundem, quem ego paulo prius, de longa
uiduitate, de remedio ualetudinis, de uoluntate nubendi,
de meis laudibus, quas ex Pontiano cognouerat, de suasu
ipsius, ut mihi potissimum nuberet.

Haec usque adhuc lecta sunt. superest ea pars epi- **81**
stulae, quae similiter pro me scripta in memet ipsum
uertit cornua, ad expellendum a me crimen magiae sedulo
[o]missa memorabili laude Rufini uice*m* mutauit et ultro
contrariam mihi opinionem quorundam Oeensium quasi
*564* mago quaesiuit. multa fando, Maxime, audisti, etiam
plura legendo didicisti, non pauca experiendo comperisti:
sed enim uersutiam tam insidiosam, tam admirabili
scelere conflatam negabis te umquam cognouisse. quis
Palamedes, qui*s* Sisyph*us*, quis denique Eur*y*bates aut

F 121ᵃ. φ 20ᵃ. 3 insciens *inepte Kr* 6 n̄ (φ) *m. rec. delere conat.* 8 clamantiſ (e *m. rec. add.*) (φ) 9 *cf. 52,24* 11 deūticulū (e *ras. mut. in* i) φ: diūticulū 15 ualetudiniſ (*ras.* e *mut. in* i) φ: ualitudiniſ 20 ūtit· cornua (φ) ⟨nam⟩ ad *Kronenberg* 21 omiſſa (φ) missa *Casaub* emissa *Lips* dimissa *Bosscha* laude (φ) fraude *Acidal sed Rufinus fallacia laudem sibi paravit memoria dignam cf. 90, 1 sqq.* uice (φ) uicem *Lips* uocem *Casaub* 27 pala*|medeſ (*eras.* ˜, medeſ *in ras. al. m.*) q ſiſyphaſ (φ) post prior. ſ *distinx. al. m. em. v* euribateſ (φ) Eurybatus Colv

Oud. Kr

Phrynondas talem excogitasset? omnes isti quos nominaui et si qui praeterea fuerunt dolo memorandi, si cum hac una 91
565 Rufini | fallacia contendantur, macci prorsus et buccones uidebuntur. o mirum commentum! o subtilitas digna carcere et robore! quis credat effici potuisse, ut quae defensio fuerat, eadem manentibus eisdem litteris in accusationem transuerteretur? est hercule incredibile. sed hoc incredibile qui sit factum, probabo.

Obiurgatio erat matris ad filium, quod me, talem 82
uirum qualem sibi praedicasset, nunc de Rufini sententia magum dictitaret. uerba ipsa ad hunc modum se habebant: Ἀπολέϊος μάγος, καὶ ἐγὼ ὑπ' αὐτοῦ μεμάγευμαι καὶ
566 ἐρῶ. ἐλθὲ τοίνυν πρὸς ἐμέ, ἕως ἔτι σωφρονῶ. haec ipsa uerba Rufinus quae Graece interposui sola excerpta et ab ordine suo seiugata quasi confessionem mulieris circumferens et Pontianum flentem per forum ductans uulgo ostendebat, ipsas mulieris litteras illatenus qua dixi legendas praebebat, cetera supra et infra scribta occultabat; turpiora esse quam ut ostende||rentur dictitabat: satis esse confessionem mulieris de magia cognosci. quid quaeris? uerisimile omnibus uisum; quae purgandi mei gratia scripta erant, eadem mihi immanem inuidiam apud imperitos conciuere. turbabat impurus hic in medio foro bacchabundus, epistulam saepe aperiens proquiritabat: 'Apuleius magus; dicit ipsa quae sentit et patitur; quid uultis amplius?' nemo erat qui pro me ferret ac sic

F 121[ab]. φ 20[a]. 1 phrinondaſ (φ, *sed* fri—) *v. Aeschin. in Ctesiph. 137 Plat. Protag. 327 D* 3 macchi (φ, *sed om. alter.* c) *em. v* bocchoneſ (φ) *em. v* 4 mirũ (φ) *al. m. vid.* i *mutav. in* e 10 sibi ⟨ipse⟩ *vdVl* 11 dictaret (*ead. m. add.* ti) 12/13 απωλειοσμαγοσ · καιε|γωνπαυτουμεμαγευμαι και επαιελθετω|νυν προσ εμε εως ετι σωφρονω *cf. 91,15 sqq. 96,19* 13 *ἐλθέτω νῦν v* (*sc. τὶς Spengel*) *ἐλθὲ τοίνυν Bosscha ναὶ ἐρῶ. ἔλθετε Casaub v. Phil. l. l. p. 545* 14 quae Gr. interposui *del. Acidal* 18 occultabat (*eras.* ˜) 23 c̄ciuere (φ) ſ *supra er add. al. m.* 24 eplã 26 qui ⟨sententiam⟩ *Novák* *faceret Colv* *staret Stewech* foret *Acidal*

*Oud.* *Kr.*

responderet: ‘totam sodes epistulam cedo: sine omnia
567 inspiciam, ⟨*a*⟩ principio ad finem perlegam. multa
sunt, quae sola prolata calumniae possint uideri obnoxia.
cuiauis oratio insimulari potest, si ea quae ex prioribus
nexa sunt a principio sui defrudentur, si quaedam ex 92
ordine scriptorum ad lubidinem supprimantur, si quae
simulationis causa dicta sunt adseuerantis pronuntiatione quam exprobrantis legantur’. haec et id genus
ea quam merito tunc dici potuerunt; ipse ordo epistulae
ostendat.

At tu, Aemiliane, recognosce, an et haec mecum 83
testato | descripseris: *βουλομένην γάρ με δι᾽ ἅς εἶπον αἰτίας γαμηθῆναι, αὐτὸς ἔπεισας τοῦτον ἀντὶ πάντων αἱρεῖσθαι, θαυμάζων τὸν ἄνδρα καὶ σπουδάζων αὐτὸν οἰκεῖον ὑμῖν δι᾽ ἐμοῦ ποιεῖσθαι. νῦν δὲ ὡς κατ⟨ήγ⟩οροι ἡμῶν*
568 *κακοήθεις σε ἀναπείθουσιν, αἰφνίδιον ἐγένετο Ἀπολέϊος μάγος, καὶ ἐγὼ μεμάγευμαι ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐρῶ. ἐλθὲ τοίνυν πρὸς ἐμέ, ἕως ἔτι σωφρονῶ.*

F 121[b]. φ 20[ab]. 2 a *add. Kr* 3 calūniæ (e *del.*) φ: calūpnie 5 defrudent̃ (φ) *al. m. supra* u *add.*[a] 7 quasi *vel* tamquam *Acidal* *sed* potius *supplendum* *cf.* 33,11 *Phil. l. l. p.* 579 9 ea] alia *Fulv* cetera *Ellis* φ: potuert̄ potuerint *v* *post* potuerunt *graviter distinx. Rossbach*

12—18 ΒΟΥΛΟΜΕ | ΝΟΝ ΓΑΡΜΕDΙΑ (*al. m. add.*) ΣΕΙΠΟΝ ΑΙΤΙΑΣ ΓΑΜΙΘΗΝΑ | ΙΑΥΤΟΣ ΕΠΕΙΣΑΣ ΤΟΥΤΟΝ ΑΝΤΙΠΑΝΤΟΝΑΙ | ΡΕΙΣΘΑΙ ΘΑΥΜΑΖΩΝ ΤΟΝ ΑΝDΡΑΚΑΙΣΠΟΥ | DΑΖΩΝΑΥΤΟΝ ΟΙΚΙΟΝ ΗΜΕΙΝ DΙΕΜΟΥΠΟ | ΘΙΣΑΙ ΝΥΝDΕΩΣ ΜΑΚΑΡΟΙΗΜΩ̄ ΚΑΙΚΟΗ | ΘΕΙΣ ΤΕ ΑΝΑ ΠΕΙΘΟΥΣΙ ΑΙΦΝΙDΙΟΝ ΕΓΕΝΕΤΟ | ΑΠΟΛΕΙΟΣΜΑΓΟΣΚΑΙΕΓΑΜΕΜΑΓΕΥΜΑΙ | ΥΠΑΥΤΟΥ. ΚΑΙ ΕΡΩΣΛΘΕΠΟΝΥΝΙΤΡΟΕΝΙΕΩ | ΣΕΓΙΣΑΦΡΟΝΩ *cf.* 90,12. 96,19 *in mg. al. m. Graeca repetivit qualia vulgo eduntur* (*v.* 14 *σπουδάζων ἡμῖν αὐτὸν οἰκεῖον ἡμῖν— ποιῆσαι*) 15 *ὑμῖν* Salm *ποιῆσαι v* *ποιεῖσθαι Spengel* *πορίσαι Petschenig* *μακάριοι* (*μοχθηροὶ* superscr.) *in mg. al. m.* *μοχθηροὶ ὑμᾶς Casaub* *μοχθηροὶ ἡμῖν Bosscha* *διάφοροι ἡμῶν Kr* *βάσκανοι Petschenig* *φθονεροὶ ? vdVl* *ἀναγκαῖοι Novák* *κακήγοροι He* *v. Phil. l. l. p.* 546 *κατήγοροι* (*μα* (*κα* superscr.) *τήγοροι script. in archetypo*) *Diels* 16 *καὶ κακοήθεις He* *σε Bosscha* 17 *ναὶ ἐρῶ καὶ ἔλθετε Casaub* *καὶ ἔρως ἐλθέτω νῦν in mg. al. m.*

*Oud.* *Kr.*

*(568)* Oro te, Maxime, si litterae ita, ut partim uocales dicuntur, etiam propriam uocem usurparent, si uerba ita, ut poetae aiunt, pinnis apta uulgo uol*a*rent, nonne, cum primum epistolam istam Rufinus mala fide excerperet, pauca legeret, multa et meliora sciens reticeret, nonne tunc ceterae litterae sceleste se detineri proclamassent, uerba suppressa de Rufini manibus foras euolassent, ‖ totum forum tumultu complessent: 'se quoque a Pudentilla missas, sibi etiam quae dicerent mandata; improbo ac nefario homini per alienas litteras falsum facere temptanti 93
nec auscultarent, sibi potius audirent; Apuleium magiae non accusatum a Pudentilla, sed accusante Rufino absolutum'? quae omnia etsi tum dicta non sunt, tamen nunc, cum magis prosunt, luce inlustrius apparent. patent artes tuae, Rufine, fraudes hiant, detectum mendacium est: ueritas olim inter-
† uersa nun*c* se fert et uelut alto barathro calumnias emergit.

Ad litteras Pudentillae prouocastis: litteris uinco, 84
quarum si uultis extremam quoque clausulam audire, non inuidebo. dic tu, quibus uerbis epistulam finierit mulier obcantata, uecors, amens, amans: *Ἐγὼ οὔτε μεμάγευμαι οὔ[τε]τ' ἐρῶ. τὴν εἱμαρμένην ἐκφ.* etiamne amplius?

F 121[b]. φ 20[b]. 3 *Hom. Od. α, 122 cf. Enn. scen. 403* uulgo *ante* poetae *transponend. censet Pric* uol[a]erent (e *indux. et* ^a^ *superscr. al. m.*) 6 ſe (ſ *ex* d *inter scribend. ead. m. eff.*)
8 tumultu* (*eras.* ~) 16 nun (*al. m. add.* ^c^) φ: n̄c fert (φ, *in mg. add. m. recentiss.* i. effert l'oſtendit) *cf. Cic. Lael. 27, 100* ⟨ef⟩fert *v* ⟨solutam⟩ se fert *He* ⟨enixa⟩ calumnias ? *He cf. Phil. l. l. p. 580* calumniae *v* calumnia *edd. Altenb Bip* calumniis *Novák* calumniae se emergit *Lips* calumnia se mergit *Elmenhorst* calumnia se emergit *Salm*
17 ⟨istis⟩ litt. *Haupt* ⟨his⟩ l. *Sauppe* 19 epłā 20/21 ετο ουτεμεμαγειμαι ουτςτερω τhν ειμαρμενhν εκφ. *οὔτι μεμάγευμαι· ὅτι δ' ἐρῶ, αἰτία ἡ εἱμαρμένη ἔφυ Casaub οὔτε δ' ἐρῶ, τὴν εἱμαρμένην ἔφην Hild οὔτ' ἐρῶ τὴν εἱμαρμένην ἐκφέρουσα Spengel οὔτε γ' ἐρῶ· τὴν εἱμαρμένην ἔχω Rossbach* ⟨*παρὰ*⟩ *τὴν εἱμαρμένην ἐκφ*⟨*ερομένη*⟩ *He Phil. l. l. p. 547; praestat post ἐρῶ graviter interpungere, ut destricte negetur illud μεμάγευμαι καὶ ἐρῶ (90, 12. 91, 16), sequens autem enuntiatum putare ab*

Oud. Kr.

569 reclamat uobis Pudentilla et sanitatem suam a uestris calumniis quodam praeconio uindicat. nubendi autem seu rationem seu necessitatem fato | adscribit, a quo multum magia remota est uel potius omnino sublata. quae enim relinquitur uis cantaminibus et ueneficiis, si fatum rei cuiusque ueluti uiolentissimus torrens neque retineri potest neque impelli? igitur hac sententia sua Pudentilla non modo me magum, sed omnino esse magiam negauit. bene, quod integras epistolas matris Pontianus ex more adseruauit; bene, quod uos festinatio iudicii anteuortit, ne quid in istis litteris ex otio nouaretis. tuum hoc, Maxime, tuaeque prouidentiae beneficium est, quod a principio intellectas calumnias, ne corroborarentur tempore, praecipitasti et nulla[m] impertita mora subneruiasti. finge nunc (94) aliquid matrem filio secretis litteris de amore, uti adsolet, confessam. hocine uerum fuit, Rufine, hoc non dico pium, sed saltem humanum, prouulgari eas litteras et potissimum fili praeconio puplicari? sed sum⟨*ne*⟩ ego inscitus, qui 570 postulo, ut alienum pudorem conserues qui tuum perdideris?

85 Cur autem praeterita conqueror, cum non sint minus acerba praesentia? hocusque || a uobis miserum istum puerum deprauatum, ut matris suae epistulas quas putat amatorias pro tribunali procons(ulari) recitet apud uirum sanctissimum Cl(audium) Maximum, ante has imp(eratoris)

(93) — right margin at line 1

*Apuleio ipso in legendo non terminatum esse, quod fort. sic suppletur:* τὴν ⟨δὲ⟩ εἱμαρμένην ἐκφεύγειν ⟨τίς ἂν δύναιτο⟩ *cf.* 93,3.5 τῇ δὲ εἱμαρμένῃ εἴκω *Diels*

F 121b 122a. φ 20b. 9/10 adſeruabit (φ) *em. v* 12/13 intellectaſ (a *corr. ex* ;, *in mg.* a) 14 nullā imptitā ora (φ) *em. v* subneruasti *v sed cf.* neruia 15 adſolet (d *ead. m. inter scribend. ex* ſ *eff.*) uti adsolet *ante* litteris *transpos. vdVl*

16 hocine (c *al. m. add.*) φ: hoccine 17 promulgari *Ald Oud coll.* 13,23 potiſſimū (t *ex* ſ *inter scribend. eff.*) 18 sumne *Acidal cf.* 13,5 *Plaut. Pers.* 75 *Cic. ac.* I 5,18: sumne sanus qui haec uos doceo inſciuſ (φ) inscitus *Vulc cf. de deo Socr. prol.* 193,5 *V* 3,17 *G* 22 eptaſ 23 pcōſ (φ) proconsuli *v* proconsulis *vdVl* proconsulari He 24 Cl. Maximū (φ) im·p·

Pii statuas filius matri suae pudenda exprobret stupra et amores obiectet? quis tam est mitis quin exacerbescat? tune, ultime, parentis tuae animum in istis scrutaris, oculos obseruas, suspiritus numeras, adfectiones exploras, tabulas intercipis, amorem reuincis? tune, quid in cubi-
† culo agat, perquiris, ne mater tua non dico amatrix, sed
571 ne omnino femina est. ⟨*nihil*⟩ne tu in ea cogitas nisi unam parentis religionem? o infelix uterum tuum, Pudentilla, o sterilitas liberis potior, o infausti decem menses, o ingrati XIIII anni uiduitatis! uipera, ut | audio, exeso matris utero in lucem proserpit atque ita parricidio gignitur: at enim tibi a filio iam adulto acerbiores morsus uiuenti et uidenti offeruntur. silentium tuum laniatur, pudor tuus carpitur, pectus tuum foditur, uiscera intima protrahuntur. hascine gratias bonus filius matri rependis ob datam uitam, ob adquisitam hereditatem, ob XIIII annorum longas alimonias? hiscine te patruus disciplinis 95
erudiuit, ut, si compertum habeas filios tibi similes futuros, non audeas ducere uxorem? est ille poetae uersus non
572 ignotus: 'odi puerulos praecoqui sapientia', sed enim malitia praecoqui puerum quis non auersetur atque oderit, cum uideat uelut monstrum quoddam prius robust*um* scelere quam tempore, ante nocentem quam potentem, uiridi pueritia, cana malitia? uel potius hoc magis noxium,

F 122ᵃ. φ 20ᵇ21ᵃ. 1 ſtatuaſ (*poster.* a *ex* ſ *eff.*) 3 Tunc $^{ti}$ultimo (ti *in lin. vid. al. m. eff.*, $^{ti}$ *supra pr. m. add.*) φ: Tūc ultimo tune *v* ultro *v* ultime *Pric* uolpio *Ellis coll. 95,25* in *del. Elmenh* ſcrutariſ (ri *ead. m. eff. ex* ti) insistis scrutari *Haupt* 6 perquiris, ⟨tune postulas⟩ *vdVl* ⟨tibi-⟩ne mater ...., sed nec o. f. est *? Haupt* ne *del. Kr* *post* tua *lac. statuit Iahn* non dico *del. Casaub* 6/7 sed nec *Iahn* sed enim *Bosscha* 7 femina ē (φ) femina sit. ne t. i. e. ⟨nihil⟩ cogitas *vdVl* estne ut in ea cogites *Casaub* sit. ⟨nihil⟩ne *He* ⟨sit, sollicitus⟩ es neque in ea *Novák* rogites *H Mueller* 12 acerbioreſ, b *ex* u *ead. m. eff.* (φ) 16 hereditatē (φ) *extrem.* e *ex* a *aut* t *ead. m. eff.* 20 *et* 21 p̄co q *em. al. m.* (φ) *praecoci v* *Ribbeck Sc. R. P. F. II³ 151 inc. inc. fab. fr. 78* 22 *robuſtoſ* (φ) robusto *Bosscha* robustum Colv

*Oud.* *Kr.*

quod cum uenia perniciosus est et nondum poenae, iam (95) iniuriae sufficit — iniuriae dico? immo enim sceleri aduersum parentem nefando, immani, impetibili.

Athenienses quidem propter commune ius humanitatis 86
ex captiuis epistulis Philippi Macedonis hostis sui unam epistulam, cum singulae publice legerentur, recitari prohibuerunt, quae erat ad uxorem Ol*y*mpiade*m* conscripta; ‖ hosti potius pepercerunt, ne maritale secretum diuulgarent, praeferendum rati fas commune propriae ultioni. tales hostes aduersum hostem: tu qualis filius aduersum matrem. uides, quam similia contendam. tu tamen filius matris epistulas de amore, ut ais, scriptas in isto coetu legis, in quo si aliquem poetam lasciuiorem iubereris
573 legere, profecto non auderes; pudore tamen aliquo impedirere. immo enim nunquam matris tuae litteras attigisses, si ullas alias litteras attigisses. a*t* quam ausus es tuam ipsius epistulam legendam dare, quam nimis irreuerenter, nimis contumeliose et turpiter | de matre tua scriptam, cum adhuc in eius sinu alerere, miseras clanculo ad Pontianum, scilicet ne semel peccasses ac tam bonum tuum factum optut*u* capesseret. miser, non in- 96
tellegis iccirco patruum tuum hoc fieri passum, quod se hominibus purgaret, si ex litteris *t*uis nosceretur te etiam prius, quam ad eum commigrasses, etiam cum matri blandirere, tamen iam tum uolpionem et impium fuisse.

F 122ª. φ 21ª. 4 quondam *Casaub* *cf. Plut. Demetr. c. 22* 5 eptiſ 6 ępłã 7 olĩpiaden (en *ex* iſ *eff. ead. m.*) φ: olipiadem 10 Tu (T *ex* t *eff.*) 12 ępłaſ (φ) 14 abnueres *Wower* *cf. Phil. l. l. p. 581* 16 ad quã (φ) *i. e.* at quam sc. *qualem* *cf. 104, 18* *cf. Phil. l. l. p. 582* unquam *Rohde* (*ad sentent. anteced. relat.*) atquin *Colv* at etiam *Acidal* at quam ⟨nequiter⟩ *Scal* 20 ad$^{c}$ tã ($^{c}$ *ead. m. add.*) 21 optuto (φ) obliuio *Casaub* actutum *Colv* obtutu careret *Vulc* obtutu capesseretur *Bosscha* capeſcer& *em.* φ (*sc. Pontianus*) *cf. Phil. l. l. p. 583* 22 iccirco *suo loco, sed in mg. add. ead. m.* qđ φ: q quo *v* 23 fuiſ φ: ſuiſ *em. v*

*Oud.* *Kr.*

ceterum nequeo in animum inducere tam stultum Aemi- 87
lianum esse, ut arbitretur mihi litteras pueri et eiusdem (96)
accusatoris mei offuturas.

Fuit et illa commenticia epistula neque mea manu
scripta neque uerisimiliter conficta, qua uideri uolebant
blanditiis a me mulierem sollicitatam. cur ego blandirem,
si magia confidebam? qua autem uia ad istos peruenit
epistula, ad Pudentillam scilicet per aliquem fidelem missa,
574 ut in re tali accurari solet? cur praeterea tam uitiosis
uerbis, tam barbaro sermone ego scriberem, quem idem
dicunt nequaquam Graecae linguae imperitum? cur autem
tam absurdis tamque tabernariis blanditiis subigitarem,
quem idem aiunt uersibus amatoriis satis scite lasciuire?
sic est profecto, || cuiuis palam est: hic, qui epistulam
Pudentillae Graecatiorem legere non potuerat, hanc ut
suam facilius legit et aptius commendauit.

Sed iam de epistulis satis dictum habebo, si hoc unum
addidero: Pudentillam, quae scribserat dissimulamenti causa
et deridiculi: ἐλθὲ τοίνυν, ἕως ἔτι σωφρονῶ, post hasce
litteras euocasse ad se filios et nurum, cum his ferme
duobus mensibus conuersatam. dicat hic pius filius, quid
in eo tempore sequius agentem uel loquentem matrem 97
575 suam propter insaniam uiderit; neget eam rationibus uil-
liconum et upilionum et equisonum sollertissime sub-
scripsisse; neget fratrem suum Pontianum grauiter ab ea |
monitum, ut sibi ab insidiis Rufini caueret; neget uere
obiurgatum, quod litteras, quas ad eum miserat, uulgo
circumtulisset nec tamen bona fide legisset; neget post

F 122[ab]. φ 21[a]. 1 neq;(φ:n̄q)∗inanimū *prior* i *ex* u *eff. erasa hasta em. v* 3 me (φ, *sed em. al. m.*) 4 epła 6 *cf.* 52,24 8 ępła 9 accuſari (φ) *em. Hild* actitari *v* 14 epłā 16 apertius commentauit *Lips* 17 epłiſ 18 ſcrib-ſerit (a *add. ead. m.*) φ: ſcribſerat 19 ελθετωνyνεωcετιcoφpονο *cf. p.* 90 *et* 91 24 eqſinū (o *supra* i, *em. ead. m.*) 26 φ: uero *seuere Kr* uere *ut ex* caueret *falso repetit. del. Novák; cf.* uere *reprehendere Cic. pro Flacc.* 32,78 de off. II 16,56

*Oud.* *Kr.*

ista quae dixi matrem suam mihi apud uillam iam pridem (97) condicto loco nubsisse. quippe ita placuerat, in suburbana uilla potius ut coniungeremur, ne ciues denuo ad sportulas conuolarent, cum haud pridem Pudentilla de suo quinquaginta milia nummum ⟨*in*⟩ populum expunxisset ea die, qua Pontianus uxorem duxit et hic puerulus toga est inuolutus, praeterea, ut conuiuiis multis ac molestiis superDiscuss sederemus, quae ferme ex more nouis maritis obeunda sunt.

Habes, Aemiliane, causam totam, cur tabulae nubtiales inter me ac Pudentillam non in oppido sint, sed in uilla suburbana consignatae: ne quinquaginta milia nummum denuo profundenda essent nec tecum aut apud te cenandum. estne causa idonea? miror tamen, quod tu a[m] uilla[m] tantopere abhorreas, qui plerumque rure uersere. lex quidem Iulia de maritandis ordinibus nu*s*quam sui ad hunc modum ‖ interdicit: 'uxorem in uilla ne ducito'; immo si uerum uelis, uxor ad prolem multo auspica*t*ius in uilla quam in oppido ducitur, in solo uberi quam in 576 loco sterili, in agri cespite quam in fori silice. mater futura in ipso materno si⟨*nu*⟩ nubat, in segete adulta, super fecundam glebam, uel enim sub ulmo marita cubet, 98 in ipso gremio terrae matr*i*s, inter suboles herbarum et propagines uitium et arborum germina. ibi et ille celeberrimus in comoediis uersus de proximo congruit: *παίδων* 577 *ἐπ' ἀρότῳ γνησίων* [*ἐπὶ σπορᾷ*]. Romanorum etiam maio-

F 122b. φ 21b. 5 mil̶ nũmo̽ſ (oſ *del. et* ˇ *add. ead. m.*) φ: mil̶ nũmũ (*ead. m. add.* mil̶) poplm (in *om.*) in *add. m. recentiss. in* φ 7 molestis *Salm* 13 tuã uillã (φ) *sed compend.* ˜ *posterius induct. vid. em. v* tu eam uillam *Plasberg* 14 ruri *Colv* 15 Iulia (li *in ras. pr. m.*) nũquã ſui (φ) nusquam sui *Koch coll. 105, 11* 17 auſpicaciuſ (φ) 19 ſcilice (*prior.* c *induct.*) φ: ſilice 20 ſi nubat (φ) sinu nubat *Acidal* ⟨sinu⟩ si nubat *Schickerad* 21 cub&* (*eras. sign. distinctionis*) 22 matreſ (φ) *em. Casaub* ſu̽boleſ (u *ex* o *eff. ead. m., quae etiam* ˇ *supra voc. add.*) φ: ſoboleſ 24/25 παιδωνεπαρογονινιcιον επιc|πορα παίδων παρ' ἀγρῶν (*ἐπ' ἀγρῶν Bosscha*) *γνησίων* εἰσὶ σπόροι in mg. ed. Elmenhorst

*Oud.* *Kr.*

ribus Quintis et Serranis et multis aliis similibus non
modo uxores, uerum etiam consulatus et dictaturae in
agris offerebantur. cohibe[b]am me in tam prolixo loco,
ne tibi gratum faciam, si uillam laudauero.

De aetate uero Pudentillae, de qua post ista satis 89
confidenter mentitus es, ut etiam sexaginta annos natam
diceres nubsisse, de ea tibi paucis respondebo: nam ⟨*non*⟩
necesse est in re tam perspicua pluribus dispu|tare.

Pater eius natam sibi filiam more ceterorum pro-
fessus est. tabulae eius partim tabulario publico partim *99*
domo adseruantur, quae iam tibi ob os obiciuntur. por-
rige tu Aemiliano tabulas istas: linum consideret, signa
*578* quae impressa sunt recognoscat, consules legat, annos
computet, quos sexaginta mulieri adsignabat. probet quin-
que et quinquaginta: lustro mentitus sit. parum hoc est,
liberalius agam, — nam et ipse Pudentillae multos annos
largitus est, redonabo igitur uicissim decem annos —
Mezentius cum Vlixe errauit: quinquaginta saltem anno-
rum mulierem ostendat. quid multis? ut cum quadru-
platore agam, bis duplum quinquennium faciam, uiginti
annos semel detraham. iube, Maxime, consules computari:
nisi fallor, inuenies nunc Pudentillae haud multo amplius

*παίδων ἐπ' ἀρότῳ γνησίων ἐνὶ σπόροι vel ἐπίσπορα Iahn παίδων ἐπ' ἀρότῳ γνησίων τε καὶ σπόρῳ Peerlkamp ἐπὶ σπορᾶ ut explicationis causa additum del. Meineke et Spengel cf. Clem. Alex. Strom. II 23, 137 Pap. Oxyrh. 211 v. 38 (vol. II p. 16) 429 (vol. III p. 73) παίδων ἐπ' ἀρότῳ, γνησίων ἐπὶ σπορᾶ ?vdVl reieci quae iudicaveram Phil. l. l. p. 548; fort. interciderunt nonnulla qualia:* ⟨uel ille *γνησίων*⟩ *sed cf. schol. ad Eur. Andr. 4 ad Luc. Tim. 17 Iacobitz IV 44*

F $122^{b}$. φ $21^{b}$. 1 Quintiis *v sed cf. 44, 4. 103, 17 Phil. l. l. p. 570* 3 cohibebã (φ) cohibebo *v* cohibeo *vdVl* cohibeam *He Phil. l. l. p. 585* 7/8 neceſſe$^{\text{nō}}$ ē (eſſe ē *aliquis lineolis delere, quas postea rursus erasit, aut mutare conat.;* $^{\text{nō}}$ *m. recent. add., exstat in* φ) non necesse *Novák secund. usum Apul.* 11 adferuant̃ (φ) *in mg. ead. m.* ſe 15 sit] est *v* 18 *cf. 64, 10* *19 ut* ⟨*qui*⟩ *cum He cf. 79, 1. 111, 22* 20 biſ∗ (b *ex* h *ead. m.,* ſ *in ras., vid. fuisse* huiſ) φ: hiſ 21 simul *Bosscha*

*Oud.* *Kr.*

quadragensimum annum aetatis ire. o falsum audax et *(99)*
nimium, o mendacium uiginti annorum exilio puniendum.
*579* dimidio tanta, Aemiliane, mentiris, falsa audes sesquealtera.
si triginta annos||pro decem dixisses, posses uideri computationis gestu errasse, quos circulare debueris digitos ad*g*es*s*isse.
cum uero quadraginta, quae facilius ceteris porrecta palma significantur, ea quadraginta tu dimidio auges, non potes[t] digitorum gestu errasse, nisi forte triginta annorum Pudentillam ratus binos cuiusque anni consules numerasti.

*580* Missa haec facio. uenio nunc ad ipsum stirpem accu- **90**
sationis, ad ipsam causam maleficii. respondeat Aemilianus et Rufinus, ob quod emolumentum, etsi maxime magus forem, Pudentillam carminibus et uenenis ad matri-
monium pellexissem. atque ego scio plerosque reos ali- *100*
cuius facinoris postulatos, si fuisse quaepiam causae probarentur, hoc uno se tamen *a*bunde defendisse, uitam suam procul ab huiusmodi sceleribus abhorrere nec id sibi obesse debere, quod uideantur quaedam fuisse ad maleficiundum inuitamenta; non enim omnia quae fieri pot*u*erint pro factis habenda, rerum uices uarias euenire: certum indicem cuiusque animum esse; qui semper eodem ingenio | ad uirtutem uel malitiam moratus firmum argu-

F 122ᵇ 123ᵃ. φ 21ᵇ 22ᵃ. 3 audeſſeſq; altera (φ) *def. Plasberg coll. Skutsch ann. phil. suppl. XXVII 88 Arnob. II 24 p. 68,2 Reiff* sesqui altera *v* ⟨et⟩ sesquialtera *Casaub* 4 anno*[s] (*vid. eras.* ꝝ, *ead. m. add.* [s]) 5 adꝑeriſſe (*parva ras. supra* p) φ: apiſſe aperuisse *v* adgessisse *He cf. 103,18. 110,1. 108,12. 109,7 Beda op. Colon. MDCXII vol. I p. 132 b: 'quum dicis decem, unguem indicis in medio figes artu pollicis', 'quum dicis triginta, unguem indicis et pollicis blando coniunges amplexu'* 7 poteſt φ: pot̄ *em. v* 8 geſtu (*in* g *parva ras., vid. fuisse* e) φ: egeſtu 10 ipſũ φ: ip̃m ipsam *v fort. recte, sed cf. Neue Formenl. I³ 993* 14 atqui *Vulc* 16 hab⌊un|de defen⌋diſſe (*litt. quas notavi in ras., sed a pr. m. script.*) φ: habūde 17 abhorrere (h *ex* o *inter scribend. ead. m. eff.*) 19 maleficiundũ (φ) malefaciundum *aut* maleficium perpetrandum *v* 20 poterint φ: potuerint (ue *in ras. ead. m. eff.*) euenire (*ead. m. eff.* eue ex em) 21 ẽẽ 22 uł ạḍ (*ead. m. punctis del.*) φ: ł ad

*Oud.* *Kr.*

mentum est accipiendi criminis aut respuendi. haec ego
quamquam possim merito dicere, tamen uobis condono
nec satis mihi duco, si me omnium quae insimulastis
abunde purgaui, ⟨*ni*⟩si nusquam passus sum uel exiguam
suspicionem magiae consistere. reputate uobiscum, quanta
fiducia innocentiae meae quantoque despectu uestri agam:
si una causa uel minima fuerit inuenta, cur ego debuerim
Pudentillae nubtias ob aliquod meum commodum appe-
tere, si quamlibet modicum emolumentum probaueritis,
† ego ille sim Carmendas uel Damigeron uel his Moses uel
I[oh]annes uel Apollo*bex* uel ipse Dardanus uel quicum- *101*
*581* que ali*us* post Zoroastren et Hostanen inter magos cele-
bratus est.

Vide quaeso, Maxime, quem tumultum suscitarint, **91**
quoniam ego paucos magorum nominatim percensui. quid
faciam tam rudibus, tam barbaris? doceam rursum haec
et multo plura alia nomina in bybliothecis ‖ publicis apud
clarissimos scriptores me legisse an disputem longe aliud
esse notitiam nominum, aliud artis eiusdem communionem
*582* nec debere doctrinae instrumentum et eruditionis memo-
riam pro confessione criminis haberi an, quod multo
praestabilius est, tua doctrina, Claudi Maxime, tuaque
perfecta eruditione fretus contemnam stultis et impolitis

F 123ª. φ 22ª. 4 ſin; quã φ: ſinuſq̄ͣ nisi nusquam *Acidal v. Phil. l. l. p. 534* sin nusquam *Bosscha inepte, idem Kr graviter ante distincto* si usquam *Kroll* 10 carm̄daſ (φ) Tarmoendas *Plin. n. h. XXX (2) 5 Dieterich ann. phil. suppl. XVI 757* hiſ|moſeſ φ: hiſmeſoſ is Moses *Ian. Parrhas* hic M. *Olear* ⟨Ue⟩lus (*sc.* Belus) ⟨uel⟩ M. *Kr coniect. Meursii secut. cf. Arnob. I 52* Hisus (*sc.* Iesus) ⟨uel⟩ M. *Bosscha* Iudaeus M.*? He post* his *comparativ. intercidisse putat vdVl; suppleas* ⟨maiores⟩ 11 ioħ (φ) Iannes *Colv cf. Exod. 7, 10 sqq. Paul. ep. ad Timoth. II 3, 8 Plin. n. h. XXX (2) 11* apollo hęc φ: apollo ħ Apollobeches *Kr cf. Plin. n. h. XXX (2) 9* Apollobex *He cf. Dieterich l. l. p. 753* 12 alia[s] (φ) *em. v* hoſtanen (φ) *cf. 31, 24 Cypr. I p. 24, 2 Hartel Min. Fel. 26, 11 Tertull. de an. c. 57* *19* communionem ⟨habere⟩ *Kr post alios* 20 inſtrum̄tū (*male redintegr. m. rec., cum ex* um̄ *efficeret* m̄ñ)

ad haec respondere? ita potius faciam: quid illi existiment, na*u*ci non putabo; quod institui pergam disputare: nullam mihi causam fuisse Pudentillam ueneficiis ad nuptias prolectandi.

Formam mulieris et aetatem ipsi ultro improbauerunt idque mihi uitio dederunt, talem uxorem causa auaritiae concupisse atque adeo primo dotem in congressu gran- *102*
dem et uberem rapuisse. ad haec, Maxime, longa oratione fatigare te non est consilium; nihil uerbis opus est, cum multo disertius ipsae tabulae loquantur, in quibus omnia contra, quam isti ex sua rapacitate de me quoque coniectauerunt, facta impraesentiarum et prouisa in posterum deprehendis: iam primum mulieris locupletissimae modicam dotem neque eam datam, sed tan|tum modo ⟨*creditam*⟩, praeter haec ea condicione factam coni*un*ctionem, nullis ex me susceptis liberis ⟨*si*⟩ uita demigrasset, uti dos omnis apud filios eius Pontianum et Pudentem maneret, sin uero uno unaue superstite diem suum obisset, uti tum diuidua
*583* pars dotis posteriori filio, reliqua prioribus cederet.

Haec, ut dico, tabulis ipsis docebo. fors fuat an ne **92**
sic quidem credat Aemilianus sola trecenta milia nummum scripta eorumque repetitionem filiis Pudentillae pacto datam. cape *sis* ipse tu manibus tuis tabulas istas, da impulsori tuo Rufino: legat, pudeat illum tumidi animi sui et ambitiosae mendicitatis; quippe ipse egens, nudus

F 123ª. φ 22ª. 2 nacci (φ, *in mg. m. recent.* c (e supra) nauci) naccae (*cum antecedent. coniunct.*) *Turn* 11 me q͠q 11/12 c̄lectauer ʅ (*al. m. recent. supra add.* coniectauerūt) φ: conIectauer' 13 iam] nam *Kr* 14 promissam *m. recentiss. add. in mg.* φ ⟨pactam⟩ modo *Hild* (*om.* tantum) tantummodo ⟨pactam⟩ *vdVl* sed dandam modo *Beyte* creditam *vel* pacto creditam *He; nam erat data, sed repetitio filiis pacto concessa cf. v. 16 sq., 22. 112,22* 15 c̄lectionē φ: coniectatiōe' *em. Casaub* conexionem *Lips* conuentionem *Acidal* compectionem *Hild* 16 si *ante* nullis *add. v, post* liberis *Hild* 18 dimidia *v* 23 capenſ φ: capenſ (i supra) cape sis Iahn cape[ns] *Novák* 25 *cf.* 84,21

*Oud.* · *Kr.*

CCCC milibus nummum a creditore || acceptis filiam dota-
uit, Pudentilla locuples femina trecentis milibus dotis fuit
contenta et maritum habet, et multis saepe et ingentibus
dotibus spretis, inani nomine tantulae dotis contentum,
ceterum praeter uxorem suam nihil computantem, omnem
supellectilem cunctasque diuitias in concordia coniugi*i* et
mu*tu*o amore ponentem. quamquam quis omnium uel
exigue rerum peritus culpare auderet, si mulier uidua et
mediocri forma, at non aetate mediocri, nubere uolens *103*
*584* longa dote et molli condicione inuitasset iuuenem neque
corpore neque animo neque fortuna paenitendum? uirgo
formosa etsi sit oppido pauper, tamen *a*bunde dotata est;
affert quippe ad maritum nouum animi indolem, pulchri-
tudinis gratiam, floris rudimentum. ipsa uirginitatis com-
mendatio iure meritoque omnibus maritis acceptissima est;
nam quodcumque aliud in dotem acceperi*s*, potes, cum
libuit, ne sis beneficio obstrictus, omne ut acceperas retri-
buere, pecuniam renumerare, mancipia restituere, domo
demigrare, praediis cedere: sola uirginitas cum semel
accepta est, reddi nequitur, sola apud maritum ex rebus |
dotalibus remanet. uidua autem qualis nuptiis uenit,
talis diuortio digreditur; nihil affert inreposc*i*bile, sed
*585* uenit iam ab alio praeflorata, certe tibi ad quae uelis
minime docilis, non minus suspectans nouam domum quam
ipsa iam ob unum diuortium suspectanda, siue illa morte
amisit maritum, ut scaeui ominis mulier et infausti con-
iugii minime appetenda, seu repudio digressa est, utr*a*muis

F 123ᵇ. φ 22ᵃᵇ. 3 [et] multis *Iahn* ea multis *Colv cf. 103,22* 6/7 c̄Iugiſ & multo (φ) coniugii *Casaub cf. 65,11* coniugali *Scal cf. Vell. Pat. II 65 (76,2 H)* mutuo *Lipsius* 9 at (φ) t *ex* d *ead. m.* 10 larga *vel* lauta *Stewech* uncta *Colv cf. Hor. c. II 15,13* 12 habunde (φ) 13 nouū (φ, *sed ex* u *effect. vid.* a) *def. Bosscha concinnitate verborum* nouam *Schickerad* 16 acceperit (φ) *em. v* 17 libuerit *Pric* 22 inrepoſſibile (φ, *sed mut.* n *in* r *et posterior.* ſ *in* c) 24 (ſuſ) expectanſ (ex *del. et* ſuſ *add. ead. m.*) φ: ſuſpectanſ 26 infandi *Elmenh* 27 ⟨*ut*⟩ *utramuis Kr* utrũuiſ (φ) utramuis v

*Oud.* *Kr.*

habe*n*s culpam mulier, quae aut tam intolerabilis fuit, ut *(103)*
repudiaretur, aut tam insolens, ut repudiaret. ob haec
et alia || uiduae dote aucta procos sollicitant: quod Puden-
tilla quoque in alio marito fecisset, si philosophum sper-
nentem dotis non rep*p*erisset.

**93** Age uero, si auaritiae causa mulierem concupissem,
quid mihi utilius ad possidendam domum eius fuit quam
simultatem inter matrem et filios serere, alienare ab eius
animo liberorum caritatem, quo liberius et artius desolatam
mulierem solus possiderem? fuitne hoc praedonis, quod
uos fingitis? ego uero quietis et concordiae et pietatis *104*
auctor, conciliator, fauisor non modo noua odia non serui,
sed uetera quoque funditus extirpaui. suasi uxori meae,
*586* cuius, ut isti aiunt, iam uniuersas opes transuoraram,
suasi, inquam, ac denique persuasi, ut filiis pecuniam
suam reposcentibus, de qu*a* supra dixeram, ut eam pecu-
niam sine mora redderet in praedis uili aestimatis et
quanto ipsi uolebant, praeterea ex *r*e familiari sua fruc-
tuosissimos agros et grandem domum opulente ornatam
magnamque uim tritici et ordei et uini et oliui cetero-
rumque fructuum, seruos quoque haud minus CCCC, pecora
amplius neque pauca neque abiecti pretii donaret, ut eos
et ex ea parte quam tribuisset securos haberet et ad
cetera hereditatis bona spe[i] inuitaret. haec ergo ab in-
*587* uita Pudentilla — patietur enim me, uti res fuit, | ita
dicere — aegre extudi, ingentibus precibus inuitae et

F 123ᵇ. φ 22ᵇ. 1 habeſ (φ, *supra add. recentiss.* c̊ bet) *em. v* habebat *Colv* habebit *Wower* 3 uncta *Colv* auctae *Heins* 5 reperiſſ& (φ, *em. al. m.*) 10 fuit ne (φ) fuit nae *dubitanter Hild* qđ (đ *eff. ex* uẽ, *quod eras. est, pr. m.*) φ: ꝗ quod <me> *Salm* quem (*cf. 110,17*) *Sauppe post Hild; cf. Kuehner Lat. Gr. II p. 23; sed* quod *potius intellegendum 'me praedonem esse'* 12 seui *Elmenhorst* 16 quo (φ) qua *Casaub v. 80, 4 sqq.* iam dixi *Scal cf. Blase Hist. Gr. III 1 p. 211 sq.* 17 praediis *v cf. 44, 4. 98, 1* uilia eſtimatiſ (φ, *al. m. recte distinx.*) uili aestimatu *Wower* 18 ſe (φ) re *v* 24 ſpei (φ) spe *v* ego *v*

Oud. Kr.
iratae extorsi, matrem filiis reconciliaui, priuignos meos (104)
primo hoc uitrici beneficio grandi pecunia auxi.
Cognitum hoc est tota ciuitate. Rufinum omnes ex- 94
ecrati me laudibus tulere. uenerat ad nos, priusquam
istam donationem perficeret, cum dissimili isto fratre suo
Pontianus, pedes nostros aduolutus ueniam et obliuionem
praeteritorum omnium postularat, flens et manus nostras
osculabundus ac dicens paenitere quod Rufino et similibus
auscultarit. petit postea suppliciter, uti se Lolliano quo-
que Auito C. V. purgem, cui haud pridem tirocinio ora-
tionis suae fuerat || a me commendatus; quippe compererat
ante paucos dies omnia me, ut acta erant, ad eum per-
588 scripsisse. id quoque a me impetrat. itaque acceptis 105
litteris Carthaginem pergit, ubi iam prope exacto con-
sulatus sui munere Lollianus Auitus te, Maxime, opperie-
batur. [h]is epistulis meis lectis pro sua eximia humanitate
gratulatus Pontiano, quod cito *e*rrorem suum correxisset,
rescripsit mihi per eum quas litteras, di boni, qua doc-
trina, quo lepore, qua uerborum amoenitate simul et
iucunditate, prorsus ut 'uir bonus dicendi peritus'. scio
te, Maxime, libenter eius litteras auditurum; et quidem
si praelegam, mea uoce pronuntiabo. cedo tu Auiti epi-
stulas, ut quae semper ornamento mihi fuerunt sint nunc
etiam saluti. *at* tu licebit aquam sinas fluere; namque
optimi uiri litteras ter et quater a*u*eo quantouis tempor*is*
dispendio lectitare. —

F 123ᵇ 124ᵃ. φ 22ᵇ. 2 uitricus *Casaub* 5 iſtã (φ) ista *Hild* ⟨mater⟩ perficeret *v* *malim* ⟨illa⟩ istam; *sed v. 95, 21 et Phil. l. l. p. 584* 7 postulat *v* 9 post ea *Kronenberg* 10/11 orat.] profectionis *v* professionis *Lips* 12/13 p̄ſcripſiſſe (φ) perscripsisse *v* 13 utceptiſ (ac) *em. ead. m.* φ: acceptis 16 hiſ (φ) is *Vulcan* ep̄liſ (φ) 17 herrorē *em.* φ 20 *v. Cat. fr. p. 80 Iord.* 21/22 Et qdē ſi p̄legã (φ) (*compendium* ˜ *in* qdē *al. m. vid. addidisse*) *ad ea quae antecedunt refert Pric; sed interpretand.: 'et quidem si veniam praelegendi accepero' cf. 89, 9 Phil. l. l. p. 585* si prael.] ipse legam *Rohde* 22/23 *ep̄laſ (φ)* 24 ut (φ) *em. v* 25 ab eo (φ) aueo *Gruter* tēpore (φ) *em.* φ

*Oud.* *Kr.*

Non sum nescius debuisse me post istas Auiti litteras **95**
*589* perorare. quem enim laudatorem locupletiorem, quem testem uitae meae sanctiorem producam, quem denique aduocatum facundiorem? multos in uita mea Romani nominis disertos uiros sedulo cognoui, sed sum [m]aeque | neminem ammiratus. nemo est hodie, quantum mea opinio fert, alicuius in eloquentia laudis et spei, quin Auitus esse longe mal*it*, si cu*m* eo se remota inuidia uelit conferre; quippe omnes fandi uirtutes paene diuersae in illo uiro congruunt. quamcumque ora⟨*tio*⟩nem struxerit Auitus, ita illa erit undique sui perfecte absoluta, ut in illa *106*
neque Cato grauitatem requirat neque Laelius lenitatem nec Gracchus impetum nec Caesar calorem nec *H*ortensius distributionem nec Caluus argutias nec parsimoniam Salustius nec opulentiam Cicero: prorsus, inquam, ne omnis persequar, si Auitum audias, neque additum quicquam uelis neque detractum neque autem aliquid commutatum.

Video, Maxime, quam benigne audias, quae in amico tuo Auito recognosces. tua me comitas, ut uel pau|ca dicerem de eo, inuitauit. at non usque adeo tuae beniuolentiae indulgebo, ut mihi permittam iam propemodum fesso in causa prorsus ad finem inclinata de egregiis uirtutibus eius nunc demum incipere, quin potius eas integris uiribus et tempori libero seruem. nunc enim mihi, quod **96**
aegre fero, a commemoratione tanti uiri ad pestes istas oratio reuoluenda est.

Audesne te ergo, Aemiliane, cum Auito conferre?

F 124ª. φ 22ᵇ23ª. 1 a^v^biti *em. ead. m.* 4 facundiorẽ .. *duo puncta add. pr. m.* 5 ſed ſũmeq; (φ) 7 aut spei *Pric* 8 ẽẽ maliſ (φ, *in mg. m. recentiss.* c^e^ lit) cũ (*lineolam add. al. m.*) 9 plane *Sauppe* 10 ora^ti^nẽ (^ti^ *add. m. recent.*) (*sic*) *em.* φ 13 ortenſiuſ (φ) 16 omnia *Elmenh* 17 detractũ (φ) d *ex* r *effect. vid.* 20 recognoscis *v* 28 "ergo "te (*pr. m. vid. ordin. mutasse*) φ: te^o^ g

quemne ille bonum uirum ait, cuius animi dispu*nc*tionem *(106)* tam plene suis litteris collaudat, *e*um tu magiae maleficii criminis insectabere? an inuasisse me domum Pudentillae et concipilare bona eius tu magis dolere debes quam doluisset Pontianus, qui mihi ob paucorum dierum uestro scilicet instinctu ortas simultates etiam absenti apud Auitum satisfecit, qui mihi apud tantum uirum gratias egit? puta me acta apud Auitum, non litteras ipsius † legisse. quid posses uel quas quis in isto negotio accusare? Pontia|nus ipse quod a matre donatum acceperat meo muneri acceptum ferebat, Pontianus me uitricum sibi contigisse intimis affectionibus laetabatur. quod utinam incolumis Carthagine reuertisset. uel, quoniam sic ei fuerat fato decretum, utinam tu, Rufine, supremum eius iudicium *107* non impedisses. quas mihi aut coram aut denique in testamento gratias egisset. litteras tamen, quas ad me Carthagine[m] uel iam adueniens ex itinere praemisit, quas adhuc ualidus, quas iam aeger, plenas honoris, plenas amoris, quaeso, Maxime, paulisper recitari sinas, ut sciat frater † eius, accusator meus, quam in omnibus Mineruae curriculum cum fratre optumae memoriae uiro[c] currat. —

F 124ᵃ. φ 23ᵃ. 1 animi] Auitus *Casaub* diſputationẽ (φ) dispositionem *Fulv Iungermann* Auitus disciplinae rationem *Lennep* dispositam rationem *Koziol* dispunctionem (*i. e. rationem redditam*) *He* *cf. 97,5 an idem significat* disputatio?

2 cũ (φ, *add. m. recentiss.* [8 eum]) magiae ⟨et⟩ maleficii criminibus *Bosscha* maleficii *del. Scriver; sed exstat gradatio ad minora cf. 29,11; cf. p. 10,13. 86,17* 5 pontian;·· (*duo puncta post voc. add. pr. m.*) 9 quaſ qſ (φ) quas⟨res⟩quis *He Phil. l. l. p. 535* *cf. Cic. parad. 6,42:* quem intellegimus diuitem aut hoc uerbum in quo homine ponimus *cf. addend.* quisquis *Colv* quos quires *Stewech* quasuis *Ellis* (*sc. litteras*) uel ⟨tu uel⟩ quisquis *vdVl* quid? possesne uel quisquilias *Kr* 17 carthaginẽ (φ *omiss.* h) *em. v* p̄miſit (p̄ *ex* ꝑ *pr. m. ut vid. eff.*)

φ: ꝑmiſit (*m. recent. add.* [t 8 pre]) 18 amoris ⟨scripsit⟩ *Iahn* 20 in oīb; minerue (φ) in⟨faustis⟩ ominibus M. *Stewech* ⟨inuita⟩ i. o. Minerua *Haupt* i. o. diuersum (diuerse *Gruter*) *Casaub* *i. o. minor uitae Lennep* i. o. impar *Lips* i. o. minor ipse *vel ille Ellis* 21 *uir* occurrat (φ) *em. v*

Oud. Kr.

Audistine uocabula, quae mihi Pontianus frater tuus 97 tribuerat me parentem suum, me dominum, me magistrum|| (107) cum saepe alias, tum in extremo te*m*pore uitae uocans, postquam .......; tuas quoque paris epistolas promerem, si uel exiguam moram tanti putarem. potius testamentum illud recens tui fratris quamquam inperfectum tamen proferri cuperem, in quo mei officiosissime et honestissime 592 meminit. quod tamen testamentum Rufinus neque comparari neque perfici passus est pudore perditae hereditatis, quam ⟨*praemium*⟩ paucorum mensium, quibus socer Pontiani fuit, magno quidem pretio noctium computarat. praeterea nescio quos Chaldaeos consuluerat, quo lucro filiam collocaret, qui, ut audio, utinam illud non uere respondissent, primum eius maritum in paucis mensibus moriturum; cetera enim de hereditate, ut adsolent, ad consulentis uotum confinxerunt. uerum, ut dii uoluere, quasi caeca bestia in cassum hiauit. Pontianus enim filiam Rufini male compertam non modo heredem non reliqui*t*, sed ne honesto quidem legato impertiuit, quippe 108 qui ei ad ignominiam lintea adscribi ducentorum fere denariorum iusserit, ut intellegeretur iratus potius aesti- 593 masse eam quam | oblitus praeterisse. scribsit autem heredes tam hoc testamento quam priore, quod lectum est, matrem cum fratre, cui, u*t* uides, admodum puero *e*andem illam filiae suae machinam Rufinus admouet ac

F 124[a b]. φ 23[a b]. 2 tribuebat *Iahn; sed cf.* saepe alias *v. 3* 3 tepore *em.* φ 4 poſtquã—ꝑmerẽ (φ) possem—promere *Bosscha* post quae (post quam *Ellis*) —promerem *Beyte* post quirem—promere *Hild* possem—⟨promere et⟩ promerem *Kr* *lac. post* postquam *statuta, in qua talia fere interciderint:* mecum rediit in gratiam, *interpunct. mutav. He cf. Phil. l. l. p. 536* 8/9 comparare *Lips* compleri *Casaub* 10 praemium *add. He cf. Phil. l. l. p. 538* 12 chaldęoſ (*al. m. redintegr. litt. eff.* chaldeuſ) 18 cõptã (φ) mali *Casaub cf.* male audire 19 reliqt (t *m. rec. redintegr. litt. eff., fuit* d) φ: reliqt (t *in ras. ex* d *eff.*) 21/22 exterminasse *Colv* 22 scribſit (*al. m. redint. litt.* p *ex* b *eff.*) 24 cui; (φ) cui ut *v* 25 tandẽ (φ) *em.* Casaub

18/19 cf. Lekey de synt. Ap. p. 20.

*Oud.* *Kr.*

mulierem aliqu*am* multo natu maiorem, nuperrime uxorem *(108)*
fratris, misero puero obicit et obsternit.

A[i]t ille puellae meretricis blandimentis et lenonis 98
patris illectamentis captus et possessus, exinde ut frater
eius animam edidit, relicta matre ad patruum commigra-
uit, quo facilius remotis nobis coepta perficerentur; fauet
enim Rufino Aemilianus et prouentum cupit. — ehem, recte
uos ammonetis: etiam suam spem bonus patruus temperat
in isto ac fouet, qui sciat intestati pueri legitimum || magis
quam iustum heredem futurum. nollem hercule hoc a me
*594* profectum; non fuit meae moderationis tacitas omnium
suspiciones palam abrumpere; male uos, qui suggessistis.
plane quidem, si [p]uerum uelis, multi mirantur, Aemiliane,
tam repentinam circa puerum istum pietatem tuam, post-
quam frater eius Pontianus est mortuus, cum antea tam
ignotus illi fueris, ut saepe ne in occursu quidem filium
fratris tui de facie agnosceres. at nunc adeo patientem
te ei praebes itaque eum indulgentia corrumpis, adeo ei
nulla re aduersare, ut per haec suspicacioribus fidem facias.
inuestem a nobis accepisti: uesticipem ilico reddidisti;
cum a nobis regeretur, ad magistros itabat: ab iis nunc *109*
magna fugela in ganeum fugit, amicos serios aspernatur,
cum adulescentulis postremissumis inter scorta et pocula
puer hoc aeui conuiuium agitat. ipse domi tuae rector,
*595* ipse familiae dominus, ipse magister conuiuio; in ludo
quoque gladiatorio frequens uisi⟨*ta*⟩t¦or nomina gladia-

F 124ᵇ. φ 23ᵇ. 1 aliquē *em.* φ *et Salm* alioqui *v* 3 Ait (φ, *in mg. add. m. recentiss.* c͏ͤ at) meretriciis—lenoniis *Casaub* 8 tēper& (*em. ead. m.*) φ: tempat (at supra) 9 isto^ac (^ac *ead. m. add., exstat in* φ) 11 hominum *Fulv* 12 ſuggeſiſtiſ *em.* φ 13 puerū (φ) *em. Casaub cf. 15,1* peruerum *Hild* 15 Pontianus *del. Kr cf. Phil. l. l. p. 517* 19 aduersaris *Novák* 21 magiſtroſ it abatabiiſ (ſ i *al. m. redintegr. litt. parvo spatio separavit, ut verba distingueret*) 25 conuiuii *Kr* in conuiuio *v cf. Draeger Synt. d. Tac.*³ *p. 25 sq.* 26 uiſitor (φ) *uisitur v* uisitator *He Phil. l. l.* p. 539

torum et pugnas et uulnera plane quidem ut puer honestus ab ipso lanista docetur; loquitur nunquam nisi Punice et si quid adhuc a matre graecissat; enim Latine loqui neque uult neque potest. audisti, Maxime, paulo ante, | pro nefas, priuignum meum, fratrem Pontiani, diserti iuuenis, uix singulas *sy*llabas fringultientem, cum ab eo quaereres, dona*s*setne illis mater quae ego dicebam me adnitente donata. (109)

99 Testor igitur te, Claudi Maxime, uosque, qui in consilio estis, uosque etiam, qui tribunal mecum adsistitis, haec damna et dedecora morum eius patruo huic et candidato illo socero adsignanda meque posthac boni consulturum, quod talis priuignus curae meae iugum ceruice excusserit, neque postea pro eo matri eius supplicaturum. nam, quod paenissime oblitus sum, nuperrime cum testamentum Pudentilla post mortem Pontiani filii sui in mala ualetudine scrib[s]eret, diu sum aduersus illam renisus, ne hunc ob tot insignis contumelias, ob tot iniurias || exhere-
596 daret; elogium grauissimum iam totum medius fidius perscriptum ut aboleret, impensis precibus oraui[t]; postremo, ni impetrarem, diuersurum me ab ea comminatus sum: mihi hanc ueniam tribueret, malum filium beneficio uinceret, me inuidia omni liberaret. nec prius destiti quam ita fecit. doleo me huncce scrupulum Aemiliano demp-

F 124ᵇ125ᵃ. φ 23ᵇ. 1 ʺhoneſtuſ ʺpuer (*ead. m. ord. mut.*) φ:puer honeſt⁹ 3 φ:latine e (i supra) at enim *Iahn v. Phil. l. l. p. 572* 4 pālo (v supra) (*ead. m. em.*) 6 ſillabaſ (φ) 7 donaſ&ne (φ, *sed em. al. m.*) 10 etiã∗ (*nota distinct. eras.*) 13 qd *mut. in* qđ 16 pudentilla (a *mut. in* ę, *quae litt. rurs. deleta est*) φ:pudentille (*m. recentiss. supra voc. add.* ẽ la) 17 ſcribſer& (*ex* b *vid. eff.* p) φ:ſcrib&̃ (ſ supra) (ſ *ead. m. add.*) scripsit *Salm* scripserit *v* scriberet *Kr* 18/19 ex·eredar& (ꝉ supra) (ꝉ *add. et* d *ex* r *eff. ead. m.*, *inter* x *et* e *litt. exstat, quae nec* b *nec* h *est, sed utrique similis*) φ:exheredar& 19 iam tum *Scal* 20 orauit (φ, *sed punct. del.* t) 22/23 uincer& (φ) *in ras. pr. m.* 24 hunc ſe φ:hūc ce (*posterior* c *ex* ſ *eff.*)

*Oud.* *Kr.*

sisse, tam inopinatam *r*em e*i* indicasse. specta quaeso, Maxime, ut hisce auditis subito obstipuerit, ut oculos ad *110* terram demiserit; enim longe sequius rat*us* fuerat, nec inmerito: mulierem filii contumeliis infectam, meis officiis deuinctam sciebat. de me quoque fuit quod timeret: quiuis uel aeque ut ego spernens hereditatis tamen uindicari de tam inofficioso priuigno non recusasset. haec praecipue sollicitudo eos ad accusationem mei stimulauit: hereditatem omnem mihi relictam falso ex sua auaritia coniectauere. soluo uos in praeteritum isto metu. namque animum meum neque hereditatis neque ultionis occasio potuit loco demouere. pugnaui cum irata matre pro priuigno malo uitricus, ueluti pater pro optimo filio aduersus nouercam, nec satis fuit, ni bonae uxoris prolixam *597* | liberalitatem circa me nimio plus aequo coercerem.

Cedo tu testamentum iam inimico filio a matre factum **100** me, quem isti praedonem dicunt, uerba singula cum precibus praeeunte[m]. rumpi tabulas istas iube, Maxime: inuenies filium heredem, mihi uero tenue nescio quid honoris gratia legatum, ne, si quid ei humanitus attigisset, nomen maritus in uxoris tabulis non haberem. cape ist[a]ut matris tuae testamentum, uere hoc quidem inofficiosum; qui*d*ni? in quo obsequentissimum maritum exheredauit, inimicissimum filium scribsit heredem, immo enimuero non filium, sed Aemiliani spes et Rufini nuptias, set temulentum illud collegium, parasitos tuos. accipe, inquam, filiorum optime, et positis paulisper epistulis amatoriis matris lege potius testamentum: si quid quasi insana scripsit, hic reperies

F 125ª. φ 23ᵇ24ª. 1 ſem& (φ, *in mg.* d) semitam *v* sententiam *vir doct. in ed. Iunt. post.* rem *Lips* rem ei *Bosscha cf. 46,4. 99,6* spem ei *vel* speculum *Hild* 3 ratiſ φ: rat⁹ (⁹ *in ras. ex* iˢ) 4 infestam *Casaub* 6 quis *Kr* 15 plus aequo *del. Scriver* 17 quẹ̄ φ: quē 18 p̄euntē (φ) *em. v* 20 eam *Elmenh cf. Hey Arch. f. l. Lex. XIII 211 Thes. l. Lat. II 1146,55* obtigisset *Burmann* 21 tabuliſ (φ) ſ *in ras. eff. ead. m.; vid. fuisse* n *verbi sequent.* iſta ut (φ) istud *Casaub* 22 *qni (φ) em. v* 27 ep̄tiſ (φ) 28 insania *Scal*

*Oud.* *Kr.*

et quidem mox | a principio: ʻSicinius Pudens filius meus
mihi heres estoʼ. fateor, qui ho*c* legerit insanum putabit.
598 hicine filius heres, qui te in ipso fratris sui funere ad- 111
uocata perditissimorum iuuenum manu uoluit excludere
e domo quam ipsa donaueras, qui te sibi a fratre cohere-
dem relict*am* grauiter et acerbe tulit, qui confestim te
cum tuo luctu et maerore deseruit et ad Rufinum et
Aemilianum de sinu tuo aufugit, qui *t*ibi plurimas postea
contumelias dixit coram et adiuuante patruo fecit, qui
nomen tuum pro tribunalibus uentilauit, qui pudorem
tuum tuismet litteris conatus est publice dedecorare, qui
maritu*m* tuum, quem elegeras, quem, ut ipse obiciebat,
efflictim amabas, capitis accusauit? aperi quaeso, bone
puer, aperi testamentum: facilius insaniam matris sic
probabis.

Quid abnuis, quid recusas, postquam sollicitudinem de
hereditate materna reppulisti? at ego hasce tabulas, **101**
Maxime, hic ibidem pro pedibus tuis a*b*icio testorque me
deinceps incuriosius habiturum, quid Pudentilla testamento
suo scribat. ipse iam, ut libet, matrem suam de cetero
exoret: mihi, ut ultra pro eo deprecer, locum non reliqui*t*.
599 ipse iam, ut ⟨*qui*⟩ | sui potens ac uir acerbissimas litteras
matri dictet, iram eius deleniat; qui potuit perorare,
poterit exorare. mihi iam dudum satis est, si non modo
crimina obiecta plenissime dilui, uerum etiam radicem
iudicii huius, id est hereditatis quaesitae inuidiam, funditus
sustuli.

F 125ª. φ 24ª. 2 ho$^{c}$ ($^{c}$ *al. m. add.*) *em.* φ insanam *Casaub* 6 relictũ (φ) *em. v* 8 ibi (φ) *em. Stewech* plurim$^{a}$aſ (a *correct. ex* o, *ut vid.*, $^{a}$ *add. ead. m.*) 12 maritũ (φ) *lineolam al. m. add.* 13 amabaſ (φ) ſ *ex* t *corr. ead. m.* 18 adicio φ: abicio 21 reliq̄d *em.* φ 22 ut ⟨qui⟩ *He cf. 79,1. 98,19* uir] qui *Casaub* acerb̄ſimaſ acceptissimas *Bosscha* amantissimas *Hild* 23 matris deleat *Florid* dictet ⟨et⟩ *Kr* acerb. litt. *ad testament. referendum putat vdVl*; sed *cf. Hor. ep. I 10,49:* haec tibi dictabam

Illud etiam, [c] ne quid omnium praeter*ea*m, priusquam peroro, falso obiectum reuincam. dixistis me mag*n*a pecunia mulieris pulcherrimum praedium meo nomine emisse. dico exiguum herediolum || LX milibus nummum, id quoque non me, sed Pudentillam suo nomine emisse, Pudentillae nomen in tabulis esse, Pudentillae nomine pro eo agello tributum dependi. praesens est quaestor publicus, cui depensum est, Coruinius Celer, uir ornatus; adest *112*
etiam tutor auctor mulieris, uir grauissimus et sanctissimus, omni cum honore mihi nominandus, Cassius Longinus.
*600* quaere, Maxime, cuius emptionis auctor fuerit, quantulo pretio mulier locuples agellum suum praestinarit. —

[testimonium Cassi Longini tutoris et Coruini Clementis quaestor(is)]

Estne ita ut dixi? uspiam in hac emptione nomen meum ascriptum est? num ipsum heredioli pretium inuidiosum est, num uel hoc saltem in me collatum?

Quid etiam est, Aemiliane, quod non te iudice refu- **102**
tauerim? quod pretium magiae meae repperisti? cur ergo Pudentillae animum ueneficiis flecterem? quod ut ex ea commodum caperem? uti dotem mihi modicam potius quam a[m]mpla*m* diceret? o praeclara carmina. an ut eam dotem filiis suis magis restipularetur quam penes me sineret? quid addi ad hanc magiam potest?

F 125ᵃᵇ. φ 24ᵃ. 1 c neqd (c *vid. litt. falso scribi coepta neque deleta*) p̄teũ (φ) *em. v* 2 magia (φ) *em. Sciopp* 4 nummum ⟨emptum⟩ *vdVl* 5 non meo *Acidal* 6 ẽẽ 7/8 publicuſ, b *ex* p *corr. ead. m.* (φ) 8 Coruinus *v cf. C. I. L. VIII 5501 W. Schulze Abh. d. Gött. Ges. d. W. V 5 (1904) 155* uiror nat; (*postea recte distinct.*) 9 tutor (*ras. in* u, *in mg. ead. m.* tu) φ: tu tutor [tutor] *? Bosscha* auctor *del. Scipio Gent. cf. Vocab. iurisprud. Rom. iussu institut. Savign. comp. I 513* 13 Celeris *Schott recte, sed verba* testim. — qR *interpolat. recte iudicavit Acidal* 14 qR *interpret.:* quod recitatum est *Scip Gent,* quaestoris *Salm,* quid responsum *Schott,* quaestoris responsum *Hild,* quod requiritur *vdVl* 18 quod] qđ (*sed* đ *similior litteris at*) φ: qd (q *in ras.*) 20 ego *v* 22 ãmpla (*supra posterior. a al. m. add.* ¯) φ: amplā

an uti rem familiarem suam meo adhortatu pleramque filiis condonasset, quae nihil illis ante me maritum fuerat largita, mihi ⟨*nihil*⟩ quicquam impertiret? o graue ueneficium
601 dicam an ingratum beneficium.. an ut testamento, quod irata filio scribebat, filium potius, cui offensa erat, quam me, cui deuincta, heredem relinqueret? hoc quidem multis cantaminibus difficile impetraui. putate | uos causam non apud Cl(audium) Maximum agere, uirum aequum et iustitiae pertinacem, sed alium aliquem prauum et saeuum iudicem substituite, accusationum fautorem, cupidum con- 113
dem[p]nandi: date ei quod || sequatur, ministrate uel tantulam uerisimilem occasionem secundum uos pronuntiandi; saltim fingite aliquid, eminiscimini quod respondeatis, qui uos ita rogarit. et quoniam omnem conatum necesse est quaepiam causa praecedat, respondete qui Apuleium dicitis animum Pudentillae magicis illectamentis ad*o*rtum, quid ex ea petierit, cur fecerit. formam eius uoluerat? negatis. diuitias saltim concupierat? negant tabulae dotis, negant tabulae donationis, negant tabulae testamenti, in quibus non modo non cupide appetisse, uerum etiam dure reppulisse liberalitatem suae uxoris *o*stenditur.
602 quae igitur alia causa est? quid ommutuistis? quid tacetis? ubi illud libelli uestri atrox principium nomine priuigni mei form[orm]atum: 'hunc ego, domine Maxime, reum apud te facere institui'? quin igitur addis: 'reum 103
magistrum, reum uitricum, reum deprecatorem'? sed quid deinde? 'plurimorum maleficiorum et manifestissimorum'.

F 125[b]. φ 24[ab]. 1 adhortatu (φ) *supra* u *eras. lineola* ˜ 2 c̄donaſſ& (φ) condonaret *Pric* cum donasset *Bosscha cf. 69, 22 sq.* 3 ⟨nec⟩ mihi *Florid*, ⟨nihil⟩ quicquam *Pric an* quicquam *idem significat atque* tenue nescio quid *110, 19? cf. Laber. inc. fab. fr. VII Ribbeck P. Sc. R. F. II[3] p. 362* 6 mecū (φ) *em. v* 8 ·Cl· (φ) 10 ſu$^{b}$ſtituite (*em. ead. m.*) 13 ⟨si⟩ qui *? vd Vl cf. 19, 25* 14 nekesse (k *vid. eff. ex* c) 16 adhortū (φ, *sed* ḥ) 21 reppuliſſe (i *ex* l *vid. correx. m. pr.*) hoſtendit̄ *em. φ* 22 $\overset{i}{g}$ 24 formormatū *em. φ*

*Oud.* *Kr.*

cedo unum de plurimis, cedo dubium uel saltem obscurum de manifestissimis. ceterum ad haec, quae obiecistis, numera an binis | uerbis respondeam. 'dentes sp*l*endid*as*': ignosce munditiis. 'specula inspicis': debet philosophus. 'uersus facis': licet fieri. 'pisces exploras': Aristoteles docet. 'lignum consecras': Plato suadet. 'uxorem ducis': leges iubent. 'prior natu is⟨*ta*⟩ est': solet fieri. 'lucrum sectatus es': dotalis accipe, donationem recordare, testamentum lege. quae si omnia affatim retudi, si calumnias omnes refutaui, si me in omnibus non modo criminibus, uerum etiam maledictis procul a culpa [philosophiae] tutus sum,
603 si philosophiae honorem, qui mihi salute mea antiquior 114
est, nusquam minui, immo contra ubique si cum septem
604 pennis eum tenui: si haec, ut dico, ita sunt, | possum securus existimationem tuam reuereri quam potestatem
605 uereri, quod minus graue et uerendum mihi arbitror a[c] procons(ule) damnari quam si a tam bono tamque emendato uiro improber.

Dixi.

F 125b. φ 24b. 3 ſpendidoſ φ:ſplendidoſ *em. Lips cf.* madidare, candidare splendicas *vdVl* 7 iſ ē (φ) *em. Hild* is *del. Novák* ea est *Colv* 8 dotalis ⟨tabulas⟩ *vdVl coll. 113, 18* dotis tabulam *Stewech sed binis verbis respondet (v. 3)* dotale *Casaub* 9 affatĩ (φ) *prior.* f *ex* d *corr. ead. m.* 11 philosophiae *del. Bosscha* magiae *Acidal* philosophi *Fulv* philosophiam (*omisso* me *v. 10*) *Casaub* tuitus *Bosscha* 14 *Lucil. fr. 122 Marx Baehr. F. P. R. p. 155 cft. Rutgers*

15 securius *v* *cf. 33, 11* 16/17 ac ꝓcoſ (φ, *supra* ac *m. recentiss. add.* $\overset{e}{c}$ a) *em. Ald* improbarer *Salm fort. recte* 18 im̄pbē (*eras.* r) φ:im̄pber APVLEI PLATONICI MADAVREN|SIS · PROSAE · DE MAGIA LIB · II · Expl. | Ego ſaluſtiuſ. em̄daui rome felix. (φ)

# Auctores.

# Index nominum.

---

*Addendum p. 56,11 in app. crit.:* molitur *Rossbach*
*p. 106,9 in app. crit. post* ponimus: *Min. Fel. c. 10,3:* unde autem uel quis ille

---

**Januar 1909.**

# A. Ausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller.

## 1a. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. [8.]

**Diese Sammlung hat die Aufgabe, die gesamten noch vorhandenen Erzeugnisse der griechischen und römischen Literatur in neuen, wohlfeilen Ausgaben zu veröffentlichen, soweit dies zugunsten der Wissenschaft oder der Schule wünschenswert ist. Die Texte der Ausgaben beruhen auf den jeweils neuesten Ergebnissen der kritischen Forschung, über die die beigefügte adnotatio critica, die sich teils in der praefatio, teils unter dem Text befindet, Auskunft gibt. Die Sammlung wird ununterbrochen fortgesetzt werden und in den früher erschienenen Bänden durch neue, verbesserte Ausgaben stets mit den Fortschritten der Wissenschaft Schritt zu halten suchen.**

**Die Sammlung umfaßt zurzeit gegen 550 Bände, die bei einmaligem Bezuge statt ca. 1800 Mark geheftet, 2050 Mark gebunden zum Vorzugspreise von ca. 1850 Mark, bzw. 1600 Mark abgegeben werden.**

**Alle Ausgaben sind auch gleichmäßig in Leinwand gebunden käuflich!**

### Textausgaben der griechischen und lateinischen Klassiker.

**Die mit einem * bezeichneten Werke sind Neuerscheinungen der letzten Jahre.**

#### a. Griechische Schriftsteller.

**Aeliani de nat. anim. ll. XVII, var. hist., epistt., fragmm.** Rec. R. Hercher. Vol. I. ℳ 5.— **5.50.** Vol. II. ℳ 7.20 **7.70.**
— **varia historia.** Rec. R. Hercher. ℳ 1.50 **1.90.**
**Aeneae commentarius poliorceticus.** Rec. A. Hug. ℳ 1.35 **1.75.**
***Aeschinis orationes.** Ed. Fr. Blass. Ed. II. min. ℳ 2.80 **3.30.**
— — — Ed. maior (m. Index v. Preuss). ℳ 9.20 **9.80.**
**Aeschyli tragoediae.** Iter. ed. H. Weil. ℳ 2.40 **3.—**
Einzeln jede Tragödie (Agamemnon. Choëphorae. Eumenides. Persae. Prometheus. Septem c. Th. Supplices) ℳ —.40 **—.70.**
*— **cantica.** Dig. O. Schroeder. ℳ 2.40 **2.80.**
[—] **Scholia in Persas.** Rec. O. Dähnhardt. ℳ 3.60 **4.20.**
**Aesopicae fabulae.** Rec. C. Halm. ℳ —.90 **1.30.**
**Alciphronis Rhetoris epistularum lib. IV.** Ed. M. A. Schepers. ℳ 3.20 **3.60.**
**Alexandri Lycopol. c. Manich.** Ed. A. Brinkmann. ℳ 1.— **1.25.**
*Alypius: s. Musici.*
**Anacreontis carmina.** Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**
**Anaritius:** s. Euclid. suppl.
***Andocidis orationes.** Ed. Fr. Blass. Ed. III. ℳ 1.40 **1.80.**
**Annae Comnenae Alexias.** Rec. A. Reifferscheid. 2 voll. ℳ 7.50 **8.60.**
**Anonymus de incredibilibus:** s. Mythographi.
**Anthologia Graeca epigr. Palat. c. Plan.** Ed. H. Stadtmueller.
Vol. I: Pal. l. I—VI (Plan. l. V—VII). ℳ 6.— **6.60.**
Vol. II. P. 1: Pal. l. VII (Plan. l. III). ℳ 8.— **8.60.**
*Vol. III. P. 1: Pal. l. IX. (Epp. 1—563. Plan. l. I) ℳ 8.— **8.60.**
— **lyrica** s. lyr. Graec. rell. Edd. Th. Bergk, E. Hiller, O. Crusius. ℳ 3.— **3.60.**
**Antiphontis orationes et fragmenta.** Ed. Fr. Blaß. Ed. II. ℳ 2.10 **2.50.**
**Antonini, M. Aurel., commentarr. ll. XII.** Rec. I. Stich. Ed. II. ℳ 2.40 **2.80.**
**Antoninus Liberalis:** s. Mythographi.
**Apocalypsis Anastasiae.** Ed. R. Homburg ℳ 1.20 **1.60.**
**Apollodori bibliotheca.** Ed. R. Wagner: siehe Mythographi. Vol. I.

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

**Apollonius Pergaeus.** Ed. et Lat. interpr. est I. L. Heiberg. 2 voll. M 9.— 10.—
**Apollonii Rhodii Argonautica.** Rec. R. Merkel. M 1.50 **1.90.**
***Appiani hist. Rom.** Ed. L. Mendelssohn. Vol. I. M 4.50 **5.—** Vol. II. Ed. P. Viereck. Ed. II. M 6.— **6.60.**
**Archimedis opera omnia.** Ed. I. L. Heiberg. 3 voll. M 18.— **19.80.**
**Aristeae ad Philocratem epistula** c. cet. de vers. LXX interpr. testim. Ed. P. Wendland. M 4.— **4.50.**
**Aristophanis comoediae.** Ed. Th. Bergk. 2 voll. Ed. II. M 4.— **5.—**
Vol. I: Acharn., Equites, Nubes, Vespae, Pax. M 2.—, **2.50.**
— II: Aves, Lysistrata, Thesmoph., Ranae, Eccles., Plutus. M 2.— **2.50.**
Einzeln jedes Stück M —.60 **—.90.**
**Aristotelis de partib. anim. ll. IV.** Ed. B. Langkavel. M 2.80 **3.20.**
*—— **de animalium motu.** Ed. Fr. Littig. [In Vorb.]
*—— **de animalibus historia.** Ed. L. Dittmeyer. M 6.— **6.60.**
—— **de arte poetica l.** Rec. W. Christ. M —.60 **—.90.**
—— **physica.** Rec. C. Prantl. [z. Zt. vergr.]
—— **ethica Nicomachea.** Rec. Fr. Susemihl. Ed. alteram cur. O. Apelt. M 2.40 **2.80.**
—— **de coelo et de generatione et corruptione.** Rec. C. Prantl. M 1.80 **2.20.**
—— **quae feruntur de coloribus, de audibilibus, physiognomonica.** Rec. C. Prantl. M —.60 **—.90.**
*—— **politica.** Post Fr. Susemihlium rec. O. Immisch. M 3.— **3.50.**
—— **magna moralia.** Rec. Fr. Susemihl. M 1.20 **1.60.**
—— **de anima ll. III.** Rec. Guil. Biehl. M 1.20 **1.60.**
[—— **ethica Eudemia.**] Eudemi Rhodii ethica. Adi. de virtutibus et vitiis l. rec. Fr. Susemihl. M 1.80 **2.20.**
—— **ars rhetorica.** Ed. A. Roemer. Ed. II. M 3.60 **4.—**
*—— **metaphysica.** Rec. Guil. Christ. Ed. II. M 2.40 **2.80.**
—— **qui fereb. libror. fragmenta.** Coll. V. Rose. M 4.50 **5.—**
—— **oeconomica.** Rec. Fr. Susemihl. M 1.50 **1.90.**
—— **quae feruntur de plantis, de mirab. auscultat., mechanica, de lineis insec., ventorum situs et nomina, de Melisso Xenophane Gorgia.** Ed. O. Apelt. M 3.— **3.40.**
—— ***parva naturalia.*** Rec. Guil. Biehl. M 1.80 **2.20.**

**Aristotelis** Πολιτεία Ἀθηναίων. Ed. Fr. Blass. Ed. IV. M 1.80 **2.20.**
——: s. a. Musici.
[—— ——] ***Divisiones** quae vulgo dicuntur **Aristoteleae.** Ed. H. Mutschmann. M 2.80 **3.20.**
**Arriani Anabasis.** Rec. Car. Abicht. [z. Zt. vergr.]
*—— **quae exstant omnia.** Ed. A. G. Roos. Vol. I. Anabasis. Ed. maior. Mit 1 Tafel. M 3.60 **4.20.**
*—— **Anabasis.** Ed. A. G. Roos. Ed. min. M 1.80 **2.20.**
—— **scripta minora.** Edd. R. Hercher et A. Eberhard. Ed. II. M 1.80 **2.20.**
**Athenaei dipnosophistae ll. XV.** Rec. G. Kaibel. 3 voll. M 17.10 **18.90.**
**Autolyci de sphaera quae movetur l., de ortibus et occasibus ll. II.** Ed. Fr. Hultsch. M 3.60 **4.—**
**Babrii fabulae Aesopeae.** Rec. O. Crusius. Acc. fabul. dactyl. et iamb. rell. Ignatii et al. testrast. iamb. rec. a C. Fr. Mueller. Ed. maior. M 8.40 **9.—** Rec. O. Crusius. Ed. minor. M 4.— **4.60.**
—— —— Ed. F. G. Schneidewin. M —.60 **1.—**
**Bacchius:** s. Musici.
**Bacchylidis carmina.** Ed. Fr. Blass. Ed. III. M 2.40 **2.90.**
**Batrachomyomachia:** s. Hymni Homerici.
**Bio:** s. Bucolici.
**Blemyomachia:** s. Eudocia Augusta.
**Bucolicorum Graecorum Theocriti, Bionis, Moschi reliquiae.** Rec. H. L. Ahrens. Ed. II. M —.60 **1.—**
***Caecilii Calactini fragmenta.** Ed. E. Ofenloch. M 6.— **6.60.**
**Callinici de vita S. Hypatii l.** Edd. Sem. Philol. Bonn. sodales. M 3.— **3.40.**
**Cassianus Bassus:** s. Geoponica.
**Cebetis tabula.** Ed. C. Praechter. M —.60 **—.90.**
**Chronica minora.** Ed. C. Frick. Vol. I. Acc. Hippolyti Romani praeter Canonem Paschalem fragmm. chronol. M 6.80 **7.40.**
**Claudiani carmina:** s. Eudocia Augusta.
**Cleomedis de motu circulari corporum caelestium ll. II.** Ed. H. Ziegler. M 2.70 **3.20.**
**Colluthus:** s. Tryphiodorus.
**Cornuti theologiae Graecae compendium.** Rec. C. Lang. M 1.50 **2.—**
**Corpusculum poesis epicae Graecae ludibundae.** Edd. P. Brandt et C. Wachsmuth. 2 fasc. je M 3.— **3.50.**
***Damascii vita Isidori.** Ed. J. Hardy. [In Vorb.]
**Demades:** s. Dinarchus.
**Demetrii Cydon. de contemn. morte or.** Ed. H. Deckelmann. M 1.— **1.40.**

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

rationes. Rec. G. Dindorf. Fr. Blass. Ed. maior. [Mit 3 voll. je *M* 2.80 **3.20.** Ed. e die adnot. crit.] 3 voll. je 6 partes. je *M* —.90 **1.20.**
:s 1. Olynthiacae III. Phi- . De pace. Philippica II. ıneso. De Chersoneso. Phi- III. IV. Adversus Philippi ı. Philippi epistola. De con- ). De symmoriis. De Rho- ibertate. De Megalopolitis. 'e Alexandri. *M* —.90 **1.20.**
!. De corona. De falsa lega- ( —.90 **1.20.**
rs 1. Adversus Leptinem. Jidiam. Adversus Andro- Adversus Aristocratem. **1.20.**
2. Adversus Timocratem. Aristogitonem II. Adversus III. Adversus Onetorem II. hemin. In Apaturium. In em. In Lacritum. Pro Phor- n Pantaenetum. In Nausi- In Boeotum de nomine. ım de dote. *M* —.90 **1.20.**
s 1. In Spudiam. In Phae- In Macartatum. In Leocha- Stephanum II. In Euergum. ›iodorum. In Timotheum. ›m. Pro corona trierarchica. pum. In Nicostratum. In In Calliclem. *M* —.90 **1.20.**
s 2. In Dionysodorum. In n. In Theocrinem. In Oratio funebris. Amatoria. Epistolae. Index historicus. **1.20.**

mosthene. Recc. H. Diels art. *M* 1.20 **1.50.**

ones adiectis **Demadis** qui ntis ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας. s. Ed. II. *M* 1.— **1.40.**

**heca hist.** Edd. Fr. Vogel hor. 6 voll. Voll. I—III. je Vol. IV. *M* 6.80 **7.40.** — **5.60.**
dorf. 5 voll. Vol. I u. II. l. III u. IV. je *M* 3.— 75.

**ındensis fragmenta.** Ord. lliam. *M* 2.40 **2.80.**

**›cceiani historia Romana.** . 5 voll. Vol. I. *M* 6.— **6.60.** 0 **5.40.** [Die weiteren Bände

**tomi orationes.** Rec. L. ..I. [Vergr.] Vol. II. *M* 2.70 arbeitung von A. Sonny

**Dionysi Halic. antiquitates Romanae.** Ed. C. Jacoby. 4 voll. Voll. I—IV. je *M* 4.— **4.60.**
—— **opuscula.** Edd. H. Usener et L. Radermacher. Vol. I. *M* 6.— **6.60.**
—— —— Vol. II. Fasc. I. *M* 7.— **7.60.**
*—— —— Vol. II. Fasc. II. [In Vorb.]

**Diophanti opera omnia** c. Gr. commentt. Ed. P. Tannery. 2 voll. *M* 10.— **11.—**

***Divisiones Aristoteleae,** s. **Aristoteles.**

**Eclogae poetarum Graec.** Ed. H. Stadtmueller. *M* 2.70 **3.20.**

**Epicorum Graec. fragmenta.** Ed. G. Kinkel. Vol. I. *M* 3.— **3.50.**

**Epicteti dissertationes** ab Arriano dig. Rec. H. Schenkl. Acc. fragmm., enchiridion, gnomolog. Epict., rell., indd. Ed. maior. *M* 10.— **10.80.** Ed. minor. *M* 6.— **6.60.**

***Epistulae privatae graecae** in pap. aet. Lagid. serv. Ed. St. Witkowski. *M* 3.20 **3.60.**

**Eratosthenis catasterismi:** s. **Mythographi** III. 1.

***Erotici scriptores Graeci.** Ed. A. Mewaldt. [In Vorb.]

**Euclidis opera omnia.** Edd. I. L. Heiberg et H. Menge.
Voll. I-V. **Elementa.** Ed. et Lat. interpr. est Heiberg. *M* 24.60 **27.60.**
— VI. **Data.** Ed. H. Menge. *M* 5.— **5.60.**
— VII. **Optica, Opticor. rec. Theonis, Catoptrica,** c. scholl. ant. Ed. Heiberg. *M* 5.— **5.60.** [Forts. in Vorb.]
—— —— —— Supplem.: **Anaritii** comm. ex interpr. Gher. Crem. ed. M. Curtze. *M* 6.— **6.60.**
——: s. a. **Musici.**

**Eudociae Augustae, Procli Lycii, Claudiani** carmm. Graec. rell. Acc. **Blemyomachiae** fragmm. Rec. A. Ludwich. *M* 4.— **4.40.**
—— **violarium.** Rec. I. Flach. *M* 7.50 **8.10.**

**Euripidis tragoediae.** Rec. A. Nauck. Ed. III. 3 voll. *M* 7.80 **9.30.**
Vol. I: Alcestis. Andromacha. Bacchae Hecuba. Helena. Electra. Heraclidae Hercules furens. Supplices. Hippolytus. *M* 2.40 **2.90.**
— II: Iphigenia Aulidensis. Iphigenia Taurica. Ion. Cyclops. Medea. Orestes. Rhesus. Troades. Phoenissae. *M* 2.40 **2.90.**
— III: Perditarum tragoediarum fragmenta. *M* 3.— **3.50.**
Einzeln jede Tragödie *M* —.40 **—.70.**

**Eusebii opera.** Rec. G. Dindorf. 4 voll. *M* 23.60 **25.80.**

**Fabulae Aesopicae:** s. **Aesop. fab.**

**Fabulae Romanenses Graec.** conscr. Rec. A. Eberhard. Vol. I. [Vergr. Forts. erscheint nicht.]

Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare

**Favonii Eulogii disp. de somnio Scipionis.** Ed. A. Holder. *M.* 1.40 **1.80.**

**Florilegium Graecum** in usum primi gymnasiorum ordinis collectum a philologis Afranis. kart. Fasc. 1—10 je *M.* —.50; Fasc. 11—15 je *M.* —.60.
Hierzu unentgeltlich an Lehrer: Index argumentorum et locorum.
Außer der Verwendung bei den Maturitätsprüfungen hat diese Sammlung den Zweck, dem Primaner das Beste und Schönste aus der griech. Literatur auf leichte Weise zugänglich zu machen und den Kreis der Altertumsstudien zu erweitern.

**Galeni Pergameni scripta minora.** Recc. I. Marquardt, I. Müller, G. Helmreich. 3 voll. *M.* 7.50 **9.20.**

*—— **de utilit. part. corporis humani ll. XVII.** Ed. G. Helmreich. Vol. I. *M.* 8.— **8.60.**

—— **institutio logica.** Ed. C. Kalbfleisch. *M.* 1.20 **1.60.**

—— **de victu attenuante l.** Ed. C. Kalbfleisch. *M.* 1.40 **1.80.**

—— **de temperamentis.** Ed. G. Helmreich. *M.* 2.40 **2.80.**

**Gaudentius:** s. Musici.

**Geoponica sive Cassiani Bassi Schol. de re rustica eclogae.** Rec. H. Beckh. *M.* 10.— **10.80.**

**Georgii Acropol. annales.** Rec. A. Heisenberg. Vol. I. II. 11.60 **14.—**

**Georgii Cypri descriptio orbis Romani.** Acc. **Leonis imp. diatyposis genuina.** Ed. H. Gelzer. Adi. s. 4 tabb. geograph. *M.* 3.— **3.50.**

**Georgii Monachi Chronicon.** Ed. C. de Boor. Vol. I. II. *M.* 18.— **19.20.**

**Heliodori Aethiopic. ll. X.** Ed. I. Bekker. *M.* 2.40 **2.90.**

***Hephaestionis enchiridion.** c. comm. vet. ed. M. Consbruch. *M.* 8.— **8.60.**

**Heraclitus:** s. Mythographi.

**Hermippus, anon. christ. de astrologia dialogus.** Edd. C. Kroll et P. Viereck. *M.* 1.80 **2.20.**

**Herodiani ab excessu divi Marci ll. VIII.** Ed. I. Bekker. *M.* 1.20 **1.60.**

**Herodoti historiarum ll. IX.** Edd. Dietsch-Kallenberg. 2 voll. [je *M.* 1.35 **1.80**] *M.* 2.70 **3.60.**
Vol. I: Lib. 1—4. Fasc. I: Lib. 1. 2. *M.* —.80 **1.10.**
Fasc. II: Lib. 3. 4. *M.* —.80 **1.10.**
- II: Lib. 5—9. Fasc. I: Lib. 5. 6. *M.* —.60 **—.90.**
Fasc. II: Lib. 7. *M.* —.45 **—.75.**
Fasc. III: Lib. 8. 9. *M.* —.60 **—.90.**

***Herondae mimiambi.** Acc. **Phoenicis Coronistae, Mattii** *mimiamb. fragmm.* Ed. *O. Crusius. Ed. IV minor. M.* 2.40 **2.80.** *Ed. maior. [U. d. Pr.]*

**Heronis Alexandrini opera. Vol. I. Druckwerke u. Automatentheater, gr. u. dtsch. v.** W. Schmidt. Im Anh. **Herons Fragm. üb. Wasseruhren, Philons Druckw., Vitruv z. Pneumatik.** *M.* 9.— **9.80.** Suppl.: **D. Gesch. d. Textüberliefrg. Gr. Wortregister.** *M.* 3.— **3.40.**

—— —— Vol. II. **Fasc. I. Mechanik u. Katoptrik,** hrsg. u. übers. von L. Nix u. W. Schmidt. Im Anh. **Excerpte aus Olympiodor, Vitruv, Plinius, Cato, Pseudo-Euclid.** Mit 101 Fig. *M.* 8.— **8.80.**

—— —— Vol. III. **Vermessungslehre u. Dioptra,** griech. u. deutsch hrsg. von H. Schöne. M. 116 Fig. *M.* 8.— **8.80.**

***Hesiodi quae fer. carmina.** Rec. A. Rzach. Ed. II. *M.* 1.80 **2.30.**

**Hesychii Milesii qui fertur de viris ill. l.** Rec. I. Flach. *M.* —.80 **1.10.**

**Hieroclis synecdemus.** Acc. **fragmenta ap. Constantinum Porphyrog. servata et nomina urbium mutata.** Rec. A. Burckhardt. *M.* 1.20 **1.60.**

**Hipparchi in Arati et Eudoxi Phaenomena comm.** Rec. C. Manitius. *M.* 4.— **4.60.**

**Hippocratis opera.** 7 voll. Recc. H. Kuehlewein et I. Ilberg. Vol. I (cum tab. phototyp.). *M.* 6.— **6.60.** Vol. II. *M.* 5.— **5.50.** [Fortsetz. noch unbestimmt.]

**Historici Graeci minores.** Ed. L. Dindorf. 2 voll. [z. Zt. vergr.]

**Homeri carmina.** Ed. Guil. Dindorf: **Ilias.** Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [je *M.* —.75 **1.10.**] *M.* 1.50 **2.20.** [In 1 Band geb. *M.* **2.—.**]
Pars I: Il. 1—12. Pars II: Il. 13—24.

**Odyssea.** Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [je *M.* —.75 **1.10.**] *M.* 1.50 **2.20.** [In 1 Band geb. *M.* **2.—.**]
Pars I: Od. 1—12. Pars II: Od. 13—24.

—— —— Rec. A. Ludwich. 2 voll. Ed. min. [je *M.* —.75 **1.10.**] *M.* 1.50 **2.20.**

**Hymni Homerici acc. epigrammatis et Batrachomyomachia.** Rec. A. Baumeister. *M.* —.75 **1.10.**

**Hyperidis orationes.** Ed. Fr. Blaß. Ed. III. *M.* 2.10 **2.50.**

**Iamblichi protrepticus.** Ed. H. Pistelli. *M.* 1.80 **2.20.**

—— **de communi math. scientia l.** Ed. N. Festa. *M.* 1.80 **2.20.**

—— **in Nicomachi arithm. introduct. l.** Ed. H. Pistelli. *M.* 2.40 **2.80.**

*—— **vita Pythagorae.** Ed. L. Deubner. [In Vorb.]

**Ignatius Diaconus:** s. Nicephorus.

**Inc. auct. Byzant. de re milit. l.** Rec. R. Vári. *M.* 2.40 **2.80.**

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

***Inscriptiones Graecae ad inlustrandas dialectos selectae.** Ed. F. Solmsen. Ed. II. ℳ 1.60 **2.—**
**Ioannes Philoponus:** s. Philoponus.
**Iosephi opera.** Rec. S. Q. Naber. 6 voll. ℳ 26.— **29.—**
—— —— Rec. I. Bekker. 6 voll. [Vol. I—V vergr.] Vol. VI. ℳ 2.10.
**Isaei orationes.** Ed. C. Scheibe. ℳ 1.20 **1.60.**
—— Ed. Th. Thalheim. ℳ 2.40 **2.80.**
**Isocratis orationes.** Recc. Benseler-Blass. 2 voll. ℳ 4.— **4.80.**
***Iuliani imp. quae supers. omnia.** Rec. C. F. Hertlein. 2 voll. [Vergr. Neubearbeit. von Fr. Cumont u. J. Bidez in Vorb.]
**Iustiniani imp. novellae.** Ed. C. E. Zachariae a Lingenthal. 2 partes. ℳ 10.50 **11.60.**
—— —— —— Appendix (I). ℳ —.60 **1.—**
—— —— —— Appendix (II). **De dioecesi Aegyptiaca lex ab imp. Iustiniano anno 554 lata.** ℳ 1.20 **1.60.**
**Leonis diatyposis:** s. Georgius Cyprius.
***Libanii opera.** Ed. R. Foerster. Vol. I—IV. ℳ 43.— **46.60.** Vol. IV. ℳ 10.— **10.80.** [Vol. V in Vorb.]
**Luciani opera.** Rec. C. Jacobitz. [6 part. je ℳ 1.05 **1.40.**] 3 voll. je ℳ 2.10 **2.60.**
*—— Ed. N. Nilén. Vol. I. Fasc. I. lib. I—XIV. ℳ 2.80 **3.20.**
*—— —— **Prolegg.** Fasc. I. ℳ 1.— **1.25**
*[——] **Scholia in Lucianum.** Ed. H. Rabe. ℳ 6.— **6.60.**
**Lycophronis Alexandra.** Rec. G. Kinkel. ℳ 1.80 **2.20.**
**Lycurgi or. in Leocratem.** Ed. Fr. Blass. Ed. maior. ℳ —.90 **1.30.** Ed. minor. ℳ —.60 **—.90.**
**Lydi l. de ostentis et Calendaria Graeca omnia.** Ed. C. Wachsmuth. Ed. II. ℳ 6.— **6.60.**
—— **de mensibus l.** Ed. R. Wünsch. ℳ 5.20 **5.80.**
—— **de magistratibus l.** Ed. R. Wünsch. ℳ 5.— **5.60.**
**Lysiae orationes.** Rec. Th. Thalheim. Ed. maior. ℳ 3.— **3.60.** Ed. minor. ℳ 1.20 **1.60.**
**Marci Diaconi vita Porphyrii, episcopi Gazensis.** Edd. soc. philol. Bonn. sodales. ℳ 2.40 **2.80.**
**Maximi et Ammonis carminum de actionum auspiciis rell. Acc. anecdota astrologica.** Rec. A. Ludwich. ℳ 1.80 **2.20.**
**Metrici scriptores Graeci.** Ed. R. Westphal. Vol. I: Hephaestion. ℳ 2.70 **3.20.**
**Metrologicorum scriptorum reliquiae.** Ed. F. Hultsch. Vol. I: Scriptores Graeci. ℳ 2.70 **3.20.** [Vol. II: Scriptores Latini. ℳ 2.40 **2.80.**] 2 voll. ℳ 5.10 **6.—**
***Moschus:*** *s. Bucolici.*

**Musici scriptores Graeci.** Aristoteles, Euclides, Nicomachus, Bacchius, Gaudentius, Alypius et melodiarum veterum quidquid exstat. Rec. C. Ianus. Ann. s tabulae. ℳ 9.— **9.80.**
—— —— —— Supplementum: Melodiarum rell. ℳ 1.20 **1.60.**
***Musonii Rufi reliquiae.** Ed. O. Hense ℳ 3.20 **3.80.**
**Mythographi Graeci.** Vol. I: **Apollodori bibliotheca, Pediasimi** lib. de **Herculis** laboribus. Ed. R. Wagner. ℳ 3.60 **4.20.**
—— Vol. II. Fasc. I: **Parthenii** lib. *περὶ ἐρωτικῶν παθημάτων*, ed. P. Sakolowski. **Antonini Liberalis** *μεταμορφώσεων συναγωγή*, ed. E. Martini. ℳ 2.40 **2.80.** Suppl.: **Parthenius,** ed. E. Martini. ℳ 2.40 **2.80.**
—— Vol. III. Fasc. I: **Eratosthenis** catasterismi. Ed. Olivieri. ℳ 1.20 **1.60.**
—— Vol. III. Fasc. II: **Palaephati** *περὶ ἀπίστων*, **Heracliti** lib. *περὶ ἀπίστων*, **Excerpta Vaticana** (vulgo Anonymus de incredibilibus). Ed. N. Festa. ℳ 2.80 **3.20.**
**Naturalium rerum scriptores Graeci minores.** Vol. I: Paradoxographi, Antigonus, Apollonius, Phlegon, Anonymus Vaticanus. Rec. O. Keller. ℳ 2.70 **3.10.**
**Nicephori archiepiscopi opuscc. hist.** Ed. C. de Boor. Acc. **Ignatii Diaconi vita Nicephori.** ℳ 3.30 **3.70.**
**Nicephori Blemmydae curr. vitae et carmina.** Ed. A. Heisenberg. ℳ 4.— **4.40.**
**Nicomachi Geraseni introductionis arithm. ll. II.** Rec. R. Hoche. ℳ 1.80 **2.20.**
——: s. a. Musici.
**Nonni Dionysiacorum ll. XLVIII.** Rec. A. Koechly. Voll. I u. II. je ℳ 6.— **6.50.**
—— **paraphrasis s. evangelii Ioannei.** Ed. A. Scheindler. ℳ 4.50 **5.—**
***Olympiodori in Plat. Phaedon.** Ed. W. Norvin. [In Vorb.]
**Palaephatus:** s. Mythographi.
**Parthenius:** s. Mythographi.
**Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace.** Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. ℳ 6.— **6.60.**
*Παυσανίου Ἑλλάδος περιήγησις* Pausaniae Graeciae descriptio. Rec. Fr. Spiro. Voll. I—III. ℳ 7.60 **9.—**
**Pediasimus:** s. Mythographi.
**Philodemi volumina rhetorica.** Ed. S. Sudhaus. 2 voll. u. Suppl. ℳ 11.— **12.60.**
—— **de musica ll.** Ed. I. Kempe ℳ 1.50 **2.—**
*—— π. οἰκονομίας lib. Ed. Chr. Jense ℳ 2.40 **2.80.**

*Die* **fetten** *Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplar*

**Philoponi de opificio mundi ll.** Rec. W. Reichardt. *M* 4.— **4.60.**

—— **de aeternitate mundi c. Proclum.** Ed. H. Rabe. *M* 10.— **10.80.**

**Philostrati (mai.) opera.** Ed. C. L. Kayser. 2 voll. *M* 8.25 [z. Zt. vergr.]

—— **imagines.** Recc. O. Benndorf et C. Schenkl. *M* 2.80 **3.20.**

**Philostrati (min.) imagines et Callistrati descriptiones.** Recc. C. Schenkl et Aem. Reisch. *M* 2.40 **2.80.**

**Physiognomonici scriptores Graeci et Latini.** Rec. R. Foerster. 2 voll. Vol. I. II. *M* 14.— **15.20.**

**Pindari carmina.** Ed. W. Christ. Ed. II. *M* 1.80 **2.20.**

*—— —— ed. O. Schroeder. *M* 2.40 **2.80.**

[——] Scholia vetera in Pindari carmina. Vol. I. Scholia in Olympionicas. Rec. A. B. Drachmann. *M* 8.— **8.60.**

**Platonis dialogi** secundum Thrasylli tetralogias dispositi. Ex recogn. C. F. Hermanni et M. Wohlrab. 6 voll. *M* 14.— **17.50.** [Voll. I. III. IV. V. VI. je *M* 2.40 **3.**— Vol. II. *M* 2.— **2.50.**]

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. Euthyphro. Apologia Socratis. Crito. Phaedo. *M* —.70 **1.—**

— 2. Cratylus. Theaetetus. *M* 1.— **1.40.**

— 3. Sophista. Politicus. *M* 1.— **1.40.**

— 4. Parmenides. Philebus. *M* —.90 **1.30.**

— 5. Convivium. Phaedrus. *M* —.70 **1.—**

— 6. Alcibiades I et II. Hipparchus. Erastae. Theages. *M* —.70 **1.—**

— 7. Charmides. Laches. Lysis. *M* —.70 **1.—**

— 8. Euthydemus. Protagoras. *M* —.70 **1.—**

— 9. Gorgias. Meno. *M* 1.— **1.40.**

— 10. Hippias I et II. Io. Menexenus. Clitophon. *M* —.70 **1.—**

— 11. Rei publicae libri decem. *M* 1.80 **2.20.**

— 12. Timaeus. Critias. Minos. *M* 1.— **1.40.**

— 13. Legum libri XII. Epinomis. *M* 2.40 **3.—**

— 14. Platonis quae feruntur epistolae XVIII. Acc. definitiones et septem dialogi spurii. *M* 1.20 **1.60.**

— 15. Appendix Platonica continens isagogas vitasque antiquas, scholia Timaei, glossar., indices. *M* 2.— **2.40.**

Inhalt von Nr. 1— 3 = Vol. I.
— 4— 6 = Vol. II.
— 7—10 = Vol. III.
— 11. 12 = Vol. IV.
— 13 = Vol. V.
— 14. 15 = Vol. VI.

**Plotini Enneades praem. Porphyrii de vita Plotini deque ordine librorum eius libello.** Ed. R. Volkmann. 2 voll. *M* 9.— **10.20.** [Vol. I. *M* 3.60 **4.20.** Vol. II. *M* 5.40 **6.—**]

**Plutarchi vitae parallelae.** Rec. C. Sintenis. 5 voll. Ed. II. *M* 13.60 **16.10.** [Vol. I. *M* 2.80 **3.30.** Vol. II. *M* 3.40 **4.—.** Voll. III—IV. je *M* 2.50 **3.—.** Vol. V. *M* 2.40 **2.80.**

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. Theseus et Romulus, Lycurgus et Numa, Solon et Publicola. *M* 1.50 **1.90.**

— 2. Themistocles et Camillus, Pericles et Fabius Maximus, Alcibiades et Coriolanus. *M* 1.50 **1.90.**

— 3. Timoleon et Aemilius Paulus, Pelopidas et Marcellus. *M* 1.20 **1.60.**

— 4. Aristides et Cato, Philopoemen et Flamininus, Pyrrhus et Marius. *M* 1.40 **1.80.**

— 5. Lysander et Sulla, Cimon et Lucullus. *M* 1.20 **1.60.**

— 6. Nicias et Crassus, Sertorius et Eumenes. *M* 1.— **1.40.**

— 7. Agesilaus et Pompeius. *M* 1.— **1.40.**

— 8. Alexander et Caesar. *M* 1.— **1.40.**

— 9. Phocion et Cato minor. *M* —.80 **1.10.**

— 10. Agis et Cleomenes, Tib. et C. Gracchi. *M* —.80 **1.10.**

— 11. Demosthenes et Cicero. *M* —.80 **1.10.**

— 12. Demetrius et Antonius. *M* —.80 **1.10.**

— 13. Dio et Brutus. *M* 1.20 **1.60.**

— 14. Artaxerxes et Aratus, Galba et Otho. *M* 1.40 **1.80.**

Inhalt von Nr. 1. 2 = Vol. I.
— 3— 5 = Vol. II.
— 6— 8 = Vol. III.
— 9—12 = Vol. IV.
— 13. 14 = Vol. V.

*—— —— Edd. Cl. Lindskog, J. Mewaldt et K. Ziegler. 3 Bde. [In Vorb.]

—— **moralia.** Rec. G. N. Bernardakis 7 voll. je *M* 5.— **5.60.**

**Polemonis declamationes duae.** Rec. H. Hinck. *M* 1.— **1.40.**

**Polyaeni strategematicon ll. VIII.** Recc. E. Woelfflin et. J. Melber. Ed. II. *M* 7.50 **8.—**

**Polybii historiae.** Rec. L. Dindorf. 5 voll. Ed. II cur. Th. Büttner-Wobst. Voll. I. II. III. je *M* 4.40 **5.—** Vol. IV. *M* 5.— **5.60.** Vol. V. *M* 2.40 **3.—**

***Polystrati Epic.** π. ἀλόγου καταφρονήσεως. Ed. C. Wilke. *M* 1.20 **1.60.**

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

**Porphyrii opusc. sel.** Rec. A. Nauck. Ed. II. *M.* 3.— **3.50.**

—— *Πορφυρίου ἀφορμαὶ πρὸς τὰ νοητά.* Ed. B. Mommert. *M.* 1.40 **1.80.**

**Procli Lycii carmina:** s. Eudocia Augusta.

**Procli Diadochi in primum Euclidis elementorum librum commentarii.** Rec. G. Friedlein. *M.* 6.75 **7.30.**

—— **in Platonis rem publicam commentarii.** Ed. G. Kroll. Vol. I. *M.* 5.— **5.60.** Vol. II. *M.* 8.— **8.60.**

*—— **in Platonis Timaeum commentaria.** Ed. E. Diehl. Vol. I. *M.* 10.— **10.80.** Vol. II. *M.* 8.— **8.60.** Vol. III. *M.* 12.— **12.80.**

*—— **in Platonis Cratylum commentaria.** Ed. G. Pasquali. *M.* 3.— **3.40.**

***Procopii Caesariensis opera omnia.** Rec. I. Haury. Voll. I. II. je *M.* 12.— **12.80.** Vol. III 1. *M.* 3.60 **4.—**

***Prophetarum vitae fabulosae.** Edd. H. Gelzer et Th. Schermann. *M.* 5.60 **6.—**

**Ptolemaei opera.** Vol. I. Syntaxis, ed. I. L. Heiberg. P. I. libri I—VI. *M.* 8.— **8.60.** P. II. libri VII—XIII. *M.* 12.— **12.60.**

*Vol. II. Op. astron. min. *M.* 9.— **9.60.**

**Quinti Smyrnaei Posthomericorum ll. XIV.** Rec. A. Zimmermann. *M.* 3.60 **4.20.**

**Repertorium griech. Wörterverzeichnisse** u. Spezіallexika v. H. Schöne. *M.* —.80 **1.—**

**Rhetores Graeci.** Rec. L. Spengel. 3 voll. Vol. I. Ed. C. Hammer. *M.* 4.20 **4.80.** [Voll. II u. III vergr.]

**Scriptores erotici**, s. Erotici scriptores.

—— **metrici**, siehe: Metrici scriptores.

—— **metrologici**, siehe: Metrologici scriptores.

*—— **originum Constantinopolit.** Rec. Th. Preger. 2 Fascc. *M.* 10.— **11.20.**

—— **physiognomonici**, siehe: Physiognomonici scriptores.

—— **sacri et profani.**

Fasc. I: s. Philoponus.
Fasc. II: s. Patrum Nicaen. nomm.
Fasc. III: s. Zacharias Rhetor.
*Fasc. IV: s. Stephanus von Taron.
Fasc. V: E. Gerland, Quellen z. Gesch. d. Erzbist. Patras. *M.* 6.— **6.60.**

**Sereni Antinoensis opuscula.** Ed. I. L. Heiberg. *M.* 5.— **5.50.**

**Simeonis Sethi syntagma.** Ed. B. Langkavel. *M.* 1.80 **2.20.**

**Sophoclis tragoediae.** Rec. Guil. Dindorf. Ed. VI cur. S. Mekler. Ed. maior. *M.* 1.65 **2.20.** Ed. minor. *M.* 1.35 **1.80.** Einzeln jede Tragödie (Aiax. Antigone. Electra. Oedipus Col. Oedipus Tyr. *Philoctetes. Trachiniae*) *M.* —.30 **—.60.**

***Sophoclis cantica.** Dig. O. Schroeder. *M.* 1.40 **1.80.**

[——] **Scholia in S. tragoedias vetera.** Ed. P. N. Papageorgios. *M.* 4.80 **5.40.**

***Stephanus von Taron.** Edd. H. Gelzer et A. Burckhardt. *M.* 5.60 **6.—**

**Stobaei florilegium.** Rec. A. Meineke. 4 voll. [vergr.]

—— **eclogae.** Rec. A. Meineke. 2 voll. [z. Zt. vergr.]

**Strabonis geographica.** Rec. A. Meineke. Vol. I—III. je *M.* 3.60 **4.20.**

***Synkellos.** Ed. W. Reichardt. [U. d. Pr.]

**Syriani in Hermogenem comm.** Ed. H. Rabe. 2 voll. *M.* 3.20 **4.10.**

**Themistii paraphras. Aristotelis reli.** Ed. L. Spengel. 2 voll. *M.* 9.— **10.20.**

**Theocritus:** s. Bucolici.

**Theodoreti Graec. affect. curatio.** Rec. H. Raeder. *M.* 6.— **6.60.**

**Theodori Prodromi catomyomachia.** Ed. B. Hercher. *M.* —.50 **—.75.**

**Theonis Smyrnaei expositio rer. mathemat. ad leg. Platonem util.** Rec. E. Hiller. *M.* 3.— **3.50.**

**Theophrasti Eresii opera.** Rec. F. Wimmer. 3 voll. [Vol. I. II. vergr.] Vol. III. *M.* 2.40.

**Theophylacti Simocattae historiae.** Ed. K. de Boor. *M.* 6.— **6.60.**

**Thucydidis de bello Peloponnesiaco ll. VIII.** Rec. C. Hude. Ed. maior. 2 voll. [je *M.* 2.40 **3.—**] *M.* 4.80 **6.—** Ed. minor. 2 voll. [je *M.* 1.20 **1.80**] *M.* 2.40 **3.60.**

**Tryphiodori et Colluthi carmm.** Ed. G. Weinberger. *M.* 1.40 **1.80.**

**Xenophontis expeditio Cyri.** Rec. W. Gemoll. Ed. mai. *M.* 1.20 **1.60.** Ed. min. *M.* —.80 **1.10.**

—— **historia Graeca.** Rec. O. Keller. Ed. min. *M.* —.90 **1.30.**

—— —— Rec. L. Dindorf. *M.* —.90.

—— **institutio Cyri.** Rec. A. Hug. Ed. maior. *M.* 1.50 **2.—** Ed. minor *M.* —.90 **1.30.**

—— **commentarii.** Rec. W. Gilbert. Ed. maior *M.* 1.— **1.40.** Ed. minor *M.* —.45 **—.75.**

—— **scripta minora.** Rec. L. Dindorf. 2 fascc. *M.* 1.40 **2.10.**

**Zacharias Rhetor, Kirchengeschichte.** Deutsch hrsg. v. K. Ahrens u. G. Krüger. *M.* 10.— **10.80.**

**Zonarae epitome historiarum.** Ed. L. Dindorf. 6 voll. *M.* 27.20 **30.80.**

---

**Novum Testamentum Graece** ed. Ph. Buttmann. Ed. IV. *M.* 2.25 **2.75.**

***Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.***

## b. Lateinische Schriftsteller.

**[Acro.] Pseudacronis scholia in Horatium vetustiora.** Rec. O. Keller. Vol. I. *M* 9.— **9.80.** Vol. II. *M* 12.— **12.80**
**Ammiani Marcellini rer. gest. rell.** Rec. V. Gardthausen. 2 voll. [z. Zt. vergr.]
**Ampelius,** ed. Woelfflin, siehe: Florus.
**Anthimi de observatione ciborum epistola.** Ed. V. Rose. Ed. II. *M* 1.— **1.25.**
**Anthologia Latina sive poesis Latinae supplementum.**
Pars I: Carmm. in codd. script. rec. A. Riese. 2 fascc. Ed. II. *M* 8.80 **10.—**
— II: Carmm. epigraphica conl. Fr. Buecheler. 2 fascc. *M* 9.20 **10.40.**
Suppl.: s. Damasus.
**Anthologie a. röm. Dichtern** v. O. Mann. *M* —.60 **—.90.**
***Apulei opera.** Vol. I. Metamorphoses. Ed. R. Helm. *M* 3.— **3.40.** Vol. II. Fasc. I. Apologia. Rec. R. Helm. *M* 2.40 **2.80.** Vol. II. Fasc. II. Florida. Ed. R. Helm. [U. d. Pr.] Vol. III. Scr. philos. Ed. P. Thomas. *M* 4.— **4.40.**
—— **apologia et florida.** Ed. J. v. d. Vlieth. *M* 4.— **4.50.**
**Augustini de civ. dei ll. XXII.** Rec. B. Dombart. Ed. II. 2 voll. Vol. I Lib. I—XIII. [z. Zt. vergr.] Vol. II. Lib. XIV—XXII. *M* 4.20 **4.80.**
—— **confessionum ll. XIII.** Rec. P. Knöll. *M* 2.70 **3.20.**
**Aulularia sive Querolus comoedia.** Ed. R. Peiper. *M* 1.50 **2.—**
**Ausonii opuscula.** Rec. R. Peiper. Adi. est tabula. *M* 8.— **8.60.**
**Avieni Aratea.** Ed. A. Breysig. *M* 1.— **1.40.**
**Benedicti regula monachorum.** Rec. Ed. Woelfflin. *M* 1.60 **2.—**
**Boetii de instit. arithmetica ll. II, de instit. musica ll. V.** Ed. G. Friedlein. *M* 5.10 **5.60.**
—— **commentarii in l. Aristotelis** περὶ ἑρμηνείας. Rec. C. Meiser. 2 partes. *M* 8.70 **9.70.**
**Caesaris comment. cum A. Hirti aliorumque supplementis.** Rec. B. Kübler. 3 voll.
Vol. I: **de bello Gallico.** Ed. min. *M* —.75 **1.10.** Ed. mai. *M* 1.40 **1.80.**
— II: **de bello civili.** Ed. min. *M* —.60 **—.90.** Ed. mai. *M* 1.— **1.40.**
— III. P. I: **de b. Alex., de b. Afr.** Rec. E. Woelfflin. Ed. min. *M* —.70 **1.—** Ed. mai. *M* 1.10 **1.50.**
— III. P. II: **de b. Hispan., fragmenta, indices.** *M* 1.50 **1.90.**
—— —— —— Rec. B. Dinter. Ausg. in 1 Bd. (ohne d. krit. praefatio). *M* 1.50 **2.10.**
—— —— **de bello Gallico.** Ed. minor. *Ed. II. M —.75 1.10.*
—— —— ***de bello civili.*** Ed. minor. *Ed. II. M —.60 —.90.*

**Calpurni Flacci declamationes.** Ed. G. Lehnert. *M* 1.40 **1.80.**
**Cassii Felicis de medicina l.** Ed. V. Rose. *M* 3.— **3.40.**
**Catonis de agri cultura l.** Rec. H. Keil. *M* 1.— **1.40.**
**Catulli carmina.** Recens. L. Mueller. *M* —.45 **—.75.**
——, **Tibulli, Propertii carmina.** Rec. L. Mueller. *M* 2.70 **3.20.**
**Celsi de medicina ll.** Ed. C. Daremberg. *M* 3.— **3.50.**
**Censorini de die natali l.** Rec. Fr. Hultsch. *M* 1.20 **1.60.**
**Ciceronis scripta.** Edd. F. W. Müller et G. Friedrich. 4 partes. 10 voll. *M* 26.20 **30.60.**
Pars I: **Opera rhetorica,** ed. Friedrich. 2 voll. Vol. I. *M* 1.60 **2.—** Vol. II. *M* 2.40 **2.80.**
— II: **Orationes,** ed. Müller. 3 voll. je *M* 2.40 **2.80.**
— III: **Epistulae,** ed. Müller. 2 voll. [Vol. I. *M* 3.60 **4.20.** Vol. II. *M* 4.20 **4.80.**] *M* 7.80 **9.—**
— IV: **Scripta philosophica,** ed. Müller. 3 voll. je *M* 2.40 **2.80.**
— V: **Indices.** [Vergr., Neubearbeitung in Vorb.]

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:
Nr. 1. **Rhetorica ad Herennium,** ed. Friedrich. *M* —.80 **1.10.**
— 2. De inventione, ed. Friedrich. *M* —.80 **1.10.**
— 3. De oratore, ed. Friedrich. *M* 1.10 **1.50.**
— 4. Brutus, ed. Friedrich. *M* —.70 **1.—**
— 5. Orator, ed. Friedrich. *M* —.50 **—.75.**
— 6. De optimo genere oratorum, partitiones et topica, ed. Friedrich. *M* —.50 **—.75.**
— 7. Orationes pro P. Quinctio, pro Sex. Roscio Amerino, pro Q. Roscio comoedo, ed. Müller. *M* —.70 **1.—**
— 8. Divinatio in Q. Caecilium, actio in C. Verrem I, ed. Müller. *M* —.50 **—.75.**
— 9a. Actionis in C. Verrem II sive accusationis ll. I—III, ed. Müller. *M* 1.— **1.40.**
— 9b. —— —— ll. IV. V, ed. Müller. *M* —.50 **—.75.**
— 10. Orationes pro M. Tullio, pro M. Fonteio, pro A. Caecina, de imperio Cn. Pompeii (pro lege Manilia), ed. Müller. *M* —.50 **—.75.**

***Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.***

**Ciceronis scripta.** Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.
Nr. 11. Orationes pro A. Cluentio Habito, de lege agr. tres, pro C. Rabirio perduellionis reo, ed. Müller. ℳ —.80 **1.10.**
— 12. Orationes in L. Catilinam, pro L. Murena, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 13. Orationes pro P. Sulla, pro Archia poeta, pro Flacco, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**
— 14. Orationes post reditum in senatu et post reditum ad Quirites habitae, de domo sua, de haruspicum responso, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 15. Orationes pro P. Sestio, in P. Vatinium, pro M. Caelio, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 16. Orationes de provinciis consularibus, pro L. Cornelio Balbo, in L. Calpurnium Pisonem, pro Cn. Plancio, pro Rabirio Postumo, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 17. Orationes pro T. Annio Milone, pro M. Marcello, pro Q. Ligario, pro rege Deiotaro, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**
— 18. Orationes in M. Antonium Philippicae XIV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 19. Epistt. ad fam. l. I—IV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 20. Epistt. ad fam. l. V—VIII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 21. Epistt. ad fam. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 22. Epistt. ad fam. l. XIII—XVI, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 23. Epistulae ad Quintum fratrem, Q. Ciceronis de petitione ad M. fratrem epistula, eiusdem versus quidam de signis XII, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 24. Epistt. ad Att. l. I—IV, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 25. Epistt. ad Att. l. V—VIII, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 26. Epistt. ad Att. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 27. Epistt. ad Att. l. XIII—XVI, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 28. Epistt. ad Brutum et epist. ad Octavium, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 29. Academica, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 30. De finibus, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 31. Tusculanae disputationes, ed. Müller. ℳ —.80 **1.10.**
— 32. De natura deorum, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

**Ciceronis scripta.** Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.
Nr. 33. De divinatione, de fato, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 34. De re publica, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 35. De legibus, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 36. De officiis, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**
— 37. Cato Maior de senectute, Laelius de amicitia, Paradoxa, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**

Inhalt von
Nr. 1. 2 = Pars I, vol. I.
— 3—6 = Pars I, vol. II.
— 7—9 = Pars II, vol. I.
— 10—14 = Pars II, vol. II.
— 15—18 = Pars II, vol. III.
— 19—23 = Pars III, vol. I.
— 24—28 = Pars III, vol. II.
— 29—31 = Pars IV, vol. I.
— 32—35 = Pars IV, vol. II.
— 36. 37 u. Fragm. = Pars IV, vol. III.

—— **orationes selectae XXI.** Rec. C. F. W. Müller. 2 partes. ℳ 1.70 **2.30.**
Pars I: Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV et V, pro lege Manilia, in Catilinam, pro Murena. ℳ —.80 **1.10.**
— II: Oratt. pro Sulla, pro Archia, pro Sestio, pro Plancio, pro Milone, pro Marcello, pro Ligario, pro Deiotaro, Philippicae I. II. XIV. ℳ —.90 **1.20.**

—— **orationes selectae XIX.** Edd., indices adiecc. A. Eberhard et C. Hirschfelder. Ed. II. ℳ 2.— **2.50.**
Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV. V, de imperio Pompei, in Catilinam IV, pro Murena, pro Ligario, pro rege Deiotaro, in Antonium Philippicae I. II, divinatio in Caecilium.

—— **epistolae.** Rec. A. S. Wesenberg. 2 voll. [Vol. I vergr.] Vol. II. ℳ 3.— **3.60.**

—— **epistolae selectae.** Ed. R. Dietsch. 2 partes. [P. I. ℳ 1.— **1.40.** P. II. ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 2.50 **3.40.**

*—— **de virtut. l. fr.** Ed. H. Knoellinger. ℳ 2.— **2.40.**

[——] **Scholia in Ciceronis orationis Bobiensia** ed. P. Hildebrandt. ℳ 8.— **8.60.**

**Claudiani carmina.** Rec. J. Koch. ℳ 3.60 **4.20.**

**Claudii Hermeri mulomedicina Chironis.** Ed. E. Oder. ℳ 12.— **12.80.**

**Commodiani carmina.** Rec. E. Ludwig 2 partt. ℳ 2.70 **3.50.**

**[Constantinus.] Inc. auct. de C. Magno** eiusque matre Helena libellus. Ed. E. Heydenreich. ℳ —.60 **—.90.**

**Cornelius Nepos:** s. Nepos.

***Curtii Rufi hist. Alexandri Magni.** Rec. Th. Vogel. [vergr.]

*—— Ed. E. Hedicke. Ed. minor ℳ 1.20 **1.60.** Ed. maior ℳ 3.60 **4.20.**

*Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare*

**Damasi epigrammata.** Acc. Pseudodamasiana. Rec. M. Ihm. Adi. est tabula. ℳ 2.40 **2.80.**

**Dictys Cretensis ephem. belli Troiani ll. VI.** Rec. F. Meister. [s. Zt. vergr.]

**Donati comm. Terenti.** Ed. P. Wessner. I. ℳ 10.— **10.80.** Vol. II. ℳ 12.— **12.80.** *Vol. III, 1. ℳ 8.— **8.50.**

*—— **interpretat. Vergil.** Ed. H. Georgii. 2 voll. ℳ 24.— **26.—**

**Dracontii carmm. min.** Ed. Fr. de Duhn. ℳ 1.20 **1.60.**

**Eclogae poetar. Latin.** Ed. S. Brandt. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**

**Eutropii breviarium hist. Rom.** Rec. Fr. Ruehl. ℳ —.45 **—.75.**

**Firmici Materni matheseos ll. VIII.** Edd. W. Kroll et F. Skutsch. Fasc. I. ℳ 4.— **4.50.**

*—— —— **de errore profan. relig.** Ed. K. Ziegler. ℳ 3.20 **3.60.**

**Flori, L., Annaei, epitomae ll. II et P. Annii Flori fragmentum de Vergilio.** Ed. O. Rossbach. ℳ 2.80 **3.20.**

**Frontini strategematon ll. IV.** Ed. G. Gundermann. ℳ 1.50 **1.90.**

**Fulgentii, Fabii Planciadis, opera.** Acc. Gordiani Fulgentii de aetatibus mundi et hominis et S. Fulgentii episcopi super Thebaiden. Rec. R. Helm. ℳ 4.— **4.50.**

***Gai institutionum commentt. quattuor.** Rec. Ph. Ed. Huschke. Ed. VII cur. E. Seckel et B. Kübler ℳ 2.80 **3.20.**

**Gelli noctium Attic. ll. XX.** Rec. C. Hosius. 2 voll. ℳ 6.80 **8.—**

**Gemini elementa astronomiae.** Rec. C. Manitius. ℳ 8.— **8.60.**

**Germanici Caesaris Aratea.** Ed. A. Breysig. Ed. II. Acc. Epigrammata. ℳ 2 — **2.40.**

***Grammaticae Romanae fragm.** Coll. rec. H. Funaioli. Vol. I. ℳ 12.— **12.60.**

**Grani Liciniani quae supersunt.** Rec. M. Flemisch. ℳ 1.— **1.30.**

**Hieronymi de vir. inlustr. l.** Acc. **Gennadi catalogus viror. inlustr.** Rec. G. Herding. ℳ 2.40 **2.80.**

**Historia Apollonii, regis Tyri.** Rec. A. Riese. Ed. II. ℳ 1.40 **1.80.**

**Historicorum Roman. fragmenta.** Ed. H. Peter. ℳ 4.50 **5.—**

**Horatii Flacci opera.** Rec. L. Mueller. Ed. mai. [vergr.] Ed. min. [vergr.]

*—— —— Rec. F. Vollmer. Ed. maior. ℳ 2.— **2.40.** Ed. minor. ℳ 1.— **1.40.**

**Hygini grammatici l. de munit. castr.** Rec. G. Gemoll. ℳ —.75 **1.10.**

**Incerti auctoris de Constantino Magno eiusque matre Helena libellus prim.** *Ed. E. Heydenreich.* ℳ —.60 **—.90.**

***Iurisprudentiae anteiustinianae quae supersunt.*** *In usum maxime academicum rec., adnot. Ph. Ed. Huschke.* Ed. V. ℳ 6.75 **7.40.** Ed. VI auct. et emend. edd. E. Seckel et B. Kübler. Vol. I ℳ 4.40 **5.—** Indices ed. Fabricius. [vergr.]

—— —— **Supplement: Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen.** Von E. Huschke. ℳ —.75 **1.—**

**Iurisprudentiae antehadrianae quae supersunt.** Ed. F. P. Bremer. Pars I. ℳ 5.— **5.60.** Pars II. Sectio I. ℳ 8.— **8.60.** II. ℳ 8.— **8.80.**

**Iustiniani institutiones.** Ed. Ph. Ed. Huschke. ℳ 1.— **1.40.**

**Iustini epitoma hist. Philipp. Pompei Trogi** ex rec. Fr. Ruehl. Acc. **prologi in Pompeium Trogum** ab A. de Gutschmid rec. ℳ 1.60 **2.20.**

**Iuvenalis satirarum ll.** Rec. C. F. Hermann. ℳ —.45 **—.75.**

**Iuvenci ll. evangelicorum IV.** Rec. C. Marold. ℳ 1.80 **2.20.**

**Lactantius Placidus:** s. Statius. Vol. III.

**Livi ab urbe condita libri.** Recc. G. Weissenborn et M. Müller. 6 partes. ℳ 8.10 **11.10.** Pars I—III je ℳ 1.20 **1.70.** Pars IV—VI je ℳ 1.50 **2.—**

Pars I—V auch in einzelnen Heften:

Pars I fasc. I: Lib. 1— 3. ℳ —.70 **1.10.**
— I fasc. II: Lib. 4— 6. ℳ —.70 **1.10.**
— II fasc. I: Lib. 7—10. ℳ —.70 **1.10.**
— II fasc. II: Lib. 21—23. ℳ —.70 **1.10.**
— III fasc. I: Lib. 24—26. ℳ —.70 **1.10.**
— III fasc. II: Lib. 27—30. ℳ —.70 **1.10.**
— IV fasc. I: Lib. 31—35. ℳ —.85 **1.25.**
— IV fasc. II: Lib. 36—38. ℳ —.85 **1.25.**
— V fasc. I: Lib. 39—40. ℳ —.85 **1.25.**

*—— —— Ed. II ed. G. Heraeus. ℳ —.85 **1.25.**

*Pars V fasc. II: Lib. 41—140. ℳ —.85 **1.25.**

— VI: Fragmenta et index.

**Lucani de bello civ. ll. X.** It. Ed. C. Hosius. ℳ 4.40 **5.—**

**Lucreti Cari de rerum natura ll. VI.** Ed. A. Brieger. Ed. II. ℳ 2.10 **2.50.** Appendix einzeln ℳ —.30.

**Macrobius.** Rec. F. Eyssenhardt. Ed. II. ℳ 8.— **8.60.**

**Marcelli de medicamentis.** Ed. G. Helmreich. ℳ 3.60 **4.20.**

**Martialis epigrammaton ll.** Rec. W. Gilbert. ℳ 2.70 **3.20.**

***Martianus Capella.** Ed. A. Dick. [In Vorb.]

**Melae, Pomponii, de chorographia libri.** Ed. C. Frick. ℳ 1.20 **1.60.**

**Metrologicorum scriptorum reliquiae.** Ed. F. Hultsch. Vol. II: Scriptores Latini. ℳ 2.40 **2.80.** [Vol. I: Scriptores Graeci. ℳ 2.70 **3.20.**] 2 voll. ℳ 5.10 **6.—**

**Minucii Felicis Octavius.** Rec. Herm. Boenig. ℳ 1.60 **2.—**

**Mulomedicina Chironis.** Siehe Claudii.

**Nepotis vitae.** Edd. C. Halm et A. Fleckeisen. ℳ —.30 **— 60.**

*—— —— m. Schulwörterbuch v. H. Haacke. 15. Auflage. ℳ **1.75.**

**Nonii Marcelli de conpendiosa doctrina libros XX.** Ed. W. M. Lindsay. Vol. I—III: lib. I—XX et ind. ℳ 17.20 **19.—**
**Orosii hist. adv. paganos ll. VII.** Rec. C. Zangemeister. ℳ 4.— **4.50.**
**Ovidius Naso.** Rec. R. Merkel. 3 tomi. ℳ 2.90 **4.10.**
Tom. I: Amores. Heroides. Epistulae. Medicamina faciei femineae. Ars amatoria. Remedia amoris. Ed. II cur. R. Ehwald. ℳ 1.— **1.40.**
Tom. II: Metamorphoses. Ed. II. ℳ —.90 **1.30.**
Tom. III: Tristia. Ibis. Ex Ponto libri. Fasti. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**
—— **tristium ll. V.** ℳ —.45 **—.75.**
—— **fastorum ll. VI.** ℳ —.60 **—.90.**
—— **metamorphoseon delectus Siebelisianus.** Ed. Fr. Polle. Mit Index. ℳ —.70 **1.—.**
**Palladii opus agriculturae.** Rec. J. C. Schmitt. ℳ 5.20 **5.60.**
**Panegyrici Latini XII.** Rec. Aem. Baehrens. ℳ 3.60 **4.20.**
**Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace.** Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. ℳ 6.— **6.60.**
**Pelagonii ars veterinaria.** Ed. M. Ihm. ℳ 2.40 **2.80.**
**Persii satirarum l.** Rec. C. Hermann. ℳ —.30 **—.60.**
**Phaedri fabulae Aesopiae.** Rec. L. Mueller. ℳ —.30 **—.60.**
—— —— mit Schulwörterbuch von A. Schaubach. ℳ —.90 **1.30.**
**Physiognomonici scriptores Graeci et Latini.** Rec. R. Foerster. 2 voll. [Vol. I. ℳ 8.— **8.60.** Vol. II. ℳ 6.— **6.60.**] ℳ 14.— **15.20.**
**Plauti comoediae.** Recc. F. Goetz et Fr. Schoell. 7 fascc. ℳ 10.50 **14.—**
Fasc. I. Amphitruo, Asinaria, Aulularia. Praec. de Plauti vita ac poesi testim. vet. ℳ 1.50 **2.—**
*— II. Bacchides, Captivi, Casina. Ed. II. ℳ 1.50 **2.—**
— III. Cistellaria, Curculio, Epidicus. ℳ 1.50 **2.—**
— IV. *Menaechmi, Mercator, *Miles glor. ℳ 1.50 **2.—**
— V. *Mostellaria, Persa, *Poenulus. ℳ 1.50 **2.—**
— VI. *Pseudolus, *Rudens, Stichus. ℳ 1.50 **2.—**
— VII. *Trinummus, Truculentus, fragmenta. Acc. conspectus metrorum. ℳ 1.50 **2.—**
Einzeln die mit * bezeichneten Stücke je ℳ —.60 **—.90,** die übrigen je ℳ —.45 **—.75.** Supplementum (De Plauti vita ac poesi testimonia veterum. Conspectus *metrorum)* ℳ —.45 **—.75.**

***Plini naturalis historia.** 6 voll. Ed. II. Rec. C. Mayhoff. Vol. I. ℳ 8.— **8.60.** Vol. II. ℳ 3.— **3.50.** Vol. III. ℳ 4.— **4.50.** Voll. IV. V. je ℳ 6.— **6.60.** Vol. VI. (Index.) Ed. Jan. ℳ 3.— **3.50.**
—— **ll. dubii sermonis VIII rell.** Coll. I. W. Beck. ℳ 1.40 **1.80.**
—— **(iun.) epistulae.** [vergr.]
*—— rec. R. C. Kukula. ℳ 3.— **3.60.**
**Plinii Secundi quae fertur una cum Gargilii Martialis medicina.** Ed. V. Rose. ℳ 2.70 **3.10.**
**Poetae Latini minores.** Rec. Aem. Baehrens. 6 voll. [Vol. VI vergr.] ℳ 20.10 **23.40.**
**Pomponius Mela:** s. Mela.
**Porphyrionis commentarii in Horatium.** Rec. G. Meyer. ℳ 5.— **5.60.**
**Prisciani euporiston ll. III.** Ed. V. Rose. Acc. **Vindiciani Afri quae feruntur rell.** ℳ 7.20 **7.80.**
**Propertii elegiae.** Rec. L. Mueller. ℳ —.60 **—.90.**
*—— —— Ed. K. Hosius. [In Vorb.]
**Pseudacronis scholia in Horatium.** Ed. O. C. Keller. Vol. I. ℳ 9.— **9.80** vol. II. ℳ 12.— **12.80.**
**Quintiliani instit. orat. ll. XII.** Rec. Ed. Bonnell. 2 voll. [vol. I vergr.] je ℳ 1.80 **2.20.**
—— —— **liber decimus.** Rec. C. Halm. ℳ —.30 **—.60.**
*—— —— Ed. L. Radermacher. P. I. ℳ 3.— **3.50.**
—— **declamationes.** Rec. C. Ritter. ℳ 4.80 **5.40.**
*—— **decl. XIX maiores.** Ed. G. Lehnert. ℳ 12.— **12.60.**
**Remigii Autissiodor. in art. Donati min. commentum.** Ed. W. Fox. ℳ 1.80 **2.20.**
**Rutilii Namatiani de reditu suo ll. II.** Rec. L. Mueller. [z. Zt. vergr.]
**Sallusti Catilina, Iugurtha, ex historiis orationes et epistulae.** Ed. A. Eussner. ℳ —.45 **—.75.**
**Scaenicae Romanorum poesis fragmenta.** Rec. O. Ribbeck. Ed. III. Vol. I. Tragicorum fragmm. ℳ 4.— **4.60.** Vol. II. Comicorum fragmm. ℳ 5.— **5.60.**
**Scribonii Largi conpositiones.** Ed. G. Helmreich. ℳ 1.80 **2.20.**
**Scriptores historiae Augustae.** Iterum rec. H. Peter. 2 voll. ℳ 7.50 **8.60.**
**Senecae opera quae supersunt.** Vol. I. Fasc. I. **Dialog. ll. XII.** Ed. E. Hermes. ℳ 3.20 **3.80.** Vol. I. Fasc. II. **De beneficiis. De clementia.** Ed. C. Hosius. ℳ 2.40 **2.80.** Vol. II. ***Naturalium quaest. ll. VIII.** Ed. A. Gercke. ℳ 3.60 **4.20.** Vol. III. **Ad Lucil. epist. mor.** Ed. O. Hense. ℳ 5.60 **6.20.** Vol. IV. ***Fragm., Ind.** Ed. E. Bickel. [In Vorb.]
—— Suppl. Rec. Fr. Haase. ℳ 1.80 **2.40.**
—— **tragoediae.** Recc. R. Peiper et G. Richter. Ed. II. ℳ 5.60 **6.20.**

*Die* **fetten** **Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare**

**Senecae (rhetoris) oratorum et rhetorum sententiae, divisiones, colores.** Ed. A. Kiessling. ℳ 4.50 **5.—**
**SidoniusApollin.** Rec. P. Mohr. ℳ 5.60 **6.20.**
**Sili Italici Punica.** Ed. L. Bauer. 2 voll. je ℳ 2.40 **2.80.**
**Sorani gynaeciorum vetus translatio Latina** cum add. Graeci textus rell. Ed. V. Rose. ℳ 4.80 **5.40.**
**Statius.** Edd. A. Klotz et R. Jahnke. Vol. I: Silvae. Rec. A. Klotz. ℳ 2.— **2.50.**
— II. Fasc. I: Achilleis. Rec. A. Klotz. ℳ 1.20 **1.60.**
*— II. Fasc. II: Thebais. Rec. A. Klotz. ℳ 8.— **8.60.**
— III: Lactantii Placidi scholia in Achilleidem. Ed. R. Jahnke. ℳ 8.— **8.60.**
***Suetoni Tranquilli opera.** Rec. M. Ihm. Ed. minor. Vol. I. de vita Caesarum libri VIII. ℳ 2.40 **2.80.** 2 Fasc.: Rec. C. L. Roth. Fasc. I [vergr.] Fasc. II. de grammaticis et rhetoribus ℳ —.80 **1.20.**
**Tacitus.** Rec. C. Halm. Ed. IV. 2 tomi. ℳ 2.40 **3.20.**
Tomus I. Libb. ab excessu divi Augusti. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Lib. I—VI. ℳ —.75 **1.10.** Fasc. II: Lib. XI—XVI. ℳ —.75 **1.10.**]
— II. Historiae et libb. minores. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Historiae. ℳ —.90 **1.30.** Fasc. II: Germania. Agricola. Dialogus. ℳ —.45 **—.75.**]
**Terenti comoediae.** Rec. A. Fleckeisen. Ed. II. ℳ 2.10 **2.60.**
Jedes Stück (Adelphoe, Andria, Eunuchus, Hauton Timorumenos, Hecyra, Phormio) ℳ —.45 **—.75.**
[——] **Scholia Terentiana.** Ed. Fr. Schlee. ℳ 2.— **2.40.**
**Tibulli ll. IV.** Rec. L. Mueller. ℳ —.30 **—.60.**
**Ulpiani fragmenta.** Ed. E. Huschke. Ed. V. ℳ —.75 **1.10.**
**Valeri Maximi factorum et dictorum memorab. ll. IX.** Cum Iulii Paridis et Ianuarii Nepotiani epitomis. Rec. C. Kempf. Ed. II. ℳ 7.20 **7.80.**
**Valeri Alexandri Polemi res gestae Alexandri Macedonis.** Rec. B. Kuebler. ℳ 4.— **4.50.**
**Valerii Flacci Argonautica.** Rec. Aem. Baehrens. ℳ 1.50 **2.—**
**Varronis rer. rustic. rell.** Rec. H. Keil. ℳ 1.60 **2.—**
**Vegeti Renati digestorum artis mulomedicinae libri.** Ed. E. Lommatzsch. ℳ 6.— **6.60.**
—— —— **epitoma rei milit.** Rec. C. Lang. Ed. II. ℳ 3.90 **4.40.**
**Vellei Paterculi hist. Roman. rell.** Ed. C. Halm. ℳ 1.— **1.40.**
—— —— Rec. Fr. Haase. ℳ —.60 **—.90.**
**Vergili Maronis opera.** Rec. O. Ribbeck. Ed. II. ℳ 1.50 **2.—**
—— —— **Aeneis.** ℳ —.90 **1.30.**
—— —— **Bucolica et Georgica.** ℳ —.45 **—.75.**
—— **Bucolica, Georgica, Aeneis.** Rec. O. Güthling. 2 tomi. ℳ 1.35 **2.05.**
Tom. I: Bucolica. Georgica. ℳ —.45 **—.75.**
— II: Aeneis. ℳ —.90 **1.30.**
**Virgilii Grammatici opera.** Ed. J. Huemer. ℳ 2.40 **2.80.**
**Vitruvii de architectura ll. X.** Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 5.— **5.60.**

## 1b. Bibliotheca scriptorum medii aevi Teubneriana. [8.]

**Alberti Stadensis Troilus.** Ed. Th. Merzdorf. ℳ 3.— **3.40.**
**Amarcii sermonum ll. IV.** Ed. M. Manitius. ℳ 2.25 **2.60.**
**Canabutzae in Dionysium Halic. comm.** Ed. M. Lehnerdt. ℳ 1.80 **2.20.**
**Christus patiens.** Tragoedia Gregorio Nazianzeno falso attributa. Rec. I. G. Brambs. ℳ 2.40 **2.80.**
**Comoediae Horatianae tres.** Ed. R. Jahnke. ℳ 1.20 **1.60.**
***Egidii Corboliensis viaticus** de signis et sympt. aegritud. ed. V. Rose. ℳ 2.80 **3.20.**
**Guilelmi Blesensis Aldae comoedia.** Ed. C. Lohmeyer. ℳ —.80 **1.20.**
**Hildegardis causae et curae.** Ed. P. Kaiser. ℳ 4.40 **5.—**
***Horatii Romani porcaria.** Ed. M. Lehnerdt. ℳ 1.20 **1.60.**
***Hrotsvitae opera.** Ed. K. Strecker. ℳ 4.— **4.60.**
**Odonis abbatis Cluniacensis occupatio.** Ed. A. Swoboda. ℳ 4.— **4.60.**
**Thiofridi Epternacensis vita Willibrordi metrica.** Ed. K. Rossberg. ℳ 1.80 **2.20.**
**Vitae sanctorum novem metricae.** Ed. Guil. Harster. ℳ 3.— **3.50.**

## 1c. Bibliotheca scriptorum Latinorum recentioris aetatis. Edidit Iosephus Frey. [8.]

***Epistolae sel. viror.* clar. saec. XVI. XVII.** *Ed. E. Weber.* ℳ 2.40 **2.80.**
***Manutii, Pauli, epistulae sel.*** Ed. M. *Fickelscherer* ℳ 1.50 **2.—**
**Mureti scripta sel.** Ed. I. Frey. 2 voll. ℳ 2.40 **3.20.**
**Ruhnkenii elogium Tib. Hemsterhusii.** Ed. I. Frey. ℳ —.45 **—.70.**

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

## 2. Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Schriftstellern. [gr. 8.]

**Mit der Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Literaturwerken hofft die Verlagsbuchhandlung einem wirklichen Bedürfnis zu begegnen. Das Unternehmen soll zu einer umfassenderen und verständnisvolleren Beschäftigung mit den Hauptwerken der antiken Literatur als den vornehmsten Äußerungen des klassischen Altertums auffordern und anleiten.**

**Aetna.** Von S. Sudhaus. ℳ 6.— 7.—
**Lucretius de rer. nat. Buch III.** Von R. Heinze. ℳ 4.— 5.—
**Vergilius Aeneis Buch VI.** Von E. Norden. ℳ 12.— 13.—
**Sophokles Elektra.** Von G. Kaibel. ℳ 6.— 7.—
***Zwei griechische Apologeten.** Von J. Geffcken. ℳ 10.— 11.—
***Catulli Veronensis liber.** Von G. Friedrich. ℳ 12.— 13.—

Unter der Presse:

**Philostratus** περὶ γυμναστικῆς. Von H Jüthner.

In Vorbereitung:

**Clemens Alex. Paidagogos.** Von Schwartz.
**Lukian Philopseudes.** Von R. Wünsch.
**Ovid Heroiden.** Von R. Ehwald.
**Tacitus Germania.** Von G. Wissowa.
**Pindar Pythien.** Von O. Schröder.

## 3. Einzeln erschienene Ausgaben.

[gr. 8, wenn nichts anderes bemerkt.]

**Die meisten der nachstehend aufgeführten Ausgaben sind bestimmt, wissenschaftlichen Zwecken zu dienen. Sie enthalten daher mit wenigen Ausnahmen den vollständigen kritischen Apparat unter dem Texte; zum großen Teil sind sie — wie dies dann in der Titelangabe bemerkt ist — mit kritischem und exegetischem Kommentar versehen.**

### a. Griechische Schriftsteller.

**Acta apostolorum:** s. Lucas.
**Aeschinis orationes.** Ed., scholia adi. F. Schultz. ℳ 8.—
— **orat. in Ctesiphontem.** Rec., expl. A. Weidner. ℳ 3.60.
**Aeschyli Agamemnon.** Ed. R. H. Klausen. Ed. alt. cur. R. Enger. ℳ 3.75.
— **Agamemnon.** Griech. u. deutsch mit Komm. von K. H. Keck. ℳ 9.—
— **Orestie** mit erklärend. Anmerkungen von N. Wecklein. ℳ 6.—
Daraus einzeln je ℳ 2.—:
I. Agamemnon.
II. Die Choephoren.
III. Die Eumeniden.
— **fabulae et fragmm.** Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 4.—
— **Septem ad Thebas.** Rec. Fr. Ritschelius. Ed. II. ℳ 3.—
**Alciphronis rhet. epistolae.** Ed. A. Meineke. ℳ 4.—
Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης. Das ABC der Liebe. E. Sammlung rhod. Liebeslieder. Hrsg. v. W. Wagner. ℳ 2.40.
**Anthologiae Planudeae appendix Barberino-Vaticana.** Rec. L. Sternbach. ℳ 4.—
**Apollonius' von Kitium illustr. Kommentar** z. d. Hippokrat. Schrift π. ἄρθρων. Hrsg. v. H. Schöne. Mit 31 Tafeln in Lichtdr. 4. ℳ 10.—
**Aristophanis fabulae** et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 6.—
— **equites.** Rec. A. von Velsen. Ed. II. cur. K. Zacher. ℳ 3.—
— **Plutus.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.—
— **ecclesiazusae.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.40.
— **thesmophoriazusae.** Rec. A. von Velsen. Ed. II. ℳ 2.—
*— **pax.** Rec. K. Zacher. [U. d. Pr.]
**Aristotelis ars rhet.** cum adnotatione L. Spengel. Acc. vet. translatio Latina. 2 voll. ℳ 16.—
— **politica** cum vet. translatione G. de Moerbeka. Rec. Fr. Susemihl. ℳ 18.—
— **ethica Nicomachea.** Ed. et comment. instr. G. Ramsauer. Adi. est Fr. Susemihlii epist. crit. ℳ 12.—
**Artemidori onirocritica.** Rec. R. Hercher. ℳ 8.—
**Bionis epitaphius Adonidis.** Ed. H. L Ahrens. ℳ 1.50.
**Bucolicorum Graec. Theocriti, Bionis et Moschi reliquiae.** Ed. H. L. Ahrens. 2 tomi. ℳ 21.60.

*Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplar*

**Callimachea.** Ed. O. Schneider. 2 voll. ℳ 33.—
Vol. I. Hymni cum scholiis vet. ℳ 11.—
— II. Fragmenta. Indices. ℳ 22.—
**Carmina Graeca medii aevi.** Ed. G. Wagner. ℳ 9.—
—— **popularia Graeciae recentioris.** Ed. A. Passow. ℳ 14.—
**Christianor. carmm. Anthologia Graeca.** Edd. W. Christ et M. Paranikas. ℳ 10.—
**Comicorum Atticorum fragmenta.** Ed. Th. Kock. 3 voll. ℳ 48.—
Vol. I. Antiquae comoediae fragmenta. ℳ 18.—
— II. Novae comoediae fragmenta. Pars I. ℳ 14.—
— III. Novae comoediae fragmenta. P. II. Comic. inc. aet. fragm. Fragm. poet. Indices. Suppl. ℳ 16.—
**Corpus medicorum Graecorum.** Vol. X 1, 1. Philumeni de venenatis animalibus eorumque remediis ed. M. Wellmann. ℳ 2.80.
**Demetrii Phalerei de elocutione libellus.** Ed. L. Radermacher. ℳ 5.—
**Demosthenis oratt. de corona et de falsa legatione.** Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 16.—
—— **orat. adv. Leptinem.** Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 4.—
—— **de corona oratio.** In usum schol. ed. I. H. Lipsius. Ed. II. ℳ 1.60.
*Περὶ διαλέκτων* excerptum ed. R. Schneider. ℳ —.60.
**Didymi Chalcenteri fragmenta.** Ed. M. Schmidt. ℳ 9.—
**Dionysii Thracis ars grammatica.** Ed. G. Uhlig. ℳ 8.—
**Διονυσίου ἢ Λογγίνου περὶ ὕψους.* De sublimitate libellus. Ed. O. Iahn. Tert. ed. I. Vahlen. 1905. ℳ 2.80 **3.20.**
**Epicurea.** Ed. H. Usener (Anast. Neudruck.) ℳ 12.— **13.—.**
**Eratosthenis carminum reliquiae.** Disp. et expl. Ed. E. Hiller. ℳ 3.—
—— geographische Fragmente, hrsg. von Berger. ℳ 8.40.
**Euripidis fabulae et fragmenta.** Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 9.—
—— —— Edd. R. Prinz et N. Wecklein. ℳ 46.60.
Vol. I. Pars I. Medea. Ed. II. ℳ 2.40.
— I. — II. Alcestis. Ed. II. ℳ 1.80.
— I. — III. Hecuba. Ed. II. ℳ 2.40.
— I. — IV. Electra. ℳ 2.—
— I. — V. Ion. ℳ 2.80.
— I. — VI. Helena. ℳ 3.—
— I. — VII. Cyclops. Ed. II. ℳ 1.40.
— II. — I. Iphigenia Taurica. ℳ 2.40.
— II. — II. Supplices. ℳ 2.—
— II. — III. Bacchae. ℳ 2.—
— II. — IV. Heraclidae. ℳ 2.—

**Euripidis fabulae.** Edd. R. Prinz et N. Wecklein. ℳ 46.60.
Vol. II. — V. Hercules. ℳ 2.40.
— II. — VI. Iphigenia Aulidensis. ℳ 2.80.
— III. — I. Andromacha. ℳ 2.40.
— III. — II. Hippolytus. ℳ 2.80.
— III. — III. Orestes. ℳ 2.80.
— III. — IV. Phoenissae. ℳ 2.80.
— III. — V. Troades. ℳ 2.80.
— III. — VI. Rhesus. ℳ 3.60.
—— tragoediae. Edd. Pflugk-Klotz-Wecklein. (Mit latein. Kommentar.) Medea. Ed. III. ℳ 1.50. — Hecuba. Ed. III. ℳ 1.20. — Andromacha. Ed. II. ℳ 1.20. — Heraclidae. Ed. II. ℳ 1.20. — Helena. Ed. II. ℳ 1.20. — Alcestis. Ed. II. ℳ 1.20. — Hercules furens. Ed. II. ℳ 1.80. — Phoenissae. Ed. II. ℳ 2.25. — Orestes. ℳ 1.20. — Iphigenia Taurica. ℳ 1.20. — Iphigenia quae est Aulide. ℳ 1.20.
**Eusebii canonum epitome ex Dionysii Telmaharensis chronico petita.** Verterunt notisque illustrarunt C. Siegfried et H. Gelzer. 4. ℳ 6.—
**Galeni de placitis Hippocratis et Platonis.** Rec. I. Müller. Vol. I. Prolegg., text. Graec., adnot. crit., vers. Lat. ℳ 20.—
**Gnomica I. Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Pontici sententiae.** Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 2.40.
—— **II. Epicteti et Moschionis sententiae.** Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 1.60.
**Grammatici Graeci recogniti et apparatu** critico instructi. 8 partes. 15 voll. Lex.-8.
Pars I. Vol. I. Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. ℳ 8.—
Pars I. Vol. III. Scholia in Dionysii Thracis artem grammaticam. Rec. A. Hilgard. ℳ 36.—
Pars II. Vol. I. Apollonii Dyscoli quae supersunt. Ed. R. Schneider und G. Uhlig. 2 Fasc. ℳ 26.—
*Pars II. Vol. II. Syntax des Apollonius. Ed. G. Uhlig. [U. d. Pr.]
Pars III. Vol. I. Herodiani technici reliquiae. Ed. A. Lentz. I. ℳ 20.—
Pars III. Vol. II. Herodiani technici reliquiae. 2 Fasc. ℳ 34.—
Pars IV. Vol. I. Theodosii canones et Choerobosci scholia in canones nominales. ℳ 14.—
Pars IV. Vol. II. Choerobosci scholia in canones verbales et Sophronii excerpta e Characis commentario. ℳ 22.—
[Fortsetzung in Vorb.]
**Herodas' Mimiamben,** hrsg. v. R. Meister. Lex.-8. [Vergr. Neue Aufl. in Vorb.]
**Herodiani ab excessu d. Marci ll. VIII.** Ed. L. Mendelssohn. ℳ 6.80.
**Herodiani technici rell.** Ed., expl. A. Lentz. 2 tomi. Lex.-8. ℳ 54.—

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

**Herodots II. Buch** m. sachl. Erläut. hrsg. v. A. Wiedemann. ℳ 12.—

*Ἡσιόδου τὰ ἅπαντα ἐξ ἑρμηνείας* K. *Σίττλ.* ℳ 10.—

**Hesiodi quae fer. carmina.** Rec. R. Rzach. Acc. Homeri et Hesiodi certamen. ℳ 18.—

—— —— Rec. A. Köchly, lect. var. subscr. G. Kinkel. Pars I. ℳ 5.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

—— —— Rec. et ill. C. Goettling. Ed. III. cur. I. Flach. ℳ 6.60.

[——] **Glossen und Scholien** zur Hesiodischen Theogonie mit Prolegomena von J. Flach. ℳ 8.—

**Hesychii Milesii onomatologi rell.** Ed. I. Flach. Acc. appendix Pseudohesychiana, indd., spec. photolithogr. cod. A. ℳ 9.—

**Hipparch,** geograph. Fragmente, hrsg. von H. Berger. ℳ 2.40.

***Homeri carmina.** Rec. A. Ludwich. Pars I. Ilias. 2 voll. Vol. I. ℳ 16.— **18.**— Vol. II. ℳ 20.— **23.**—. Pars II. Odyssea. 2 voll. ℳ 16.— **20.**—

—— **Odyssea.** Ed. I. La Roche. 2 partt. ℳ 13.—

*—— **Ilias.** Ed. I. La Roche. 2 partt. ℳ 22.—

—— **Iliadis carmina** seiuncta, discreta, emendata, prolegg. et app. crit. instructa ed. G. Christ. 2 partt. ℳ 16.—

[——] **D. Homer. Hymnen** hrsg. u. erl. v. A. Gemoll. ℳ 6.80.

[——] **D. Homer. Batrachomachia** des Pigres nebst Scholien u. Paraphrase hrsg. u. erl. v. A. Ludwich. ℳ 20.—

**Incerti auctoris epitome rerum gestarum Alexandri Magni.** Ed. O. Wagner. ℳ 3.—

**Inscriptiones Graecae metricae** ex scriptoribus praeter Anthologiam collectae. Ed. Th. Preger. ℳ 8.—

**Inventio sanctae crucis.** Ed. A. Holder. ℳ 2.80.

[**Iohannes.**] **Evangelium sec. Iohannem.** Ed. F. Blass. ℳ 5.60.

**Iuliani ll. contra Christianos:** s. Scriptorum Graecorum e. q. s.

—— —— deutsch v. J. Neumann. ℳ 1.—

**Kosmas und Damian.** Texte und Einleitung von L. Deubner. ℳ 8.— **9.**—

**Kyrillos,** d. h. Theodosios: s. Theodosios.

**Leges Graecorum sacrae** e titulis coll. Edd. J. de Prott et L. Ziehen. 2 fascc. Fasc. I. Fasti sacri. Ed. J. de Prott. ℳ 2.80. Fasc. II. 1. Leges Graeciae et insularum. Ed. L. Ziehen. ℳ 12.—

***Lesbonactis Sophistae quae supersunt.** Ed. Fr. Kiehr. ℳ 2.—

**Lexicographi Graeci recogniti et apparatu critico instructi.** Etwa 10 Bände. gr. 8. [In Vorbereitung.]

I. **Lexika** zu den zehn Rednern (G. Wentzel).
II. Phrynichus, Aelius Dionysius, Pausanias und and. Atticisten (L. Cohn).
III. Homerlexika (A. Ludwich).
IV. Stephanus von Byzanz.
V. Cyrill, Bachmannsches Lexikon und Verwandtes, insbesond. Bibelglossare (G. Wentzel.)
VI. Photios.
VII. Suidas (G. Wentzel).
VIII. Hesych.
IX. Pollux. Ed. E. Bethe. Fasc. I. ℳ 14.—
X. Verschiedene Spezialglossare, namentlich botanische, chemische, medizinische u. dgl.

[Näheres s. Teubners Mitteilungen 1897 No. 1 S. 2.]

[**Lucas.**] **Acta apostolorum.** Ed. F. Blaß. ℳ 2.—

[——] **Evangelium sec. Lucam.** Ed. F. Blaß. ℳ 4.—

**Lykophron's Alexandra.** Hrsg., übers. u. erklärt von C. v. Holzinger. ℳ 15.—

[**Lyrik.**] **Auswahl aus der griech. Lyrik** von A. Großmann. Zum Gebrauch bei der Erklärung Horaz. Oden. ℳ —.15.

[**Lysias.**] **Pseudol. oratio funebris.** Ed. M. Erdmann. ℳ —.80.

[**Matthaeus.**] **Evangelium sec. Matthaeum.** Ed. F. Blaß. ℳ 3.60.

**Metrodori Epicurei fragmenta** coll., **script. inc. Epicurei comment. moralem** subi. A. Koerte. ℳ 2.40.

**Musäos, Hero u. Leander.** Eingel. u. übers. v. H. Oelschläger. 16. ℳ 1.—

**Nicandrea theriaca et alexipharmaca.** Rec. O. Schneider. Acc. scholia. ℳ 9.—

*Περὶ παθῶν* excerpta ed. R. Schneider. ℳ —.80.

**Papyrus magica** mus. Lugd. Bat. a C. Leemans ed. denuo ed. A. Dieterich. ℳ 2.—

*[**Papyrusurkunden.**] **Mitteis, L.,** und **U. Wilcken,** Chrestomathie griechischer Papyrusurkunden. [U. d. Pr.]

**Philodemi Epicurei de ira l.** Ed. Th. Gomperz. Lex.-8. ℳ 10.80.

—— *περὶ ποιημάτων* l. II fragmm. Ed. A. Hausrath. ℳ 2.—

**Philumenos** s. Corpus medicorum Graecor.

***Phoinix von Kolophon.** Neue Papyrustexte hrsg. von G. A. Gerhard. [U. d. Pr.]

*[**Photios.**] **Reitzenstein, R.,** der Anfang des Lexikons des Photios. ℳ 7.— 8.5

*Die* **fetten** *Ziffern verstehen sich für* **gebundene** *Exemplare*

**Pindari carmina** rec. O. Schroeder. (Poet. lyr. Graec. coll. Th. Bergk. Ed. quinta. I, 1.) ℳ 14.—

—— **Siegeslieder,** erkl. v. Fr. Mezger. ℳ 8.—

—— **carmina** prolegomenis et commentariis instructa ed. W. Christ. ℳ 14.— **16.—**

—— **versezetei kritikai** és Magyarázó jegyzetekkel kiadta Hómann Ottó. I. Kötet. ℳ 4.— [Ohne Fortsetzung.]

**Platonis opera omnia.** Rec., prolegg. et commentt. instr. G. Stallbaum. 10 voll. (21 sectiones.) (Mit latein. Kommentar.)

Die nicht aufgeführten Schriften sind vergriffen.

Apologia Socratis et Crito. Ed. V cur. M. Wohlrab. ℳ 2.40. — Protagoras. Ed. IV cur. I. S. Kroschel. ℳ 2.40. — Phaedrus. Ed. II. ℳ 2.40. — Menexenus, Lysis, Hippias uterque, Io. Ed. II. ℳ 2.70. — Laches, Charmides, Alcibiades I. II. Ed. II. ℳ 2.70. — *Cratylus. ℳ 2.70. — Meno et Euthyphro itemque incerti scriptoris Theages, Erastae et Hipparchus. Ed. II. cur. A. R. Fritzsche. ℳ 6.— — Theaetetus. Ed. M. Wohlrab. Ed. II. ℳ 3.60. — Sophista. Ed. II cur. O. Apelt. ℳ 5.60. — Politicus et incerti auctoris Minos. ℳ 2.70. — Philebus. ℳ 2.70. — Leges. 3 voll. [je ℳ 3.60.] ℳ 10.80. [Vol. I. Lib. I—IV. Vol. II. Lib. V—VIII. Vol. III. Lib. IX—XII et Epinomis.]

—— **Timaeus** interprete Chalcidio cum eiusdem commentario. Ed. I. Wrobel. ℳ 11.20.

**Plutarchi de musica.** Ed. R. Volkmann. ℳ 3.60.

—— **de proverbiis Alexandrinorum.** Rec. O. Crusius. Fasc. I. 4. ℳ 2.80.

—— —— —— Fasc. II. Commentarius. 4. ℳ 3.—

—— **Themistokles.** Für quellenkritische Übungen comm. u. hrsg. v. A. Bauer. ℳ 2.—

—— *τὸ ἐν Δελφοῖς E.* Ed. G. N. Bernardakis. ℳ 1.50.

*—— **vitae parallelae Agesilai et Pompeii.** Rec. Cl. Lindskog. ℳ 3.60 **4.40.**

**Poetae lyrici Graeci.** Ed. V. 2 voll.

Vol. I. 1. Pindari carmina. Recens. O. Schröder. ℳ 14.—

— II. Poetae eleg. et iambogr. Rec. O. Crusius. [In Vorb.]

**Poetarum scenicorum Graecorum Aeschyli, Sophoclis, Euripidis et Aristophanis fabulae et fragmenta.** Rec. Guil. Dindorf. Ed. V. 4. ℳ 20.—

***Pollucis onomasticon.*** *Rec.* E. Bethe. *(Lexicographi Graeci IX.)* **Fasc.** *I.* ℳ 14.—

**Porphyrii quaestt. Homer. ad Iliadem** pertin. rell. Ed. H. Schrader. 2 fasce. gr. Lex.-8. ℳ 16.—

—— —— ad Odysseam pertin. rell. Ed. H. Schrader. gr. Lex.-8. ℳ **10.—**

**Ptolemaei** *περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ* lib. Rec. Fr. Hanow. gr. 4. ℳ 1.—

**[Scylax.] Anonymi vulgo Scylacis Caryandensis periplus maris interni cum appendice.** Rec. B. Fabricius. Ed. II. ℳ 1.20

**Scriptorum Graecorum qui christ. impugn. relig.** quae supers. Fasc. III: **Iuliani imp.** contra Christianos quae supers. Ed. C. I. Neumann. Insunt **Cyrilli Alex.** fragmm. Syriaca ab E. Nestle **edita.** ℳ 6.—

**Sophoclis tragoediae et fragmm.** Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 5.—

—— —— Recc. et explann. Wunderus-Wecklein. 2 voll. ℳ 10.80.

Philoctetes. Ed. IV. ℳ 1.50. — **Oedipus** Rex. Ed. V. ℳ 1.50. — **Oedipus Coloneus.** Ed. V. ℳ 1.80. — **Antigona. Ed. V.** ℳ 1.50. — Electra. Ed. IV. ℳ 1.80. — Aiax. Ed. III. ℳ 1.20. — **Trachiniae.** Ed. III. ℳ 1.50.

—— **König Oidipus.** Griechisch u. deutsch m. Kommentar von F. Ritter. ℳ **5.—**

—— **Antigone.** Griech. u. deutsch hrsg. v. A. Böckh. Nebst 2 Abhandl. üb. diese Tragödie. (Mit Porträt Aug. Böckhs.) 2. Aufl. ℳ 4.40.

**Staatsverträge** des **Altertums.** Hrsg. v. R. von Scala. I. Teil. ℳ 8.—

***Stoicorum veterum fragmenta.** Ed. J. v. Arnim. Vol. I. ℳ 8.— Vol. II. ℳ 14.— Vol. III. ℳ 12.— Vol. IV. **Indices.** [In Vorb.]

***Terentii comoediae.** Hrsg. v. M. Warren, E. Hauler u. R. Kauer. [In Vorb.]

**Theodoros,** der h. Theodosios: s. Theodosios.

**[Theodosios.]** D. heil. Theodosios. Schriften d. Theodoros u. Kyrillus, hrsg. von H. Usener. ℳ 4.—

**Theophanis chronographia.** Rec. C. de Boor. 2 voll. ℳ 50.—

**Theophrasts Charaktere.** Hrsg. v. d. Philol. Gesellschaft zu Leipzig. ℳ **6.—**

**Thucydidis historiae.** Recens. C. Hude. Tom. I: Libri I—IV. ℳ 10.—

— II: Libri V—VIII. Indices. ℳ **12.—**

—— **de bello Peloponnesiaco ll. VIII.** Explann. E. F. Poppo et I. M. Stahl 4 voll. [8 sectiones.] ℳ 22.80.

Lib. 1. Ed. III. ℳ 4.50. — Lib. 2. Ed. III. ℳ 3.—. — Lib. 3. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 4. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 5. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 6. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 7. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 8. Ed. II. ℳ 2.70.

*Die* ***fetten*** *Ziffern* **verstehen sich für gebundene Exemplare.**

**Tragicorum Graecorum fragmenta.** Rec. A. Nauck. Ed. II. *M* 26.—

***Urkunden, griechische, d. Papyrussammlung zu Leipzig.** I. Band. Mit Beiträgen von U. Wilcken herausg. von L. Mitteis. Mit 2 Tafeln in Lichtdruck. 4. 1906. *M* 28.—

**Xenokrates.** Darstellg. d. Lehre u. Sammlg. d. Fragmente. V. R. Heinze. *M* 5.60.

**Xenophontis hist. Graeca.** Rec. O. Keller. Ed. maior. *M* 10.—

**Xenophontis opera omnia,** recensita et commentariis instructa.
De Cyri Minoris expeditione ll. VII (Anabasis), rec. R. Kühner. *M* 3.60.
Oeconomicus, rec. L. Breitenbach. *M* 1.50.
Hellenica, rec. L. Breitenbach. 2 partt. *M* 6.60.
Pars I. Libri I et II. Ed. II. *M* 1.80
— II. Libri III—VII. *M* 4.80.

**Zosimi historia nova.** Ed. L. Mendelssohn. *M* 10.—

## b. Lateinische Schriftsteller.

**Anecdota Helvetica.** Rec. H. Hagen. Lex.-8. *M* 19.—

**Aurelii imp. epistt.:** s. Fronto, ed. Naber.

**Averrois paraphrasis in l. poeticae Aristotelis.** Ed. F. Heidenhain. Ed. II. *M* 1.—

**Aviani fabulae.** Ed. G. Froehner. gr. 12. *M* 1.20.

**[Caesar.] Polionis de b. Africo comm.:** s. Polio.

**Caesii Bassi, Atilii Fortunatiani de metris ll.** Rec. H. Keil. gr. 4. *M* 1.60.

**Catonis** praeter libr. de re rust. quae extant. Rec. H. Jordan. *M* 5.—

—— **de agri cult. l., Varronis rer. rust. ll. III.** Rec. H. Keil. 3 voll. *M* 33.40.
Vol. I. Fasc. I. Cato. *M* 2.40.
— I. — II. Varro. *M* 6.—
— II. — I. Comm. in Cat. *M* 6.—
— II. — II. Comm. in Varr. *M* 8.—
— III. — I. Ind. in Cat. *M* 3.—
— III. — II. Ind. in Varr. *M* 8.—

**Catulli l.** Recensuit et interpretatus est Aem. Baehrens. 2 voll. *M* 16.40.
Vol. I. Ed. II cur. K. P. Schulze. *M* 4.—
— II. Commentarius. 2 fascc. *M* 12.40.

**Ciceronis, M. Tullii, epistularum ll. XVI.** Ed. L. Mendelssohn. Acc. tabulae chronolog. ab Aem. Koernero et O. E. Schmidtio confectae. *M* 12.—

—— **ad M. Brut. orator.** Rec. F. Heerdegen. *M* 3.20.

*—— —— **Paradoxa Stoicor., academic. rel. cum Lucullo, Timaeus, de nat. deor., de divinat., de fato.** Rec. O. Plasberg. Fasc. I. *M* 8.—

[——] **ad Herennium ll. VI:** s. Cornificius und [Herennius].

—— **Q. Tullii, rell.** Rec. Fr. Buecheler. *M* 1.60.

**Claudiani carmina.** Rec. L. Jeep. 2 voll. *M* 20.40.

**Commentarii notarum Tironianarum.** Cum prolegg., adnott. crit. et exeget. notarumque indice alphabet. Ed. Guil. Schmitz. [132 autograph. Tafeln.] Folio. In Mappe *M* 40.—

**Cornifici rhetoricorum ad C. Herennium ll. VIII.** Rec. et interpret. est C. L. Kayser. *M* 8.—

**Corpus glossarior. Latinor.** a G. Loewe incohatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp., rec., ed. G. Goetz. 8 voll. Lex.-8.
Vol. II. Glossae Latinograecae et Graecolatinae. Edd. G. Goetz et G. Gundermann. Acc. minora utriusque linguae glossaria. Adiectae sunt 3 tabb. phototyp. *M* 20.—
— III. Hermeneumata Pseudodositheana. Ed. G. Goetz. Acc. hermeneumata medicobotanica vetustiora. *M* 22.—
— IV. Glossae codicum Vaticani 3321, Sangallensis 912, Leidensis 67 F. Ed. G. Goetz. *M* 20.—
— V. Placidi liber glossarum, glossaria reliqua. Ed. G. Goetz. *M* 22.—
— VI. Thesaurus glossarum emendatarum. Conf. G. Goetz. 2 fascc. je *M* 18.—
— VII. Thesaurus gloss. emendatarum. Conff. G. Goetz et G. Heraeus. Fasc. I. *M* 24.— Fasc. II. *M* 12.—

**Dialectorum Italicarum aevi vetust. exempla sel.** Ed. E. Schneider.
Vol. I. Dialecti Lat. prisc. et Falisc. exempla. Pars I. *M* 3.60.

**Didascaliae apostolorum fragmenta Veronensia Latina.** Acc. canonum qui dic. apostolorum et Aegyptiorum reliquiae. Prim. ed. E. Hauler. Fasc. I. Praefatio, fragmenta. Mit 2 Tafeln. *M* 4.—

***Ennianae poesis reliquiae.** Rec. I. Vahlen. Ed. II. *M* 16.—

**Exuperantius, Epitome.** Hrsg. v. G. Landgraf u. C. Weyman. *M* —.60.

**Fragmentum de iure fisci.** Ed. P. Krueger. *M* 1.60.

**Frontonis et M. Aurelii imp. epistulae.** Rec. S. A. Naber. *M* 8.—

**Gedichte, unedierte lateinische,** hrsg. von E. Baehrens. *M* 1.20.

**Staatsverträge des Altertums.** Hrsg. v. R. von Scala. I. Teil. ℳ 8.—

**Statii silvae.** Hrsg. von Fr. Vollmer. ℳ 16.—

—— **Thebais et Achilleis** cum scholiis. Rec. O. Müller. Vol. I: Thebaidos ll. I—VI. ℳ 8.—

***Suetoni Tranquilli opera.** Rec. M. Ihm. 3 voll. Vol. I: de vita Caesarum libri VIII. [Mit 3 Tafeln.] ℳ 12.— 15.—

**Symmachi relationes.** Rec. Guil. Meyer. ℳ 1.60.

**Syri sententiae.** Rec. Guil. Meyer. ℳ 2.40.

—— —— Rec. E. Woelfflin. ℳ 3.60.

**Taciti de origine et situ Germanorum l.** Rec. A. Holder. ℳ 2.—

—— **dialogus de oratoribus.** Rec. Aem. Baehrens. ℳ 2.—

[**Tiro.**] Comm. not. Tir. ed. Schmitz, siehe: Commentarii.

[——] Das tiron. Psalterium, siehe: Psalterium.

**Varronis saturarum Menippearum reli.** Rec. A. Riese. ℳ 6.—

—— **rerum rusticarum ll. III,** rec. Keil, siehe: Cato.

—— **antiquitatum rer. divin. ll. I. XIV. XV. XVI.** Praemissae sunt quaestt. Varr. Ed. R. Agahd. ℳ 9.20.

*—— **de lingua latina.** Edd. G. Götz et Fr. Schöll. [In Vorb.]

**Vergilii Maronis opera** app. crit. in artius contracto iterum rec. O. Ribbeck. IV voll. ℳ 22.40.

Vol. I. Bucolica et Georgica. ℳ 5.—
— II. Aeneidos libri I—VI. ℳ 7.20.
— III. Aeneidos libri VII—XII. ℳ 7.20.
— IV. Appendix Vergiliana. ℳ 3.—

—— —— Ed. I. [Vergriffen außer:]

Vol. III. Aeneidos lib. VII—XII. ℳ 8.—
— IV. Appendix Vergiliana. ℳ 5.—

[——] **Scholia Bernensia ad Vergilii Buc. et Georg.** Ed. H. Hagen. ℳ 6.—

**Volusii Maeciani distributio partium.** Ed. Th. Mommsen. ℳ —.80.

## 4. Meisterwerke der Griechen und Römer in kommentierten Ausgaben. [gr. 8.]

Die Ausgaben beabsichtigen, nicht nur den Schülern der oberen Gymnasialklassen, sondern auch angehenden Philologen sowie Freunden des klassischen Altertums, zunächst zu Zwecken privater Lektüre, verläßliche und die neuesten Fortschritte der philologischen Forschung verwertende Texte und Kommentare griechischer und lateinischer, von der Gymnasiallektüre selten oder gar nicht berücksichtigter Meisterwerke darzubieten.

I. **Aischylos' Perser,** von H. Jurenka. 2 Hefte. ℳ 1.40.

II. **Isokrates' Panegyrikos,** von J. Mesk. 2 Hefte. ℳ 1.40.

III. **Auswahl a. d. röm. Lyrikern** (m. griech. Parallel.), v. H. Jurenka. 2 Hft. ℳ 1.60.

IV. **Lysias' Reden geg. Eratosthenes und üb. d. Ölbaum,** von E. Sewera. 2 Hefte. ℳ 1.20.

V. **Ausgewählte Briefe Ciceros,** von E. Gschwind. 2 Hefte. ℳ 1.80.

VI. **Amor und Psyche, ein Märchen des Apuleius,** von F. Norden. 2 Hefte. ℳ 1.40.

VII. **Euripides, Iphigenie in Aulis,** von K. Busche. 2 Hefte. ℳ 1.40.

VIII. **Euripides, Kyklops,** v. N. Wecklein. 2 Hefte. ℳ 1.—

IX. **Briefe des jüngeren Plinius,** von R. C. Kukula. 2 Hefte. ℳ 2.20.

X. **Lykurgos' Rede gegen Leokrates,** von E. Sofer. 2 Hefte. ℳ 1.80.

XI. **Plutarchs' Biographie des Aristeides,** von J. Simon. 2 Hefte. ℳ 1.60.

XII. **Tacitus' Rednerdialog,** v. R. Dienel. 2 Hefte. ℳ 2.—

# 5. B. G. Teubners Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen. [gr. 8.]

Bekanntlich zeichnen diese Ausgaben sich dadurch aus, daß sie das Bedürfnis der Schule ins Auge fassen, ohne dabei die Ansprüche der Wissenschaft unberücksichtigt zu lassen. Die Sammlung enthält fast alle in Schulen gelesenen Werke der klassischen Schriftsteller.

## a. Griechische Schriftsteller.

**Aeschylus' Agamemnon.** Von R. Enger. 3. Aufl., von Th. Plüß. ℳ 2.25 **2.75.**

— **Perser.** Von W. S. Teuffel. 4. Aufl., von N. Wecklein. ℳ 1.50 **2.—**

— **Prometheus.** Von N. Wecklein 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

— — Von L. Schmidt. ℳ 1.20.

— **die Sieben geg. Theben.** Von N. Wecklein. ℳ 1.20 **1.50.**

— **die Schutzflehenden.** Von N. Wecklein. ℳ 1.60 **2.—**

— **Orestie.** Von N. Wecklein. ℳ 6.— Daraus einzeln: I. Agamemnon. II. Die Choephoren. III. Die Eumeniden. je ℳ 2.—

**Aristophanes' Wolken.** Von W. S. Teuffel. 2. Aufl., von O. Kaehler. ℳ 2.70 **3.20.**

*— **Wespen.** Von O. Kaehler. [In Vorber.]

**Aristoteles, der Staat der Athener.** Der historische Hauptteil (Kap. I—XLI). Von K. Hude. ℳ —.60 **—.85.**

**Arrians Anabasis.** Von K. Abicht. 2 Hefte. [I. Heft. M. Karte. ℳ 1.80 **2.25.** II. Heft. ℳ 2.25 **2.75.**] ℳ 4.05 **5.—**

**Demosthenes' ausgewählte Reden.** Von C. Rehdantz u. Fr. Blaß. 2 Teile. ℳ 6.60 **8.55.**

I. Teil. A. u. d. T.: IX Philipp. Reden 2 Hefte. ℳ 4.50 **5.95.**

Heft I: I—III. Olynthische Reden. IV. Erste Rede geg. Philippos. 8. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.20 **1.70.**

— II. Abt. 1: V. Rede über den Frieden. VI. Zweite Rede gegen Philippos. VII. Hegesippos' Rede über Halonnes. VIII. Rede über die Angelegenheiten im Cherrones. IX. Dritte Rede gegen Philippos. 6. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Abt. 2: Indices. 4. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.80 **2.25.**

II. Teil. Die Rede vom Kranze. Von *Fr. Blaß.* ℳ 2.10 **2.60.**

**Euripides' ausgewählte Tragödien.** Von N. Wecklein.

I. Bdch. Medea. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

II. Bdch. Iphigenia im Taurierland. 3. Aufl. ℳ 1.60 **2.10.**

III. Bdch. Die Bacchen. 2. Aufl. ℳ 1.60 **2.10.**

IV. Bdch. Hippolytos. 2. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

V. Bdch. Phönissen. ℳ 1.80 **2.25.**

*VI. Bdch. Electra. ℳ 1.40 **1.80.**

*VII. Bdch. Orestes. ℳ 1.60 **2.—**

*VIII. Bdch. Helena. ℳ 1.60 **2.—**

**Herodotos.** Von K. Abicht. 5 Bände. ℳ 12.50 **16.—**

Band I. Heft 1. Buch I nebst Einleitung u. Übersicht über den Dialekt. 5. Aufl. ℳ 2.40 **2.90.**

Band I. Heft 2. B. II. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Heft 1. B. III. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Heft 2. B. IV. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**

*— III. B. V u. VI. 4. A. ℳ 2.— **2.50**

— IV. B. VII. M. 2 K. 4. A. ℳ 1.80 **2.30**

— V. Buch VIII u. IX. Mit 2 Karten. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**

**Homers Ilias,** erklärt von J. La Roche. 6 Teile.

Teil I. Ges. 1— 4. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Ges. 5— 8. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

— III. Ges. 9—12. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

— IV. Ges. 13—16. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

— V. Ges. 17—20. 2. Aufl. [Vergr.]

— VI. Ges. 21—24. 2. Aufl. [Vergr.]

— — Von K. Fr. Ameis u. C. Hentze. 2 Bände zu je 4 Heften.

Band I. H. 1. Ges. 1— 3. 6. A. ℳ 1.20 **1.70**

— I. H. 2. Ges. 4— 6. 6. A. ℳ 1.40 **1.80**

— I. H. 1/2 zusammen in 1 Band ℳ 3.—

— I. H. 3. Ges. 7— 9. 5. A. ℳ 1.60 **2.—**

*— I. H. 4. Ges. 10—12. 5. A. ℳ 1.20 **1.70**

— I. H. 3/4 zusammen in 1 Band ℳ **3.30**

*— II. H. 1. Ges. 13—15. 4. A. ℳ 1.20 **1.70**

— II. H. 2. Ges. 16—18. 4. A. ℳ 1.40 **1.80**

— II. H. 1/2 zusammen in 1 Band ℳ 3.—

*— II. H. 3. Ges. 19—21. 4. A. ℳ 1.20 **1.70**

*— II. H. 4. Ges. 22—24. 4. A. ℳ 1.60 **2.2**[illegible]

— II. H. 3/4 zusammen in 1 Band ℳ 3.[illegible]

*Die* ***fetten*** *Ziffern* **verstehen sich für gebundene Exemplar**[illegible]

**Homers Ilias.** Von K. Fr. Ameis und C. Hentze.
—— —— —— Anhang:
Heft 1. Ges. 1— 3. 3. Aufl. ℳ 2.10 2.60
— 2. Ges. 4— 6. 2. Aufl. ℳ 1.50 2.—
— 3. Ges. 7— 9. 2. Aufl. ℳ 1.80 2.30
— 4. Ges. 10—12. 2. Aufl. ℳ 1.20 1.70
— 5. Ges. 13—15. 2. Aufl. ℳ 1.80 2.30
— 6. Ges. 16—18. 2. Aufl. ℳ 2.10 2.60
— 7. Ges. 19—21. ℳ 1.50 2.—
— 8. Ges. 22—24. ℳ 1.80 2.30
—— **Odyssee.** Von K. Fr. Ameis und C. Hentze. 2 Bände.
Band I. H. 1. Ges. 1—6. 12. A. ℳ 1.80 2.30
— I. H. 2. Ges. 7—12. 11. A. ℳ 1.80 2.30
— I. H. 1, 2 zusammengeb. ℳ 3.45
— II. H. 1. Ges. 13—18. 8. A. ℳ 1.35 1.80
— II. H. 2. Ges. 19—24. 9. A. ℳ 1.40 1.80
— II. H. 1, 2 zusammengeb. ℳ 3.35
—— —— —— Anhang:
Heft 1. Ges. 1— 6. 4. Aufl. ℳ 1.50 2.—
— 2. Ges. 7—12. 3. Aufl. ℳ 1.20 1.70
— 3. Ges. 13—18. 3. Aufl. ℳ 1.20 1.70
— 4. Ges. 19—24. 3. Aufl. ℳ 2.10 2.60

**Isokrates' ausgewählte Reden.** Von O. u. M. Schneider. 2 Bändchen. ℳ 3.— 3.95.
I. Bändchen. Demonicus, Euagoras, Areopagiticus. 3. Aufl., v. M. Schneider. ℳ 1.20 1.70.
II. Bändchen. Panegyricus u. Philippus. 3. Aufl. ℳ 1.80 2.25.

**Lucians ausgewählte Schriften.** Von C. Jacobitz. 3 Bändchen. ℳ 3.60.
I. Bändchen. Traum. Timon. Prometheus. Charon. 4. Aufl., von K. Bürger. ℳ 1.50 2.—

**Lykurgos' Rede gegen Leokrates.** Von C. Rehdantz. ℳ 2.25 2.75.

**[Lyriker.] Anthologie a. d. griech. Lyr.** Von E. Buchholz. 2 Bdchn. ℳ 4.20 5.20.
I. Bändchen. Elegiker u. Iambographen. 5. Aufl., von R. Peppmüller. ℳ 2.10 2.60.
II. Bändchen. Die melischen und chorischen Dichter. 4. Aufl., von J. Sitzler. ℳ 2.10 2.60.

**Lysias' ausgew. Reden.** Von H. Frohberger. Kleinere Ausg. 2 Hefte.
I. Heft. Prolegomena. — R. gegen Eratosthenes. — R. geg. Agoratos. — Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes der demokratischen Verfassung. — R. f. Mantitheos. — R. geg. Philon. 3. Aufl., v. Th. Thalheim. ℳ 1.80 2.25.
II. Heft. Reden gegen Alkibiades. — R. geg. Nikomachos. — R. üb. d. Vermögen d. Aristophanes. — R. üb. d. Ölbaum. — R. geg. die Kornhändler. — R. geg. Theomnestos. — R. f. d. *Gebrechlichen.* — R. geg. Diogeiton. *2. Auflage, von* Th. Thalheim. *ℳ 1.80 2.25.*

**Lysias' ausgew. Reden.** Von H. Frohberger. Größere Ausgabe. 3 Bände. [Bd. II u. III vergr.]
I. Bd. R. geg. Eratosthenes, Agoratos. Verteidigung geg. die Anklage weg. Umsturzes d. Verfassung. 2. Aufl., von G. Gebauer. ℳ 4.50.

**Platons ausgew. Schriften.** Von Chr. Cron, J. Deuschle u. a.
I. Teil. Die Verteidigungsrede d. Sokrates. Kriton. Von Chr. Cron. 11. Aufl., von H. Uhle. ℳ 1.— 1.40.
II. Teil. Gorgias. Von J. Deuschle. 4. Aufl., von Chr. Cron. ℳ 2.10 2.60.
III. Teil. 1. Heft. Laches. Von Chr. Cron. 5. Aufl. ℳ —.75 1.20.
III. Teil. 2. Heft. Euthyphron. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. ℳ —.60 —.90.
IV. Teil. Protagoras. Von J. Deuschle u. Chr. Cron. 5. A., v. E. Bochmann. ℳ 1.20 1.70.
V. Teil. Symposion. 2. Aufl. [3. Aufl. von Schöne u. d. Pr.]
VI. Teil. Phaedon. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. ℳ 1.60 2.10.
VII. Teil. Der Staat. I. Buch. Von M. Wohlrab. ℳ —.60 —.90.
VIII. Teil. Hippias maior. Ed. W. Zilles. [In Vorb.]

**Plutarchs ausgew. Biographien.** Von O. Siefert und Fr. Blaß. 6 Bändchen. ℳ 6.90 9.60.
I. Bändchen. Philopoemen u. Flamininus. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ —.90 1.30.
II. Bändchen. Timoleon u. Pyrrhos. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 2.—
III. Bändchen. Themistokles u. Perikles. Von Fr. Blaß. 3. Aufl. ℳ 1.50 2.—
IV. Bändchen. Aristides u. Cato. Von Fr. Blaß. 2. Aufl. ℳ 1.20 1.70.
V. Bändchen. Agis u. Kleomenes. Von Fr. Blaß. ℳ —.90 1.30.

**Quellenbuch, histor., zur alten Geschichte.** I. Abt. Griechische Geschichte. Von W. Herbst und A. Baumeister. 3. Aufl. 1. Heft. [Vergr.] 2. Heft. ℳ 1.80 2.30.

**Sophokles.** Von G. Wolff und L. Bellermann.
I. Teil. Aias. 5. Aufl. ℳ 1.50 2.—
II. — Elektra. 4. Aufl. ℳ 1.50 2.—
III. — Antigone. 6. Aufl. ℳ 1.50 2.—
IV. — König Oidipus. 5. Aufl. ℳ 1.60 2.—
V. — Oidipus auf Kolonos. [Vergr.]

**Supplementum lect. Graecae.** Von C. A. J. Hoffmann. ℳ 1.50 2.—

***Fetten Ziffern* verstehen sich für gebundene Exemplare.**

**Testamentum novum Graece.** Das Neue Testament. Von Fr. Zelle.
I. Evangelium d. Matthäus. Von Fr. Zelle 1.80 **2.25.**
IV. Evangelium d. Johannes. Von B. Wohlfahrt. ℳ 1.50 **2.—**
V. Apostelgeschichte. Von B. Wohlfahrt. ℳ 1.80 **2.25.**

**Thukydides.** Von G. Böhme u. S. Widmann. 9 Bändchen. [je ℳ 1.20 **1.70.**] ℳ 10.80 **15.80.**

| | | |
|---|---|---|
| 1. Bändchen. | 1. Buch. | 6. Auflage. |
| 2. — | 2. — | 6. — |
| 3. — | 3. — | 5. — |
| 4. — | 4. — | 5. — |
| 5. — | 5. — | 5. — |
| 6. — | 6. — | 6. — |
| 7. — | 7. — | 5. — |
| 8. — | 8. — | 5. — |

9. Bdchn. Einleitung u. Register. 5. Aufl.

***Xenophons Anabasis.** Von F. Vollbrecht. 10. (bzw. 9., 8., 7.) Aufl.
**Ausgabe m. Kommentar unter d. Text.**
I. Bdchn. B. I. II. M. 2 Figurentaf. u. 1 Karte. ℳ 1.40 **2.—**
II. — B. III. IV. ℳ —.90 **1.20.**
III. — B. V—VII. ℳ 1.60 **2.—**

***Xenophons Anabasis.** Von F. Vollbrecht. B. I—IV. **Text u. Kommentar getrennt.**
**Text.** M. e. Übersichtskarte. ℳ —.90 **1.20.**
**Kommentar.** Mit Holzschnitten und Figurentafeln. ℳ 1.35 **1.80.**

—— **Kyropädie.** Von L. Breitenbach. 2 Hefte. [je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 3.— **4.—**
I. Heft. Buch I—IV. 4. Auflage, von B. Büchsenschütz.
II. — Buch V—VIII. 3. Aufl.

—— **griech. Geschichte.** Von B. Büchsenschütz. 2 Hefte.
I. Heft. Buch I—IV. 6. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
*II. — Buch V—VII. 5. Aufl. ℳ 1.80 **2.20.**

—— **Memorabilien.** Von Raph. Kühner. 6. Aufl., von Rud. Kühner. ℳ 1.60 **2.20.**

—— **Agesilaos.** Von O. Güthling. ℳ 1.50 **2.—**

—— **Anabasis u. Hellenika in Ausw.** Mit Einleitung, Karten, Plänen u. Abbild. Text und Kommentar. Von G. Sorof. 2 Bdchn.
I. Bdchn. Anab. Buch 1—4.
Text. ℳ 1.20 **1.50.**
Kommentar. ℳ 1.20 **1.50.**
II. — Anab. Buch 5—7 u. Hellenika.
Text. ℳ 2.— **2.20.**
Kommentar. ℳ 1.40 **1.60.**

## b. Lateinische Schriftsteller.

**Caesaris belli Gallici libri VII und Hirtii liber VIII.** Von A. Doberenz. 9. Aufl., von B. Dinter. 3 Hefte. ℳ 2.55 **4.—**
I. Heft Buch I—III. M. Einleit. u. Karte v. Gallien. ℳ —.90 **1.40.**
II. — Buch IV—VI. ℳ —.75 **1.20.**
III. — Buch VII u. VIII u. Anhang. ℳ —.90 **1.40.**

—— **commentarii de bello civili.** Von A. Doberenz. 5. Aufl., von B. Dinter. ℳ 2.40 **2.90.**

**Cicero de oratore.** Von K. W. Piderit. 6. Aufl., von O. Harnecker. 3 Hefte. ℳ 4.80 **6.25.**
I. Heft. Einleit. u. Buch I. ℳ 1.80 **2.25.**
II. — Buch II. ℳ 1.50 **2.—**
III. — Buch III. M. Indices u. Register z. d. Anmerkungen. ℳ 1.50 **2.—**
**Aus Heft III besonders abgedruckt:**
Erklär. Indices u. Register d. Anmerkgn. ℳ —.45.

—— —— —— 5. Aufl., von Fr. Th. Adler. In 1 Band. ℳ 4.50.

—— **Brutus de claris oratoribus.** Von K. W. Piderit. 3. Aufl., von W. Friedrich. ℳ 2.25 **2.75.**

—— **orator.** Von K. W. Piderit. 2. Aufl. ℳ 2.— **2.60.**

—— **partitiones oratoriae.** Von K. W. Piderit. ℳ 1.— **1.40.**

*—— **Rede f. S. Roscius.** Von Fr. Richter u. A. *Fleckeisen*. 4. Aufl., von G. Ammon. ℳ 1.— **1.40.**

**Cicero div. in Caecilium.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ —.45 **—.80.**

—— **Reden gegen Verres.** IV. Buch. Von Fr. Richter. 3. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.50 **2.—**

—— —— V. Buch. Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **Rede üb. d. Imperium d. Cn. Pompejus.** Von Fr. Richter. 5. Aufl., von A. Eberhard. ℳ —.75 **1.20.**

—— **Reden g. Catilina.** Von Fr. Richter. 6. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.— **1.40.**

—— **Rede f. Murena.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von G. Landgraf. ℳ —.90 **1.30.**

—— **Rede f. Sulla.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von G. Landgraf. ℳ —.75 **1.20.**

—— **Rede f. Sestius.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.— **1.40.**

—— **Rede f. Plancius.** Von E. Köpke. 3. Aufl., von G. Landgraf. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **Rede f. Milo.** V. Fr. Richter u. A. Eberhard. 5. Aufl., von H. Nohl. ℳ 1.20 **1.60.**

—— **I. u. II. Philipp. Rede.** Von H. A. Koch. 3. Aufl., v. A. Eberhard. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **I., IV. u. XIV. Philipp. Rede.** Von E. R. Gast. ℳ —.60 **—.90.**

—— **Reden f. Marcellus, f. Ligarius u. f. Deiotarus.** Von Fr. Richter. 4. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **Rede f. Archias.** Von Fr. Richter u. A. Eberhard. 5. Aufl., von H. Nohl. ℳ —.50 **—.80.**

***Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplar***

**Cicero, Rede f. Flaccus.** Von A. du Mesnil. *M.* 3.60 **4.10.**
—— **ausgew. Briefe.** Von J. Frey. 6. Aufl. *M.* 2.20 **3.—**
—— **Tusculanae disputationes.** Von O. Heine. 2 Hefte.
I. Heft. Buch I. II. 4. Aufl. *M.* 1.20 **1.70.**
II. — Buch III—V. 4. Aufl. *M.* 1.65 **2.15.**
*—— **Cato maior.** Von C. Meißner. 5. Aufl., von Landgraf. *M.* —.60 **1.—**
—— **somnium Scipionis.** Von C. Meißner. 4. Aufl. *M.* —.45 **—.80.**
—— **Laelius.** Von C. Meißner. 2. Aufl. *M.* —.75 **1.20.**
—— **de finibus bon. et mal.** Von H. Holstein. [Vergr.]
—— **de legibus.** Von A. du Mesnil. *M.* 3.90 **4.50.**
—— **de natura deorum.** Von A. Goethe. *M.* 2.40 **2.90.**
[——] **Chrestomathia Ciceroniana.** Ein Lesebuch f. mittlere u. obere Gymnasialklassen. Von C. F. Lüders. 3. Aufl., bearb. v. O. Weißenfels. Mit Titelbild. *M.* **2.80.**
[——] **Briefe Ciceros u. s. Zeitgenossen.** Von O. E. Schmidt. I. Heft. *M.* 1.— **1.40.**
**Cornelius Nepos,** siehe: Nepos.
***Curtius Rufus.** Von Th. Vogel und A. Weinhold. 2 Bändchen.
I. Bd. B. III—V. 4. A. *M.* 2.40 **2.80.**
*II. — B. VI—X. 3. A. *M.* 2.60 **3.20.**
[**Elegiker.**] **Anthologie a. d. El. der Römer.** Von C. Jacoby. 2. Aufl. 4 Hft. *M.* 3.50 **5.10.**
1. Heft: Catull. *M.* —.90 **1.30.**
2. Heft: Tibull. *M.* —.60 **1.—**
3. Heft: Properz. *M.* 1.— **1.40.**
4. Heft: Ovid. *M.* 1.— **1.40.**
**Horaz, Oden u. Epoden.** Von C. W. Nauck. 16. Aufl., v. O. Weißenfels. *M.* 2.25 **2.75.**
[—] **Auswahl a. d. griech. Lyrik z. Gebrauch b. d. Erklärg. Horaz. Oden,** von Großmann. *M.* —.15.
—— **Satiren und Episteln.** Von G. T. A. Krüger. 2 Abteilungen.
I. Abt. Satiren. 15. Aufl., v. G. Krüger. *M.* 1.80 **2.30.**
II. — Episteln. 15. Aufl., v. G. Krüger *M.* 2.— **2.50.**
—— **Sermonen.** Von A. Th. Fritzsche. 2 Bände. *M.* 4.40 **5.40.**
I. Bd. Der Sermonen Buch I. *M.* 2.40 **2.90.**
II. — Der Sermonen Buch II. *M.* 2.— **2.50.**
**Livius, ab urbe condita libri.**
Lib. 1. Von M. Müller. 2. Aufl. *M.* 1.50 **2.—**
Lib. 2. Von M. Müller *M.* 1.50 **2.—**
*Lib. 3. Von F. Luterbacher. M. 1.20 1.70.*
*Lib. 4. Von F. Luterbacher. M. 1.20 1.70.*
*Lib. 5. Von F. Luterbacher. M. 1.20 1.70.*
*Lib. 6. Von F. Luterbacher. M. 1.20 1.70.*

**Livius, ab urbe condita libri.**
Lib. 7. Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 8. Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 9. Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 10. Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 21. Von E. Wölfflin. 5. Aufl. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 22. Von E. Wölfflin. 4. Aufl. *M.* 1.20 **1.70.**
*Lib. 23. Von F. Luterbacher. 2. Aufl. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 24. Von H. J. Müller. 2. Aufl. *M.* 1.35 **1.80.**
Lib. 25. Von H. J. Müller. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 26. Von F. Friedersdorff. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 27. Von F. Friedersdorff. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 28. Von F. Friedersdorff. *M.* 1.20 **1.70.**
Lib. 29. Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70**
Lib. 30 Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 **1.70.**
**Nepos.** Von J. Siebelis-Jancovius. 12. Aufl., von O. Stange. **Mit 3 Karten.** *M.* 1.20 **1.70.**
—— Von H. Ebeling. *M.* —.75.
—— **Ad historiae fidem rec. et usui scholarum accomm.** Ed. E. Ortmann. **Editio V.** *M.* 1.— **1.40.**
**Ovidii metamorphoses.** Von J. Siebelis u. Fr. Polle. 2 Hefte. [je *M.* 1.50 **2.—**] *M.* 3.— **4.—**
I. Heft. Buch I—IX. 17. Aufl.
II. — Buch X—XV. 14. Aufl.
—— **fastorum libri VI.** Von H. Peter. 2 Abteilungen.
I. Abt. Text u. Kommentar. 4. Aufl. *M.* 2.80 **3.20.**
II. — Krit. u. exeget. Ausführungen. 3. Aufl. *M.* —.90 **1.30.**
—— **ausgew. Gedichte m. Erläut. für den Schulgebr.** Von H. Günther. *M.* 1.50 **2.—**
**Phaedri fabulae.** Von J. Siebelis und F. A. Eckstein. 6. Aufl., v. Fr. Polle. *M.* —.75 **1.20.**
**Plautus' ausgewählte Komödien.** Von E. J. Brix. 4 Bdchn.
I. Bdchn. Trinummus. 5. Aufl., von M. Niemeyer. *M.* 1.60 **2.—**
II. — Captivi. 5. Aufl. *M.* 1.— **1.40.**
III. — Menaechmi. 4. Auflage, von M. Niemeyer. *M.* 1.— **1.40.**
IV. — Miles gloriosus. 3. Auflage. *M.* 1.80 **2.30.**
**Plinius' d. J. ausgewählte Briefe.** Von A. Kreuser. *M.* 1.50 **2.—**
***Quellenbuch,** histor., zur alten Geschichte. II. Abt. Römische Geschichte. Von A. Weidner. 2. Aufl. 1. Heft *M.* 1.80 **2.30.** 2. Heft *M.* 2.40 **3.—** 3. Heft. *M.* 2.70 **3.30.**

**Quintiliani institut. orat. liber X.** Von G. T. A. Krüger. 3. Aufl., von G. Krüger. *M* 1.— **1.40.**

**Sallusti Crispi bell. Catil., bell. Iugurth., oratt. et epist. ex historiis excerptae.** Von Th. Opitz. 3 Hefte. *M* 2.05 **3.20.**
- I. Heft: Bellum Catilinae. *M* —.60 **1.—**
- II. — Bellum Iugurthinum. *M* 1.— **1.40.**
- III. — Reden u. Briefe a. d. Historien. *M* —.45 **—.80.**

**Tacitus' Historien.** Von K. Heraeus. 2 Teile. *M* 4.30 **5.40.**
- I. Teil. Buch I u. II. 5. Aufl. *M* 2.20 **2.80.**
- II. — Buch III—V. 4. Auflage, von W. Heraeus. *M* 2.10 **2.60.**

—— **Annalen.** Von A. Draeger. 2 Bände. *M* 5.70 **7.50.**
- *I. Band. 1. Heft. (Buch 1 u. 2.) 7. Aufl., von W. Heraeus. *M* 1.50 **2.—**
- 2. Heft. [Buch 3—6.] 6. Aufl., von F. Becher. *M* 1.50 **2.—**
- II. — 2 Hefte: Buch XI—XIII. Buch XIV—XVI. 4. Aufl., von F. Becher. je *M* 1.35 **1.75.**

***Tacitus, Agricola.** Von A. Draeger. 6. Aufl., von W. Heraeus. *M* —.80 **1.20.**

—— **dialogus de oratoribus.** Von G. Andresen. 3. Aufl. *M* —.90 **1.30.**

*—— **Germania.** Von E. Wolff. 2. Aufl. *M* 1.40 **1.80.**

**Terentius, ausgewählte Komödien.** Von C. Dziatzko.
- I. Bändchen. Phormio. 3. Aufl., von E. Hauler. *M* 2.40. **2.90.**
- II. — Adelphoe. 2. Aufl., von R. Kauer. *M* 2.40 **2.90.**

**Vergils Aeneide.** Von K. Kappes. 4 Hefte.
- I. Heft. Buch I—III. 6. Aufl. *M* 1.40 **1.90.**
- II. — Buch IV, V, VI. 4. Aufl., von E. Wörner. 3 Abt. je *M* —.50 **—.80.**
- II. — Buch IV—VI (4. Aufl.) in 1 Band *M* **2.—**
- III. — Buch VII—IX. 3. Aufl. *M* 1.20 **1.70.**
- IV. — Buch X, XI, XII. 3. Aufl., von M. Fickelscherer. 3 Abt. je *M* —.50 **—.80.**
- IV. — Buch X—XII (3. Aufl.) in 1 Band. *M* **2.—**

## 6. Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana". [gr. 8. geb.]

Die Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana" bieten in denkbar bester Ausstattung zu wohlfeilem Preise den Zwecken der Schule besonders entsprechende, in keiner Weise aber der Tätigkeit des Lehrers vorgreifende, unverkürzte und zusatzlose Texte. Sie geben daher einen auf kritischer Grundlage ruhenden, aber aller kritischen Zeichen sich enthaltenden, in seiner inneren wie äußeren Gestaltung vielmehr inhaltliche Gesichtspunkte zum Ausdruck bringenden 'lesbaren' Text. Die Schultexte enthalten als Beigaben eine Einleitung, die in abrißartiger Form das Wichtigste über Leben und Werke des Schriftstellers sowie über sachlich im Zusammenhange Wissenswertes bietet; ferner gegebenenfalls eine Inhaltsübersicht oder Zeittafel (jedoch keine Dispositionen) sowie ein Namenverzeichnis, das außer geographischen und Personennamen auch sachlich wichtige Ausdrücke enthält, bzw. kurz erklärt.

**Demosthenes' neun Philipp. Reden.** Von Th. Thalheim. *M* **1.—**

***Herodot B. I—IV.** Von A. Fritsch. *M* **2.40.**

—— **B. V—IX.** Von A. Fritsch. *M* **2.—**

**Lysias' ausgew. Reden.** Von Th. Thalheim. *M* **1.—**

**Thukydides B. I—III.** Von S. Widmann. *M* **1.80.**
- Einzeln: Buch I, Buch II. je *M* **1.—**

—— **B. VI—VIII.** Von S. Widmann. *M* **1.80.**

***Xenophons Anabasis.** Von W. Gemoll. 3. Aufl. *M* **1.60.**

*—— —— Buch I—IV. 2. Aufl. *M* **1.10.**

—— **Memorabilien.** Von W. Gilbert. *M* **1.10.**

---

**Caesar de bello Gallico.** Von J. H. Schmalz. *M* **1.30.**

**Ciceros Catilinar. Reden.** Von C. F. W. Müller. *M* **—.55.**

—— **Rede üb. d. Oberbefehl des Cn. Pompeius.** Von C. F. W. Müller. *M* **—.55.**

**Ciceros Rede f. Milo.** Von C. F. W. Müller. *M* **—.55.**

—— **Rede für Archias.** Von C. F. W. Müller. *M* **—.40.**

—— **Rede für Roscius.** Von G. Landgraf. *M* **—.60.**

—— **Reden geg. Verres. IV. V.** Von C. F. W. Müller. *M* **1.—**

**Horaz.** Von G. Krüger. *M* **1.80.**

**Livius Buch I u. II (u. Auswahl a. Buch III u. V).** Von K. Heraeus. *M* **2.—**

—— **Buch XXI—XXIII.** Von M. Müller. *M* **1.60.**

**Ovids Metamorphosen in Auswahl.** Von O. Stange. *M* **2.—**

**Sallusts Catilinar. Verschwörung.** Von Th. Opitz. *M* **—.55.**

—— **Jugurthin. Krieg.** Von Th. Opitz. *M* **—.80.**
- Beides zusammengeb. *M* **1.20.**

**Vergils Äneide.** Von O. Güthling. *M* **2.—**

---

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare*

## Verschiedene Ausgaben für den Schulgebrauch.

**Opitz**, Th., u. A. **Weinhold**, Chrestomathie aus Schriftstellern der sogenannten silbernen Latinität. *M* 2.80 **3.40.**

Auch in 5 Heften: I. Heft *M* **1.40.** II.—V. Heft je *M* —.60 **1.—**

I. Heft. Suetonius, Velleius und Florus.
II. — Tacitus, Iustinus, Curtius, Valerius Maximus und Plinius d. J.
III. Heft. Plinius d. Ä. und Vitruvius.
IV. — Seneca und Celsus.
V. — Quintilianus.

**Tirocinium poeticum.** Erstes Lesebuch aus lateinischen Dichtern. Zusammengestellt und mit kurzen Erläuterungen versehen von Johannes Siebelis. 18. Auflage, von Otto Stange. *M* 1.20. Mit Wörterbuch von A. Schaubach. *M* 1.60.

---

**Ciceros philosophische Schriften.** Auswahl f. d. Schule nebst einer Einleitung in die Schriftstellerei Ciceros und in die alte Philosophie von Professor Dr. O. Weißenfels. Mit Titelbild. *M* 2.— **2.60.**

—— —— in einzelnen mit Vorbemerkungen usw. versehenen Heften:

1. Heft: Einleitung in die Schriftstellerei Ciceros und die alte Philosophie. Mit Titelbild. kart. *M* —.90.
2. Heft: De officiis libri III. kart. *M* —.60.
3. Heft: Cato Maior de senectute. kart. *M* —.30.
4. Heft: Laelius de amicitia. kart. *M* —.30.
5. Heft: Tusculanarum disputationum libri V. kart. *M* —.60.

**Ciceros philosophische Schriften.**

6. Heft: De natura deorum libri III und de finibus bonorum et malorum I, 9—21. kart. *M* —.80.
7. Heft: De re publica. kart. *M* —.30.

—— **rhetorische Schriften.** Auswahl f. d. Schule nebst Einleitung u. Vorbemerkungen von Prof. Dr. O. Weißenfels. *M* 1.80 **2.40.**

—— —— in einzelnen mit Vorbemerkungen usw. versehenen Heften:

1. Heft: Einleitung in die rhetorischen Schriften Ciceros nebst einem Abriß der Rhetorik. kart. *M* 1.—
2. Heft: De oratore und Brutus. Ausgewählt, mit Vorbemerkungen und Analysen. kart. *M* 1.—
3. Heft: Orator. Vollständiger Text nebst Analyse. kart. *M* —.60.

## 7. B. G. Teubners Schülerausgaben griech. u. lat. Schriftsteller.

[gr. 8. geb.]

**Jedes Bändchen zerfällt in 3 Hefte:**

1. **Text** enthält diesen in übersichtlicher Gliederung, mit Inhaltsangaben über den Hauptabschnitten und am Rande, nebst den Karten und Plänen;
2. **Hilfsheft** enthält die Zusammenstellungen, die die Verwertung der Lektüre unterstützen sollen, nebst den erläuternden Skizzen und Abbildungen;
3. **Kommentar** enthält die fortlaufenden Erläuterungen, die die Vorbereitung erleichtern sollen.

2/3. als **Erklärungen** auch zusammengebunden erhältlich.

Die Sammlung soll wirkliche „Schülerausgaben" bringen, die den Bedürfnissen der Schule in dieser Richtung in der Einrichtung wie der Ausstattung entgegenkommen wollen, in der Gestaltung des „Textes", wie der Fassung der „Erklärungen", die sowohl Anmerkungen als Zusammenfassungen bieten, ferner durch das Verständnis fördernde Beigaben, wie Karten und Pläne, Abbildungen und Skizzen.

Das Charakteristische der Sammlung ist das zielbewußte Streben nach organischem Aufbau der Lektüre durch alle Klassen und nach Hebung und Verwertung der Lektüre nach der inhaltlichen und sprachlichen Seite hin, durch Einheit der Leitung, Einmütigkeit der Herausgeber im ganzen bei aller Selbständigkeit im einzelnen, wie sie deren Namen verbürgen, und ernstes Bemühen, wirklich Gutes zu bieten, seitens des Verlegers.

*Ziel* und Zweck der Ausgaben sind, sowohl den Fortschritt der Lektüre *durch Wegräumung* der zeitraubenden und nutzlosen Hindernisse zu erleichtern, *als die Erreichung* des Endzieles durch Einheitlichkeit der Methode und *planmäßige* Verwertung der Ergebnisse zu sichern.

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

*Aristoteles (Auswahl), s.: Philosophen.
Demosthenes, ausgew. politische Reden. Von H. Reich.
*1. Text. 2. Aufl. M 1.20.
2. Hilfsheft. M 1.—
3. Kommentar. I. II. steif geh. je M —.80. Zus. in 1 Bd. geb. M 1.40.
2/3. Erklärungen. M 2.20.

*Epiktet, Epikur (Auswahl), siehe: Philosophen.
Herodot in Auswahl. Von K. Abicht.
*1. Text. 3. Aufl. M. Karte u. 4 Plänen im Text. M 1.80.
2. Hilfsh. M. Abb. i. Text. M —.80.
3. Komment. 2. Aufl. M 1.80.
2/3. Erklärungen. M 2.40.
|| *Text B. Mit Einleitung. 3. Aufl. M 2.— Dazu Kommentar. 2. Aufl. M 1.80.

Homer. I: Odyssee. Von O. Henke.
*1. Text. 2 Bdchn: B. 1—12. 4. Aufl. B. 13—24. 4. Aufl. Mit 3 Karten. je M 1.60. — B. 1—24 in 1 Band M 3.20.
2. Hilfsheft. 3. Aufl. Mit zahlr. Abb. M 2.—
*3. Kommentar. 4. Aufl. 2 Hefte. steif geh. je M 1.20. Zus. in 1 Bd. geb. M 2.— Inhaltsübersicht (nur direkt) M —.05.
—— II: Ilias. Von O. Henke.
1. Text. 3. Aufl. 2 Bdchn.: B. 1—13. — *B. 14—24. Mit 3 Karten. je M 2.— B. 1—24 in 1 Band M 4.—
2. Hilfsheft. 2. Aufl. Mit zahlr. Abb. M 2.—
3. Kommentar. 2. Aufl. 2 Hefte. steif geh. M 1.60 u. M 1.20. Zusammen in 1 Bd. geb. M 2.40.

*Lucian (Auswahl), siehe: Philosophen.
*Marcus Aurelius (Auswahl), siehe: Philosophen.
*[Philosophen.] Auswahl a. d. griech. Phil.
I. Teil: Auswahl aus Plato. Von O. Weißenfels.
Ausgabe A. Text. 2. Aufl. M 1.80. Kommentar. M 1.60.
Ausgabe B (ohne Apologie, Kriton und Protagoras). Text. M 1.40. Kommentar. M 1.40.
*II. Teil: Auswahl aus Aristoteles und den nachfolgenden Philosophen (Aristoteles, Epiktet, Marcus Aurelius, Epikur, Theophrast, Plutarch, Lucian). Text. M 1.20. Kommentar. M 1.20.

Platons Apologie u. Kriton nebst Abschn. a. d. Phaidon u. Symposion. Von F. Rösiger.
1. Text. steif geh. M —.80.
2. Hilfsheft. M 1.—
3. Kommentar. steif geh. M —.80.
2/3. Erklärungen. M 1.60.
*[——] Auswahl a. Pl., siehe: Philosophen.
*Plutarch (Auswahl), siehe: Philosophen.

Sophokles' Tragödien. Von C. Conradt.
1. Text: I. Antigone. 2. Auflage. Mit Titelbild. M —.70. II. König Ödipus. M —.80. III. Aias. M —.80. Text I u. II zus.-geb. M 1.10.
2. Hilfsheft. 2. Aufl. M —.70.
3. Kommentar: I. Antigone. 2. A. M —.70. *II. König Ödipus. 2. Aufl. M —.80. III. Aias. M —.80.
2/3. Erklärungen (Hilfsheft u. Kommentar I u. II zus.-geb.). M 1.60.

*Theophrast (Auswahl), s.: Philosophen.
Thukydides i. Ausw. Von E. Lange.
1. Text. 2. Aufl. Mit Titelbild u. 3 Karten. M 2.40.
2. Hilfsh. Mit Abb. i. Text. M —.70.
3. Komment. M 1.60.
2/3. Erklärungen. M 2.—
Ausgabe in 2 Teilen:
I. B. I—V. a. Text. M 1.60. b. Kommentar. M 1.—
II. B. VI—VIII. a. Text. M 1.10. b. Kommentar. M 1.—
III. Zeittafel, Namenverz. u. Karten, z. beid. Teil. 2. Aufl. M —.50.
|| Text B. Mit Einleit. 2. Aufl. M 2.80. Dazu Kommentar. M 1.60.

Xenophons Anabasis i. Ausw. Von G. Sorof.
1. Text. 6. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. M 1.80.
2. Hilfsheft. 2. Aufl. Mit Abb. im Text. M —.80.
3. Komment. 5. Aufl. M 1.40.
2/3. Erklärungen. 2. Aufl. M 1.80.
*|| Text B. Mit Einleit. 6. Aufl. M 2.— Dazu Kommentar. 4. Aufl. M 1.40.
Wörterbuch. M 1.20.
—— Hellenika in Auswahl. Von G. Sorof.
*1. Text. 3. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. M 1.80.
2/3. Kommentar. Mit Einleitung. 2. Aufl. M 1.—
—— Memorabilien in Auswahl. Von F. Rösiger.
1. Text. M 1.—
3. Kommentar. steif geh. M —.80.

Caesars Gallischer Krieg. Von F. Fügner.
1. Text. 7. Aufl. Mit 3 Karten, sowie 8 Plänen u. 3 Abb. im Text. M 1.80.
*2. Hilfsheft. 5. Aufl. Mit Abb. im Text. M 1.20.
3. Komment. 6. Aufl. M 1.60.
2/3. Erklärungen. M 2.40.
Auch in 2 Heften. 1. Heft (Buch 1—4) 2. Heft (Buch 5—7). je M —.80.
|| Text B. M. Einleitg. 7. Aufl. M 2.— Dazu Kommentar. 5. Aufl. M 1.60.
—— Bürgerkrieg. Von F. Fügner.
1. Text. Mit 2 Karten. M 1.80.
2. Hilfsheft: siehe Gall. Krieg.
3. Kommentar. M 1.20.

*Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.*

**Ciceros Catilinar. Reden u. Rede de imperio.** Von C. Stegmann.
1. **Text.** 5. Auflage. Mit Titelbild u. 3 Karten. ℳ **1.10.**
*2. **Hilfsheft.** 3. Aufl. ℳ 1.20. } 2/3. **Erklärungen.** ℳ **1.80.**
*3. **Kommentar.** 4. Aufl. ℳ —.90. }
|| **Text B.** M. Einleit. 5. Aufl. ℳ **1.35.**
**Dazu Kommentar.** 3. Aufl. ℳ —.80.
— **Rede für S. Roscius und Rede für Archias.** Von H. Hänsel.
*1. **Text.** 2. Aufl. ℳ —.80.
*2/3. **Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ —.60.
*— **Reden für Q. Ligarius und für den König Deiotarus.** Von C. Stegmann.
1. **Text.** ℳ —.60.
*3. **Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ —.60.
— **Cato maior de senectute.** Von O. Weißenfels.
1. **Text.** steif geh. ℳ —.50.
3. **Kommentar.** steif geh. ℳ —.50.
— **Philosoph. Schriften in Auswahl.** Von O. Weißenfels.
*1. **Text.** 2. Aufl. ℳ **1.60.**
2. **Hilfsh.** ℳ —.60. } 2/3. **Erklärungen.** ℳ **1.60.**
3. **Komment.** 2. Aufl. ℳ 1.— }
— **Verrinen.** Buch IV u. V. Von C. Bardt.
1. **Text.** ℳ **1.20.**
3. **Kommentar.** ℳ **1.40.**
[—] **Ausgew. Briefe aus Ciceronischer Zeit.** Von C. Bardt.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit Karte. ℳ **1.80.**
2. **Hilfsheft.** steif geh. ℳ —.60.
3. **Kommentar** (verkürzte Ausg.). ℳ 2.40.
**Kommentar** (erweiterte Ausgabe). Mit Einleitung.
I. Heft: Brief 1—61. ℳ 1.80 **2.20.**
II. Heft: Brief 62—114. ℳ 1.60 **2.—**

**Horatius, Gedichte.** Von G. Schimmelpfeng.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit Karte u. Plan. ℳ 2.—
*2. **Hilfsheft.** [In Vorb.]
*3. **Kommentar.** 2. Aufl. ℳ **1.80.**

**Livius, Römische Geschichte im Auszuge.** Von F. Fügner.
I. Der zweite punische Krieg.
1. **Text.** 3. Aufl. Mit 4 Karten. ℳ **2.—**
2. **Hilfsheft** (zu I u. II). ℳ **2.—**
*3. **Kommentar.** 2 Hefte.
I. Heft: Buch 21—22. 3. Aufl. ℳ **1.20.**
II. Heft: Buch 23—30. 2. Aufl. ℳ **1.40.**
II. Auswahl aus der 1. Dekade.
*1. **Text.** 2. Aufl. ℳ **1.60.**
2. **Hilfsheft** (zu I u. II). ℳ **2.—**
3. **Kommentar.** Buch 1—10. ℳ **1.60.**
Verkürzte Auswahl aus der 1. u. 3. Dekade.
1. **Text.** 2. Aufl. ℳ **2.20.**
*2. **Hilfsheft.** ℳ **2.—**
*3. Kommentar. I. Heft. Buch 1—10.* ℳ **1.40.**
*II. Heft. Buch 21—30.* ℳ **1.60.**

**Nepos' Lebensbeschreibungen in Auswahl.** Von F. Fügner.
1. **Text.** 5. Aufl. M. 3 Karten. ℳ **1.—**
2. **Hilfsheft.** 5. Aufl. Mit Abbild. i. Text. ℳ 1.— } 2/3. **Erklärungen.** ℳ **1.40.**
3. **Komment.** 4. Aufl. ℳ —.90. }

**Ovids Metamorphosen in Auswahl.** Von M. Fickelscherer.
*1. **Text.** 5. Auflage. ℳ **1.20.**
*2. **Hilfsheft.** 3. Aufl. M. Abbild. im Text. ℳ 1.20. } 2/3. **Erklärungen.** ℳ **2.20.**
3. **Komment.** 5. Aufl. ℳ **1.40.** }
**Wörterbuch.** 4. Aufl. steif geh. ℳ —.50
*|| **Text B.** M. Einleitg. 5. Aufl. ℳ **1.35.**
**Dazu Kommentar.** 5. Aufl. ℳ **1.40.**

**Sallusts Catilinar. Verschwörung.** Von C. Stegmann.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit Karte. ℳ —.**80.**
2/3. **Erklärungen.** 2. Aufl. ℳ —.**60.**
*— **Jugurthin. Krieg.** Von C. Stegmann.
***Text.** Mit Karte. ℳ —.80.
***Kommentar.** ℳ 1.—

**Tacitus' Annalen i. Ausw. u. d. Bataveraufstand unt. Civilis.** Von C. Stegmann.
*1. **Text.** Mit 4 Karten u. 1 Stammtafel. 2. Aufl. ℳ **2.40.**
2. **Hilfsheft.** ℳ 1.80. } 2/3. **Erklärungen.** ℳ **2.80.**
3. **Komment.** ℳ 1.40. }
Ausgabe in 2 Teilen:
*I. Ann. B. 1—6. a) Text. 2. Aufl. ℳ 1.20. b) Kommentar. ℳ **1.—**
II. Ann. B. 11—16. **Historien B. IV/V.** a. Text. ℳ —.80. b. Kommentar. ℳ —.80.
III. Zeittafel, Namenverz. u. Kart., z. beid. Teilen. ℳ —.80.
— **Agricola.** Von O. Altenburg.
1. **Text.** ℳ —.60.
2/3. **Erklärungen.** steif geh. ℳ —.80
— **Germania.** Von O. Altenburg.
1. **Text.** ℳ —.60.
2/3. **Erklärungen.** steif geh. ℳ —.80.

**Vergils Aeneide i. Ausw.** Von M. Fickelscherer.
1. **Text mit Einleitung.** 3. Aufl. Mit Karte. ℳ **1.40.**
*3. **Kommentar.** 3. Aufl. ℳ **1.80.**

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

# B. Zu den griechischen und lateinischen Schriftstellern.
## Auswahl.

## 1. Zu den griechischen Schriftstellern.

Aeschylus.
**Dindorf,** Guil., lexicon Aeschyleum. Lex.-8. 1873. M 16.—
**Richter,** P., zur Dramaturgie des Ä. gr. 8. 1892. M 6.50.
**Westphal,** R., Proleg. z. Ä.' Tragödien. gr. 8. 1869. M 5.—

Aristarchus.
**Ludwich,** A., Ar.'s Homer. Textkritik. 2 Teile. gr. 8. 1884/85. M 28.—

Aristophanes.
**Müller-Strübing,** Ar. u. d. histor. Kritik. gr. 8. 1873. M 16.—
**Roemer,** A., Studien z. Ar. u. den alten Erklärern dess. I. Teil. gr. 8. 1902. M 8.—
**Zacher,** K., die Handschriften u. Klassen der Aristophanesscholien. gr. 8. 1889. M 6.—

Aristoteles.
**Heitz,** E., die verlorenen Schriften des Ar. gr. 8. 1865. M 6.—

Bucolici.
**Hiller,** E., Beiträge z. Textgesch. d. gr. Bukoliker. gr. 8. 1888. M 3.20.

Demosthenes.
**Fox,** W., die Kranzrede d. D., m. Rücksicht a. d. Anklage d. Äschines analysiert u. gewürdigt. gr. 8. 1880. M 5.60.
**Preuß,** S., index Demosthenicus. gr. 8. 1892. M 10.—
**Schaefer,** A., D. und seine Zeit. 2. Ausg. 3 Bände. gr. 8. 1885—1887. M 30.—

Etymologica.
**Reitzenstein,** R., Geschichte d. griech. E. gr. 8. 1896. M 18.—

Herondas.
**Crusius,** O., Unters. z. d. Mimiamben d. H. gr. 8. 1892. M 6.—

Hesiodus.
**Dimitrijević,** M. R., studia Hesiodea. gr. 8. 1900. M 6.—
**Steitz,** Aug., die Werke und Tage d. H. nach ihrer Komposition. gr. 8. 1869. M 4.—

Homerus.
**Autenrieth,** G., Wörterbuch zu den Homer. Gedichten. 11. Aufl., von Kaegi. gr. 8. 1908. M 3.60.
**Frohwein,** E., verbum Homericum. gr. 8. 1881. M 3.60.
**Gehring,** A., index Hom. Lex.-8. 1891. M 16.—
**Gladstone's,** W. E., Homerische Studien, frei bearbeitet von A. Schuster. gr. 8. 1863. M 9.—

Homerus.
**Kammer,** E., die Einheit der Odyssee. gr. 8. 1873. M 16.—
**La Roche,** J., die Homerische Textkritik im Altertum. gr. 8. 1866. M 10.—
**Lexicon Homericum,** ed. H. Ebeling. 2 voll. Lex.-8. 1874/1885. Vol. I. M 42.—, Vol. II. M 18.—
**Ludwich,** A., die Homervulgata als voralexandrinisch erwiesen. gr. 8. 1898. M 6.—
**Noack,** F., Homerische Paläste. gr. 8. 1903. M 2.80 **3.80.**
**Nutzhorn,** F., die Entstehungsw. d. Hom. Gedichte. gr. 8. 1869. M 5.—
**Volkmann,** R., die Wolfschen Prolegomena. gr. 8. 1874. M 8.—

Isocrates.
**Preuß,** S., index Isocrateus. gr. 8. 1904. M 8.—

Lucian.
**Helm,** R., L. und Menipp. gr. 8. 1906. M 10.— **13.—**

Oratores.
**Blaß,** Fr., die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. gr. 8. I. 1887. M 14.— **16.—** II. 1892. M 14.— **16.—** III 1. 1893. M 16.— **18.—** III 2. 1898. M 12.— M **14.—**

Pindarus.
**Rumpel,** J., lexicon Pindaricum. gr. 8. 1883. M 12.—

Photios.
**Reitzenstein,** R., Der Anfang des Lexikons des Photios. Mit 2 Tafeln in Lichtdruck. gr. 8. 1907. M 7.— **9.50.**

Plato.
**Finsler,** G., Platon und die aristotelische Poetik. gr. 8. 1900. M 6.—
**Immisch,** O., philologische Studien zu Pl. I. Heft. Axiochus. gr. 8. 1896. M 3.— II. Heft. De recens. Platon. praesidiis atque rationibus. gr. 8. 1903. M 3.60.
***Raeder,** H., Pl.'s philosophische Entwickl. gr. 8. 1905. M 8.— **10.—**
**Ritter,** C., Pl. Gesetze. Darstellung des Inhalts. 8. 1896. M 3.20. Kommentar zum griech. Text. M 10.—
**Schmidt,** H., kritischer Kommentar zu P. Theätet. gr. 8. 1877. M 4.—
—— exegetischer Komment. z. P. Theätet. gr. 8. 1880. M 3.20.
**Wohlrab,** M., vier Vorträge über Pl. 8. 1879. M 1.60.

**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

Poetae comici.
**Zieliński**, Th., Gliederung der altattisch. Komödie. gr. 8. 1885. ℳ 10.—

Sophocles.
**Plüß**, Th., S.' Elektra. Eine Auslegung. gr. 8. 1891. ℳ 3.—

Theocritus.
**Rumpel**, J., lexicon Theocriteum. gr. 8. 1879. ℳ 8.—

Thucydides.
**Herbst**, L., zu Th. Erklärungen und Wiederherstellungen. I. Reihe. Buch I bis IV. gr. 8. 1892. ℳ 2.80. II. Reihe. Buch V—VIII. gr. 8. 1893. ℳ 3.60.
**Stahl**, I. M., quaestiones grammaticae ad Th. pertinentes. Auctas et correctas iterum edidit St. gr. 8. 1886. ℳ 1.60.

## 2. Zu den lateinischen Schriftstellern.

Caesar, C. Iulius.
**Ebeling**, H., Schulwörterbuch zu Caesar. 6. Aufl. gr. 8. 1907. ℳ **1.80.**
**Menge et Preuß**, lexicon Caesarianum. Lex.-8. 1885/90. ℳ 18.—

Cicero, M. Tullius.
**Schmidt**, O. E., der Briefwechsel des C. gr. 8. 1893. ℳ 12.—
**Zieliński**, C., im Wandel der Jahrhunderte. 8. 2. Aufl. 1907. ℳ 7.— 8.—

Horatius.
**Friedrichs**, J.G., Q. Horatius Flaccus. Phil. Unters. gr. 8. 1894. ℳ 6.—
**Keller**, O., Epilegomena zu H. 3 Teile. gr. 8. (je ℳ 8.—) ℳ 24.— I. Teil. 1879. II. u. III. Teil. 1880.
**Müller**, L., Q. Horatius Flaccus. 8. 1880. ℳ 2.40.
**Plüß**, Th., Horazstudien. Alte und neue Aufsätze über Horazische Lyrik. gr. 8. 1882. ℳ 6.—
***Stemplinger**, Ed., das Fortleben der H.'schen Lyrik seit der Renaissance. gr. 8. 1906. ℳ 8.— 9.—

Iuris consulti.
**Kalb**, W., Roms Juristen nach ihrer Sprache. gr. 8. 1890. ℳ 4.—

Lucilius.
**Müller**, L., Leben u. Werke des C. Lucilius. gr. 8. 1876. ℳ 1.20.

Ovidius.
**Siebelis-Polle**, Wörterbuch zu O's. Metamorphosen. 5. Aufl. gr. 8. 1893. ℳ 4.40 **4.80.**
**Stange**, O., kleines Wörterbuch zu O.'s Metamorphosen. gr. 8. 1899. ℳ **2.50.**
**Tolkiehn**, J., quaest. ad. Heroides O. spect. gr. 8. 1888. ℳ 2.80.

Plautus.
**Lexicon Plautinum** conscripsit Gonzales Lodge. gr. 8. Vol. I. Fasc. 1-5 je ℳ 7.20.
**Ritschl**, Fr., prolegomena de rationibus emendationis Plautinae. gr. 8. 1880. ℳ 4.—

Tacitus.
**Draeger**, A., über Syntax und Stil des T. 3. Aufl. gr. 8. 1882. ℳ 2.80.
**Gerber et Greef**, lexicon Taciteum. Lex.-8 1877—1903. ℳ 64.—

Vergilius.
**Comparetti**, V. im Mittelalter. gr. 8. 1875. ℳ 6.—
**Heinze**, R., Vergils epische Technik. 2. Aufl. gr. 8. 1908 ℳ 12.— **14.—**
**Plüß**, V. und die epische Kunst. gr. 8. 1884. ℳ 8.—
***Skutsch**, F., aus V.'s Frühzeit. gr. 8. 1901. ℳ 4.— **4.60.**
*—— Gallus u. V. (A. V.'s Frühzeit, II. Teil). gr. 8. 1906. ℳ 5.— **5.60.**
**Sonntag**, M., V. als bukolischer Dichter. gr. 8. 1891. ℳ 5.—
**Weidner**, A., Kommentar zu V.'s Aeneis. B. I u. II. gr. 8. 1869. ℳ 8.—

# C. Wichtige Handbücher und neuere Erscheinungen aus dem Gebiete der klassischen Philologie.

Die auf einzelne Schriftsteller (oder Literaturgattungen) bezüglichen Schriften s. o. S. 13 ff.

**Archiv für Papyrusforschung** und verwandte Gebiete, hrsg. von U. Wilcken. Jährlich 4 Hefte. *M.* 24.—

**Archiv für Religionswissenschaft.** Nach A. Dieterich. Herausg. von Richard Wünsch. Jährl. 4 Hefte. *M.* 16.—

**Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik.** Hrsg. von J. Ilberg und B. Gerth. Preis für den Jahrgang von 10 Heften *M.* 30.—

**Byzantinische Zeitschrift.** Unter Mitwirkung vieler Fachgenossen hrsg. von K. Krumbacher. Preis für den Band von jährlich 4 Heften *M.* 20.—

**Die griechische und lateinische Literatur und Sprache.** Bearbeitet von U. v. Wilamowitz-Moellendorff, K. Krumbacher, J. Wackernagel, Fr. Leo, E. Norden, Fr. Skutsch. 2. Auflage. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Herausg. von Prof. Paul Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) *M.* 10.—, geb. *M.* 12.—

**Ausfeld, A.,** der griechische Alexanderroman. Nach des Verfassers Tode herausgegeben von W. Kroll. *M.* 8.— **10.—**

**Bardt, C.,** zur Technik des Übersetzens lateinischer Prosa. *M.* —.60.

**Baumgarten, F., F. Poland und R. Wagner,** die hellenische Kultur. 2. Auflage. Mit 7 Tafeln u. 1 Karte in Mehrfarbendruck, 2 Doppeltafeln in Schwarzdruck, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text. *M.* 10.— **12.—**

**Bender, H.,** Grundriß der römischen Literaturgeschichte für Gymnasien. III. Teil. 2. Aufl. *M.* 1.—

**Benseler, G. E., und K. Schenkl,** griechisch-deutsches und deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 2 Teile.
*I. Teil. Griechisch*-deutsches Schulwörterbuch. 12. Aufl., bearb. von A. Kaegi. *M.* 6.75 8.— II. Teil. Deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 5. Auflage, bearb. von K. Schenkl. *M.* 9.— **10.50.**

**Birt, Th.,** die Buchrolle in der Kunst. Archäol.-antiquar. Untersuchungen zum antiken Buchwesen. Mit 190 Abbildungen. *M.* 12.— **15.—**

**Blaß, F.,** die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. *M.* 56.— **64.—**
I. Abteil. Von Gorgias bis zu Lysias. *M.* 14.— **16.—** II. Abteil. Isokrates und Isäos. *M.* 14.— **16.—** III. Abteil. 1. Abschn. Demosthenes. *M.* 16.— **18.—** III. Abteil. 2. Abschn. Demosthenes' Genossen und Gegner. *M.* 12.— **14.—**

**Blümner, H.,** Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern. 4 Bände. Mit zahlreichen Abbildungen. *M.* 50.40.

**Böckh, A., und Ludolf Dissen,** Briefwechsel siehe Hoffmann, M.

**Bretzl, H.,** Botanische Forschungen des Alexanderzuges. Mit zahlreichen Abbild. und Kartenskizzen. *M.* 12.— **14.—**

**Brunn, H.,** kleine Schriften. Herausg. von H. Brunn und H. Bulle. 3 Bände. I. Band. Mit zahlreichen Abbild. *M.* 10.— **13.—** II. Band. *M.* 20.— **23.—** III. Band. *M.* 14.— **17.—**

**Cantor, M.,** Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. I. Band. Von den ältesten Zeiten bis 1200 n. Chr. Mit 114 Fig. und 1 lithogr. Tafel. 3. Aufl. *M.* 24.— **26.—**

**Commentarii** notarum Tironianarum ed. W. Schmitz. Mit 132 Taf. In Mappe. *M.* 40.—

**Crönert, Guil.,** Memoria Graeca Herculanensis, cum titulorum Aegypti papyrorum codicum denique testimoniis comparatam proposuit G. C. *M.* 12.—

**Cumont, F.,** die Mysterien des Mithra. Ein Beitrag z. Religionsgeschichte der römisch. Kaiserzeit. Autor. deutsche Ausgabe von G. Gehrich. Mit 9 Abbild. im Text und auf 2 Tafeln sowie 1 Karte. *M.* 5.— 6.

***Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.***

**Schroeder, O.**, Vorarbeiten zur griech. Versgeschichte. *M* 5.— 6.—

**Schulz, O. Th.**, Kaiserhaus der Antonine und der letzte Historiker Roms. Nebst einer Beigabe: das Geschichtswerk des Anonymus. Quellenanalysen und griechische Untersuchungen. *M* 8.— 9.—

**Schwartz, E.**, Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar, 2. Thukydides und Euripides, 3. Sokrates und Plato, 4. Polybios und Poseidonios, 5. Cicero. 2. Aufl. *M* 2.— 2.60.

**Sittl, K.**, die Gebärden der Griechen und Römer. Mit zahlreich. Abbild. *M* 10.—

**Sitzler, J.**, Abriß der griechischen Literaturgeschichte. I. Band: Bis zum Tode Alexanders des Großen. *M* 4.—

**Stähelin, F.**, Geschichte der kleinasiatischen Galater. 2. Aufl. *M* 4.80 5.60.

**Stemplinger, Ed.**, das Fortleben der horazischen Lyrik seit der Renaiss. *M* 8.— 9.—

**Stoll, H.**, die Sagen des klassischen Altertums. 6. Aufl. Neu bearb. von H. Lamer. 2 Bände. Mit 79 Abb. geb. je *M* 3.60, in 1 Band *M* 6.—

—— die Götter des klassischen Altertums. 8. Aufl. Neu bearb. von H. Lamer. Mit 92 Abbildungen. *M* 4.50.

**Studniczka, F.**, die Siegesgöttin. Entwurf der Geschichte einer antiken Idealgestalt. Mit 12 Tafeln. *M* 2.—

**Susemihl, F.**, Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit. 2 Bände. I. Band. *M* 16.— 18.— II. Band. *M* 14.— *M* 16.—

**Teuffel, W. S.**, Geschichte der römischen Literatur. 5. Aufl., von L. Schwabe. 2 Bände. [Vergr. Neubearb. in Vorb.]

—— Studien und Charakteristiken zur griechischen und römischen Literaturgeschichte. 2. Auflage. Mit einem Lebensabriß des Verfassers. *M* 12.—

**Thesaurus linguae Latinae** editus auctoritate et consilio academiarum quinque Germanicarum Berolinensis, Gottingensis, Lipsiensis, Monacensis, Vindobonensis. 1900—1908. Vol. I. *M* 74.— 82.— Vol. II. *M* 82.— 90.— Voll. III. fasc. 1. *M* 7.60. fasc. 2 u. 3 je *M* 7.20. Vol. IV, fasc. 1—5. je *M* 7.20.

**Thesaurus linguae Latinae.** Index librorum scriptorum inscriptionum ex quibus exempla adferuntur. *M* 7.20. Einbanddecke *M* 5.—

**Thiersch, H.**, Pharos, Antike, Islam und Occident. Mit 9 Tafeln, 2 Beilagen und 455 Abbildungen. geb. *M*

**Troels-Lund**, Himmelsbild und Weltanschauung im Wandel der Zeiten. Deutsch von L. Bloch. 2. Auflage. geb. *M* 5.—

**Usener, H.**, Vorträge u. Aufsätze. *M* 5.— 6.—

—— der heilige Tychon. (Sonderbare Heilige. Texte u. Untersuchungen I.) *M* 5.— 6.—

**Vahleni, I.**, opuscula academica. 2 partes. Pars I. Prooemia indicibus lectionum praemissa I—XXXIII ab a. MDCCCLXXV ad. a. MDCCCLXXXXI. *M* 12.— 14.50. Pars II. [U. d. Pr.] Prooemia indicibus lectionum praemissa XXXIV—LXIII ab a. MDCCCLXXXXII ad. a. MDCCCCVI. *M* 14.— 16.50.

**Vaniček, Al.**, etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache. 2. Aufl. *M* 6.—

—— griechisch-lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2 Bände. *M* 24.— [I. Band. *M* 10.— II. Band. *M* 14.—]

**Verhandlungen** der 19.—49. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner. (Einzeln käuflich.)

**Volkmann, R.**, Geschichte und Kritik der Wolfschen Prolegomena zu Homer. *M* 8.—

—— die Rhetorik der Griechen und Römer in systemat. Übersicht dargestellt. 2., verbesserte Auflage. *M* 12.—

**Wachsmuth, C.**, die Stadt Athen im Altertum. I. Band. Mit 2 Karten. *M* 20.— II. Band. 1. Abteil. *M* 12.— [2. Abteil. in Vorber.]

**Welcker, G.**, der Seelenvogel in der alten Literatur und Kunst. Eine mythologisch-archäologische Untersuchung. Mit 103 Abbildungen im Text. *M* 28.—

**Weise, O.**, Charakteristik der lateinischen Sprache. 3. Auflage. *M* 2.80 3.40.

**Wislicenus, W. F.**, astronom. Chronologie. Ein Hilfsbuch für Historiker, Archäologen und Astronomen. *M* 5.—

**Witte, C.**, Singular und Plural. Forschungen über Form und Geschichte der griechischen Poesie. *M* 8.— 9.—

**Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin**

# ARCHIV FÜR RELIGIONSWISSENSCHAFT

NACH **ALBRECHT DIETERICH**

UNTER MITWIRKUNG VON H. OLDENBERG, C. BEZOLD, K. TH. PREUSS

IN VERBINDUNG MIT L. DEUBNER

HERAUSGEGEBEN VON **RICHARD WÜNSCH**

**XII. Jahrgang. 1908/09. Jährlich 4 Hefte. Preis: M. 16.—**

Das „Archiv für Religionswissenschaft" will auch ferner zur Lösung der nächsten und wichtigsten auf diesem Gebiete bestehenden Aufgaben, der Erforschung des allgemein ethnischen Untergrundes aller Religionen wie der Genesis unserer Religion, des Untergangs der antiken Religion und des Werdens des Christentums, insbesondere die verschiedenen Philologien, Völkerkunde und Volkskunde und die wissenschaftliche Theologie vereinigen. Die Förderung vorbereitender Arbeit, wie sie eine Zeitschrift leisten kann, ist hier zum gegenwärtigen Zeitpunkt in besonderem Maße berechtigt. Der Aufgabe der Vermittlung zwischen den verschiedenartigen Forschungsgebieten soll die Einrichtung der Zeitschrift besonders entsprechen. Neben der **I. Abteilung**, die wissenschaftliche **Abhandlungen** enthält, sollen als **II. Abteilung Berichte** stehen, in denen von Vertretern der einzelnen Gebiete kurz, ohne irgendwie Vollständigkeit anzustreben, die hauptsächlichsten Forschungen und Fortschritte religionsgeschichtlicher Art in ihrem besonderen Arbeitsbereiche hervorgehoben und beurteilt werden. Regelmäßig sollen in fester Verteilung auf drei Jahrgänge wiederkehren zusammenfassende Berichte über wichtige Erscheinungen auf den verschiedenen Gebieten der Religionswissenschaft, so für semitische Religionswissenschaft (C. Bezold, Fr. Schwally; Islam: C. H. Becker), für ägyptische (A. Wiedemann), indische (H. Oldenberg und W. Caland), iranische (Geiger), klassische (L. Deubner, A. v. Domaszewski, G. Karo, R. Wünsch), christliche (H. Holtzmann), germanische (F. Kauffmann), ferner für die Religion Chinas (O. Franke) und Japans (Riess), der Naturvölker (Afrika C. Meinhoff, Amerika K. Th. Preuß, Australien W. Foy, Indonesien H. H. Juynbolt, Sibirien L. Sternberg). Gelegentlich sollen in zwangloser Auswahl und Aufeinanderfolge Berichte über andere Gebiete ihre Stelle finden, so über neugriechische Volksreligion (N. G. Politis und Bernh. Schmidt), über slawische und russische Volksreligion (L. Deubner), über die Religion in der Geschichte des Mittelalters und der Neuzeit (A. Werminghoff), in der Medizin (M. Höfler) und der Jurisprudenz (A. Hellwig). Die **III. Abteilung** soll ***Mitteilungen*** und **Hinweise** bringen, durch die wichtige Entdeckungen, *verborgenere Erscheinungen*, auch abgelegenere und vergessene Publikationen früherer Jahre in kurzen Nachrichten zur Kenntnis gebracht werden sollen, ohne daß auch hier irgendwie Vollständigkeit angestrebt würde

# DIE KULTUR DER GEGENWART

# DIE KULTUR DER GEGENWART.

**Systematische Philosophie.**